

HITABET SANATI

Dr. Mehdi Koroşoglu

HİTABET SANATI

Dr. Vehbi Karakaş

 SIYER
YAYINLARI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

 SIYER
YAYINLARI

Siyer Yayınları: 172
Gelişim: 9

Eser Adı

Hitabet Sanatı
Hatîp, Vaiz, Öğretmen ve Akademisyenlere
Aktüel Materyaller

Yazar

Dr. Vehbi Karakaş

Yayın Yönetmeni

Muhammed Ensar Sözgen

İç Tasarım

Mevlüt Sami Ertem

Kapak

Muhammed Onur Özçelikçi

Son Okuma

Gamze Özkan

Baskı

Gül Mat. Matbaacılık Yayıncılık San. Tic. A.Ş.
Maltepe Mah. Fazıl Paşa Cad. No: 8/4
Topkapı-Zeytinburnu/İstanbul • Tel.: 0212 577 79 77
Sertifika No: 34712

1. Baskı: Kasım 2020
ISBN: 978-605-7689-72-6

Bağlar Mah. 24. Sok. No: 10/A Güneşli Bağcılar/İstanbul

Tel & Fax: (0212) 544 76 96 – (0212) 544 58 46 • Gsm: (0554) 930 07
04

Sertifika No: 22574

www.siyerkitap.com | satis@siyeryayinlari.com

HİTABET SANATI

**Hatîp, Vaiz, Öğretmen ve
Akademisyenlere Aktüel Materyaller**

Dr. Vehbi Karakaş

 SIYER
YAYINLARI

Dr. Vehbi Karakaş

1954'de Horasan'ın Muratbağı köyünde dünyaya geldi. İlkokulu köyünde, İmam-Hatip Lisesini ve Yüksek İslâm Enstitüsü'nü Erzurum'da tamamladı.

Yine aynı ilde eski Usul Medrese Eğitimi ile de İslâmî İlimleri okudu. Mezuniyetini müteakip 1979'da Erzurum İmam-Hatip Lisesi'nde Meslek Dersleri öğretmeni oldu.

Daha sonra diyanete intisap etti. Antalya ve Kocaeli'de merkez vaizliği yaptı. Gebze ve Darıca'da, kız ve erkeklere yönelik iki yatılı Kur'ân kursunu inşa ettirip eğitim ve öğretime başlamasına vesile oldu.

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Ana Bilim dalında "Kur'ân'da Emanet" konulu mastır tezini tamamlayan Karakaş, 1994 yılında Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda açmış olduğu imtihanda başarılı bulunarak Din Eğitimi Öğretim Görevlisi olarak atandı.

Aynı fakültede "Âlûsî'nin Tefsirinde Âyetlerin İşarî Açısından Yorumu" konulu doktora tezini tamamladı ve 2002 Temmuzunda "Bilim Doktoru" unvanını aldı.

Dr. Vehbi Karakaş, Sakarya Radyo ve Televizyonunda "İslâm ve İnsan" Gebze'de Mesaj FM radyosunda "Basında İslâm" adlı programların yapım ve sunuculuğunu yaptı. Şu an sosyal medyada, çeşitli dergi ve sitelerde makaleleri yayınlanmaktadır.

ÖN SÖZ

Âlemlerin Rabbine sonsuz hamd, Âlemlerin Rahmeti'ne de sonsuz salat ve selam olsun; Onun izinden gidenlere de.

Bu kitapta çok farklı başlık, çok farklı konu bulacaksınız. Böyle olmasının bir sebebi galiba, hitabetin konusunun her şey oluşundandır; ikinci bir sebebi de hitabet meydanında konuşma cihadını yapan sizin gibi mücahitlere, bol, güzel, kimi zaman da orijinal materyal ve mühimmat yetiştirmektir.

Çok sayfalı bir kitap olmasına rağmen sizi yormayacağına, su gibi içeceğinize, susamış muhataplarınıza da su ikram eder gibi ikram edeceğinize inanıyorum. Bu çalışmada güzel şeyler bulursanız onlar Rabbimin lütfu armağanıdır; eksikler, kusurlar bulursanız onlar da beşer oluşumuzun icabı fakirdendir.

Sizin bu nâçîz çalışmadan daha mükemmel eserler üreteceğinize inanıyorum. Hepinize iki cihan saadeti diliyorum. Allah'ın ve Rasûlü'nün muhibbleri ve mahubları olasınız. Yine Allah'ın, enaniyetsiz, kibirsiz ve riyasız, ihlaslı konuşan, konuştuğunu yaşayan başarılı bendeleri ve hatîpleri arasına giresiniz. Dualarınızda Fakir'i de unutmayasınız.

Selam ve sevgilerimle.

Dr. Vehbi KARAKAŞ
06.02.2020/Üsküdar /İstanbul

GİRİŞ: HİTABET SANATINDA SÖZ VE GÜZEL SÖZÜN ÖNEMİ

Hitabet sanatının malzemesi sözdür. Sözün en güzelini Allah söylemiş, yine sözün en güzelini Allah indirmiştir.^[1] Ki o Kur'ân'dır. Kur'ân'ın bir adı da Kelamullah=Allah'ın Sözü demektir. Bir adı da Kelam-ı Kadîm'dir. Ezel'den, yani her şeyin evveli olan ama evveli olmayan Allah'tan gelmiştir, ebede gidecektir. Kur'ân'ın bir adı da Hutbe-i Ezeliye'dir. Hutbe, muhatapı gerektirir. Muhatap yoksa, hutbenin bir anlamı olmaz. Kur'ân gibi muhteşem bir ezeli hutbenin elbette muhteşem bir muhatapı olacaktı. O da cirmi ve cismi itibariyle küçük ama, manası ve mahiyeti itibariyle büyük olan insandır.^[2] Allah, ezeli hutbesine muhatap olsun diye insanı yaratmış, ona anlama kabiliyeti lutfeylemiş ve konuşmayı öğretmiştir. Bu serüveni Allah, Kur'ân'da şöyle özetler:

“Rahman, Kur'ân'ı öğretti. İnsanı yarattı, konuşmayı öğretti.”^[3]

Kelamının azametini ve Kur'ân'ın önemine dikkat çekmek için, satırda ifade edilme önceliği Kur'ân'a verilmiştir. Allahu 'alem bıssavab.

Allah'ın iki türlü sözü vardır: Kavli ve fiili diye. Diğer bir ifade ile Allah'ın sözü iki türdür:

1. Kelam sıfatından gelen sözü,
2. Tekvin sıfatından gelen sözü.

Kelam sıfatından gelen sözüne misal, Kur'ân'dır; tekvin sıfatından gelen sözüne misal de kâinattır. Allah'ın Kur'ân sözü ne kadar güzel ve tatlı ise, kâinat sözü de o kadar güzel ve tatlıdır. İkisine de kıyılmaz, ikisine de doyulmaz.

Güzelin elinden ve dilinden çıkan güzel olur. Kâinat Cemil-i Mutlak'ın kudret elinden, Kur'ân da Cemil-i Mutlak'ın kadîm dilinden çıkmıştır. Hiç bunlara doyulur mu, hiç bunlara kıyılır mı?

Allah'ın kavli sözü Kur'ân'dır, fiili sözü de kâinattır. Kur'ân'daki her bir cümle bir âyet, her bir âyet de söyleyicisine işaret olduğu gibi evrendeki her bir varlık da bir âyet ve her varlık da yaratıcısına işarettir. Gerek Kur'ân ve gerekse kâinat hak olup, Hak'tan gelip hak diyen birer âyetler mecmuası ve âyetler manzumesidir. Madem ikisi de âyettir, öyleyse kâinat, Kur'ân gibi hürmet görmeli, Kur'ân da kâinat gibi sevilmelidir.

Kur'ân, Mutekellim-i Ezeli'den ve İlmi Sonsuz'dan geldiği için nasıl bitmez ve tükenmez bir okyanus ise, Kâinat da Kudreti Sonsuz'dan geldiği ve O'nun eseri olduğu için o da sayısız âyetleri içinde barındırmakta ve bir okyanusu andırmaktadır. Buna işaretle Cenâb-ı Hak şöyle buyurur:

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَاداً لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ
قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَداً

“Rabbimin sözlerini yazmak için denizler mürekkep olsa ve bir o kadar da ilave etsek (denizlere deniz katsak); Rabbimin sözleri tükenmeden önce denizler tükenirdi.”^[4]

Lokman Sûresi’nde Yüce Allah, bu hususu daha da ileri boyutlara götürür, her iki kitabındaki âyetlerinin sınırsızlığını şöyle dile getirir:

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ
سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“Eğer yeryüzündeki ağaçların tümü kalem ve deniz de -onun ardından yedi deniz daha eklenerek- (mürekkep) olsa, yine de Allah’ın kelimeleri (yazmakla) tükenmez. Hiç şüphesiz Allah, üstün ve güçlü olandır, hüküm ve hikmet sahibidir.”^[5]

Âyetlerde dile getirilen “kelimeler”den maksat, Kur’ân’ın kelimeleri, ilimleri, manaları, tefsirleri diyebileceğimiz gibi; kâinat ve kâinatın içindeki “varlıklar” şeklinde de tefsir edebiliriz. Gerek Kur’ân’daki âyetler ve gerekse kâinattaki varlıklar Allah’ın ilminin, sanatının, kudretinin, hikmetinin ve kelamının sonsuzluğuna sarahat derecesinde işaret etmektedirler.

Allah iki türlü sözüyle de kullarına örnek olmuştur. Her iki sıfattan gelen sözleri güzel mi güzel, harika mı harika, mucize mi mucizedir. Kur’ân ve içindeki âyetler mucize, onun benzerini kimse getirememekte,^[6] kâinat ve içindeki âyetler de mucize, onun da benzerini kimse yapamamaktadır.^[7]

İşte bu güzel kelimeleriyle Allah örnek oluyor ve kullarına sesleniyor:

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ
يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِيناً

“Mümin kullarıma söyle, en güzel olan sözü söylesinler. Çünkü şeytan aralarına fesat sokar. Şüphesiz şeytan, insan için apaçık bir düşmandır.”^[8]

Allah, nasıl hep hayırlı açılışlar yapmış, hep hayırlara kapılar açmıştır, onun kulları olan sizler de Rabbinizin icraati gibi bir icraatla hayırlı açılışlar

yapın ve hayırlara kapılar açın. Sözleriniz ve fiilleriniz hep iyi olsun, güzel olsun. Güzel görün, güzel düşünün. Güzel olun, güzel kalın.

Halife Harun Reşid, Cuma namazı için camiye girmiş, vaiz efendi, Halife'yi karşısında bulunca fırsat bu fırsat diyerek ikazlarındaki üslûbunu sertleştirmiş. Namazdan sonra Halife vaiz efendiye:

– Kardeşim, demiş, ne sen Hz. Mûsâ'dan (as) üstünsün, ne de ben Firavun'dan daha beter biriyim. Allah öyle despot bir adama iki peygamberini gönderirken: **“Gidin, ona yumuşak söz söyleyin!”**^[9] talimatını verdi. Sen de böyle yapsaydın daha iyi olmaz mıydı?

İzzeti ve azameti, kudreti ve kuvveti sonsuz bir Allah'ın şefkatini ve letafetini görüyor musunuz? Sonsuz izzetiyle oynayan, zalim ve despot birine karşı bile nasıl ürkütmeden yakalama taktiğini uyguluyor, ne kadar müşfik davranıyor?

Yüce Rabbimden dilerim ki elinizdeki bu çalışma, Kur'ân'ın:

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

“İnsanları Allah'a çağıran, salih amelde bulunan ve “Gerçekten de ben Müslümanlardanım” diyenden daha güzel sözlü kim vardır?”^[10] âyetinde dikkat çekilen “kavl-i hasen=güzel söz” cinsinden olsun. Yine Rabb-i Rahîm'den dilerim ki, bu çalışmanın yazarı ve okuyucuları âyette Allah'ın takdir ettiği ve razı olduğu Müslümanlardan olsunlar. O Müslümanlar ki onlar güzel sözlü, salih amelli, ihlasla Allah'a çağıran insanlardır.

Sözün Gücü

Hz. Peygamber Efendimiz (sas), **“Sözde büyü vardır!”**^[11] buyurmuşlardır. Bilmem ki sözün gücünü bundan daha iyi anlatan güçlü bir söz var mıdır? Seveni, sevgiliye, aşığı, maşukuna delicesine bağlatan veya eşleri, insanları, devletleri büyük bir nefretle birbirinden kopartan, savaş patlatan da sözdeki güç değil midir?

Ağzınızdan çıkan bir söz, muhatabınızı ya size bağlayacak ya da sizden koparacaktır. Yûnûs'un:

*Söz ola kese savaşı, Söz ola kestire başı
Söz ola ağulu aşı, yağ ile bal ede bir söz*

Mısralarından yola çıkarak ben de diyorum ki:

Söz var insanı mahcup eder,
Söz var insanı mahbub eder.
Söz var, insanı Hak'tan ve cennetten uzaklaştırır.
Söz var, insanı Hakk'a ve cennete kavuşturur.
Söz var, sadaka olur, sahibini cehennem ateşinden korur. Tatlı ve güzel söz gibi.^[12]

Söz var, yükselir yükselir yükselir; bir ok gibi gökleri deler geçer, anında kabul görür: Mazlumun duası, ana-babanın duası, misafirin duası gibi.

Söz var, insanın başının üstüne kadar bile yükselmez. Ameli salih olmayanların, düzgün iş ve ibadeti bulunmayanların duası gibi. Çünkü Kur'an'ın dediğine göre, dua sözcüklerini Hakk'ın katına taşıyan, Allah'a kavuşturan salih amellerdir.^[13]

Söz vardır, hoştur; Kur'an gibi.

Söz vardır, boştur, Nadr b. Haris'in masalları gibi.

Boş sözün babası Nadr b. Haris, satın aldığı masalları okur, müşrikleri eğlendirir ve insanları Kur'an dinlemekten alıkoymaya çalışırdı. O münkirin bu davranışı üzerine şu âyet nazil oldu:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ
اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

“İnsanlardan öyleleri var ki, herhangi bir ilmî delile dayanmadan Allah yolundan saptırmak ve sonra da onunla alay etmek için boş sözü satın alırlar. İşte onlara rüsvay edici bir azap vardır.”^[14]

Âyetten anlaşılıyor ki, insanları Allah yolundan saptıran her şey, söz olsun, eğlence olsun “boş söz” kategorisindedir.

İşte bu sebeplerden dolayıdır ki Allah Rasûlü buyurmuşlardır:

“Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa ya iyi ve güzel söz söylesin, ya da sussun.”^[15]

Şu halde öyle sözler söyleyelim ve öyle işler yapalım ki onlar, hem bu dünyada ve hem de öbür dünyada bizi mahcup etmesin. Çünkü yarın büyük mahkemede öyle bir kitap elimize verilecek ve öyle dev ekranlar kurulacak ki, şaşırıp kalacağız, kendi kendimizi izleyeceğiz. Ağızdan çıkan her sözün ve icra edilen her davranışın kaybolmadığını, ilahî gözcüler ve ilahî kameramanlar tarafından kaydedildiğini^[16] ***“Bu nasıl bir kitap Allah'ım!***

Ne küçük bırakmış ne büyük, her şeyi saymış ve yazmış!^[17] diyerek şaşkınlığımızı dile getireceğiz.

Yine Kur'ân'ın bildirdiğine göre, bu dünyada işi ve sözü berbat olanlar, orada yaptıklarını kaydeden kitabı veya kameraman meleklerin kaydettiği görüntüleri görmek istemeyecekler. Çirkin söz ve davranışlarıyla kendi aralarında uçsuz-bucaksız mesafelerin olmasını isteyecekler.^[18] Yalan söylemek isteyenlerin ağızlarına mühür vurulacak, eller konuşturulacak, ayaklara da şahitlik yaptırılacak.^[19] İnsan kaçıp saklanmak için delik arayacak, saklanacak yer bulamayacak, bu sefer çaresizlik içinde ***“Kaçış nereye?”***^[20] diye çığlık atacak, ama çığlığı işe yaramayacak.

Söz söylemek de bir sanattır. Söz sanatını kimi yapmakta, kimi yıkmakta kullanır. Kur'ân bize birincisini tavsiye eder. Yüce Rabbimiz buyurur ki: ***“İnsanlara güzel söz söyleyin.”***^[21] Yine buyurur ki: ***“Kullarıma söyle, sözün en güzelini söylesinler; sonra şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır.”***^[22]

“Güzel söz, yılanı ininden, kötü söz, insanı dininden çıkarır.” demiş atalarımız. İşte bu sebeptendir ki Yüce Allah, Firavun gibi birisine iki peygamberini gönderirken: ***“Ona yumuşak söz söyleyin!”***^[23] tenbihinde bulunmuştur.

“Usûlsüzlük, vusûlsüzlüğe sebep olur.” derler. Tabiî usûl de vusûle.

Yorum Aynı, Fakat Deyiş Farklı

Hükümdarlardan biri rüyasında otuz iki dişinin çekildiğini görüyor. Tabirciler çağırıttırıyor ve rüyasını yorumlatıyor. Yorumculardan biri şöyle diyor:

– Hükümdarım, çok acı çekeceksiniz, bütün yakınlarınızın ölümünü göreceksiniz.

Hükümdar kızıyor: Tutun bu herifi, zindana atın, diyor.

Bir başka yorumcu ise aynı rüyayı şöyle yorumluyor:

– Hükümdarım! Tebrike şayan bir durumunuz var. Allah size o kadar uzun ömür verecek ki bütün yakınlarınızdan daha çok yaşayacaksınız!

Bu yorum padişahın hoşuna gidiyor. Bu adama bir kese altın verin, diyor.

Aslına bakarsanız, iki yorum da aynı. Ama usûl ve üslûb farklı. Biri tatlı ve hikmetli bir üslûbu seçti, mükâfata nail oldu; biri de bu yolu seçmediği için cezaya müstehak oldu.

Yüce Allah, bizim, her zaman güzel yollu, güzel halli ve güzel dilli olmamızı istemiş, bunun için de Kur'ân göndermiş, Peygamber göndermiş,

ibadetleri farz kılmıştır. Namaz ve oruç bunların başında gelmektedir. Mesela oruç tutan bir müminden sadece ağzına ve midesine oruç tutturmak istenmemiş, aynı zamanda çirkin sözlere karşı da oruçlu olması istenmiştir. Bunun içindir ki Sevgili Peygamberimiz: **“Sizden biriniz oruçlu olursa çirkin söz söylemesin, gürültü yapmasın. Biri kendisine sövüp hakaret ederse, ‘Ben oruçlu bir kişiyim’ desin.”**^[24] buyurarak hem oruçluya çirkin sözün yakışmadığını ifade etmiş, hem de oruçluya çirkin sözle saldıranı, orucu vesilesiyle insaf çizgisine çekmiş, her ikisini de çirkin bir çukura düşmekten kurtarmıştır.

Peygamberimiz’e (sas) sormuşlar:

– Ey Allah’ın Resûlü Müslümanların hangisi daha faziletlidir? Buyurmuşlar ki:

– Eliyle, diliyle başkasını incitmeyen (yani güzel elli, güzel yollu ve güzel dilli) insandır.”^[25]

Yine buyurmuşlar ki: **“Allah’a ve ahiret gününe inanan kimse, ya güzel söz söylesin, ya da sussun.”**^[26] Çünkü çirkin söz bir gün kendisini mahcup edecek ve utandıracaktır. Yine buyurmuşlar ki: **“Kim iki dudağı ve iki bacağı arasına sahip olursa (yani kötü sözden ve zinadan uzak durursa) ve bunlara sahip olacağına dair bana söz verirse ben onun cennete girmesine kefil olurum.”**^[27]

“Güzel ve temiz sözler ancak Allah’a yükselir. Onları Allah’a yükselten de salih ameldir.”^[28]

Bu âyetle de söz ve amel birliğine, birlikteliğine dikkat çekilmiştir. Sözü güzel olan kimsenin amelinin de güzel olması istenmiştir. Namaz kılmayanın veya namazı salih ve güzel olmayanın duası, Allah katına çıkmaz. Tohumu olmayan veya tohumu güzel yere serpmeyenin ürün almasının mümkün olmayacağı gibi.

Mektubat’ın Sahibi ne güzel söylemiş:

“Mürşid âlim, koyun olmalı, kuş olmamalı. Koyun kuzusuna süt, kuş yavrusuna kay verir.”^[29] Yani koyun nasıl ot ve samanı alır, hazmeder, süt sunar; mürşit âlim de âyet ve hadisleri alır, hazmeder, onlardan güzel ahlak ürününü çıkarır, muhataplarına sunar. Hazmetmediğini, nefsinde yaşamadıklarını vermez. Şu mısralar da bunu anlatıyor:

*“Yar adıyla başlayayım sözüme
Gülsüz bağda bülbül ötmez kurbanım*

*Sözü söyleyeyim önce özüme
Yoksa kalpden kalbe gitmez sultanım.*”^[30]

Yusuf Has Hacib’in şu mısraları yazımızın özeti olsun:

*Dildendir mutluluk, dildendir değer
Dili olmayana insan mı derler!
İnsanda dilince değişir kader,
Ya yurda baş olur ya başı gider!
Çoğu faydasızdır, eyüsü özdür,
Asıl söz, bilerek söylenen sözdür.
Kem söz duyanları hep düşman eder,
Ederse insanı söz sultan eder.
Dil bir aslandır ki, eşikte yatar
Başiboş kalırsa başını yutar!
Ne yumruktan ne kılıçtan iz kalır,
İnsan ölür arkasından söz kalır.
Dilin çok oynarsa sökülür dışın,
Diline dikkat et, gitmesin başın.
Ağzından uygunsuz bir söz kaçırma,
Dilinle taş atıp, başını kırma!
Dinlenir, akılda kalır kısa söz,
Binlerce düğümü bir tek sözle çöz.
Söyle: Doğru, güzel, öz sandığını,
Söyle: Bildiğini, inandığını.
Söyle: İnananlar gelsin izinden,
Canına mâl olsa dönme sözünden.*^[31]

[1] Bkz. Zümer, 39/23.

[2] Bkz. İsrâ, 17/70; Yâsin, 36/71; Tîn, 95/4.

[3] Bkz. Rahman, 55/3-4.

[4] Kehf, 18/109.

[5] Lokman, 31/27.

[6] Bkz. İsrâ, 17/88; Bakara, 2/23.

[7] Bkz. Hac, 73/2; Mülk, 67/3-4.

[8] İsrâ, 17/53.

[9] Tâhâ, 20/44.

- [10] Fussilet, 41/33.
[11] Buhârî, “Nikâh”, 47; Müslim, “Cum’a”, 47.
[12] Bkz. Buhârî, “Edeb”, 34.
[13] Bkz. Fatır, 35/10.
[14] Lokman, 31/6.
[15] Buhârî, “Edeb”, 31, 85; Müslim, “Îmân”, 74, 75.
[16] Bkz. Kaf, 50/17-18; İnfitar, 82/10-12.
[17] Kehf, 18/49.
[18] Âl-i İmrân, 3/30.
[19] Yasin, 36/65.
[20] Kiyame, 75/10.
[21] Bakara, 2/83.
[22] İsrâ, 17/53.
[23] Tâhâ, 20/44.
[24] Buhârî, “Savm”, 2; Müslim, “Sıyam”, 161; Nesaî, “Sıyam”, 41-42.
[25] Ahmet b. Hanbel, *Müsned* IV, 385.
[26] Buhârî, “Edeb”, 31, 85; Müslim, “Îmân”, 74, 75.
[27] Buhârî, “Rikak”, 23.
[28] Fatır, 35/10.
[29] Said Nursî, *Mektubat*, Çekirdekler.
[30] Murat Birangan.
[31] Behcet Kemal Çağlar, Kutadgu Bilig.

[26]

[10]

[17]

[19]

[14]

[24]

[3]

[23]

[20]

[16]

[7]

[29]

[6]

[11]

[13]

[22]

Fussilet, 41/33.
Tâhâ, 20/44.
Buhârî, “Nikâh”, 47; Müslim, “Cum’a”, 47.
Bkz. İsrâ, 17/70; Yasin, 36/71; Tîn, 95/4.
Kehf, 18/109.
Bkz. Rahman, 55/3-4.
Bkz. İsrâ, 17/88; Bakara, 2/23.
Lokman, 31/27.
İsrâ, 17/53.
Bkz. Hac, 73/2; Mülk, 67/3-4.

[27]

Bakara, 2/83.
Kıyame, 75/10.

[9]

Bkz. Fatır, 35/10.
Bkz. Buhârî, “Edep”, 34.
Buhârî, “Edeb”, 31, 85; Müslim, “Îmân”, 74, 75.
Lokman, 31/6.
Kehf, 18/49.
Bkz. Kaf, 50/17-18; İnfitar, 82/10-12.
Yasin, 36/65.
Âl-i İmrân, 3/30.

[4]

[30]

Bkz. Zümer, 39/23.
Behcet Kemal Çağlar, Kutadgu Bilig.
Buhârî, “Savm”, 2; Müslim, “Sıyam”, 161; Nesaî, “Sıyam”, 41-42.
Tâhâ, 20/44.
Buhârî, “Edeb”, 31, 85; Müslim, “Îmân”, 74, 75.
Ahmet b. Hanbel, *Müsned* IV, 385.
Fatır, 35/10.
Buhârî, “Rikak”, 23.
Murat Birangan.
Said Nursî, *Mektubat*, Çekirdekler.
İsrâ, 17/53.

[8]

[28]

[1]

[2]

[25]

[12]

[5]

[15]

[31]

[21]

[18]

BİRİNCİ BÖLÜM: HİTABET

Hitabetin Tanımı

Hitabet, insanın ihtiyaçlarını, düşünce ve davasını başka insanlara duyurma aracıdır. Hitabet, meramını anlatmak için, sözü başkasına yöneltmektir. Hitabet, topluluk karşısında etkili ve güzel konuşma, düzgün söz söyleme ve muhatapları ikna sanatıdır. Bu sanatı uygulayan kişiye “hatîb”, söylediği söze de “hitabe”, “nutuk”, yeni ifadesiyle de “söylev” denir.

Hitabetin Amacı

Bir konuda bilgi vermek, belirli bir yöne sevk etmek, eğlendirmektir.

Hitabetin Konusu

Hitabetin belirlenmiş bir konusu yoktur. Hitabetin konusu her şeydir.

Hitabet Sanatının İlgili Olduğu İlimler

İbn Haldun (808-1406), hitabet ilminin mantık ilimlerinden bir ilim olduğunu söylemiştir.

Kur’ân ilimleri üç başlıkta özetlenebilir: Tevhit, tezkir, ahkâm. Ahkâm fakihinin sorumluluğundadır, tevhit, kelamcının, tezkir de müzekkirlerin (hatırlatıcıların) ve vaizlerin sorumluluğundadır.

Vaaz, (ilmü’l-mevâiz) Hadis İlminin bir şubesidir. Hitabet ilminin, Psikoloji ve Sosyoloji ilimleriyle de ilgisi vardır.

Vaiz ve hatîb aynı zamanda psikolog ve sosyologdur. Hem sosyal hayatı ve hem de muhatapların iç dünyalarını, ruh yapılarını çok iyi bilmelidir ki onların ruh haline uygun konuşma yapabilsin ve etkileyebilsin. [\[32\]](#)

Hitabetin Özellikleri

- a- Az ve öz konuşmak
- b- Seviyeye göre konuşmak

- c- Yumuşak konuşmak
- d- Konuşmalarda ümit ve tehdide yer vermek
- e- Suçluyu tenkid etmek yerine suçu yermek
- f- Örf ve adetlere günah olmamak kaydıyla saygı göstermek
- g- Zaman ve mekân unsurunu dikkate almak

Hitabet Çeşitleri

Konusu sınırsız olan hitabetin elbette çeşitleri de olacaktır. Hitabet çeşitleri önce iki ana başlıkta ele alınmaktadır:

A- Konuları bakımından

B- Şekil ve uygulama bakımından

A-Konuları bakımından hitabetin çeşitleri de şunlardır:

1-Dini hitabet: Din görevlilerinin mâbed içinde veya mâbed dışında yaptıkları dînî konuşmalardır. Buna ilerde detaylı yer verilecektir.

2- Siyasî Hitabet: Asıl yeri Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüleridir. Ayrıca, seçim dolayısıyla yapılan konuşmalar da bu gruba girmektedir.

3- Askerî Hitabet: Askerî hitabet; vatan savunmasının gerektirdiği zamanlarda askeri savaşa hazırlamak için, ona moral ve kuvvet vermek için yapılan konuşmalardır. Cümleler kısa, yiğitçe, en cahil neferlerin bile kolayca anlayacağı tarzda açık, kesin olmalıdır. Askerî hitabet garnizonlarda yapıldığı zaman sözlüdür. Fakat, savaş zamanlarında genellikle yazılı olarak kıt'alara gönderilir.

4- Hukûkî ya da Adlî Hitabet: Mahkemelerde yapılan savunmalar, savcılarının iddianameleri bu çeşittendir.

5- Bilimsel ya da Akademik Hitabet: Akademilerde, bilimsel toplantılarda yer alır. Amacı; araştırılan herhangi bir konu hakkında aydın bir topluluğa, o konu ile ilgili kimselere bilgi vermektir. Heyecanlandırma amacı güdülmez. İfadenin açık, kesin ve mantıklı olması şarttır.^[33]

6-Diplomatik Hitabet: Milletler arası ilişkilerde genellikle hariciyelilerin yaptıkları beynelmilel nezaket kurallarına uygun olarak söylenen hitabet şeklidir. Diplomatik hitabette kırıncı olmamaya, fikirleri kapalı bir ima ile söylemeye özen göstermek gerekir.^[34]

B-Şekil Bakımından Hitabetin Çeşitleri Şunlardır;

1-Hitabe: Veciz ve heyecanlı konuşmalara hitabe denir. Öğretici olmasına dikkat edilir.

2-Konferans: (Fransızca: conférence), ilim, sanat, hukuk, edebiyat gibi çeşitli konularda bilgi vermek amacıyla yapılan uzun konuşmalardır. Bir

hitap çeşidi olan konferans, bilgi verme esasına dayanmaktadır. Konferans, bir tezi veya görüşü, bir konuyu açıklamak için daha çok akademik yerlerde verilir. Konferans veren kimsenin derin ve geniş bilgi sahibi, orijinal ve sağlam bir görüş sahibi olması beklenir. Konferans heyecanlı konuşmalar yapmak ve dinleyicileri galeyana getirmek yerine, onların merak ve araştırma, öğrenme arzusuna seslenen bir hitaptır.

3-Sohbet: Sohbet ya da söyleşi; dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl anlamına gelir. Türkçe'ye Arapça'dan geçmiştir. Bir yazı türü olan sohbet ise; bir yazarın günlük olaylarla ilgili duygu ve düşüncelerini, okuyucusuyla konuşuyormuş gibi anlattığı yazı türüne denir. Sohbet türünde samimilik, senli benlilik söz konusudur.

4-Açık Oturum: Geniş kitleleri ilgilendiren bir konunun, konuyla ilgili uzmanlar tarafından bir başkan yönetiminde ve dinleyiciler önünde tartışıldığı konuşmalara denir.

5-Münâzara (Tartışma): Münazara, bir konuda karşıt görüşleri savunan takımların fikirlerini çarpıştırdıkları bir tartışma platformudur. Bir münazara konusu, tartışılabilir her şey olabilir ancak ağırlıklı olarak güncel, sosyal ve siyasi meseleler tartışılır. Yarışmacılar maçın başlamasından on beş dakika önce tartışılacak konuyu ve hangi tarafı savunmaları gerektiğini öğrenirler. Münazırlar bu süre içerisinde, maç esnasında aldıkları notlarla son halini verecekleri ve sıra kendilerine geldiğinde sunacakları yedi dakikalık konuşmalarının taslağını hazırlarlar. Sunum esnasında bu notlardan yararlanmak serbesttir. Yaklaşık bir saat süren bu tartışma, jüri heyetinin maç boyunca aldığı notlara dayanarak maçın sonucunu açıklamasıyla sonlanır.

Jürinin değerlendirmesini yaparken öncelikli olarak ele aldığı, yarışmacıların argümanlarını ne kadar etkileyici sundukları değil, bu argümanların ne kadar sağlam ve tutarlı olduklarıdır.

6-Panel: Dinleyiciler önünde, bir konuşmacı grubunun genellikle sosyal ya da siyasal bir konuyu tartışmak amacıyla düzenledikleri toplantı, toplu görüşmedir.^[35]

7-Sempozyum: Toplum yakından ilgilendiren herhangi bir konu ya da olay hakkında dinleyiciler karşısında farklı uzman kişilerin konu ya da olayla ilgili yaptığı seri konuşmaların bütününe sempozyum denir. Sempozyumda yapılan değişik konuşmalar, konuyu bütünleyici niteliktedir. Burada tartışmadan çok sohbet havası vardır. Konuşmalardan sonra dinleyiciler soru sorabilirler. Sempozyum, diğer konuşma türlerine göre

daha ilmi ve ciddi bir sohbet havasında geçer. Konuşmacılar konuyu kendi ilgi sahaları açısından ele alır. Sempozyum bir başkan ve üç ile altı arasında değişen üyelerden oluşur. Üyelerin konuşma süreleri 15-20 dakikayı aşmaz. Konunun uzunluğuna göre sempozyum iki oturum veya iki gün sürebilir.

Sempozyumun Özellikleri:

- 1- Sempozyumda aynı konu farklı bakış açılarıyla ele alınır.
- 2- Sempozyumu sunan grup önceden belirli bir konuda hazırlık yapıp o konunun farklı yönlerini ele alır.
- 3- Sempozyum belirli bir zamana yayılır ve birden fazla oturum gerçekleşir. Her oturumun başkanı olur.
- 4- Sempozyuma katılan konuşmacıların üst seviyede bir bilgiye sahip olmaları gerekir.
- 5- Sempozyumdaki yazılı metinler ilmi yazı niteliği taşır.^[36]

8-Monolog:

1. Bir oyunda, kişilerden birinin kendi kendine yaptığı konuşma.
2. Dinleyicilere bir kişinin anlattığı, genellikle güldüren olay.
3. Çevresindekilere fırsat vermeden bir kimsenin yaptığı konuşma.^[37]

9- Diyalog: Dialogue, Yunanca'da iki ya da daha çok kişi arasında karşılıklı konuşma anlamına gelir. Dilimize Fransızca "dialogue" kelimesinden geçmiştir. Sosyal Bilimlerde ve günlük konuşma dilinde, farklı görüş ve tutuma sahip iki kişi, grup veya ülke arasında karşılıklı görüşme, tartışma ve temas anlamında kullanılır. Örneğin: Uluslararası ekonomide önemli yeri olan Kuzey-Güney Diyalogu gibi. Burada gelişmiş Kuzey ülkeleri ile az gelişmiş Güney ülkeleri arasında süregelen ve ikinci grup ülkelerin birincilere karşı savundukları daha adil ve dengeli bir uluslararası düzen kurulmasına ilişkin tartışmalar söz konusudur.^[38]

Hitabet Şekilleri ve Etkili Hitabet

Bu hitabet çeşitleri üç şekilden biri ile takdim edilir. Bunlar:

1-Yazılı, 2-Şematik, 3-İrticalen.

Bunlardan en zor olanı irticalen yani herhangi bir yere ve kâğıda bakmadan yapılan konuşmadır. En etkili konuşma da budur.

Etkili konuşmak için şu kavramların içerdiği anlamları iyi bilmek gerekir:

a. Artikülasyon: Ağzımızı açmak, dudaklarımızı kımıldatmak ve insanların anlayacağı kelimeleri oluşturmak için ses organlarını

kullanabilme yeteneğine sahip olmak demektir. Eğer, ses organlarından bir ya da birkaçı sağlıklı ya da noksan ise etkili konuşma yapılamaz.

Artikülasyon sırasında kelimeler; açık ve net bir şekilde, mırıldanmadan, yutmadan çıkarılmalıdır.

b. Telaffuz: Kelimeleri, olması gerektiği şekilde doğru ses ve doğru vurguyla ağızdan çıkarmaktır. Yanlış telaffuzu gidermenin üç yolu vardır:

1- Etkili konuşma yapan insanları (Televizyon sunucuları ve hatipler vb.) dikkatle dinlemek.

2- Telaffuzunda şüpheye düşülen kelimeleri, imlâ (yazım) kılavuzları ve sözlükler aracılığıyla doğru yönleriyle öğrenmek.

3- Telaffuzda dikkat edilecek bir özellik de yöresel ağız ifadelerinden kaçınmaktır. Yazı dili olan İstanbul ağız ile konuşmaya önem vermek gerekmektedir.

c. Dil bilgisi: Her dilin kendine göre kural ve özellikleri vardır. Dil, kuralları dışında kullanıldığında şekil ve anlam yönünden bozukluklar ortaya çıkmaktadır. Bu bozukluklardan kurtulabilmesi için hatip, dil eğitiminden geçmeli ve çok okumalıdır.

ç. Sürat: Konuşmacının konuşma esnasındaki hızıdır. İnsanların çoğu hızlı konuşamaz. Bazı insanlar ise çok süratli konuşurlar. Her ikisi de yanlıştır. Önemli olan metnin anlamına uygun normal konuşmadır. Dakikada 90-100 kelime konuşmak normaldir.

d. Duraklama: Duraklamalar, konuşmada noktalama işaretleri anlamındadır.

Şu özellikler dikkate alınarak duraklama yapılmalıdır:

1- Dinleyicilerin konuşma metnini değerlendirmesi için.

2- Metnin anlamına uygun gerekli vurgu ve tonlamaları yerinde yapabilmek için.

3- Konuşmacının kendisinin dinlenmesi ve kolay nefes alması için.

4- Konuşmacının kendisinin bir sonra söyleyeceği düşüncelerin plânını yapabilmesi için.

e. Ses tonu: Sesin alçalıp yükselmesi, azalıp çoğalmasıdır. Değişik ses tonlarını çıkarmak konuşmayı daha ilgi çekici ve anlamlı yapar. Konuşmaya renk ve çeşit kazandırır. Böylece, konuşma tekdüzelikten (monotonluktan) kurtulmakta, dinleyicinin ilgisi çekilmektedir.

f. Ses gücü: Konuşmacının sesinin, dinleyicilerin tümü tarafından kolaylıkla duyulabilmesidir. Konuşmacı, bu konuya ayrı bir önem vermelidir. İyi düzenlenmiş bir sesle yapılan konuşma, dinleyici üzerinde

etkili olmaktadır. Ayrıca, ses gücünün yüksekliği konuşmacının da kendine güven kazanmasını sağlamaktadır.

Etkili Konuşmada Dikkat Edilecek Genel

Özellikler

- a. Konuşmayı anlamlı hâle getirmek için vurgu ve tonlamaya dikkat edilmelidir.
- b. Pantomim (Vücut hareketleri ile konuşma) yapar gibi vücut hareketleri kullanılmalıdır.
- c. Konuşma sırasında en rahat duruş alınmalı, vücut ağırlığı her iki ayak üzerine dengelenmelidir.
- ç. Konuşma sırasında boyun, bel ve bacaklar dik tutulmalıdır. (Ama asla bacak bacak üstüne atılmamalıdır.)
- d. Konuşma sırasında, belirli bir yere çakılıp kalınmamalı, gereğinden fazla da hareket edilmemelidir.
- e. Konuşma sırasında, el ve kol hareketleri, mimikler; önceden plânlanmış olmamalıdır. Konuşmanın genel ortamı içinde kendiliğinden olmalıdır.
- f. Dinleyicilerin tümüne ve özellikle gözlerine bakılmalıdır. Dinleyicilerle konuşuyormuş gibi bir bakış tarzı seçilmelidir. Dinleyiciler, gözle çabuk çabuk taranmamalıdır. (Bakışların hain bakışa dönüşmemesi için tedbir alınmalı ya kepenkleri indirmeli ya da bakışları başka noktalara kaydırmalıdır.)
- g. Konuşmada ilk söylenecek ifadeler, özenle seçilmeli; iyi bir konuşma plânı yapılmalıdır. Konuşmaya ilgi çekici bir ifade ile başlamakta yarar vardır.
- ğ. Konuşmacı, bir taraftan sevimli ve güler yüzlü olmalı; diğer taraftan ise komik duruma düşecek davranışlardan uzak kalmalıdır.
- h. Konuşmacı, yapacağı konuşmanın anlam ve önemine herkesten önce kendi inanmalıdır. Konuşma, içten yapılmalıdır.
- ı. Konuşmacı, fizikî görünüşüne (elbise temizliğine, saç ve sakal tıraşına vb.) çok önem vermelidir.^[39]

[32] İ. Lütfi Çakan, *Dînî Hitabet*, 4-11.

[33] Bkz: Suat Taşer, *Konuşma Eğitimi*, 216 .

[34] İsmail Lütfi Çakan, İrfan Gündüz, Yakup Çiçek, *Hitabet ve Mesleki Uygulama*, Ankara-1985.

[35] <http://panel.nedir.com/>

[36] <http://www.edebiyatogretmeni.org/etiket/sempozyumun-ozellikleri-nelerdir/>

[37] <http://monolog.nedir.com/>

[38] <http://diyalog.nedir.com/>

[39] Bkz: Suat Taşer, *Konuşma Eğitimi*, s. 216.

[36]

[39]

[34]

[33]

Bkz: Suat Taşer, *Konuşma Eğitimi*, s. 216.

<http://diyalog.nedir.com/>

<http://monolog.nedir.com/>

<http://www.edebiyatogretmeni.org/etiket/sempozyumun-ozellikleri-nelerdir/>

<http://panel.nedir.com/>

İsmail Lütfi Çakan, İrfan Gündüz, Yakup Çiçek, *Hitabet ve Mesleki Uygulama*, Ankara-1985.

Bkz: Suat Taşer, *Konuşma Eğitimi*, 216 .

İ. Lütfi Çakan, *Dînî Hitabet*, 4-11.

[37]

[38]

[32]

[35]

İKİNCİ BÖLÜM: DİNÎ HİTABET

Dinî hitabet, din görevlileri tarafından, dinî amaçlarla yapılan konuşmalardır. Din görevlilerinden maksat, sadece cami görevlileri olarak düşünürsek alanı daraltmış oluruz. İlahiyat ve Diyanet ekolüne mensup, örgün ve yaygın din eğitimi veren, din muhtevalı konuşma yapan herkes din görevlileri tanımı içindedir.

Hitabet çeşitlerinin ilki, en önemlisi, en yaygını, en fazla bilgi, dikkat ve titizlik isteyen dinî hitabettir.

Din görevlisinin konumu, Peygamber varisliğidir. Nitekim bir hadis-i şerifte: “**Âlimler, Peygamberlerin varisleridir.**”^[40] buyurulmuş, Peygamber varisi olan kişinin de peygamber ahlaklı olması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Din liderliği, devlet reisliği ve ordu komutanlığı gibi üçlü ve güçlü bir görev yapmış olan Peygamber Efendimiz’in (sas)varisleri olan din görevlileri, bugün sadece imamlık yani din liderliği vazifesini yürütmekle görevlendirilmişler, bunu da cami içinde ve mevzuat çerçevesinde yapmakla sınırlandırılmışlardır. Din görevlisi denildiği zaman bugün, yine bu keyfiyette birileri anlaşılmaktadır.

Dînî Hitabetin Konusu ve Gayesi

Dini hitabetin konusu, bizim açımızdan yalnız ve yalnız İslâm’dır. İslâm’ın tebliği, anlatılması ve yaşanmasıdır.

Dînî Hitabetin Esasları

Din görevlisinin iki ana görevi vardır: Emr-i bi’l-mârûf (iyiliğin tavsiyesi), nehiy ani’l-münker (kötülüğün önlenmesi). Din görevlisi bu görevlerini yaparken iki ana esasa dikkat edecektir:

- a- Fitneyi uyandırmadan hakkı tebliğ ve halkı irşad

b- Sevdirek hakkı tebliğ ve halkı irşad.

Dînî Hitabetin Çeşitleri

Dînî hitabet, mâbed içi ve mâbed dışı olmak üzere iki gruba ayrılır. Mâbed içi dînî hitabet de iki türdür:

1-Hutbe, 2-Vaaz.

Mâbed dışı dînî hitabet: Farklı mekânlarda verilen ve konusunu dinden alan konferans, sohbet, ders ve sair konuşmalardır.

Mâbed İçi Dini Hitabet

1-Hutbe

HTB kökünden mastar olan Hutbe; konuşmak, sözü başkasına yöneltmek gibi anlamlara gelmektedir. Dinî nutuktur. Abdestli olarak ve cemaate yüzünü döndürerek hutbe irad etmek sünnettir. Kibleye dönük bir şekilde abdestsiz okumak mekruhtur.

Hutbede Yapılan Duaya Âmîn Denilir mi?

Hutbe, sessizce dinlenir. Namazda bir insan, dünya kelamı konuşmaz, telefon görüşmesi yapamaz, telefonuyla meşgul olmaz, bir başka insana sus diyemez. Yapılan duaya sesli bir şekilde “amîn” diyemez. Hutbe okunurken de hutbe bitinceye kadar yani iç ezanla kamet arasındaki süre içinde herkes böyle olacak, böyle duracak. Yani namazda imiş gibi.

Ancak, Hz. Peygamber (sas)’in ismi anıldığında başkalarını rahatsız etmeden sessizce salâvat okunması, hatibin duasına sessizce âmin denmesi, konuşma olarak değerlendirilmediğinden, bunların yapılmasında bir sakınca görülmemiştir.^[41] Hutbe okunurken görülen bir yanlışı, baş, göz ve el işareti ile düzeltmeye çalışmak mekruh değildir.^[42]

Hutbenin Yeri ve Zamanı

Hutbe, camide, minberde cuma günleri cuma namazından önce, bayramlarda, husuf ve kûsuf namazlarında ise namazdan sonra irad edilir. Önceleri hutbe, cuma günü de namazdan sonra okunmuş. Ancak bir olaydan sonra hutbe Cuma namazından önceye alınmıştır. Olay şudur:

Medine’de bir cuma günü Hz. Peygamber hutbe buyururlarken ticaret kervanlarının geldiğini haber veren davullar çalmaya başlar. Çok kimse dağılır, gider. Mescidde 12 kişi kadar cemaat kalır. Bunun üzerine inen âyet durumu şöyle açıklar:

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا
عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

“Onlar bir ticaret ve eğlence gördükleri zaman hemen dağılıp ona giderler ve seni ayakta bırakırlar. De ki: Allah’ın yanında bulunan, eğlenceden ve ticareten daha yararlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.”^[43]

Cuma günü iç ezanından cumanın farzının kılınıp bitirilmesine kadar her türlü ticarî işlemlerin terk edilmesi gerekmektedir. İlgili âyet şöyledir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ
فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ * فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

“Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağrıldığınız zaman hemen Allah’ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır. Namazı kılıp bitirdiğiniz zaman yeryüzüne dağılın ve Allah’ın lütfundan nasibinizi isteyin ve Allah’ı çok zikredin. Siz ancak bu şekilde kurtuluşa erersiniz.”^[44]

Hutbenin hükmü: Cuma namazı gibi hutbe de farzdır. Hutbesiz Cuma sahih olmaz.

Hutbenin rüknü: İmam-ı Âzam’a göre Allah’ı zikretmektir. Elhamdülillah, Sübhanallah, La ilâhe illallah demekle Allah’ı zikretmek yerine getirilmiş olur.

Şafiilere göre hutbenin rüknü beştir:

Hamdele,

Salvele,

Takva ile tavsiye,

Kur’ân’dan bir âyet,

İkinci hutbede müminlere dua,

Hanbelilere göre hutbenin rükünleri ilk dört husustur.

Malikilere göre hutbenin tek rüknü vardır: O da tebşir ve tanziri ihtiva etmesidir.^[45]

Hutbenin sahih ve geçerli olma şartları

Hânefilere göre:

- a) Namazdan önce olması,
- b) Hutbe niyeti ile yapılması,
- c) Cuma vakti içinde olması,
- d) En az bir kişinin dinlemesi,
- e) Bu bir kişinin, kendisiyle cuma sahih olan kimselerden bulunması,
- f) Hutbe ile namazın arasına başka bir işin sokulmaması. [46]

Şâfilere göre:

- a) Namazdan önce olması,
- b) Öğle vakti içinde olması,
- c) Herhangi bir sebeple hutbeyi bırakıp başka bir şey ile meşgul olunmaması,
- d) Arapça olması (rükün kısmı),
- e) İki hutbenin ve ikinci hutbe ile namazın peşi peşine olması,
- f) Hatibin temiz ve abdestli olması,
- g) Örtülmesi gerekli yerlerin örtülü bulunması,
- h) Ayakta olması,
- i) İki hutbe arasında biraz oturması,
- j) Kırk kişinin duyacağı kadar seslenmesi,
- k) Kırk kişinin dinlemesi,
- l) Her iki hutbenin, cuma sahih olan yerde yapılması,
- m) Hatibin erkek olması,
- n) İmamlığının sahih bulunması,
- o) İmamın farz ve sünneti birbirinden ayırması ve hiç değilse farzı sünnet bilmemesi. [47]

Hutbenin sünnetleri:**Hanefilere göre:**

- a) Hatibin büyük ve küçük her iki hades hâlimden temiz olması, yani abdestli olması gerekir. Böyle olmadığı takdirde okuduğu hutbe, kerâhatle birlikte sahîh olur.
- b) Hutbeye başlamadan önce hatip minber tarafında bulunmalı, minbere çıktığında da oturmalıdır.
- c) Hutbeyi ayakta irâd etmelidir. Oturarak veya yan gelerek irâd etse de olur, ama mekruh olur.

- d) Şiddet kullanarak fethedilen beldelerdeki hatibin, sol elindeki bir kılıca dayanması sünnettir. Sulh yoluyla fethedilen beldelerdeyse, durum bunun tersine olup hatip hutbeyi, kılıca dayanmaksızın irâd eder.
- e) Hutbe esnasında sağa sola dönmeksizin doğruca cemaate yönelir.
- f) Önce de belirtildiği gibi biri sünnet, diğeri de cumanın sıhhat şartı olan iki hutbe okumalıdır.
- g) İkisi arasında, üç âyet okuyacak kadar bir süre oturmalıdır. Oturmadığı takdirde evlâ olan hükme muhalefet etmiş olur.
- ğ) Birinci hutbeye başlamadan önce gizlice “euzü” çekip sonra sesli olarak lâyıık olduğu şekilde Allah’a hamd-ü senada bulunmalıdır. Sonra da Allah’tan başka tanrı olmadığına ve Muhammed’in (asm), O’nun elçisi ve kulu olduğuna tanıklık edip, O’na salât-ü selâm getirmelidir.
- h) Günahlardan, Allah’ın gazap ve azabını gerekli kılan davranışlardan uzak durulması için nasîhat, tehdit ve sakındırma bulunmalıdır.
- i) Dünya ve âhirette kurtuluşa ermeye vesile olan şeyleri hatırlatmalı, Kur’ân-ı Kerîm’den de bir âyet okumalıdır.
- ı) İkinci hutbeye de Allah’a hamd ve sena ile başlamalı, sonra Resûlullah’a (sas) salât ü selâmda bulunmalı, Mü’min erkek ve kadınlar için duâ edip Allah’tan mağfîret dilemelidir.
- j) İkinci hutbede sesini biraz daha alçaltmalıdır.
- k) Her iki hutbeyi de fazla uzatmamalıdır.^[48]

Şafilere göre:

- a) Rükünler arasında tertibe riâyet etmelidir. Şöyle ki: Hutbeye önce “hamd” ile başlanmalıdır.
- b) Sonra Peygamber Efendimiz’e, (sas) salât getirilmelidir.
- c) Daha sonra takvâlî olma tavsiyesinde bulunulmalıdır.
- d) Bir âyet-i kerîme okunmalıdır.
- e) Mü’minlere duâ edilmelidir.
- f) İkinci hutbede Müslümanların imamlarına ve idarecilerine, sâlih olmaları ve hak yola yardımcı olmaları için duada bulunulmalıdır. Özellikle kral ve sultanlara salih olmaları, adalet ve istikametten ayrılmamaları için dua etmenin bir sakıncası yoktur. Peygamber Efendimiz’e (sas) salât getirdikten sonra ayrıca ona selâm, âline ve ashabına da salât-ü selâm göndermelidir.

- g) Kulak verdikleri taktirde işitebilecek olanlar, hutbeye kulak vermelidir.
- ğ) İşitemeyenlerinse zikirle meşgul olmaları menduptur.
- h) En faziletlisi, bu esnada Kehf sûresini okumaktır.
- i) Daha sonra yine Peygamber Efendimiz'e (sas) salât getirilmelidir.
- ı) Hutbe, minber üzerinde okunmalıdır.
- j) Minber, mihraba yönelenlerin sağ tarafında bulunmalıdır.
- k) Hatip, kendisine mahsus tek kişilik yerinden ayrılarak minbere çıkmadan önce, minber yanındaki cemaate selâm vermelidir. Ama mescid kapısından girerse, diğerleri gibi her uğradığına selâm vermelidir.
- l) Minbere çıktığında cemaate yönelmelidir.
- m) Birinci hutbeye başlamadan önce minberde oturmalı, oturmadan önce de cemaate selâm vermelidir. Hatibin selâmına, cemaatin karşılık vermesi ise vâciptir.
- n) Cemaatin toplu olarak değil, fakat sadece bir kişinin hatip huzurunda ezan okuması sünnettir. Minare üzerinde okunan ilk ezana gelince, eğer cemaatin toplanması buna bağlı ise sünnet olur.
- o) Hutbenin açık ve net, halkın anlayabileceği tarzda olması ne çok uzun ne de çok kısa olmaması ve namazdan önce okunması sünnettir.
- ö) Hutbe okurken hatip, sağa sola dönmemeli, aksine cemaate yönelik olmalı, sol tarafında -ağaçtan yapılmış bile olsa- bir kılıç veya âsâ bulundurmalı, sağ yanını da minberin kenarına dayamalıdır.^[49]

Hutbe Duaları

Hatip minbere çıkmadan basamakların önünde durarak ellerini açar ve şu duayı okur:

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَيَسِّرْ عَلَيْنَا خَزَائِنَ
فَضْلِكَ وَكَرَمِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Anlamı: “Ey cömertlerin en cömerdi ve ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allah'ım! Bize rahmet kapılarını aç; iyilik ve kereminin hazinelerine ulaşmamızı bize kolaylaştır.”

Dua bitince ellerini yüzüne sürer ve sağ ayağı ile ilk basamağa adımını atar, sol ayağını onun yanına almak suretiyle bu şekilde üçüncü basamağa kadar çıkar. Üçüncü basamakta durarak şu duayı okur:

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي، وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي، وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ
لِسَانِي، يَفْقَهُوا قَوْلِي. رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ
تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ. رَبِّ زِدْ نِي عِلْمًا وَفَهْمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ

Anlamı: “Rabbim! Gönlüme ferahlık ver. İşimi kolaylaştır. Dilimdeki tutukluğu çöz ki sözümü anlasınlar. Rabbim! Gerçekten bana mülk verdin ve bana sözlerin yorumunu öğrettin. Rabbim! İlmimi ve anlayışımı artır ve beni sâlihlerden eyle!”

Dua bitince ellerini yüzüne sürer ve aynı şekilde yedinci basamağa çıkar. Yedinci basamakta (yedinci basamak yoksa en son basamakta) da ellerini açarak şu duayı okur:

اللَّهُمَّ هَذَا الشَّانُ لَيْسَ بِشَانِي، وَهَذَا الْمَكَانُ لَيْسَ
بِمَكَانِي. اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي أَمْرِي، وَتَقَبَّلْهُ مِنِّي، وَسَلَامٌ عَلَى
جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

Anlamı: “Allah’ım! Bu şerefi ben elde etmedim, sen verdin; bu makamı, ben kazanmadım, sen verdin. Allah’ım! İşimi kolaylaştır ve yaptığım işi kabul eyle! Bütün nebi ve resullere selam olsun. Bütün kâinatın sahibi Allah’a hamd olsun.”

Dua bitince cemaate döner, oturur ve okunacak olan iç ezanı dinler. Ezan bittikten sonra hatip ayağa kalkarak hutbenin birinci bölümünün Arapça kısmını oluşturan şu metni okur:

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَعِزُّهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا
وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا * مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا
هَادِيَ لَهُ * نَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَنَشْهَدُ أَنَّ
هَادِيَ لَهُ * نَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَنَشْهَدُ أَنَّ
وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ * أَمَّا بَعْدُ فَيَا عِبَادَ اللَّهِ! اتَّقُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوهُ * إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ * قَالَ اللَّهُ
تَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ * أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ
اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

Konu ile ilgili bir âyet okur, arkasından;

وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Konu ile ilgili bir hadis okur.

Hatip bundan sonra hutbenin Türkçe kısmını okur. Hutbenin Türkçe metni bittikten sonra:

قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ: الثَّابِتُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، وَأَسْأَلُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ التَّوْفِيقَ

Anlamı: “Peygamber (sas) günahına tövbe eden hiç günah işlemeyen kimse gibidir.” buyurmuştur. Yüce Allah’tan bağışlanmamı diler, O’na tövbe ederim. Kendim ve sizin için başarı dilerim şeklinde dua okur.

Sonra oturarak şu duayı okur:

بَارَكَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ،
وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ، الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ
وَالْأَمْوَاتِ، إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ

Anlamı: “Allah’ım! Bize, ölü ve diri, kadın ve erkek bütün Mümin ve Müslümanlara bereketini artır. Zira sen duaları işitir ve kabul edersin.”

Sonra ayağa kalkar ve ikinci hutbeye başlar:

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدَ الْكَامِلِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ، فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ
يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

Sesi biraz kısarak şöyle devam eder:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدَ الْكَامِلِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ
مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ
مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ انصُرْ مَنْ نَصَرَ الدِّينَ، وَاخْذَلْ مَنْ خَذَلَ الْمُسْلِمِينَ،
اللَّهُمَّ أَيِّدْ كَلِمَةَ الْحَقِّ وَالدِّينِ.

Anlamı:

“Kâmil anlamda Allah’a hamd ederim. Salât ve selâm Peygamberimiz Muhammed’e, bütün aile fertlerinin ve ashâbının üzerine olsun. Yüce Allah; Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber’e salât ediyorlar. Ey iman edenler. Siz de ona salât edin, selam edin” buyurmuştur.

Allah’ım! Muhammed’e ve Muhammed’in ev halkına rahmet eyle; şerefini yücelt. İbrâhim’e ve İbrâhim’in ailesine rahmet ettiğin gibi.

Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız Sensin, şan ve şeref sahibi de Sensin.

“Allah’ım! Muhammed’e ve Muhammed’in ailesine hayır ve bereket ver. İbrâhim’e ve İbrâhim’in ailesine verdiğin gibi. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız Sensin, şan ve şeref sahibi de Sensin.

Ayrıca, Türkçe olarak da şu duayı okur:

Allah’ım! İslâm’a ve Müslümanlara yardım et! Devletimizi, ülkemizi ve milletimizi her türlü tehlikeden koru! Bize dünya ve âhirette iyilik, güzellik ve nimetler ihsan eyle! Bizi, ana-babamızı ve bütün Müminleri bağışla! Şüphesiz sen dualarımızı işitir ve kabul edersin!”

(Bu dualarda el kaldırılmaz, sesli değil, sessiz bir şekilde amin denilir.)

Daha sonra, yüksek sesle:

الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ» der ve içinden: إِنَّا لِلَّهِ وَأَنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ sonra Nahl Sûresi’nin 90. âyetini hitap tarzında yani makamsız okur:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ
عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Anlamı:

“Kovulmuş şeytandan Allah’a sığınırım. Rahmân ve Rahîm Allah’ın adıyla. “Şüphesiz Allah, adaleti, ihsanı / yararlı amelleri en güzel bir şekilde yapmayı, akrabalara yardım etmeyi emreder; her türlü edepsizliği, kötülüğü, zulmü, arsızlık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size böyle öğüt vermektedir.”

Hatip, hutbeyi bu şekilde tamamladıktan sonra minberden sol ayakla inmeye başlar ve namaz kıldırılmak üzere mihraba geçer. Bayram namazı hutbelerinde bu âyet-i kerime yerine şu âyet-i kerime okunur:

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ
فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ وَكَبِيرَةٌ تَكْبِيرًا

“De ki: Bütün hamdler (övgüler ve övünmeler), çocuk edinmeyen, hakimiyette ortağı bulunmayan, âcizlikten ötürü bir dosta da ihtiyacı olmayan Allah’a mahsustur de ve tekbir getirerek O’nun şanını yücelt!”^[50]

Hutbelerin Okunmasında Şu Hususlara Uyulur

- a. Hutbeyi, önceden birkaç defa okunmak suretiyle konuya hakimiyet sağlanır.
- b. Minbere sarık ve cübbe giyilerek çıkılır ve hutbe usulüne uygun olarak makamsız ve tegannisiz okunur.
- c. Hutbede gereksiz el-kol hareketlerinden kaçınılır ve ses tonu cemaatin durumuna göre ayarlanır.
- d. Hutbelerde şahsiyet ve siyaset yapmaktan, kırıncı, milli ve dini birliği zedeleyici sözlerden sakınılır.
- e. İrticalen hutbe okunması kesinlikle önlenecik, iklim şartları ve mesai saatleri dikkate alınarak hutbeler kısa okunacak, Arapça bölümleri dahil on dakikayı geçmeyecektir. Korona Virüsü olayını da dikkate alırsak ki almak mecburiyetindeyiz; hutbenin Arapça ve Türkçesi daha da kısa tutulabilir. Çünkü insanların bir kısmı da caminin dışındadır. Soğuk ve yağışlı havaları da hesaba katmak gerekir.

Yukarıda ifade edildiği gibi bu duaya cemaat ne el kaldırır ne de sesli bir şekilde âmîn der. Sessizce ve el kaldırmadan âmîn denilmesinde bir mahzur yoktur.

Nahl Suresi'nin 90'ıncı âyet-i kerimesinin lafzını okuduktan sonra: ***“Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder; hayasızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.”*** şeklinde meâlini de verirler.

2- Vaaz:

Müslümanlara çeşitli zamanlarda ve mekânlarda çeşitli şekillerde nasihatlerde bulunup, onları iyiliğe, güzelliğe teşvik etmek, kötülöklere karşı ikaz etmek, Allah'ın nimetleri karşısında onlardaki şükür duygusunu geliştirmektir.

Vaiz: Topluca ibadet edilen yerlerde ve özelliklerde camilerde cemaati dini yönden aydınlatmak amacıyla, ibadet öncesi ve sonrasında kürsüden öğütler veren din görevlisidir.

Örnek Bir Vaaz Planı:

- Konumuz: Duanın Hayatımızdaki Yeri ve Önemi
- Giriş bölümü
- Giriş duası

- Konunun önemi ve takdimi
- Duanın kelime ve ıstılahi manaları
- Gelişme bölümü
- Dua yaratılışın gereğidir
- Her şey Allah'ı tesbih eder
- Âyetlerle duanın önemi
- Hadislerle duanın önemi
- Peygamberimiz'in (sas) hayatında dua
- Duanın zamanı
- Fiili ve kavli dua
- Duanın kabulünün şartları
- Usul ve adabları
- Örnek dualar
- Sonuç bölümü
- O halde...
- Değerlendirme
- Bitirme duası
- Vaaz başlangıç duası

[40] Buhârî, “İlm”, 10; Ebû Davud, “İlm”, 1; Tirmizî, “İlm”,19; İbn Mace, “Mukaddime”,17.

[41] Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi'*, II, 201.

[42] Lütî Şentürk, Seyfettin Yazıcı, *İslâm İlmihali*, 193.

[43] Cuma, 62/11.

[44] Cuma, 62/9-10.

[45] İ. Lütî Çakan, *Dînî Hitabet*, 19.

[46] Lütî Şentürk, Seyfettin Yazıcı, *İslâm İlmihali*, 193-194.

[47] Halil Gönenç, *Tenvîrü'l-Kulûb*, 248.

[48] Lütî Şentürk, Seyfettin Yazıcı, *İslâm İlmihali*, 194.

[49] Halil Gönenç, *Tenvîrü'l-Kulûb*, s. 349-350.

[50] İsra, 17/111.

[47]

[49]

[44]

[43]

[40]

[50]

[46]

[41]

Lütfi Şentürk, Seyfettin Yazıcı, *İslâm İlmihali*, 194.

Halil Gönenç, *Tenvîrü'l-Kulûb*, 248.

Halil Gönenç, *Tenvîrü'l-Kulûb*, s. 349-350.

Cuma, 62/9-10.

Cuma, 62/11.

Lütfi Şentürk, Seyfettin Yazıcı, *İslâm İlmihali*, 193-194.

İ. Lütfi Çakan, *Dînî Hitabet*, 19.

Buhârî, “İlm”, 10; Ebû Davud, “İlm”, 1; Tirmizî, “İlm”,19; İbn Mace,
“Mukaddime”,17.

Lütfi Şentürk, Seyfettin Yazıcı, *İslâm İlmihali*, 193.

Kâsânî, *Bedâiu's-sanâi'*, II, 201.

İsra, 17/111.

[45]

[48]

[42]

Örnek

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى

رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ،

صَلُّوا عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ

صَلُّوا عَلَى شَفِيعِ ذُنُوبِنَا مُحَمَّدٍ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي، وَ يَسِّرْ لِي أَمْرِي، وَ اخْلُصْ لِي عَقْدَةَ مِنْ
لِسَانِي، يَفْقَهُوا قَوْلِي، وَأَفْوِضْ أَمْرِي إِلَيْهِ، إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ.

رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا وَ فَهْمًا وَ أَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

سُبْحَانَكَ لَا فَهْمَ لَنَا إِلَّا مَا فَهَّمْتَنَا، إِنَّكَ أَنْتَ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ

أَمَّا بَعْدُ: فَأَلَاؤُ اللَّهِ، وَ الْآخِرُ اللَّهُ، وَ الظَّاهِرُ اللَّهُ، وَ الْبَاطِنُ اللَّهُ،
بَارَكَ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ وَلِسَانِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ،

وَمَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ غَيْرُ اللَّهِ، فَخَصَّمُهُ فِي الدَّارَيْنِ اللَّهُ

. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَادِقُ
الْوَعْدِ الْأَمِينُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Konu ile ilgili âyet

Konu İle İlgili Hadis

Not: Âyet ve hadislerde konu bütünlüğüne dikkat edilmelidir. Vaazın süresine göre giriş duasında kısaltma yapılabilir.^[51]

Vaaz Hazırlamada Temel İlkeler

1. Bilgilendirmeyi ve bilinçlendirmeyi amaçlamak
2. Hikmet yanlısı olmak (Nahl, 16/125)
3. Öğütle inandırmaya ve yönlendirmeye çalışmak
4. Konularda çeşitliliğe önem vermek (iman, ibadet, ahlâk ve sosyal ilişkiler)
5. Gerektiği yerde aşırıya kaçmadan duygulandırmak, heyecanlandırmak
6. Şefkat ve merhamet duygusunu güçlendirmeye çalışmak (Tevbe, 9/128)
7. Toplumda birlik, beraberlik, sevgi, saygı ve hoşgörü duygularını pekiştirmeyi amaçlamak
8. Vahye bağlı kalarak gelişime açık olmak
9. Güncelliği gözetmek
10. Kolaylaştırıcı ve özendirici fikirlere öncelik vermek
11. Müjdeleme ve uyarma arasındaki dengeyi gözetmek
12. Konuyla ilgili kaynaklarda seçiciliğe ve çeşitliliğe önem vermek
13. Toplumun dinî ve sosyo-kültürel yapısını gözetmek
14. Dinî konuları diğer bilimlerle ilişkilendirmek
15. Kur'ân ve sünnet ışığında değer üretmek
16. Süreye riâyet etmek

Vaaz Hazırlama Aşamaları

- Konu seçimi
- Plan
- Bilgi toplama
- Bilgileri düzenleyip harmanlama
- Hazırlama
- Kontrol etme

Vaazın Yapıldığı Yerler

Cuma vaazı, bayram vaazı, kandil geceleri vaazları genellikle camilerde yapılır.

Vaaz Planı

- Dua
- Konunun takdimi (Konunun önemini vurgulayacak birkaç cümle)

Giriş

Konuyla ilgili âyet, hadis, olay, gazete veya televizyon haberi, nüzul sebebi veya vürud sebebi vb.

Gelişme

Âyet ve hadis yorumları, açıklayıcı bilgiler, şiirler, hikayeler, örnek olaylar, güncellemeler, cemaate soru ve cevaplar, hatıra ve gözlemler vs.

Sonuç

Özet, ana mesaj, öğütler, dua ve temenniler, bitiriş, Fâtîha..

Vaazın Hazırlanışı

Konu daha önceden tesbit edilmelidir.

1. Kaynakları belirleme

- Konuyla ilgili âyet ve hadisleri bulmak için mu'cemler, internet arama siteleri
- Tefsir ve hadis kitapları
- Siyer kitapları
- İlgili başka kaynaklar
- İslâm ansiklopedisi maddesi
- Makaleler

2. Kaynaklardan not alma (fişleme)

3. Kompozisyon

4. Kontrol ve egzersiz yapma

İyi Hazırlanmış Bir Vaaz

- Konu günceldir.
- Eğitici mesajlar içerir.
- Dil ve üslup yönünden akıcı ve anlaşılabilir.
- Sunuş irticalidir.

- Hatip gösteriştten uzak ve mütevazidir.
- Hatip güvenilir ve söylenen fikirler delillere dayalıdır.
- Göz iletişimi ve cemaat hâkimiyeti vardır.
- Âyet ve hadisler, mealleriyle birlikte düzgün okunur.
- Üslup ikna edici, sevdirci ve yumuşaktır. (Nahl 16/125; Âl-i İmrân 3/159)
- Hatip kolaylaştırıcı ve yapıcıdır.
- Seçilen örnekler uygulanabilir ve günceldir.
- Konu bütünlüğü korunmuştur.
- Üslup akıcıdır.
- Fikirler ayırıcı ve bölücü değil, birleştiricidir.
- Hakaret ve aşağılama söz konusu değildir.
- Cemaatin eğitim ve kültür düzeyine uygundur.
- Süreye riâyet edilir.
- Bidat, hurafe ve israiliyat olmamalıdır.^[52]

Dînî Hitabetin En Güzel Örneği: Veda Hutbesi

Veda Haccı'ndan Veda Hutbesi'ne

Takvimler miladın 632'sini gösteriyordu. Arabî aylardan Zilhicce'nin 10'u idi. İslâmiyet, şirke hayat hakkı tanımazken, ehl-i kitabı cizye vermek şartıyla serbest bırakmış, hatta şirki boğmak için ehl-i kitapla iş birliği bile yapmıştır. Ehl-i kitapla müşrikler arasındaki farkı İslâmiyet, iki maddede özetlemiştir:

- 1- Ehl-i kitap kadınları nikâhla alınır, müşriklerin kadınlarını almak müslümanlara caiz değildir.
- 2- Müşriklerin kestiği ve pişirdiği yenmez. Ehl-i kitabın kestiği helaldir, yemekleri yenir.

Kur'ân-ı Kerîm, Yahudilerle Hıristiyanlar arasında da fark yapar: “İnsanlar içinde mü'minlere düşmanlıkça en şiddetli olanı Yahudilerle müşrikleri bulursun. Mü'minlere dostlukça en yakın olanı biz Hıristiyanız diyenleri bulacaksınız. Zira bunların içinde keşişler, rahipler var, bunlar kibir etmezler.”

Şirkin tasfiyesinden sonra din kemale erdi. İslâm ahlâkının temellerini umumi bir kongre huzurunda büyük bir cemaate ilan etmek icab ediyordu. Bunun için de hacdan daha münasip bir zaman ve mekan olamazdı. Zaten haccın en büyük hikmeti de bu idi.

Hicretin 10. senesi Zilkâde ayında kâinatın Efendisi sevgili Peygamberimiz'in hacca gideceği ilan olundu. Bu haber bir şimşek süratiyle her tarafa yayıldı. Fahr-ı Kâinat Efendimiz ile haccetmek şerefine nail olmak isteyenler kabile kabile yollara döküldüler. Medine'nin etrafına çadırlar kuruldu. Yüz bin kişi Medine sokaklarını dolduruyor, din kardeşliğinin verdiği samimiyet ve heyecanla kucaklaşıyorlardı.

Zilkade ayının 25'ine denk gelen cumartesi günü Efendimiz (sas) yıkandıktan sonra ihrama girmiş, öğle namazını kıldıktan sonra bu muazzam kabile ile Medine'den ayrılmış, Mekke yolunu tutmuştu. Bütün zevcelerini de beraber hacca götürüyordu.

Başta Peygamberimiz olmak üzere kabileden yükselen "Lebheyk" sesleriyle dağlar, taşlar çınıyor ve inliyordu. "Ya Rab, davetine icabet ettik. İtaatimiz sanadır. Gönüller sana yönelmiştir. Hamd sana yaraşır, her şükür sanadır. Her nimet sendendir. Bütün mülk senindir. Senin eşin ve ortağın yoktur."

Hz. Peygamber bir insan denizi içinde Kâbe'yi ziyarete geliyordu. Kâbe'yi görünce şunları söyledi: "Allah'tan başka ilah yoktur, birdir, ortağı yoktur, mülk O'nundur, hamd O'nadır. Yaşatan ve öldüren O'dur. O her şeye kadirdir. O'ndan başka ibadet edilecek yoktur. Vaadini yerine getirdi. Kuluna yardım etti. Aleyhinde birleşen düşmanları yalnız başına perişan etti."

Efendimiz (sas), hac merasimini cahiliyye zamanından farklı olarak ifa etti. Arafat'ta Kasva adındaki devesinin üzerinden, meşhur hutbesini irad buyurdu.

Bu hacda 114 bin hacı bulunuyordu. Bazı tarihçiler de bu rakamın kadın, erkek 140 bin kişi olduğunu söylüyorlar. Arafat düzlüğünde, Cebelü'r-Rahme tepesi üzerinde irad edilen bu hutbenin insan haklarını ortaya koyan bir anayasa ve üç ay sonra dünya hayatına veda edecek olan Allah'ın Resulü Muhammed'in (sas) gerçek bir vasiyeti olduğunu vurguluyorlar.

Peygamber Efendimiz'in bütün çağlara yol gösteren veda hutbesine başlamadan önce gerekli tedbirleri aldı, belli mesafelerdeki çeşitli noktalara hoparlör vazifesini görecek gür sesli insanlar yerleştirdi. Sonra meşhur nutkunu vermeye başladı. Söylediklerini tane tane söylüyor, her söylediği cümle insanlar tarafından yüksek sesle tekrar ediliyordu. Böylece herkes Efendimizin sözlerini duyabiliyordu. O anda herkes adeta kulak kesilmişti.

Arafat düzlükleri ve dağları, Mekke ovaları, Medine boyları, bütün bir dünya, hatta bütün bir kâinat O'nun yüksek sedası ve tatlı edasıyla

çalkalanıyordu. O'nun mübarek ses ve sözleri dalga dalga yayıldı, her asrın insanına can oldu, kan oldu. Zamanımıza kadar geldi. Eğer canlanmak, beşeriyetin başına tac olmak istiyorsak kulaklarımızın kapılarını açıp Efendimiz'in o mübarek ses ve sözlerini başımızdaki akıl sarayında en aziz misafir olarak ağırlamalıyız. Şimdi yüzümüzü Arafat'a çeviriyor, kulağımızı şanlı Peygamber'e (sas) veriyoruz. Buyuruyor ki:

“Hamd ve şükür Allah’a mahsustur; biz O’na hamd eder, O’ndan yardım talep eder ve O’na yöneliriz. Nefislerimizin şerlerinden, hareket ve fiillerimizin kötülüklerinden Allah’a sığınırız.

Allah kimi doğru yola iletirse o kimseyi artık kimse saptıramaz; kimi saptırırsa onu da kimse doğru yola erdiremez. Allah’tan başka ilah olmadığına, O’nun tekliğine ve bir eşinin bulunmadığına şahadet ederim. Yine şahadet ederim ki Muhammed O’nun kulu ve Resûlü’dür.

Ey Allah’ın kulları, sizlere Allah’tan korkup çekinmenizi tavsiye ve sizi O’na itaat etmeye teşvik ederim. Bu suretle en iyi ve hayırlı olan bir şeyle (sözlerime) başlamak istiyorum. O halde ey insanlar! Size açıkladığım (şeyleri) dinleyin. Zira bilmiyorum, bu yıldan sonra bulunduğum bu yerde belki de sizlerle tekrar buluşamayacağım.

Ey insanlar! Kanlarınız (hayatınız) mallarınız, haysiyet ve şerefleriniz, Rabbinizle buluşacağınız güne kadar bugün nasıl mukaddes bir günse, bu ay nasıl kudsî bir aysa ve bu belde nasıl mübarek bir belde ise öylece mukaddestir. Her birinizin kanı ve malı ötekine haramdır. Kıyamet gününde Rabbinizin huzuruna çıkacaksınız. O da size yaptıklarınızı bir bir soracak ve ona göre mükafat ve mücazat verecektir. Sakın bundan sonra kâfirler gibi kısım kısım olup birbirinizin boynunu vurmuyunuz. Dikkat edin! Tebliğ ettim mi? Ey Allah’ım, sen şahit ol!

Ey insanlar! İslâmiyetten önceki zamana ait bütün cahiliye âdetlerini ayağımın altına alıp çiğniyorum. Emanet olarak eli altında bir şey bulduran kimse, onu emanet eden şahsa döndürmelidir.

Ey insanlar! Rabbiniz bir, ceddiniz birdir. Hepiniz Âdem’den türemiş bulunuyorsunuz. Âdem ise topraktan (yaratılmıştır). Allah katında en şerefli ve makbul olanınız, ondan korkup çekineninizdir. Bir Arap’ın, Arap olmayan üzerinde bir üstünlüğü yoktur. (Varsa) bu, takva yönündendir. Dikkat edin! Tebliğ ettim mi? Ey Allah’ım sen şahit ol!

Ey insanlar! Sözlerimi dinleyin ve anlayın: Her müslüman diğer müslümanın kardeşidir. Bütün mü’minler kardeştir. Bir kimseye

kardeşinin malı helâl olmaz. Meğer ki gönül rızasıyla vermiş ola. Kendinize zulüm etmeyin.

Kölelere gelince: Onlara kendi yediklerinizden yedirin ve giydiklerinizden giydirin. Affedemeyeceğiniz bir hatayı işlerlerse onlardan ayrılın, onlar da Allah'ın kullarıdır ve kötü muameleye layık değildirler.

Cahiliye âdetlerini ayağımın altına alıp çiğniyorum. Bütün kan davaları tamamıyla kaldırılmıştır. Bunlar yalan ve uydurma şeylerdir. Ortadan kaldırılan ilk kan davası Abdulmuttalib oğullarından yeğenim Haris'in kan davasıdır.

Faizin her türlü de kaldırılmıştır. Ortadan kaldırdığım ilk faiz, amcam Abdulmuttalib oğlu Abbas'ın faizidir. Sermayeleriniz yine sizindir. Ne zulmediniz ne de zulüm görünüz. Borçlular alacaklılara ancak aldıkları parayı iade edecektir.

Kasten adam öldürme kısas ile cezalandırılır. Taş ve sopa ile öldürme gibi, şüpheli kasıt hallerinde yüz deve (kan diyeti)dir. Daha fazla (sını isteyen kimse), cahiliye devri insanlarındandır. Dikkat edin! Tebliğ ettim mi? Ey Allah'ım, sen şahit ol!

Ey insanlar! Size öyle bir şey bırakıyorum ki ona sınımsız sarılır da sebat ederseniz dalalet ve sapıklığa düşmezsiniz. O da Allah'ın kitabı ve O'nun peygamberinin sünnetidir. Dikkat edin! Tebliğ ettim mi?

Kendisini dinleyenlerin:

- Evet, demeleri üzerine;
- Allah'ım sen şahit ol! dedi ve ilave etti:
- Burada bulunanlar bulunmayanlara (bu sözlerimi) bildirsinler.

Ey insanlar! Hanımlarınızın sizin üzerinizde hakkı olduğu gibi sizin de onlar üzerinde hakkınız vardır. Sizin onlar üzerindeki hakkınız, sizden başka bir erkeğe döşeginizi çiğnetmemeleri ve sizin hoşlanmadığınız herhangi bir kimseyi, izniniz olmadan, evlerinize sokmamalarıdır.

Onların çirkin fiil ve hareketlerde bulunmalarına müsaade etmeyin; şâyet onlar böyle bir şey yapacak olurlarsa, artık Allah gerçekten size, onları azarlayıp takdir etmenize ve döşeklerinizi ayırmanıza ve pek ağır olmamak üzere onları dövmenize müsaade etmiştir. Onlar bu fiil ve hareketlerden vazgeçer de size itaat edecek olurlarsa, herkes tarafından makul ve iyi ölçüler dahilinde onların yiyecekleri ve

giyecekleri sizin üzerinizde bir mükellefiyettir. Onlara iyi davranınız, eşlerinize şefkatle muamele ediniz.

Sizler kadınları Allah'ın bir emaneti olarak almış bulunuyorsunuz. Onlara Allah'ın adıyla helâlinden yaklaşın. Kadınlar hususunda Allah'tan korkun, onlara en iyi bir şekilde muamele edin. Dikkat edin! Tebliğ ettim mi? Ey Allah'ım, sen şahit ol!

Ey insanlar, bir kadının kocasının izni olmadıkça onun malından bir şeyi başkasına vermesi caiz değildir. Borç ödenmelidir. Kiralanan mal geri verilmelidir. Hediyeyle hediye ile karşılık vermek yaraşır. Başkalarına kefil olan kimse kefaletin sorumluluğunu yüklenmiş demektir.

Allah, her hak sahibinin hakkını vermiştir. Bu sebeple varisler için vasiyet yapmaya lüzum yoktur. Çocuk kimin yatağında doğdu ise ona aittir. Zina edenlerin hak ettikleri şey haddir, onların hesabı Allah'a aittir. Babasından başkasına ait olduğunu iddia edenler, efendilerinden başkalarına katılan köleler, Allah'ın lanetini kazanırlar.

Her katil, suçundan kendisi mesuldür. Hiçbir katilin işlediği suç, çocuklarına şamil olmaz. Hiçbir oğlun ve kızın suçu babayı sorumlu etmez.

Müslümanları doğru yola yönelten adam, kesik burunlu bir zenci de olsa, ona itaat edin ki cennete giresiniz. Vesselamu aleyküm.^[53]

Hatîp ve Vaizlerin Müracaat Kaynakları

Selîm akılla, sağlam nakil arasında tenakuz olmaz. Selim akıl, bilgi edinme kabiliyet ve gücünün sınırlı olduğunu bilir. Yine bilir ki akıl ile bilinmesi ve bulunması mümkün olmayan gerçekler vardır. Bu yüzden selîm akıl, sağlam nakle, yani Kur'ân'a ve sahih sünnete teslim olur.^[54]

Aklın nuru medeniyet fenleri, kalbin ışığı din ilimleridir. İkisinin bir araya gelmesiyle hakikat tecelli eder, öğrencinin gayreti harekete geçer ve öğrenci uçar. Ayrıldıkları vakit, fen ilimlerinde hile, tereddüt ve şüphe; din ilimlerinde de taassup meydana gelir.^[55]

Hatîb ve vaizlerin, hutbe ve vaaz hazırlarken yararlanabilecekleri ana kaynaklardan bazıları şunlardır:

Tefsir Kitapları

- 1- Taberî Tefsiri
- 2- Zâdü'l-Mesir

- 3- İbn Kesîr Tefsiri
- 4- Şevkânî Tefsiri
- 5- Kadî Beyzavî Tefsiri
- 6- Fahr-i Razi Tefsiri veya Tefsir-i Kebîr
- 7- Zemahşeri Tefsiri veya el-Keşşaf
- 8- Ebussuud Tefsiri
- 9- Âlûsî Tefsiri
- 10- Elmalılı Tefsiri
- 11- Seyyid Kutup veya Fizilali'l-Kur'ân Tefsiri
- 12- Celal Yıldırım ve Mevdûdî'nin Tefsirleri^[56]
- 13- Bediüzzaman Said Nursî'nin Risale-i Nur Külliyyatı

Hadis Kitapları

1. Buhârî'nin el-Câmiu's-Sahîh'i: Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail el-Buhârî (H. 194-256/M.810-870) 40 yıl süren ilmî seyahatler esnasında toplamış olduğu engin hadis malzemesini 16 yılda tasnif ederek, "el-Câmiu's Sahîhu'l-Müsnedü'l-Muhtasar min Umûri Rasûlillahi (sas) ve Sünenihi ve Eyyâmih" adlı eserini yazmıştır.
2. Müslim'in el-Câmiu's-Sahîh'i: Ebû'l-Hüseyn Müslim b. Haccâc (H.202-261), 300.000 hadis arasından seçerek tasnif ettiği kitabına, "el-Camiu'l-Müsnedü's-Sahîh" ismini vermiştir.
3. Tirmizî'nin Câmi'i:Ebu İsa Muhammed b. İsa et-Tirmizî'nin (H: 209-279) Cami'i, es-Sünen ismiyle de maruftur.
4. Ebû Dâvûd'un Sünen'i: Ebû Dâvûd Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî'nin (H: 202-275) kitabı, ahkâmla ilgili hadislerin tasnif edildiği Sünen türünün en güzel örneğidir. 400.000 hadis arasından seçtiği 4000 hadisi Sünen'ine aldığını söyler.
5. Nesâî'nin Sünen'i: Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şuayb en-Nesâî (H: 215-303), sahih ve zayıf hadislerden derlediği es-Sünenü'l-Kübrâ'sını istek üzerine, sadece sahih hadisleri almak üzere ihtisar etti ve bu yeni eserine el-Müctebâ adını verdi. Kütüb-i Sitte içinde Nesâî denince, işte bu Müctebâ kastedilir. Sahihayn'dan sonra üçüncü kitap olarak kabul edilir.
6. İbn Mâce Ebû Abdullah Muhammed b. Yezid el-Kazvînî'nin (H: 209-273) Sünen'i, 37 kitap, 1515 bab ve 4341 hadis ihtiva eder.^[57]
- 7- el-Hatîb et-Tebrizî'nin (v. 737/1336) Mişkâtü'l- Mesâbîh'i.
- 8- Hafız el-Münzirî'nin (v. 656/ 1258) et-Tergîb ve't-Terhib'i

- 9- en-Nevevî'nin (v. 677/1278) Riyazu's-Sâlihîn'i
- 10- Ahmet b. Hanbel'in Müsned'i

Uydurma Hadisleri Toplayan Kitaplar

Uydurulmuş hadisleri toplayan ve teşhir eden kitaplardan sadece beş tanesini zikredeceğiz:

- 1- Ali b. Muhammed b. Arrak (v. 963/1556)'ın Tenzîhü'ş-Şeriahi ani'l-Ahbari'ş-Şeniati'l-Mevdâh.
- 2- Muhammed b. Seyyid Dervis El-Hût (v. 1276/1859)'un Esne'l-Metâlib fî ehâdîse muhtelifeti'l-meratib.
- 3- el-Aclûnî (v. 1167/1749)'nin Keşfü'l-Hafa ve müzîlü'l-ilbas anmâ iştehere mine'l-ehâdîsi alâ elsineti'n-nas.
- 4- Muhammed Nasîrüddin el-Elbânî'nin Silsiletü'l-ehadîsü'd-daîfe ve'l-mevdûa.^[58]
- 5- Aliyyü'l-Kârî, el-Esrarü'l-Merfûah fi'l-Ahbari'l-Mevdûah

Peygamberimiz (sas) buyurmuşlar ki:

“Kim kasten benim üzerimden yalan söylese benim söylemediğim bir sözü bana isnâd eder, hadis olarak naklederse, cehennemdeki yerine hazırlansın!”^[59]

Tabakat ve Siyer Kitaplarından Bazıları

- 1- İbn Hişam'ın (v. 218/833) es-Siresi
- 2- Muhammed el-Kastalânî'nin (1008/1599) Mevahib'i
- 3- İbn Sa'd'ın (v. 230/844) Tabakat'ı
- 4- İbnü'l-Kayyim'ın (v. 751/1350) Zâdü'l-Meâd'ı
- 5- Mahmud Es'ad'ın (v. 1917) Tarih-i Din-i İslâm'ı
- 6- Mevlânâ Şiblî'nin başkanlığında Nedvetü'l-Ulemaya bağlı bir heyetin Asr-ı Saadeti
- 7- Muhammed Hamîdullah'ın İslâm Peygamber'i^[60]

^[51]

http://www.sunumvaaz.com/FileUpload/op206478/File/ornek_bir_vaaz_plani_ve_vaaz_duasi.doc

^[52]

http://www.sunumvaaz.com/FileUpload/op206478/File/vaaz_hazirlama_ve_sunma_teknikleri.doc

[53] Vehbi Karakaş, *Sana Öyle Hasretim ki*, 87-94.

[54] Bkz. Hayrettin Karaman, *İslâm 'In Işığında Günün Meseleleri*, 354.

[55] Orijinali için bkz. Nursî, Said, *Münazarât*.

[56] Bkz. Hayrettin Karaman, *İslâm 'ın Işığında Günün Meseleleri*, 370-388.

[57] Bkz.<http://www.gundeminabzi.com/ansiklopedi/kutub-i-sitte-hakkinda-genis-bilgi-kutubu-sitte-nedir-hangileridir-alti-sahih-hadis-kitabi-kisa-bilgi-h1284.html>

[58] Hayrettin Karaman, *İslâm 'ın Işığında Günün Meseleleri*, 370-372.

[59] Müslim, “Mukaddime”,2; Buhârî, “İlim”, 38.

[60] Hayrettin Karaman, *İslâm 'ın Işığında Günün Meseleleri*, 374.

[58]

[53]

[56]

[52]

[55]

[54]

[59]

[51]

Orijinali için bkz. Nursî, Said, *Münazarât*.

Bkz. Hayrettin Karaman, *İslâm 'In Işığında Günün Meseleleri*, 354.

Vehbi Karakaş, *Sana Öyle Hasretim ki*, 87-94.

http://www.sunumvaaz.com/FileUpload/op206478/File/vaaz_hazirlama_ve_sunma_teknikleri.doc

Müslim, “Mukaddime”,2; Buhârî, “İlim”, 38.

Hayrettin Karaman, *İslâm 'ın Işığında Günün Meseleleri*, 370-372.

Bkz.<http://www.gundeminabzi.com/ansiklopedi/kutub-i-sitte-hakkinda-genis-bilgi-kutubu-sitte-nedir-hangileridir-alti-sahih-hadis-kitabi-kisa-bilgi-h1284.html>

Bkz. Hayrettin Karaman, *İslâm 'ın Işığında Günün Meseleleri*, 370-388.

Hayrettin Karaman, *İslâm 'ın Işığında Günün Meseleleri*, 374.

http://www.sunumvaaz.com/FileUpload/op206478/File/ornek_bir_vaaz_plani_ve_vaaz_duasi.doc

[57]

[60]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ / GÖZLEMLERİM, DÜŞÜNCELERİM

1-Camiler ilim merkezleri olmalıdır. Camiler, sadece namaz kılınan kurumlar değil, aynı zamanda ilim merkezleri olmalıdır. Oralarda hatırı sayılır ilim ehli insanlardan halk yararlanma fırsatı bulmalıdır. Hatta sadece din ilimlerinin değil, fen ilimlerinin her dalından hitabet erbabına da bu fırsat verilmeli, insanlar, din otoriteleriyle, fen otoritelerini yakinen görmeli, dinlemeli, aydınlanmalıdır. Böylece, Müslümanlar leh ve aleyhlerine olan bilgileri erbabından almalı, dinlerinin ve dünyalarının alimi olmalıdırlar.

2-Gerek cami görevlileri ve gerekse camiye davet edilen ilim erbabının hedefinde siyaset, dünyevî makam ve menfaatler değil, sadece Allah'ın rızası olmalıdır. Olmalıdır ki her kesimden insan gelip onları dinlesin. Dinlesinler de ellerindeki kıymetli metanın müşterisi olsunlar, alıp evlerine götürsünler. Böylece dinin güzelliklerinden nasiplenmeyen kalmasın. Vatanımız dikenlerden kurtulsun, gülistana ve nuristana dönsün.

Camiler ve din görevlileri haftası ile ilgili verdiğim bir konferansta arz ettiğim bir maddeyi önemine binaen burada da arz ediyorum: Camilerde görev yapan elemanların siyasî fikirleri olabilir. Lakin bu fikirlerini cami ortamına, kürsüye ve minbere taşımamalıdırlar. Partiler üstü saygın birer eleman olma ağırlıklarını kaybetmemelidirler. Partilerimize gelince: Onlar da sağcı olsun, solcu olsun bütün partilerimiz, dinî ve millî değerlerimize sahip çıkmalıdırlar. Dini ve dindarı rahatsız edecek, barış ve kardeşliğimize

zarar verecek politikalarından kesinlikle uzak durmalıdırlar. Din, bu ülkede her partinin ve herkesin ortak değeridir. Bu değer yaşatılmalı, yaşanmalı ve yıpratılmamalıdır. Partilerimizin dini istismara hakları olmadığı gibi, dini inkâra da hakları yoktur. İslâm dini, bu ülkenin en büyük gerçeğidir. Hiç kimse, hiçbir parti ondan müsteğni olamaz. Onu inkâr eden de yaşamadığı halde istismar eden de yani ahkâmına ve ahlakına uymayan Müslüman da Allah'ın azabına, gazabına maruz kalmaktan kurtulamaz.

Allah Resûlü Efendimiz (sas) buyurmuşlar:

“Kim benim şu mescidime sadece hayır için, yani öğrenmek ve öğretmek için gelirse o insan Allah yolunda cihad yapan kahraman bir mücahit derecesindedir. Kim bu maksadın dışında herhangi bir şey için gelirse, o da başkasının metaini bakan (Allah'tan değil, başkalarından çıkar bekleyen) adam konumundadır.”^[61]

3-Camilerimizde, dinlediğimiz zaman dinleneceğimiz ve rahatlayacağımız, hali, dili, talimi, tecvidi, sesi ve makamı güzel, ihlası ve ihsanı tam olan kimselere görev verilmelidir. Ya da camilerdeki görevlilerimize bu özellikler kazandırılmalıdır. Camilerdeki görevlilerimiz görevlerini uzun tutmamalı, talimsiz, tecvidsiz tilavetler sergileyerek usandırıcı olmamalıdırlar. Sesi makam yapmaya müsait olmayanların talim ve tecvitleri iyi ise, bunlara görev verilse de makam yapmama tavsiyesinde bulunulmalıdır. Düz ve makamsız okusunlar yeter. Camiye gelen insanlar, camideki görevlilerin güzel sesinden, güzel tilavetinden, güzel makamından, efendiliğinden, güzel halinden, tatlı dilinden, güler yüzünden ve güzel ahlakından mest oldukları gibi onların veya orada bulunan ilim erbabının ilminden de mest olmuş bir şekilde evlerine dönmelidirler.

4-Farz namazların selamından sonra, Allahümme entesselamdan önce üç kere söylenmesi sünnet olan “estağfirullah” sözüne başka ilaveler ekleyerek cemaat bekletilmemelidir. Yalnız kılanlar istedikleri kadar dua ve tesbihleri uzatabilirler. Ama cemaatle oldukları zaman ağır okumalardan ve uzatmalardan uzak durmalıdırlar. İslâmiyet'in kolay ve yaşanır bir din olduğu kanaati uyandırılmalıdır.

5-İslâmiyet, cami merkezli sosyal hayat dinidir. Caminin havası, manası, ruhu, nuru ve huzuru sosyal hayata taşınırsa sosyal hayat huzura ve nura kavuşur. Cami fonksiyonunu icra etmiş olur. Allah, insandan her yerde, her zaman dindar olmasını ve dini yaşamasını istemiştir. Bu da her an Allah'ı zikretmekle yani Allah'ı unutmamakla olur. Allah'ı zikretmek için cami şart değildir. Ama camilerde zikri, fikri, şükürü,

ibadet ve itaati hatırlatan mahallerdir. İslâmiyet, camilere ve türbelere hapsolacak münzeviler dini değildir. İslâmiyet'in güzel hali, güzel ahlakı ve salih ameli camilerimizde öğretilmeli, oralardan taşmalı, sosyal, siyasî ve ekonomik hayata, sokağa, sahile, sahneye, otele, motele ve her yere taşınmalıdır. Tabii ki istismar ve riyakârlık zilletine bulaşmadan.

Camide dindar, caminin dışında dinsiz gibi yaşayamaz bir Müslüman. Camide melek gibi, caminin dışında kobra gibi olamaz Müslüman. Camide Hz. Âişe gibi, caminin dışında Madonna gibi olamaz Müslüman. Camide hakperest, adil, dürüst caminin dışında haksız, hırsız, zalim ve güvenilmez biri olamaz Müslüman. Kısaca İslâmiyet, cami dini değildir; cami merkezli sosyal hayat dinidir. Cami ilimdir, imandır; sosyal hayat ise salih amel ve güzel ahlaktır. Müslüman her ikisidir. Bu gidişin sonu da dünya saadeti ve ahiret cennettidir.

Peygamberimiz (sas) böyle bir Müslüman idi. Camiyi sosyal hayata, sosyal hayatı da camiye taşıdı. Camideki ilmi ve güzel ahlakıyla her yerde bulundu. Ailede, beldede, mahkemede, eğitimde, ticarete, siyasette, devletin başında. Peygamberimiz halkın içinde iken de Hak'la beraberdi. Halkla beraber olduğu zaman en rahat, en kolay namazı kılar ve kıldırırdı. Ama Rabbiyle baş başa kaldığı zamanlarda ise en dayanılmaz ve en uzun namazı yine o kıları, en uzun duaları o yapardı. Yalan yoktu, aldatma yoktu, zulüm yoktu, lüks, israf, ihtişam, enaniyet, gurur, kibir yoktu O'nun hayatında.

Allah, bu Peygamber'ine uyanlardan ve söylediklerini yaşayanlardan, aynı zamanda huzuruna kabul edilmişlerden eylesin bizi.

5- Camilerden yükselen ezanlar rahatsız edici olmamalıdır. Her camiden tatlı bir seda ve hoş bir makamla yükselen ezan sesleri güzeldir. Allah onları dünyamızdan eksik eylemesin. Ancak hoparlörlerin sonuna kadar açılarak verilmesi ve güzel okuyamayan insanların eline düşmesi bu güzelliğe gölge düşürmektedir. Sorumlular unutmamalıdır ki mahallelerinde uyuyan bebekler var, bebekleşmiş yaşlılar var, hastalar var, vardiya usulü çalışan işçiler var, farklı inançlara mensup insanlar var, sesin aşırısından rahatsız olan kulaklar var. Ezanlarımız bu insanların kulaklarına selsebil gibi akmalı, incitmeyecek şekilde ulaşmalıdır.

6-İstanbul'da iki cami ve gözlemlerim: İstanbul'da namaz için tarihî camilerimizden birine yöneldim. Caminin avlusunda oturan bir zat, beni görünce ayağa kalktı, mütebessim bir çehre ve mütevazı bir tavırla elimi tuttu, hoş geldiniz, dedi. Meğer caminin imamıymış. Karşılıklı

sohbetimizde ilim ehli ve ihlaslı bir zat olduğu her halinden belliydi. Benim ismimi duyunca: “*Sizin kitaplarınızla büyüdük, vaaz ve hutbelerimizde sizin kitap ve makalelerinizden çok yararlandık hocam.*” dedi. Ben o imam efendi kardeşimin sözünü tevazuunun ve ihlasının bir ifadesi olarak aldım. Bizi en güzel şekilde ağırlamadan uğurlamadı. Böyle ilim ehli, mütebessim çehreli, güzel hal sahibi imamlarımızın olmasından dolayı Allah’a hamdettim. Daha sonra bu hocamızın açık adresini aldım, yeni çıkan kitaplarımızdan hediyeler gönderdim.

Yine İstanbul’da yatsı namazı için küçük ama tarihî bir camiye girdim. Namaz kıldıran arkadaş hoş ve mütebessim bir çehreli idi ama, meslekî meziyetleri o kadar hoş değildi. Telaffuz (diksiyon) yok, ağızdan çıkan kelimeler tam çıkmıyor, ses terbiye edilmemiş, makam ucube, talim ve tecvid tam değil. Ben köylerimizde dahi böyle görevliler olmasın diye çırpınırken; İstanbul’da tarihî bir camide böyle bir şeye rastlamam beni ve yanımdakileri hayli üzdü.

Dikkatimi çeken bir husus da şu oldu: Denizin kıyısında insan kalabalığından geçilmezken, camiye gelenler, deniz kıyısındaki o mini minnacık tarihi camiyi dolduramadı. Halbuki ezanlar okunmaya başladı mı akan sular durmalıydı. Çünkü davet (çağrı) Allah’tan geliyordu. Düşündüm... Acaba Müslümanlar neden böyle asıl görevlerini unuttular? Neden böyle değerlerinin kıymetini bilmez oldular? Kadın-erkek olsun neden böyle haya ve takva elbisesinden sıyrıldık da üryan kaldık ve neden böyle farz olan iyiliği emir, kötülükten sakındırma görevimizi unuttuk? Neden insanlar dünyevî yüksek makamlardan gelen bir çağrıya koşarak gidiyorlar da bütün varlığın yaratıcısı olan Allah’ın davetine aldırıyorlar? Neden insanlar “*Gerekirse vatan için canımı veririm.*” derler de vatani ve canı veren Allah’a, beş vakit namaz için bir saatlerini vermezler? Bu ne büyük gaflet ne büyük ayıp ve ne büyük kayıptır?

Bu milletin bir azapla uyandırılacağından endişeye düştüm ve şöyle dua ettim: Allah’ım bizi ve bin yıl İslâm’a hizmet etmiş bu Müslüman milletin evladını azap ve musibetle değil, rahmet ve nasihatle uyandır. Kulluk şuurunu taşınsınlar, bedenlerini teşhir etmekten utansınlar, ezana kulak versinler, görevlerinin başına dönsünler. Dünyanın ve cennetin sultanı olsunlar.

Yine dikkatimi çeken üçüncü bir husus da şu oldu: Gemilerle insanlar boğazda seyahat zevkini yaşıyorlardı. Geminin içinde ne ararsanız o vardı. Caz, saz, müzik-eğlence... Kadınlar, kızlar neredeyse anadan üryan bir

vaziyette, erkeklerle karışık bir halde erik dalını oynuyorlardı. Ne ilim ne tefekkür ne ibret ne marifet ve ne de ahiret endişesi. Hiç kimsenin aklında böyle şeyler yoktu. Ahirete doğru koşar adımlarla giden ve bu halinin ahirette kendisi için azap olacağını pek yakında anlayacak olan insanın bu vurdum duymazlığına şaşım. Ne enteresan tevafuktur ki biraz önce camide dinlediğimiz Lokman sûresinin şu âyetleri gözümün önüne geldi:

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَةِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ * يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَأَخْشَوْا يَوْمًا
لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَانٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ

“Görmedin mi ki, gemiler Allah’ın nimetiyle denizde akıp gitmektedir. Allah, bunu âyetlerinden bir kısmını size göstermek için yapmaktadır. Şüphesiz ki bunda hakkıyla sabreden, hakkıyla şükreden herkes için ibretler vardır.” “Ey insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Hiçbir babanın çocuğuna hiçbir yarar sağlayamayacağı, hiçbir çocuğun da babasına hiçbir yarar sağlayamayacağı günden korkun! Şüphesiz Allah’ın va’di gerçektir. Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. O aldatıcı şeytan da Allah hakkında sizi aldatmasın.”^[62]

Bir bu âyetlere baktım, bir de halimize baktım. Dedim kendi kendime: Allah’ım, sen ne buyuruyorsun ne istiyorsun biz insanlar ne yapıyoruz. Sen bize ve bütün insanlığa şuur ve insaf nasip eyle. Bu âyetleri düşünecek, ibret alacak bilinç ve basiret lutfeyle. Nasip eyle de tevbekâr olalım, sana yönelelim, ahiretimize ciddi çalışalım. Fani dünyada tükenip de ebedî dünyamıza eli boş gitmeyelim ve cehennemliklerin arasına düşmeyelim.

Din Görevlileri Manifestosu

Din görevlisi derken, sadece camilerde namaz kıldırın, ezan okuyan imamları ve müezzinleri kast etmiyoruz. Din hizmetleriyle meşgul olan herkesi bu kategoride düşünüyoruz. Müftüler, imamlar, hatipler, vaizler, müezzinler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri, İlahiyat ve Diyanet öğretim-eğitim elemanları “din görevlileri” ifadesinin içerisinde.

Çünkü bu zümrenin içinde olanlar, ya ulemadır veya ulema adaylarıdır. Ulema da hadisin ifadesine göre Peygamberlerin varisleri,^[63] aynı zamanda Peygamberimiz’in de meslektaşlarıdır.

Madem din görevlileri peygamberlerin varisleridirler ve madem Peygamberimiz'in meslektaşlarıdır; öyleyse bu ekole mensup herkes, peygamberlerin vasıflarından paylarına düşeni almalı ve Hz. Peygamber'in ahlakıyla ahlaklanmalıdırlar. Bu hususta yayınladığımız iki makaleye bakılmasını rica ederim.^[64]

Dün olduğu gibi bugün de toplumumuzun en çok ihtiyaç duyduğu kimseler, peygamber varisi ve peygamber ahlaklı din görevlileridir. Bunlar, mihrapta önde oldukları gibi, her hususta önde olmalıdırlar: İlimde, hilimde, edepte, tevazuda, hikmette, kıraatte, tilavette, fesâhet ve belağatta, sabırda, öfkeyi yutmakta, insanları affetmede, şefkatte, cömertlikte, fedakârlıkta, adalette, temizlikte, takvada, vera'da,^[65] helallerle yetinmekte, haramlardan ve günahlardan sakınmada, ahde vefada, Kur'ân ve Sünnet'e uygun kılık-kıyafet giyiminde, kısaca güzel ahlakta da herkesin önünde olmalıdırlar. Çünkü icra ettikleri meslek, peygamber mesleğidir.

Bu mesleği icra ve bu misyonu ifa noktasında din görevlilerimize 33 maddelik bir manifesto hazırlamış bulunuyoruz. Şimdi o manifestoyu açıklıyorum:

1 -İdeal din görevlileri her şeyden önce âlim olmalı, her gün ilmine ilim katmalı, faydasız ilimden Allah'a sığınmalı, hep kendini güncellemeli, bildikleriyle asla yetinmemelidirler. Çünkü cahil din görevlisi olmaz.

2- Kur'ân-ı Kerîm'i ve hadis-i şerifleri orijinalinden anlayabilecek derecede Arapça bilmelidirler. Din görevlileri, kendilerinin bir yönüyle öğretmen, bir yönüyle de öğrenci olduklarını unutmamalıdırlar. Görev yaptıkları camilerde rahle-i tedris açmalıdırlar. Böylece camiler, sadece namaz kılınan yer olmaktan çıkmalı, aynı zamanda ilim tahsil edilen mekânlara dönüştürülmelidir.

3- Din görevlisi, okuyan, yazan, düşünen, düşündüren, konuşan, konuştuklarını yaşayan insan olmalıdır. Çünkü Allah, ilmiyle amel etmeyenleri şiddetle kınamakta,^[66] bu amelsizliğin Allah'ın azabını ve gazabını harekete geçiren bir davranış olduğuna dikkat çekmektedir.^[67]

4- "Mürşid âlim, koyun olmalı; kuş olmamalıdır. Koyun yavrusuna süt, kuş yavrusuna kay (yani hazm olmamış besin) verir."^[68]

5- Din görevlilerinin en büyük özelliklerinden biri ve belki birincisi, ihlâşlı olmaktır. Yani din görevlisi her hususta Allah rızasını esas almalı, Allah'ın rızasını ve hatırını her şeyin üstünde tutmalıdır. İhlâş, din hizmetkârının ve din hizmetlerinin ruhudur. Din görevlisi, haklı

mazlumun yanında olmalı, güçlü zalimin yanında olmamalıdır. Güçlü zalim en yakını da olsa.

6- Din görevlileri, sorulan her suale doğru cevap vermelidirler. Bilmiyorlarsa hemen cevap vermemelidirler. Araştırıp doğru cevabı bulmalıdırlar. Cevabını veremedikleri soruları, çözemedikleri sorunları erbabına havale etmeli, soru veya sorun sahiplerini, karşılaştıkları problemlerden kurtarmaya yardımcı olmalı, halkın dinle olan bağlarını kuvvetlendirmelidirler. Halkı taklidî imandan kurtarıp, tahkiki imana kavuşturma azmi, hırsı, aşkı ve iştiyakı içinde olmalıdırlar.

7- İnsanın namaz kılması ve namazı doğru kılması nasıl farzsa, din görevlilerinin de Kur'ân'ı doğru okumaları farzdır. Kur'ân'ı doğru okuma, Allah'ın kudsî arzusu, Peygamberimiz'in de en önemli sünnetlerinden biridir. Kur'ân'ı doğru okumanın ölçüsü nedir? Yüce Allah; **“Kur'ân'ı tertil ile yani açık açık, tane tane oku.”**^[69] buyurmuştur. Bu emir, mutlaka uyulması gereken vücup ifade eden bir emirdir. Âişe validemize Peygamberimiz'in nasıl Kur'ân okuduğu sorulmuş o da: **“Eğer dinleyen saymak istese bütün harflerini sayardı.”** diye tarif etmiştir. Kur'ân'ı yanlış okumak manayı bozar, mananın bozulması da namazı bozar. Fıkıh ve ilmihal kitaplarımızda zelletülkari meselesi önemli bir yer tutar. Merak edenlerin oraya bakmaları tavsiye olunur.

Avamın yanlış okuması, belki mazeret sayılabilir; ama havassın yani bu işi meslek edinmiş kimselerin, yani din görevlilerinin Kur'ân'ı yanlış okumaları mazeret sayılamaz. Bu kimselerin Kur'ân'ı yanlış okumaları kıraat imamlarının ittifakıyla haram, doğru okumaları da farz-ı ayndır.^[70]

Öyleyse mihraplar, ya Allah'ın kelamı olan Kur'ân'ı en iyi bilen ve en iyi okuyanlara tahsis edilmeli, ya da bu keyfiyetten yoksun görevlilerimiz en kısa zamanda kurslara tabi tutularak Kur'ân'a layık bir bilgi ve okuma ile donanımlı bir şekilde mihrablara geçirilmelidirler.

Bu işin vebali vardır, manevi sorumluluğu çok ağırdır. Doğru okuyan, ta'dil-i erkân ve huşu ile namaz kıldırın, takvası ve güzel okuyuşuyla mihraba layık imamlarımızın, bütün cemaatin sevabı kadar bir sevap almaları mümkün olduğu gibi; yanlış okuyan, tadil-i erkânsız ve huşusuz namaz kıldırın imamlarımızın da bütün cemaatin vebalini omuzlamak gibi ağır bir yükün altında oldukları da bilinmelidir. Diyanet ve ilahiyatımız da ya bu sevaba veya bu vebale ortak olacaktır.

8- Din görevlileri, tevazu ve mahiyet sahibi, aynı zamanda bir muhabbet fedaisi olmalıdırlar. Küsmüşleri barıştırmalı, sağcı olsun, solcu

olsun bütün insanlar onların şefkat ve sevgisinden nasip almalıdır.

9- İrşadlarını ikna ve isbata dayandırmalıdır. Çünkü medenilere üstün gelmenin yolu ikna iledir. İkrâh ve icbar ile (zorla ve zorbalıkla) değildir.

10- Cam gibi şeffaf olmalıdırlar. Onlara bakan, onlardan İslâm'ın ve Kur'ân'ın güzelliklerini görmelidir. “Bir adam, İbn-i Hacer'e^[71] nazar ettiği vakit, Kur'ân'ı anlamak ve Kur'ân'ın ne dediğini anlamak maksadıyla nazar etmeli. Yoksa İbn-i Hacer'in ne dediğini anlamak maksadıyla değil.”^[72]

11-Din görevlileri, kaynaktaki kudsiyetin önemini çok iyi kavramalıdır. Halkın üzerinde en çok etki bırakacak sözlerin âyet ve sahih hadisler olduğunu unutmamalıdır. Konuşmalarını âyet ve hadislerle taçlandırmalıdır. Çünkü “*Avam-ı mümini imtisale sevk eden burhandan ziyade me'hazdaki kutsiyettir.*”^[73] denilmiştir. Yani âlim olmayan müminleri Müslümanca yaşamaya götüren, onları İslâm'a bağlayan, sözün delilli olmasından çok, sözün kudsî kaynaklara, yani âyet ve hadislere dayandırılmasıdır.

12-Din görevlileri, metin, kararlı ve cesur olmalı, hak ve hakikati söylemekten kaçınmamalıdır. Ama kaş yapayım derken de göz çıkarmamalıdır. Din görevlilerinin, her sözleri doğru olmalı, ama her doğrunun her yerde söylenmeyeceğini bilmelidirler. Onun için hadis-i şerifte: “**Allah'a ve ahiret gününe inanan ya hayır söylesin ya da sussun.**”^[74] buyurulmuştur. Din görevlileri, yalandan, gıybetten, iftira ve su-i zandan, fasık haberci olmaktan yılandan, akrepten kaçır gibi kaçmalıdırlar. Başından sonuna kadar Hucurât Sûresi'ndeki adap, onların edebi olmalıdır.

13-Din görevlileri, kıldırıkları namazı uzun tutarak bıktırıcı olmamalıdır. Aynı zamanda huşusuz ve tadil-i erkânsız namaz kıldırılmamalıdır. Huşusuz ve tadil-i erkansız kılınan namaz, o namazı kılana yorgunluktan başka bir şey bırakmaz. Okudukları Kur'ân'da talim ve tecvid hatası bulunmamalıdır.

14-Din görevlileri, vaaz ve irşat için uygun zemin ve zaman aramamalıdır. Her zaman ve zemini irşat ve tebliğleri için uygun hale getirmenin gayreti içinde olmalıdırlar.

15-Diyanet ve ilahiyat elemanları, devrin hastalıklarını çok iyi teşhis edebilmeli, Kur'ân ve Sünnet eczahanesinden uygun ve isabetli ilaçlar (âyetler ve sahih hadisler) çıkarıp sunmalıdırlar. Çünkü Kur'ân şifadır.

[75] Hz. Peygamber'in sünneti ve ahlakı Müslümanlara yâdır, Kur'ân'sız ve sünnetsiz hayat bâdır ve zarardır.

16-Vaizler ve Mürşitler, konuşmalarına önce muhatap olarak kendilerini seçmeli, oklarını önce nefs-i emmarelerine yönlendirmelidirler. Çünkü kendi nefsini ıslah etmeyen başkasını ıslah edemez. Salah, ıslahtan önce gelir. Kendilerini herkesten edna, vazifelerini her şeyden a'la görmelidirler. *“Eğer biz İslâm ahlakının ve iman hakikatlerinin kemalâtını (güzelliklerini) işlerimizle gösterebilsek, sâir dinlerin tâbileri elbette cemaatlerle İslâmiyete girecekler; belki küre-i arzın bazı kıt'aları ve devletleri de İslâmiyete dahil olacaklardır.”*[76]

17-Din görevlileri, tebliğ ve irşatlarını menfaat temin etmeye alet etmemelidirler. “Nastan istiğna” prensibini esas almalıdırlar. Yani, vaaz ve irşat hizmetlerine karşılık insanlardan maddî ve manevî bir ücret beklememelidirler. Peygamberlerden her biri: *“İrşat hizmetine karşılık sizden ücret (veya mal) istemiyorum. Benim ücretim âlemlerin Rabbine aittir.”*[77] demişlerdir. Hakk'a karşı istiğna Ebû Cehil'in ahlakıdır, halka karşı istiğna peygamber ahlakıdır.

18-Din görevlileri, teveccüh-ü nastan (insanların aşırı ilgisinden) kaçmalıdırlar. Çünkü “Teveccüh-ü nâs yani insanların bir insana aşırı ilgi göstermesi ve alkışı istenilmez, belki verilir. Verilse de onunla hoşlanılmaz. Eğer bir insan teveccühü nastan, hoşlansa ihlâsı kaybeder, riyâyâ girer. Şan ve şeref arzusuyla teveccüh-ü nâs ise ücret ve mükâfat değil, belki ihlâssızlık yüzünden gelen bir kınama ve bir cezadır. Evet, insanların teveccühü salih amelin hayatı olan ihlâsa zarar verir. Şan, şeref ve insanların teveccühü gibi şeyler kabir kapısına kadardır. Bunlardan gelen geçici lezzet, kabrin öbür tarafında yaramaz. Hatta kabir azâbına dönüşür. Öyleyse insanların teveccühünü arzu etmek değil, belki ondan ürkmek ve kaçmak lâzımdır. Şöhretperestlerin, şan ve şeref peşinde koşanların kulakları çınlasın!”[78]

19-Vaaz ve irşat erbabı, tebliğden asla geri durmamalı ve usanmamalıdırlar. Tatlı bir üslûpla, usulüne uygun tebliğ yapılmalı, netice Allah'a bırakılmalıdır. Bu husustaki âyetlerden bazıları şöyledir: *“Peygamber'e düşen sadece tebliğdir.”*[79] Hz. Peygamber'e hitâben de: *“Sen, sevdiğini doğru yola iletmezsin, fakat Allah dilediğini doğru yola iletir.”*[80] *“Sen öğüt ver, çünkü sen ancak öğüt verensin, onların üzerinde bir zorba değilsin.”*[81]

20-Vaaz ve irşat erbabı, kendi meşrepleri ne olursa olsun Müslümanlar, cemaatler ve tarikatlar arasında ayrımcılık yapmamalı, onların arasında birleştirici rol oynamalı, barışa, uhuvvet ve muhabbete kuvvet vermeli, peygamber şefkatiyle hepsini bağrılarına basmalıdırlar.

21-Etrafindakilere yumuşak davranmalı, sert ve kaba olduklarında etraflarında kimselerin kalmayacağını bilmeli, hata yapanları affetmeli, onların bağışlanması için Allah'a yalvarmalı, onlarla istişare etmeli, araştırma ve istişarelerden sonra kararlılığını ortaya koymalı, her türlü tedbiri aldıktan sonra da Allah'a tevekkül etmeli, böyle yapanları Allah'ın sevdiğini bilmelidirler. Aleyhlerinde konuşanları da sabır ve müsamaha ile karşılamalı ve affetmelidirler.^[82]

Biri gelmiş Mevlana'ya sormuş:

– Sen demişsin ki ben yetmiş iki buçuk milletle beraberim, doğru mu?

Mevlânâ:

– Evet, demiş. Adam Mevlana'ya saymaya başlamış:

– Vay seni gidi aptal, serseri, budala, ahmak!

Bu ifadeler karşısında Mevlana'dan aynı şiddette hakaretlerle karşılık beklenirken, o tersini yapmış, kendisine hakaret eden adamın tarafına geçmiş:

– Ey bana bu kötü sıfatları layık gören ve nefsim haddini bildiren kardeş!

Bu düşüncelerinde seninle de beraberim, yerden göğe kadar haklısın, demiş.

Bu beklenmedik güzellik karşısında adam pişman olmuş, özür dilemiş. Had bildirmeye kalkmışken, densizliğini anlamış, haddini bilen bir adam haline gelmiş, özür dilemiş.

Garibüzzaman ise aleyhinde konuşan bir vaiz hakkında talebelerine şöyle bir tenbihte bulunmuştur:

“O vâiz ve âlim zâta benim tarafımdan selâm söyleyiniz. Benim şahsıma olan tenkidini, itirazını başım üstüne kabûl ediyorum. Sizler de o zâtı ve onun gibileri münakaşaya ve münazaraya sevk etmeyiniz. Hattâ kötülüklerine beddua ile de mukabele etmeyiniz. Kim olursa olsun madem îmanı var, o noktada kardeşimizdir. Bize düşmanlık da etse, mesleğimizce mukabele edemeyiz. Çünkü daha şiddetli düşmanlar ve yılanlar var. Elimizde nur var; topuz yok! Nur incitmez, ışığıyla okşar. Ve bilhassa ehl-i ilim olsa, ilimden gelen enâniyeti de varsa, enâniyetlerini tahrik etmeyiniz. Mümkün olduğu kadar “Boş lâf (konuşanlar)a rastladıklarında vakar ile (oradan) geçip giderler”^[83] âyetini rehber ediniz.”^[84]

22- Din görevlileri, malayani şeylerle vakit öldürmemelidirler. Zira Hz. Peygamber (asm): “Kişinin malayaniyi, (yani dine ve dünyasına faydalı olmayan şeyleri) terk etmesi, onun Müslümanlığının güzelliğindedir”^[85] buyurmuşlardır.

23-Diğergâm olmalıdırlar. “*(İhtiyaçları olsa dahi bir nimete) başkalarını kendilerine tercih ederler*”^[86] âyeti vazgeçilmez prensipleri olmalıdır.

24- Üç hususta sabır kahramanı olmalıdırlar. İbadetleri hakkıyla yapmada sabır, bela ve musibetlere düştüklerinde sabır, günahlara bulaşmamakta sabır. Bununla beraber, bir de hakkı tavsiye, sabrı tavsiye görevleri vardır.

25-Tebliğ ve irşatta her türlü meşru vasıttan istifade etmeli, iletişim araç ve gereçlerini iyi kullanabilmelidirler. Şerde de kullanılmaya müsait olan iletişim araçlarını hayırda kullanmakta örnek olmalıdırlar.

26-Allah’ın dinine halis niyetle yardım edenlere Allah’ın yardım ettiğini ve edeceğini unutmamalıdırlar. Allah Teâlâ: “*Ey inananlar, eğer siz Allah’(ın dînin)e yardım ederseniz (Allah da) size yardım eder*”^[87] “*Allah kendi (dîni)ne yardım edene yardım eder*”^[88] buyuruyor.

27- Vâizler hem hakîm hem muhakemeli olmalıdır. Evet, muvazenesiz vâizler, dinin çok nurlu hakikatlerinin sönmesine sebep olmuşlardır.^[89] Önceki derslerimizde söylemiştik: Hitabette esas olan, hikmetle ve güzel öğütle davettir. Fitne çıkarmadan, hakkı sevdirek tebliğ ve irşaddır. Bu hususta kaleme aldığımız ve fakültede ders olarak okuttuğum “Hitabet Sanatı” kitabımızı din görevlisi arkadaşlarımız mutlaka görmelidirler.

28-Din adamları tebliğ ve irşatta muvaffakiyetin sebeplerinden birisinin de maddeten terakkî olduğunu bilmelidirler. Çünkü Avrupalılar fen ve sanayi silâhıyla bizi manevî istibdâtları, despotizmaları altında eziyorlar. Onların bu silahına karşı biz de fen ve san’at silâhını kullanmalıyız. Kalkınmalıyız. Allah’ın sözünü ve davasını yüceltmenin en müthiş düşmanı olan cehaletin, fakirliğin ve Müslümanlar arasındaki kin ve nefretin, fitne ve fesadın, anarşi ve terörün, didişme ve kavganın belini kırmalıyız.^[90]

29- Din görevlileri, Müslümanlar arasında meydana gelen kavgayı bitirme, barış, sevgi ve kardeşliği hâkim kılma gayreti içinde olmalıdırlar. Din görevlilerinin düşmanlık besleyecekleri tek şey, düşmanlıktır. Kalbimizdeki düşmanlığa düşman olur, onu oradan çıkarıp atarsak, geriye muhabbet kalır.

30-Diyanet ve ilahiyat mensuplarının kapıları, hakikat ve hikmete açık olmalıdır. Bu hakikat ve hikmet nerden gelirse gelsin almakta tereddüt göstermemelidirler.

31- İslâm'ı anlatmakla ve hayatlarında göstermekle görevli olanların kıyafetleri, bedenleri ve kalpleri gibi tertemiz ve sade olmalıdır. Bayan görevliler ise, tesettürde İslâmî ölçü ve hassasiyetleri ön planda tutmalı, kötü örnek olmaktan sakınmalıdırlar. Örtüleriyle bedenlerini, takva, haya ve edep örtüsüyle de ruhlarını örtmeli hem ruhlarını ve hem de bedenlerini namahrem günahlardan korumalıdırlar. **“Ey peygamber hanımları! Sizler, diğer hanımlardan biri gibi değilsiniz.”**^[91] âyetinden paylarına düşeni almalıdırlar.

32-Saç-sakal düzgün, ağız ve diş bakımı mükemmel olmalıdır.

33- Dost sanılan, fakat en büyük düşmanlardan biri olan, akciğerleri kanser eden, cildi bozan, saçları döken, ağız iğrenç koku ile dolduran, çevreye en iğrenç koku dağıtan, insanı yavaş yavaş öldüren sigara ve benzeri şeylerin haram nesnelere arasına girdiğini bilmelidirler. Hem kendilerini hem de başkalarını bu haramlardan uzak tutmanın mücadelesini vermeli, bütün insanlığı İslâm'ın ve imanın saadetiyle mesut etmenin gayreti içinde olmalıdırlar.

Sözün özü: İnsanlık âleminin en güzel sözlüsü ve sözcüsü Sevgili Peygamber'imizin (sas) mübarek bir sözüyle sözlerimi noktalamak istiyorum: **“Hiç şüphesiz insanın bedeninde bir et parçası vardır. O bozulursa bütün beden bozulur, o düzelirse bütün beden düzelir. Dikkat edin, o kalptir.”**^[92]

Bu noktadan yola çıkarak bendeniz, ülkemizi bir bedene benzetiyorum. Bu beden kalbi, din görevlileri, akli da yöneticilerdir. Yani ulema ile ümerâ. Bunlar bozulursa her şey bozulur, bunlar düzelirse her şey düzelir. Kur'ân'ın âyetlerinden biri şöyle biter: **“Ey akıl sahipleri ibret alın!”**^[93]

[61] İbn Mace, “Mukaddime”, 17.

[62] Lokman, 31/31,33.

[63] Bkz. Tirmizî, “İlim”, 19; Ebû Dâvûd, “İlim”, 1; İbn Mâce, “Mukaddime”, 17; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, XVI, 71.

[64] Bu iki makalemiz için bkz. <http://www.mirathaber.com/peygamber-varisleri-ve-peygamberimizin-meslektaslari-ogretmenler-ve-din-gorevlileri-8-5333h.html>

[65] Vera', dini hükümlere riâyette titizlik, haramlar bir tarafa şüpheli şeylerden de uzak durma, harama düşme korkusuyla bazı helallerden de uzak kalma. Vera', takvanın ileri bir derecesi.

[66] Bkz. Saff, 61/2; Cuma, 62/5.

[67] Bkz. Saff, 61/3.

[68] Said Nursî, *Mektubat Hakikat Çekirdekleri*. 32. Hakikat.

[69] Müzzemmil, 73/4.

[70] Bkz. Alican Dağdeviren, *Kur'ân Okuma Sanatı Tecvid*, 183.

[71] İbn Hacer el-Askalanî (1372)-1449m. Meşhur hadis âlimlerindedir. Tesirli vaazları ve hutbeleriyle tanındı. Hayatının büyük bölümünü hadis ilmine verdi. Devrinin en ünlü ve yetkili âlimlerinden biri oldu. (M. Yaşar Kandemir, "İbn Hacer el-Asalânî", TDVİA., C. XIX., s. 517) (http://www.davetci.com/d_biyografi/biyografi_ihaskalani.htm)

[72] Nursî, *Sunuhat*, 45.

[73] Nursî, *Mektubat*, Hakikat Çekirdekleri.

[74] Tirmizî, "Kıyamet", 51.

[75] Bkz. İsrâ, 17/82; Yûnûs, 57/10.

[76] Bkz. Nursî, *Târihçe-i Hayat*, 83.

[77] Hûd, 11/29, 51.

[78] Bkz. Nursî, *Lem'alar*, 20. Lem'a, 153.

[79] Mâide, 5/99.

[80] Kasas, 28/46.

[81] Ğâşiye, 88/21-22.

[82] Bkz. Âl-i İmrân, 3/159.

[83] Şuara, 26/164.

[84] Nursî, *Hizmet R.*, 184-185.

[85] Tirmizî, "Zühd", 11; İbn Mâce, "Fiten", 12.

[86] Haşr, 59/9.

[87] Muhammed, 47/7.

[88] Hac, 22/40.

[89] Nursî, *Münâzarât*, 111-112.

[90] Bkz. Nursî, *Divan-ı H.Ö.*, 64.

[91] Ahzab, 33/32.

[92] Buhârî, "İman", 39; Müslim, "Müsakat", 107; İbn Mâce, "Fiten", 14.

[93] Haşr, 59/2.

[84]

[89]

[61]

[68]

[77]

[65]

[80]

[75]

Hac, 22/40.

Nursî, *Münâzarât*, 111-112.

Haşr, 59/9.

Muhammed, 47/7.

Buhârî, “İman”, 39; Müslim, “Müsakat”, 107; İbn Mace, “Fiten”, 14.

Haşr, 59/2.

Bkz. Nursî, *Divan-ı H.Ö.*, 64.

Ahzab, 33/32.

[73]

[70]

[74]

[71]

[91]

[78]

[87]

[64]

[69]

[93]

[81]

[62]

[90]

[88]

[67]

[83]

[85]

Bkz. Tirmizî, “İlim”, 19; Ebû Dâvûd, “İlim”, 1; İbn Mâce, “Mukaddime”, 17; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, XVI, 71.

İbn Mace, “Mukaddime”, 17.

Lokman, 31/31,33.

[66]

Hûd, 11/29,51.

Bkz. Nursî, *Lem'alar*, 20. Lem'a, 153.

Bkz. İsrâ, 17/82; Yûnûs, 57/10.

Bkz. Nursî, *Târihçe-i Hayat*, 83.

Ğâşiye, 88/21-22.

Bkz. Âl-i İmrân, 3/159.

Mâide, 5/99.

Kasas, 28/46.

Şuara, 26/164.

Nursî, *Hizmet R.*, 184-185.

Tirmizî, "Zühd", 11; İbn Mâce, "Fiten", 12.

Bkz. Saff, 61/2; Cuma, 62/5.

Bkz. Saff, 61/3.

Bu iki makalemiz için bkz. <http://www.mirathaber.com/peygamber-varisleri-ve-peygamberimizin-meslektaslari-ogretmenler-ve-din-gorevlileri-8-5333h.html>

Vera', dini hükümlere riâyette titizlik, haramlar bir tarafa şüpheli şeylerden de uzak durma, harama düşme korkusuyla bazı helallerden de uzak kalma. Vera', takvanın ileri bir derecesi.

Bkz. Alican Dağdeviren, *Kur'ân Okuma Sanatı Tecvid*, 183.

İbn Hacer el-Askalanî (1372)-1449m. Meşhur hadis âlimlerindedir. Tesirli vaazları ve hutbeleriyle tanındı. Hayatının büyük bölümünü hadis ilmine verdi. Devrinin en ünlü ve yetkili âlimlerinden biri oldu. (M. Yaşar Kandemir, "İbn Hacer el-Asalânî", TDVİA., C. XIX., s. 517) (http://www.davetci.com/d_biyografi/biyografi_ihaskalani.htm)

Said Nursî, *Mektubat Hakikat Çekirdekleri*. 32. Hakikat.

Müzzemmil, 73/4.

[86]

Nursî, *Sunuhat*, 45.

Nursî, *Mektubat*, Hakikat Çekirdekleri.

[63]

Tirmizî, "Kıyamet", 51.

[72]

[82]

[76]

[79]

[92]

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: KONUŞMA ÖRNEKLERİ

1. Hafızlık Merasimi Açış Konuşması

Muhterem camianızı en derin hürmet ve muhabbetlerimle selamlıyor, hoş geldiniz, sefalar ve saadetler getirdiniz, diyorum. Konuşmam biraz uzun olsa da bıkmadan, büyük bir keyifle dinleyeceğinize inanıyorum. Din eğitiminin ve Kur’ân derslerinin yasaklandığı, ezanların susturulduğu, “Allah” demenin suç sayıldığı, iman ve Kur’ân hakikatlerini anlatanların zindanlara atıldığı ve darağaçlarında sallandırıldığı devirlerden, dönemlerden bu günlere geldik. Bizi bu günlere kavuşturan Allah’a hamdolsun. Zulmün ve despotluğun hâkim olduğu o karanlık günlerde bile meşhur şairimiz haykırmış ve umut yüklü şu mısraları terennüm etmiştir:

*“Kırılır da bir gün bütün dişliler
Döner şanlı şanlı çarkımız bizim
Gökten bir el yaşlı gözleri siler
Şenlenir evimiz barkımız bizim
Yokuşlar kaybolur çıkarız düze
Kavuşuruz sonu gelmez gündüze
Sapan taşların yanında füze
Başka âlemlerle farkımız bizim
Kurtulur dil, tarih, ahlak ve iman
Görürler nasılmış neymiş kahraman
Yer ve gök su vermem dediği zaman
Her tarlayı sular arkımız bizim.”^[94]*

Şaire göre, içinde bulunduğumuz bu günler, yarındı. Biz şairin özlediği günlere bugün kısmen kavuşmuş bulunuyoruz.

*Onlar sabırla cefasını çekti o kara günlerin
Biz şükürle sefasını sürelim bu nurlu günlerin.*

Müslümanları ezen dişliler kırıldı. Çarkımız şanlı şanlı dönmeye başladı. Allah yaşlı gözlerimizi sildi. Evimiz, barkımız şenlendi, elhamdülillah. Ülkemizde inkâr rüzgârlarının, din dışı akımların ve sekülerizmin her tarafı kasıp kavurduğu ve bütün çiçekleri yakıp kuruttuğu o kara günlerde milletin imanını ve ahlakını kurtarma yolunda dünyasını ve ahiretini feda eden,

Allah'ın lutf u inâyetiyle Türkiye'de yeniden dirilişin hareketini başlatan, çözümünü silahta değil, kitapta arayan Ceride-i Seyyare de bu günlerin müjdesini şöyle vermişti: *“Ne yapayım acele ettim, kışta geldim. Sizler cennet-asa (cennet gibi) bir baharda geleceksiniz. Şimdi ekilen nur tohumları, zemininizde çiçek açacaktır.”* [95]

Evet o gün ekilen nur ve iman tohumları bugün zeminimizde çiçek açtı. Bir buket çiçek ve bir demet gül gibi karşımızda duruyor. İşte o çiçekler sizlersiniz. Sizin hafız olan Kur'ân bülbülü evlatlarıdır. Sizin Kur'ân kurslarınız, İmam-Hatipleriniz, İlahiyatlarınız, iman ve ahlak terennüm eden yurt içi ve yurt dışındaki tahkik-i imana yönelik faaliyetleriniz. Zeminimizde çiçek açan, diniyle, imanıyla ve güzel ahlakıyla devlet kademelerinde yerini alan sivil ve resmi erkânımız.

Ey bu zeminin ve bu kadroların hazırlanmasına vesile olan çile adamları! Ey şanlı ve imanlı milletimizin mütefekkir mücahitleri! Hamdi Aksekiler, Elmalılı Hamdiler, Ahmet Naimler, Akifler, Necip Fazıllar, Bediüzzamanlar... ve adlarını saymadığım daha nice din yolunda kefenini koltuğunun altında taşıyan kahramanlar! Size minnet, hürmet ve teşekkür borçluyuz. Sizi bu işte çalıştıran ve başarıya kavuşturan Allah'a da sayısız şükran ve secde borçluyuz.

Bütün bu mücahitler ve kahramanlar kfilesinin re'si ve reisi, başı, başkanı, âlemlerin sultanı ve efendisi Hz. Muhammed (sas) Efendimiz'e de sayısız salât ve selam borçluyuz. Ona taş atan ellere ve hakaret eden dillere ve filmlere de lanet borçluyuz.

28 Şubat'ın sam yellerinin estiği, Kur'ân kurslarının, İmam-Hatip Liselerinin ve İlahiyat fakültelerinin ağılatıldığı, bir kısmının kapandığı, bir kısmının da can çekiştiği o kara günlerde-ki o kara günlerin mağdurlarından biri de biziz ve bizim kurumlarımızdır.-yürekten yaralı olduğum o kara günlerde bir Kur'ân sempozyumunda sunduğum tebliğimde Kur'ân, Peygamberimiz'in hayatı ve ahlakı, bir de Arapça okullara seçmeli ders olarak konulsun teklifinde bulunmuştum.

O zamanlar, orada bulunan ve diyaneti temsilen gelen bir profesör, beni eleştirmiş, bir kısım çevrelere hoş görünme adına beni hayalcilikle suçlamıştı. Ben de şöyle cevap vermiştim:

Sayın profesör! Şunu unutmayın lütfen: Bir zamanlar, boğaz köprüsünden bahsedenler de hayalcilikle suçlanmıştı. Ama bu işin hayalini yapanlar kazandı. Fatih köprüsü de yetmez oldu. Şimdi tüp geçit devreye sokulmak

üzere. Hakikatin ve hakkınızın hayalini yapmazsanız hakikate ve hakkınıza kavuşamazsınız.

Çok geçmeden benim hayallerim gerçekleşti. Okullara siyer, Kur'ân'ın dili olan Arapça ve Kur'ân seçmeli ders olarak konuldu.

Şimdi hayalimin gerçekleştiğini görmenin hazzını yaşıyorum. Hayallerimizi gerçekleştiren Allah'a hamd ediyorum. Bu hayırlı hizmeti ısrarla isteyen Müslüman milletime, Müslüman milletimin bu ısrarlı arzusunu yerine getirmek için gayret gösterenlere teşekkür ve alkışlar gönderiyorum.

Burada altını çize çize söylüyorum. Bugün okullarımıza konulan da yeterli olmayacak. Bu iş yani, Kur'ân, Arapça ve İslâmî ilimler bütün okullara, hatta üniversitelere bile konulacak. Konulmalıdır da. Zaten ben teklifimi öyle yapmıştım. İlkokulun birinci sınıfından üniversitenin son sınıfına kadar Kur'ân, Arapça ve İslâmî ilimler seçmeli ders olarak konulmalıdır, demiştim. Okullarımız buna layık, halkımız ve devletimiz buna layık. Çünkü bu kahraman milletin evlatları cennete layık.

Zirâ inanıyorum ki anarşi ve terörün, siyaset terörünün, ticaret terörünün, kapkaç terörünün, müstehcenlik terörünün, aile terörünün, eş terörünün, iş terörünün, ahlaksızlık terörünün, töre terörünün ve her türlü terör zehrinin panzehiri İslâm'dır, Kur'ân'dır, imandır. “İman insanı insan eder, hatta sultan eder. Hakiki imanı elde eden adam kâinata meydan okuyabilir.”

*“İmandır o cevher ki ilahi ne büyüktür
İmansız olan paslı yürek sinede yüküdür!”^[96]*

Üniversite Ayarında Kur'ân Kursları

Herkes bulunduğu yerde bir şeyler yapmalı. Herkes karanlığa bir ışık tutma hayalini ve sevdasını taşımalıdır. Dünyanın her yerinde Kur'ân'a hizmet veren üniversite ayarında kurumlar, okullar açılmalıdır. Kur'ân kursları da yeniden ele alınmalı, çağa uygun bir şekilde dizayn edilmeli, albenisi artırılmalı, o kadar ki öğrenci Kur'ân kursuna giderken “tatile gidiyorum” hevesiyle gitmelidir. Böyle bir Kur'ân kursu, diğer bir adıyla üniversite ayarında Kur'ân Kültür Kompleksi projesi kafamızda var. Ama bu projeye sahip çıkacak etkili ve yetkililer, servet, kuvvet ve himmet sahibi yiğitler, servetini ve himmetini bu yolda harcayacak kahramanlar arıyoruz.

Değerli kardeşlerim;

Pakistanın Mehmet Âkif’i diyebileceğimiz Muhammed İkbâl, hacca giden hacılara, bacılara ve umrecilere seslenir:

– Ey hacılar, umreciler! Hacdan ve umreden dönerken bize hediye olarak takke, tesbih, yüzük ve kına getirmeyin. Bize hediye olarak Ebû Bekir’in sadakat ve teslimiyetini, Ömer’in adaletini, Osman’ın Kur’ân aşkı ve edebini, Ali’nin ilmini ve kahramanlığını getirin.” der. Ben de başta nefsim ve sonra dünyaya sesleniyorum; diyorum ki: Ey insanlar! İkbâl’in ve dünyanın hayran olduğu insanları yetiştiren, 23 sene gibi kısa zamanda helaket ve felaket asrını saadet ve rahmet asrına dönüştüren, alkolik, canî ve ahlaksız bir toplumu evliya ve sahâbe yapan, Peygamber’i öldürmeye giden gözü dönmüş Ömer’i (ra), dünyada iken cennetle müjdelenmiş insan haline getiren, Vahşi’yi dahi affedip yahşi yapan, en güçlü olduğu bir zamanda, en azılı düşmanlarını affeden, affıyla da insan kazanan Hz. Muhammed’e (sas) bir bakın. O’nun güzel ahlakına, O’nun tevazuuna, kulluk şuuruna ve O’nun medeniyetine bir bakın. Bakın da onu evinize, ülkenize ve içinize götürün. Götürün de içinizi, ülkenizi ve dünyanızı anarşi ve terör belasından kurtarın. Çünkü Allah’ın vaadi var:

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ
اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

“Habibim! Sen ve Senin sevgin onların içinde olduğu müddetçe ALLAH onlara azap etmeyecek, (azap etmek isteyenlere de fırsat vermeyecektir. Yurdunuz cennet olacaktır.) Ayrıca onlar, (yanlışlarını anladıkları), istiğfar ettikleri takdirde de yine Allah onlara azap etmeyecektir.”^[97]

Zaman, İslâm şemsiyesi altında birleşme ve Kur’ân ile bütünleşme zamanıdır.

Zaman, ayrımcılık davası gütme, yeni yeni terör örgütleri üretme, düşmanları çoğaltma zamanı değil, zaman, seksen milyonun tamamıyla kucaklaşma, herkese şefkat ve adalet elini uzatma, herkesin hakkına, olumlu eleştiri ve düşüncesine saygı gösterme, bölgemiz ve ırkımız ne olursa olsun mukaddes değerlerimiz doğrultusunda birleşme ve bütünleşme zamanıdır.

Zaman, 5000 kişi ile 80.000 kişilik haçlı ordusunu Endülüs’te dize getiren Tarık b. Ziyadlar, Kudüs’ün Fatihi Salahaddin-i Eyyubiler, Anadolu’nun kapılarını Müslümanlara açan Alparslanlar, hukuksuz adım atmayan

Kanuniler, Dünya İslâm birliği sevdasıyla koşan Yavuz Selimler, cihangirlere yol gösteren Ebussuudlar, Zembilli Ali ve Molla Graniler, 21 yaşında İstanbul'u fetheden, Ayasofya Kilisesi'ni Ayasofya Camii'ne çeviren, çağ açıp çağ kapatan Fatihler, Akşemseddinler, Yunuslar, Mevlanalar...yetiştirme zamanıdır.

Zaman Amineler, Hatice-i Kübra'lar, Âişe-i Sıddıka'lar, mm Haremler, Rabia-i Adeviyyeler, Nene Hatunlar, Kara Fatmalar yetiştirme ve bunları yetiştirenleri destekleme ve onlara dua etme zamanıdır.

Zaman, Bahar Kız Kur'an kursumuzda hafızlığını başarı ile tamamlayan 17 tane glmz, hafız kızlarımızı ve onların sevgiye ve saygıya layık yöneticilerini, hocalarını, eli plesi anne-babalarını tebrik etme ve alkışlama zamanıdır.

Zaman, kursumuzun sponsorları değerli iş adamlarımıza ve hizmet arkadaşlarımıza, basın mensuplarına, emniyet gçlerimize, siz hanımefendi ve beyefendi kardeşlerim değerli halkımız size tebrik ve takdir sunma ve alkış tutma zamanıdır. Çünkü siz hiçbir zaman bizi ve kursumuzu unutmadınız, unutmuyorsunuz.

Tebrik ve şükran

Zaman, il mftmze, ilçe mftmze ve diğer mftlerimize, imamlarımıza, ezan blbllerine, hatip ve vaizlerimize, bütün Kur'an kurslarındaki hocalarımız ve yöneticilerine teşekkür etme ve alkış tutma zamanıdır.

Bu vesile ile ben de muhterem heyetinizi alkışlıyorum ve hepinize en derin şükranlarımı sunuyorum.

Ayrıca Din Hizmetleri Genel Müdürü'müze, desteklerini bizden esirgemeyen valimize, kaymakamlarımıza, bize bu salonu tahsis eden büyük Şehir belediyemize, çeşitli imkân ve ikramlarda bulunan belediye başkanlarımıza, il milli eğitim mdrmze ve diğer müdürlerimize özetle saygıdeğer protokole, programımızı Őenlendiren, Őereflendiren siz hanımefendi ve beyefendi kardeşlerimize en derin sevgi, saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Sözün z: İki sözle sözlerimi bitiriyorum. Biri Âlemlerin Efendisine ait, diğer de onun varislerinden Bahtiyar İhtiyar'a ait. Âlemlerin Efendisi buyurmuşlar ki: **“Din garip olarak başladı, yine garip olarak dönecek. Dinin anlatılmasında ve yayılmasında rol alan gariplere müjdeler**

olsun. O garipler ki başkalarının yakıp yıktıklarını, onlar restore eder ve onarırlar.”[98]

Bahtiyar İhtiyar da diyor ki:

“Evet, ümitvar olunuz. Şu istikbal inkılâbı içinde, en yüksek gür sada İslâmın sadası olacaktır!”[99]

Biz de diyoruz ki: Bugün, nasıl dünden daha güzel olduysa, inşaallah yarınlarımız da bugünden daha güzel olacaktır.

Muhterem camianızı hürmet ve muhabbetlerimle selamlıyor, Rabbimden hepinize, vatanımıza ve dünyamıza sağlık, huzur ve terörsüz günler diliyorum. Allah’a emanet olunuz efendim.

Dr. Vehbi KARAKAŞ

*Bahar Kız Kur’ân Kursu Hafızlık Cemiyeti
Osman Hamdi Bey Konferans Salonu-Gebze*

[94] Necip Fazıl Kısakürek, *Çile*.

[95] Ceride-i Seyyare, *Tarihçe-i Hayat*, 75.

[96] Mehmet Akif Ersoy, *Safahat*.

[97] Enfal, 8/33.

[98] Müslim, “İman”, 67; Tirmizî, “İman”, 13; İbn Mace, “Fiten”, 15; Darimî, “Rikak”, 42 .

[99] BSN, *Sünühat*, 62.

[98]

Müslim, “İman”, 67; Tirmizî, “İman”, 13; İbn Mace, “Fiten”, 15; Darimî, “Rikak”, 42 .

BSN, *Sünühat*, 62.

Mehmet Akif Ersoy, *Safahat*.

Enfal, 8/33.

Necip Fazıl Kısakürek, *Çile*.

Ceride-i Seyyare, *Tarihçe-i Hayat*, 75.

[96]

[95]

[99]

[94]

[97]

2-Camiler ve Din Görevlileri Haftası (Konferans)

Sevgili kardeşlerim,

Siz, hiç mimarı ve mühendisi Allah olan bir cami, bir mabet gördünüz mü? Ben gördüm; siz de gördünüz. İşte içinde bulunduğunuz şu kâinat...

Bu kâinat, en büyük, en muhteşem, en muntazam, en süslü, en şirin, en temiz, en çok cemaati olan, en bakımlı ve kusursuz bir cami ve bir mabettir.

Bu mabet, selatin camilerin mimarlarına ilham kaynağı olmuştur.

Kâinat bir mabet, bir zikirhane içindekiler de birer abid ve birer zakirdirler. Buna delilim, tazeliğini hiç kaybetmeyecek olan kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'in şu âyetleridir:

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا
يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

“Yedi kat gök, dünya ve onların içinde olan herkes Allah'a ibadet ediyor. Evrende Allah'ı hamd ile anmayan, Ona ibadet etmeyen hiçbir şey yoktur. Lakin siz onların zikrini ve ibadetlerini anlamıyorsunuz. Buna rağmen Allah, sizi hemen cezalandırmıyor; çünkü o Halim'dir. Tevbe ve istiğfarınızı istiyor, çünkü o Gafûr'dur.”^[100]

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ

“Bitkiler ve ağaçlar, (Allah'a) secde etmektedirler.”^[101]

Bu ikisi söylenmekle hepsi kastedilmiştir. Mantıkta buna, “zikri cüz, irade-i küll” derler. Bu kâinatta Allah'ın emrine boyun eğmeyen, itaat etmeyen bir tek varlık dahi yok.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ
صَافَاتٍ كُلِّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

“Görmedin mi ki, göklerde ve yerde olanlar ve dizi dizi uçan kuşlar, gerçekten Allah'ı tesbih etmektedir. Her biri, kendi duasını ve tesbihini

şüphesiz bilmiştir. Allah, onların işlediklerini bilendir.”^[102]

İşte bunun için Yûnûs, bülbülün şak şak şeklindeki şakımalarını Allah’ın Hakk isminin tercümesi olduğunu söylemiştir:

*Yûnûs vücûdun pâk derken,
Cihanda mislin yok derken,
Seher vakti “Hakk Hakk” derken
Bizi de unutma bülbül.*

İşte bunun için Mevlâna sormuş ve cevabını vermiş:

Leyleğin laklakları ne biliyor musun? O, lak laklarıyla: “Hamdü lek, şükrü lek, mülkü lek ya Müstean” diyor. Yani, “Bütün övgüler senin hakkındır, bütün şükürler ve teşekkürler sana layıktır, bütün mülkün sahibi sensin ey kendisinden yardım istenen Allah’ım!”

XVI. yüzyılın Hakk dostlarından Sümbül Efendi, tekkeye çiçek getirmeleri için müritlerini doğaya yollar. Bütün müritler birbirinden güzel çiçeklerden derlenmiş buketlerle geri dönmüşlerken içlerinden birisi - Merkez Efendi- şeyhine yalnızca solmuş, boynunu bükmüş bir çiçek getirmiştir. Bunun nedeni olarak da, “Diğer bütün çiçekler, Allah’ı tesbih etmekle meşguldüler, onlara engel olmak istemedim; yalnızca bu zikrini tamamlamıştı, ben de onu getirdim,” demiştir.

İşte kâinat böyle bir mescid. Bitkiler, ağaçlar, taşlar, kuşlar, denizler, deryalar, dağlar, dereler, ovalar, ormanlar, sinekler, inekler, semekler, melekler... Evet her şey böyle Allah diyor, Allah’ı anıyor, Allah’ı anlatıyor.

Şimdi soruyorum: İçindeki her şeyin zikir, tesbih, secde ve ibadet ettiği bir alem mescid ve mabed olmaz da ne olur? Allah buyuruyor:

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ

“(Öyleyse) Sen de (bu mabedde) Rabbini hamd ile tesbih et ve secde edenlerden ol.”^[103]

Yûnûs gibi:

*Dağlar ile taşlar ile, çağırayım Mevlam seni
Seherlerde kuşlar ile çağırayım Mevlam seni, de.*

Değerli kardeşlerim,

– Hiç düşündünüz mü? Acaba Allah neden:

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ

“Biz gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri (oyun olsun diye) veya oyuncular olarak yaratmadık!”^[104] dedi?

Ve acaba neden:

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ

“Biz gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri, hakla yarattık.”^[105]
Onlarda bir lüzumsuzluk, bir ciddiyetsizlik, bir görev terki göremezsiniz, buyurdu, neden?

Cevap: Çünkü kâinat bir ibadethane, bir mescid. Mescidde oynama olmaz, dans olmaz, içki olmaz, kumar olmaz, fuhuş olmaz, müstehcen (çıplak bir şekilde) dolaşmaz, haksızlık, hırsızlık olmaz, kavga ve cinâyet olmaz, taciz ve tecavüz olmaz, savaş olmaz.

Geçen hafta bir hoca arkadaşımız, caminin avlusunda (dış cemaat mahallinde) sigara içenleri uyardı: Burası hepimizin mabedi arkadaşlar, lütfen burada sigara içmeyelim. Ayıp oluyor, yazık oluyor, dedi.

Ben de o zaman bütün insanlığı uyarmak niyetiyle şöyle dedim:

– Ey insanlar! Siz şu anda bir caminin avlusunda değil, kâinat denilen büyük bir mabedin, bir caminin içindesiniz. Lütfen mabedin içinde mabede aykırı davranışlardan uzak durunuz. Mabedde sigara içilmeyeceğine göre sarhoş edici, uyuşturucu maddeler hiç içilmez. Mabedde meyhane olmaz, gayr-i meşru oyunlar oynanmaz, eğlence partileri düzenlenmez. Mabette kumarhane olmaz, fuhuşhane olmaz. Mabette, ibadet olur, marifet olur, ilmî ve dinî sohbetler olur.

Yüce Allah bizi her türlü ciddiyetsizliklerden ve mabede aykırı davranışlardan uzak tutmak için:

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

“Siz zannediyor musunuz ki biz sizi boş yere yarattık, başıboş bırakacağız? Ve siz zannediyor musunuz ki bize döndürülmeyecek (ve hesap vermeyecek) siniz?”^[106]

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

“Hayır hayır, ben insanları ve cinleri beni tanısin ve yalnız bana kulluk ve ibadet etsinler diye (evreni bir mescit görüp, oradaki her varlığı zikir arkadaşı bilsinler) diye yarattım.”^[107]

Cami inşa etmek önce Allah'ın sonra da Peygamberlerin ve Peygamberimiz'in (sas) sünnetidir.

Peygamberimiz'in önemli sünnetlerinden biri de inşa ettiği mescidin yanına Suffa adında bir okul yaptırmış olmasıdır. Bu da şunu gösteriyor bize: Cami okulsuz, okul da camisiz olmaz. Fen dinsiz, din de fensiz olamayacağı gibi.

Camiler şeairdendir:

Şeair deyince Kur'ân'dan bir âyeti hatırladım. Yüce Allah buyurmuşlar ki:

ذٰلِكَ وَمَنْ يُعْظِمْ شَعَائِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوٰى الْقُلُوْبِ

“Bu böyledir. Kim Allah'ın (dininin) alametlerini (hükümlerini) yüceltirse, şüphe yok ki, bu, kalplerin Allah'a saygısından ve O'na karşı sorumluluk bilincinin oluşmasındandır.”^[108]

Camiler, bulunduğu yerlerin tapusu ve mânevî bekçileridir.

*“Mevlâ'dan ses vermede bize hep cedlerimiz
Manevî bekçisidir yurdun ulu mabedlerimiz!”*

Kudsî Hadis'te de Cenâb-ı Hak şöyle buyurmuştur: **“İzzetime, Celâlime yemin ediyorum ki yeryüzünde yaşayan bir kısım milletleri isyan ve çılgınlıklarından dolayı kahretmek istiyorum fakat üç şey benim bu irademe engel oluyor. Onlardan biri, benim evlerimi yani camileri yapan ve onlara cemaat olup onları şenlendirenler. İkincisi, benim rızam için birbirini sevenler, Üçüncüsü de, seher vakitlerinde kalkıp benden af ve mağfiret isteyenler...”**^[109]

Sevgili Peygamberimiz (sas) buyurmuşlar ki:

“Kim içinde Allah'ın adı anılsın diye bir mescid inşa ederse, Allah onun için Cennette bir ev yapar.”^[110]

“Arşın gölgesinde gölgelenecek yedi sınıf insandan biri de gönü mescidlere bağlı olan insanlardır.”^[111]

“Siz bir insanın camiye devam ettiğini görürseniz onun imanlı olduğuna şahid olunuz.”^[112]

Cami dediğimiz mabedlerin adı, Kur’ân’da “Mescid” olarak geçer. Cami inşası, imarı ve adabı ile ilgili tesbit edebildiğimiz âyetler beş tanedir. Bunlardan:

Biri, camileri yapanlar hakkında
Biri, camiler yapmayanlar hakkında
Biri, camileri yıkanlar hakkında
Diğer ikisi de camilerin adabı hakkındadır.

Camileri yapan ve cemaat olup onları şenlendirenleri Cenâb-ı Hak bize, dört ana özelliği ile tanıtıyor:

- 1- Onlar, Allah’a ve ahiret gününe inanırlar.
- 2- Namazlarını dosdoğru kılarlar.
- 3- Zekâtlarını eksiksiz verirler.
- 4- Allah’tan başka hiç kimseden korkmazlar.^[113]

Camileri yapmayanları da üç özelliği ile tanıtmaktadır:

- 1- Onlar müşriktir.
- 2- Amelleri boşa gitmiştir.
- 3- Ebediyyen cehennemde kalacaklardır.^[114]

Camileri yıkanları da Cenâb-ı Hak, şu korkunç özellikleriyle nazarımıza vermektedir:

- 1- Allah’ın mescitlerinde dahi Allah’ın adının anılmasına engel olurlar.
- 2- Onların yıkılması için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Bunlardan daha zalim hiç kimse yoktur.
- 3- Onlar camilere asla girmezler, girseler de korka korka girerler.
- 4- Dünyada rezillik ve rüsvaylık, ahirette de büyük ve korkunç bir azap vardır onlar için.^[115]

Camilerin adabıyla ilgili olarak da iki önemli özellik dikkatlerimize sunulmaktadır:

- 1- Camilere giderken temiz bir beden, temiz ve güzel elbiselerle gitmek,^[116]
- 2- Camilerde Allah’tan başkasına yalvarmamak, O’na hiç kimseyi ortak tanımamak.^[117]

Avrupa'daki Müslümanlar ve Camileri

Avrupa'daki camileri ben, birer muhkem kaleye ve Nûh'un (as) gemisine benzettim ve benzetiyorum. Kaleyi terk eden ve gemiden atlayan ya boğulma ya da yem olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bunu böyle bilenler ve camilere sığınanlar kurtulduğu gibi, böyle bilmeyenler ve camileri terk edenler de ya yabancı kültür denizlerinde boğulmakta veya köpek balıklarına yem olmaktadır.

Tekliflerim

1-Her amel gibi camiler de ihlasla yapılmalıdır.

Habeşistan'ın Yemen'deki valisi Ebrehe, Kâbe'yi kıskandı, onu yıkıp San'a'da bir kilise yaptırmaya karar verdi. Aklınca hacıları buraya çekmek istiyordu. Harekete geçti, Allah, Ebrehe ve ordusunun üzerine pişkin tuğladan taşlar atan kuş sürülerini salıverdi. Derken Ebrehe ve ordusu kısa zamanda kurt yemiş ekin yaprağına döndüler. [\[118\]](#)

Bir kilise ki Ebrehe yaptırmış. Neticesi ortada. Yerinde yellere esiyor. Bir mabed ki baba İbrâhim ve oğul İsmail adında iki peygamber yapmış. Adı Kâbe. Onun da neticesi ortada. Bütün ihtişamıyla hizmetine devam ediyor. Her an kalabalıkları etrafında pervane edip döndürüyor. Neden o öyle, bu böyle? Çünkü onu yapanın niyeti bozuk, bunu yapanın niyeti halisti.

Yine bir mabed ki onu Hz. Muhammed(sas) yaptırmış. Adı, Takva Mescidi, [\[119\]](#) diğer bir adıyla Mescid-i Nebi. Bir mescit ki onu münafıklar yaptırmış. Adı Mescid-i Dırar. [\[120\]](#) Mescid-i Nebi bütün ihtişamıyla hizmetine devam ediyor, her an sayısız ziyaretçiyi sinesinde ağırılıyor. Zararlı mescidin ise yerinde yellere esiyor. Neden o öyle, bu böyle? Çünkü birini yaptıranın niyeti halis, diğerini yaptıranın niyeti bozuktur. Görülüyor ki bozuk niyetle mescit dahi yapılırsa Allah tarafından kabul görmüyor.

İmam Gazali diyor ki:

“Servet sahiplerinden bir kısmı adlarını ebedileştirmek, ünlerini yaymak için cami yaptırmaya düşkündürler. Bunlar zannederler ki bu halleriyle Allah'ın mağfiretine layık olacaklar. Bu halleriyle bilmiyorlar ki Allah'ın öfkesine maruz kalmaktadırlar.

Servet sahiplerinden aldanmış kimselerin bir kısmı da paralarını hac ve umre yolunda harcarlar. Tekrar tekrar hac ve umreye giderler. Etrafındakileri aç ve sefil bırakırlar.”

Bir adam Bişr b. Haris'e veda için geldi:

- Ben hacca gitmeye niyetlendim, bir emriniz var mı, dedi. Bişr ona:
- Harcamaların için ne kadar para ayırdın? diye sordu. Adam:
- İki bin dirhem, dedi. Bişr:
- Bu hacca gidişinle hedefin nedir? Zahitlik mi, Allah'ın evine özlem mi, Allah'ın rızası mı? dedi. Adam:
- Allah'ın rızası, cevabını verdi. Bişr taşı gediğine koydu:
- Bu iki bin dirhemle sen evinde iken Allah'ın rızasını kazanma durumuyla karşılaşırsan elindeki bu parayı harcayıp Allah'ın rızasını kazanmayı düşünür müsün? Adam:
- Evet, dedi. Bişr bunun üzerine adama şunları söyledi:
- Öyleyse git, on tane borcunu ödeyemeyen adamı bul, onların borcunu öde. Çaresiz kalmış, çocuklarının ihtiyacını karşılayamayan fakir ve yoksulları bul, yetimlerin ve parasızların eğitimini üstlenmiş insanları bul, onları içinde buldukları sıkıntıdan kurtar, sevindir. Senin bir Müslümanın kalbine sevinç yerleştirmen, yetişin diyenin çığılığına koşman, zarardan kurtarman, zayıflara yardımcı olman farz olan haccın dışında yüz hacca bedeldir, yüz hacdan daha üstündür. Şimdi git, dediğimizi yap ya da kalbinde olanı bana söyle.

Adam:

- Ey Ebû Nasr! Kalbimde hacca gitmek daha ağır basıyor, dedi. Bişr (ra) tebessüm etti, adama döndü ve şöyle dedi:
- Ticaretin kirlerinden ve şüpheli şeylerden elde edilen servetin karakteri budur. Böyle bir servete sahip olan adam, nefsin arzusunu, Allah'ın rızasının önüne alır, nefsin arzusunu, Allah'ın rızasından daha önemli görür. Allah da, rızası için yapılmayan amelleri sahiplerinin suratına çarpar. Allah bizi bunlardan eylemesin.

*Gurbete gidenler azığın alır,
Kimisi alır da, kimisi kalır,
Kimi sevap için Kâbe'ye varır,
Kâbe kapınızda görmez misiniz?
Yûnûs der ki ey hâce,
İstersen var bin hacca,
Hepisinden iyice,
Bir gönüle girmektir.*

Servet sahiplerinden aldanmış bir grup ta şunlardır: Cimriliklerinden mallarını biriktirir ve korurlar. Bedensel ibadetlerle meşgul olurlar. Oruç tutarlar, gece namazı kılarlar, Kur'ân'ı hatmederler. Bunlar da aldanmışlardır. Çünkü helak eden cimrilik onları kuşatmıştır. Mallarını, paralarını Kur'ân hizmetiyle meşgul olanlardan esirgerler.^[121]

2-Camiler ihtiyaç duyulan yerlerde yapılmalıdır. İhtiyaç olmayan yerlerde camilerin yapılması israftır. İsfraf ise haramdır. İbadetin israfa, isyana, harama ve günaha dönüşmesi işte budur.

3-Cami hizmetleriyle meşgul olanlar, dünya menfaatlerine karşı müstağni olmalı, izzetlerini korumalıdır. Bununla beraber onlar da geçim sıkıntısıyla boğuşmaya mecbur edilmemelidirler.

Halkımız ve hayırsever vatandaşlarımız, cami yaptırmayı ne kadar büyük bir hayır sayıyorlarsa, en az o kadar din, cami ve Kur'ân kursu hizmetinde bulunan elemanların maddî ve manevî haklarını gözetmeyi de bir hayır, bir borç telakki etmeli, onların namerde muhtaç olmayacak şekilde ihtiyaçları karşılanmalı, onlara sevgi ve saygıda cimri davranmamalıdır. Tâ ki din hizmetleriyle ilgili arkadaşlar geçim derdiyle boğuşmak yerine, öğrenmekle, öğretmekle ve ilimle meşgul olsunlar, cehaleti yenmenin savaşını versinler. İzzet-i diniye ve ilmiyelerini ayaklar altına sermesinler.

Sevgili Peygamberimiz'in şu hadisini duymuşsunuzdur: Bir gün Kâbe'yi tavaf ederken Kâbe'ye seslenmiş: **“Ey Kâbe! Ne kadar hoşsun ne kadar güzel kokuyorsun! Senin şanın ne büyüktür ne kadar saygıdeğersin! Canım kudret elinde bulunan Allah'a yemin ediyorum ki müminin Allah katında ki saygınlığı senden daha büyüktür. Onun malının, kanının dokunulmazlığı vardır. Biz o mü'min hakkında iyilikten başka bir şey düşünemeyiz.**^[122] (Ya o mümin bir de alim olursa, hocamız, anne-babamız olursa, bunların ne kadar büyük hürmet ve muhabbete layık olacaklarını siz düşünün.)

4-Camiler birer ilim ve kültür merkezi haline getirilmeli, onlara bir külliye, bir kampüs hüviyeti kazandırılmalıdır.

Yani camilerimizin bünyesinde modern Kur'ân eğitim kurumları, spor kompleksleri, kadın ve erkeklere ayrı ayrı hitab edebilecek, yaz ve kış, açık ve kapalı yüzme havuzları bulundurulmalı, din görevlileri ve öğretim elemanlarının istifadesi için de lojmanlar hazırlanmalıdır. Ayrıca camilerimiz, manevî yapısına uygun kafeterya, kütüphane, düğün ve konferans salonları gibi ünitelerinin yanında İslâmî ilimlerin tahsil edildiği

medreseleri de sinesinde barındırmalıdır. Bunların hiçbirinde mabedin ruhuna aykırı bir günah bulunmamalıdır.

5-Mihrabdaki, Minberdeki, Kürsüdeki ve Kur'ân kursunda ki arkadaşlarımızdan, Din Kültürü ve Ahlak Dersi öğretmenlerimizden her biri, Peygamberlerin varisleri, Resûlullah Efendimiz'in de meslektaşlarıdır.

Dolayısıyla her birimizin Peygamber ahlakıyla ahlaklanma mecburiyetimiz vardır. Son derece halis ve sadık, nazik ve şefkatli, vakûr ve güzel ahlâklı, derin bilgilerle donanımlı, düşünen, düşündüren, her gün ilmîne ilim katan, ilmini konuşturan, konuştuklarını yapan, yazan, yaşayan, içi temiz, dışı temiz, ağız temiz, dişi temiz, giyim ve kuşamı sade ve güzel olmalıdır.

6-Camilerde görev yapan elemanların siyasî fikirleri olabilir. Lakin bu fikirlerini cami ortamına, kürsüye ve minbere taşımamalıdır.

Partiler üstü saygın birer eleman olma ağırlıklarını kaybetmemelidirler. Partilerimize gelince: Onlar da sağcı olsun, solcu olsun bütün partilerimiz, dinî ve millî değerlerimize sahip çıkmalıdır. Dini ve dindarı rahatsız edecek, barış ve kardeşliğimize zarar verecek politiklardan kesinlikle uzak durmalıdırlar. Din, bu ülkede her partinin ve herkesin ortak değeridir. Bu değer yaşatılmalı, yaşanmalı ve yıpratılmamalıdır. Partilerimizin dini istismara hakları olmadığı gibi, dini inkâra da hakları yoktur. İslâm dini, bu ülkenin en büyük gerçeğidir. Hiç kimse, hiçbir parti ondan müstağni olamaz. Onu inkâr eden de yaşamadığı halde istismar eden de yani ahkâmına ve ahlakına uymayan Müslüman da Allah'ın azabına, gazabına maruz kalmaktan kurtulamaz.

7- Camilere yüksek tahsilini tamamlamış, pedagojik formasyonu olan, Kur'ân'ın orijinalini anlayabilecek kadar Arapça bilen, sesi güzel, sözü güzel, sohbeti güzel, ezanı güzel, Kur'ân'ı tertil, tecvid ve talim kaidelerine uygun okuyabilen alim şahsiyetler atanmalıdır.

8-Din hizmetleriyle meşgul olan arkadaşlarımız, anlaşılır olmayı esas almalıdırlar.

Namaz kıldırılmalarında olsun, konuşmalarında olsun bıktırıcı ve usandırıcı olmamalıdırlar. Telaffuzlarının, (diksiyonlarının) düzgün olmasına dikkat etmelidirler. Her hal ve tavrımız Allah'ın rızasına uygun olmalıdır.

9-İnsanın namaz kılması ve namazı doğru kılması nasıl farzsa, imamların da Kur'ân'ı doğru okumaları ve doğru yaşamaları farzdır.

Kur'ân'ı yanlış okuma manayı bozar, mananın bozulması da namazı bozar. Avamın yanlış okuması, belki mazeret sayılabilir; ama havassın yani bu işi meslek edinmiş kimselerin, yani imamların Kur'ân'ı yanlış okumaları mazeret sayılamaz. Bu kimselerin Kur'ân'ı yanlış okumaları kıraat imamlarının ittifakıyla haram, doğru okumaları da farz-ı ayndır.^[123]

Bu işin vebali vardır, manevi sorumluluğu çok ağırdır. Doğru okuyan, ta'dil-i erkân ve huşu ile namaz kıldıran, takvası ve güzel okuyuşuyla mihraba layık imamlarımızın, bütün cemaatin sevabı kadar bir sevap almaları mümkün olduğu gibi; yanlış okuyan, tadil-i erkânsız ve huşusuz namaz kıldıran imamlarımızın da bütün cemaatin vebalini omuzlamak gibi ağır bir yükün altında oldukları bilinmelidir. Onları yetiştirenler de ya bu sevaba veya bu vebale ortaktır.

Sevgili meslektaşlarım! Cemaatle namaz kılarken cemaatin imamdan ilerde durması caiz değildir, bunu biliyorsunuz. Ben bundan şu anlamı çıkarıyorum: İmam olan zat namazda önde olduğu gibi, ilimde, kültürde, temiz ve düzenli olmakta, mesaiye dikkatte nezaket ve terbiyede, güzel ahlâk ve fazilette de hep önde olmalıdır.

“Hoca görevi aksattığı için cemaat de gelmez oldu”

Sakarya'da kaldığım gecenin sabahında sabah namazı için camiye gittim. Kapılar açıktı ama, ne hoca vardı ve ne de cemaat. Kur'ân okumaya başladım, güneşin doğmasına az kala bir adam geldi. Ben imam oldum, o da cemaat. Namazımızı kıldık. Sordum:

-Nerde bu millet? Aldığım cevap enteresan:

-Hoca devamlı gelmediği için, cemaat de gelmez oldu.

Sabah namazından sonra okunması çok faziletli olan aşr-ı şerifi okurken son âyet dikkatimi çekti. Kur'ân:

يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

“Yerde ve gökte olan her şey (kalkmış) Allah'ı zikrediyor.”^[124] diyordu. Kur'ân böyle diyordu ama, ne hazin ki bizimkiler yatıyordu. Müslüman mahalle yatıyor, mahalleyi uyandırması, velveleye vermesi gereken hoca da yatıyordu.

“Cemaat yok ne yapayım” dersen, ben de İstiklâl Şairi'nin dediğini sana hatırlatırım:

*“Çevrende nur kalmadıysa halk etmelisin halk,
Ey elleri böğründe yatan şaşkın adam kalk!”*

Birinci mısradaki “halk” kelimesi “yaratmak, yoktan var etmek” demektir. Bu da sadece Allah’a mahsustur. Âkif bu kelime ile adeta şunları söylemektedir: “Cemaat yoksa, çok çalışacaksın, insanları harekete geçireceksin, itici değil, çekici olacaksın, cemaat yok, bahanelerine sığınıp da yan gelip yatmayacaksın. Adeta hiçten cemaat oluşturacaksın.” Âkif bu kelime ile itaba maruz kalsa da, niyetinin doğru oluşundan dolayı inşallah Allah’ın affına mazhar olacaktır. Bu kelime insanlar için kullanılmamalıdır.

Akif’in şu gelen mısraları da tembelleri harekete geçirmek için dile getirilmiş mısralar olarak karşımızda durmaktadır:

*Şeriat çalış dedikçe çalışmadın durdun,
Onun namına birçok hurafeler uydurdun,
Sonra da bir tevekkül sokuşturdun araya,
Zavallı dini çevirdin onunla maskaraya.”*

Çok az uyuyan, hatta birçok geceyi uyumadan geçiren Mevlana’ya sormuşlar:

- Neden uyumuyorsunuz? Cevap çok enteresan:
- Bir milletin mürşitleri de uyursa o milletin hali nasıl olur?

Sevgili meslektaşlarım,

Siz işte bu konumdasınız. Bu konumun gereği gurur ve kibir değil, tevazu ve mahviyettir. Bıkmadan, usanmadan hizmettir. Vatan evlatlarından birçoğu ahlaksızlık ateşi içinde yanıyor. Bu yangının alevleri göklere yükseliyor. İmanlar tutuşmuş yanıyor. Böyle bir ateş karşısında biz vurdumduymaz olamayız, yan gelip yatamayız, yoruldum diyemeyiz. Televizyonların karşısında uyuşup kalamayız. Sosyal medyanın dedikodularıyla meşgul olamayız. Bir itfaiye eri gibi canımızı dişimize takıp bu ateşi söndürmek için çabalamalıyız. Çünkü Yüce Allah sesleniyor. **“Ey Mü’minler! Kendinizi ve aile efradınızı ateşten koruyunuz.”**^[125] Vatan bizim evimiz, bütün vatandaşlar bizim ailemizdir.

Gerçekleri söyleyeyim diye muhataplarımı üzen ve inciten sözler söylediysem onları üzerime alıyorum. *“Herkes yahşi ben yaman/ Eller buğday ben saman.”* diyorum. Veda sözcüklerimden önce yine Akif’in şu dua ve temennilerine ortak olalım ve âmin diyelim:

“Ruhumun Senden ilahî şudur ancak emeli,
Değmesin mabedimin göğsüne namahrem eli,
Bu ezanlar ki şahadetleri dinin temeli,
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.”

Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun, Sevgili Peygamberimiz’in şefaatine, İslâm’ın saadetine, Kur’ân’ın aydınlığına ve v’ad ettiği cennetlere kavuşasınız. Allah milletimize ve devletimize razı olduğu istikamette başarılar ihsan eylesin. Beni sabırla dinlediğiniz için hepimize şükranlarımı arz ediyor, sevgiler ve saygılar sunuyorum.

[100] İsrâ, 17/44.

[101] Rahman, 55/6.

[102] Nur, 24/41.

[103] Hicr, 15/98.

[104] Enbiya, 21/16.

[105] Hicr, 15/85.

[106] Mü’minûn, 23/115.

[107] Zariyat, 51/56.

[108] Hacc, 22/32.

[109] M. Ali Sâbûnî, *Muhtasar Tefsiru İbn-i Kesir*, II, 130.

[110] Müslim, “Mesacid”, 24; İbn Mace, “Mesacid”, I; Nesai, “Mesacid”,

1.

[111] Buhârî, “Ezan”, 36, “Zekât”, 16.

[112] İbn Mace, “Mesacid”, 19; Sâbûnî. *Muhtasar Tefsiru İbn-i Kesir*, II,

130.

[113] Tevbe, 9/18 أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ أَمَنِ يَابِغَةِ وَالزَّيْمِ الْأَخِيرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ

[114] Tevbe, 9/17 وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ قَابِلِينَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ

[115] Bakara, 2/114 وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ

يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِبِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حِزْبٌ وَاللَّهُمَّ فِي الْأَجْرِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

[116] A’raf, 7/31 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا دِينَكُمْ كُنْتُمْ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ فَذَكِّرُوا أَهْلَ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا كَانُوا فِي شَكٍّ مِمَّا كَانُوا فِيهِ

[117] Cinn, 72/18 وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لَهُ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

[118] bkz. Fil, 105/1-5.

[119] Tevbe, 9/108.

[120] Tevbe, 9/107.

[121] Bkz. Vehbi Karakaş, *İçer Bakış*.

[122] İbn Mace, “Fiten”, 2; Sâbûnî, *Muhtasar Tefsiru İbn Kesir*, III,364.

[123] Bkz. Alican Dağdeviren, *Kur'ân Okuma Sanatı Tecvid*, 183.

[124] Haşr, 59/24.

[125] Tahrim, 66/6.

[112]

[124]

[107]

[119]

[116]

[109]

[105]

[102]

[114]

Mü'minûn, 23/115.

Zariyat, 51/56.

Hacc, 22/32.

M. Ali Sâbûnî, *Muhtasar Tefsiru İbn-i Kesir*, II, 130.

Hicr, 15/85.

Hicr, 15/98.

Enbiya, 21/16.

[111]

İsrâ, 17/44.

Rahman, 55/6.

Nur, 24/41.

[125]

Bkz. Vehbi Karakaş, *İçte Bakış*.

İbn Mace, "Fiten", 2; Sâbûnî, *Muhtasar Tefsiru İbn Kesir*, III,364.

Bkz. Alican Dağdeviren, *Kur'ân Okuma Sanatı Tecvid*, 183.

Haşr, 59/24.

Cinn, 72/18 وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لَهُ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

bkz. Fil, 105/1-5.

Tevbe, 9/108.

Tevbe, 9/107.

Bakara, 2/114 وَبَدَّلْنَا الْقِبْلَةَ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي فِيهِ كَبَّرُوا آلَ اللَّهِ حَقَّ حَقِّهِ ذَلِكُمْ لِيَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ اللَّهَ يُبْدِئُ الْخَلْقَ وَيُعِيدُهُ وَاللَّهُ لَعَلِيمٌ خَلْقًا

A'raf, 7/31 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَأُوا الصُّرُحَ وَالْأَنْبِيَاءَ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ عَتَقُوا آلَ فَرَّادٍ بَيْنَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ خَلِيمٌ

[121]

Tevbe, 9/17 وَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَأُوا الصُّرُحَ وَالْأَنْبِيَاءَ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ عَتَقُوا آلَ فَرَّادٍ بَيْنَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ خَلِيمٌ

Müslim, "Mesacid", 24; İbn Mace, "Mesacid", I; Nesai, "Mesacid", 1.

Buhârî, “Ezan”, 36, “Zekât”, 16.

İbn Mace, “Mesacid”, 19; Sâbûnî. *Muhtasar Tefsiru İbn-i Kesir*, II, 130.

Tevbe, 9/18 أُولَئِكَ الَّذِينَ يَتَخَوَّاتُهُمُ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّمَا يَخْشَوْنَ اللَّهَ مِنْ أَسْفَلٍ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَالْزَكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَنَسِيَ

[118]

[115]

[120]

[104]

[108]

[101]

[106]

[122]

Tahrim, 66/6.

[110]

[117]

[123]

[113]

[100]

[103]

3- İlahiyat Fakültesinde Kapanış Dersi Yerine Mezuniyet Töreni Konuşması

*İlahiyat Fakültesi Mezunlarına
(İlahiyat Fakültesi Mezunlar Gecesi)*

Çok değerli meslektaşlarım, sevgili öğrenciler
İlahiyat Fakültesi'nden mezun olmayı çok istiyordunuz ve oldunuz.
Gözünüz aydın olsun. Sizi tebrik ediyoruz.

Fakülteden mezun oldunuz ama, hayat fakültesine kaydolduğunuzu
unutmayınız.

Bir an önce İlahiyat Fakültesi'nden mezun olmayı istediniz hep. Ama
sakın hayat fakültesinden bir an önce mezun olmayı istemeyiniz!

Çünkü dünyanın sizin gibi güllere, güzellere, güzel insanların rehberliğine
ihtiyacı var. Hayat fakültesindeki tahsiliniz, bir ömür boyu devam edecektir.
Tahsiliniz ve tahsilinizin size kazandıracığı şan ve şöhretiniz, sizi makam
ve unvanların değil, Allah'ın rızasının peşinden koştursun.

Büyüklerimiz, “*Rütbetülilm a'lerrütep*” demişler. Ben de buna bir cümle
ekliyorum: “*Ve a'lel'makamat makamü'l-ubudiyet*”. Yani “*Rütbelerin en
üstünü ilim rütbesidir, makamların en yücesi de abdiyyet (Allah'a kulluk)
makamıdır.*

Bu iki cümleden birincisi, bize, dikleşmeden dik durmayı, ilmin ve dinin
izzetini korumayı, ikincisi de şuna-buna hava atmamayı, tepeden
bakmamayı, yani tevazu ve mahviyeti öğretir.

Sizler toplumun imamları ve önderlerisiniz. Mihrapta önde olduğunuz
gibi, fazilet, meziyet ve güzel ahlakta da önde olacaksınız.

İlimde, hilimde, edepte önde,
Tevazuda, hikmette, fazilette önde,
Kıraatte, tilavette, fesahet ve belağatta önde,
Sabırda, afta, şefkate önde,
Cömertlikte, fedakârlıkta, adalette önde,
Temizlikte, vera'da, takvada önde,

Helallerle yetinmekte, haramlardan sakınmada önde, ahde vefada, kısaca güzel ahlakta önde ve herkesin önünde olacaksınız.

Çünkü icra ettiğiniz meslek peygamber mesleğidir. Önce Allah'ın, sonra da Peygamber'in (sas) ahlakıyla ahlaklanmak bizim hepimizin boynunun borcudur. Önde olacağız ama, bu önde oluş, bize gurur ve kibir vermeyecektir. “*Nefis cümleden edna, vazife cümleden a'lâ*” prensibi üzere hareket etmeliyiz.

Sizler ilmiye ve ulema sınıfına mensup insanlarsınız. Allah Teâlâ:

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

“Kulları içinde Allah'tan hakkıyla korkanlar, ancak ve ancak âlimlerdir.”^[126]

Başka bir sınıf için bunu söylememiştir. Hadis-i şerifte de: **“İnnemelulema veresetülenbiya.”** buyurulmuş, yani **“Şüphesiz ki âlimler, ancak peygamberlerin varisleridir.”**^[127]

Madem nimetlerin en büyüğüne mazhar olmuşuz, öyleyse bu nimetin şükrünü eda etmek, bu nimetin sahibine azami teşekkürü sunmak da yine bizim boynumuzun borcu olmuştur.

İster imam ister hatîb ve vaiz, isterseniz öğretmen olun, bir din görevlisi olarak gittiğiniz her yerde muhataplarınıza çok rahat diyebilmelisiniz:

“Benim derdim, sadece sizin bilginizi artırmak, sizi bilgi hamalı yapmak değil; aynı zamanda çalışma haz ve zevkini sizde uyandırmaktır. Bana soru sormaktan korkmayın. Muslukları açmazsanız, su içemezsiniz. Soru sormazsanız, ihtiyacınız olan bilgiyi alamazsınız. Sorun, açın, için. Dersleri iyi takip edin ve iyi dinleyin. Bir derse gelmemekle veya geç gelmekle bazen öyle şeyler kaçırsınız ki o şey, sizin devletiniz ve cennetiniz olabilir.

Birkaç dakika ile ne olur, demeyin. *“Bir mih, bir nal, bir nal, bir at, bir at, bir mücahit, bir mücahit bir devlet kurtarır.”*

Arkalarda oturmayın. Gözden irak olmayın. Dersin hareketli ve bereketli geçmesine katkıda bulunun. Benim bu dersteki operasyonlarım, size bir anahtar vermek kabilinden olacaktır. Aldığınız anahtarla sarayı açmak, hakikat mücevherlerine ve takılarına ulaşmak size aittir.”

Değerli arkadaşlar!

Zamanın çok az, yapılacak işlerin çok ve önemli olduğunu unutmayalım. Elinizde, yaş ve kuru her şeyi içinde toplayan, bütün ilimlerin anası olan,

parmak basmadığı, işaret etmediği hiçbir şey bırakmayan Kur'ân adında bir kitabınız var. Onun kelimeleri ve kelimeleri bitmez. Çünkü o İlmi Sonsuz'dan gelmiştir.

Yine elinizde İslâm gibi bozulmamış hak bir dininiz var. Bu yüzden çok şanslı, çok haklı ve çok güçlüsünüz. Önünüzde kusursuz bir Peygamber'iniz (sas) var. Onunla ne kadar iftihar etseniz azdır. Onu ölçü alan haddini aşmaz, hak yoldan şaşmaz, azaba düşmez.

Sevgili arkadaşlar,

“Kemalin cemali dindir.” Yani dininiz olmazsa güzelliğiniz on para etmez. *“Hak din saadetin fihristesidir.”* Yani bütün mutlulukların listesi İslâmiyet'tir veya İslâmiyet'tedir. *“Biz bu dünyaya kesb-i kemal ve seyr-i cemal için gelmişiz.”* Yani bu dünyaya gelişimizin gayesi Cenâb-ı Hak'ın cemalinin cilvelerini seyretmek, onun güzelliklerine hayran olmak ve hayret secdelerine kapanarak, namaz kılarak kemale ermektir. *“Teallümlü tekemmül”* yani öğrenerek olgunlaşmak insanın işidir. İlim zaten, öğrendikleriyle amel etmek, kemal kazanmak ve Allah'ın rızasına kavuşmak için tahsil edilir. Yoksa bir kuruca emekten öteye geçmez. Böyle olursa insanın *“akılsız çalışan canlılar”*dan veya akılsız çalışan cansızlardan, bilgi sayardan farkı kalmaz, hatta onlardan da aşağı düşer.

Bizim derdimiz, ilim, güzel ahlak, salih amel ve Allah'ın rızasını tahsil olmalıdır. *“Allah katında en değerliniz, Allah'ın emirlerini yerine getiren, yasakladıklarından uzak duranlarıdır.”*^[128] âyetini, *“Allah sizin servetinize ve suretinize, (kuvvetinize ve şöhretinize) bakarak size değer vermez. Sizin kalbinize ve amellerinize bakarak sizi değerlendirir.”*^[129] hadisini unutmamalıyız. Makamımız yükseldikçe, tevazuumuz, ilmimiz arttıkça Allah'a olan sevdamız ve secdemiz artmalıdır. Yükseldikçe alçalma, alçaldıkça yükselme bizim secdemizin şiarı, medeniyetimizin özelliğidir.

Şu duayı, günlük dualarımızın arasına alalım: *“Allah'ım! Beni kendi gözümde küçük, başkalarının gözünde büyük eyle!”* Kendi gözümde küçük olayım ki kimseye hava atmayayım, başkasını hor ve hakir görme günahına girmeyeyim, kimselere tepeden bakmayayım. Başkalarının gözünde büyük olayım ki, etkim artsın, o etki ile insanları Kur'ân'ın etrafında toplamaya muvaffak olayım.

Bütün derslerin asıllarını ve fasıllarını hep Kur'ân'da ve Sünnette arayın. Zaten yaş ve kuru her şey Kur'ân'da mevcuttur.^[130] Yani her şeyi, bütün

ilimleri ve bütün güzellikleri bu ikisinde yani Kur'ân ve Sünnet'te bulmak mümkündür.  nk  bu iki güzel, yani Kur'ân ve Sünnet, iki güzelden gelmiştir: Biri Cemil-i Mutlak olan Rabbimiz, diğeri de Habib-i Mutlak olan Peygamberimizdir (sas).

İlimler, Kur'ân ve sünnetten teşaub etmiştir. Orayı esas almaya, oraya dönmeye mecburdur. Herkes, ister din âlimi olsun, ister fen âlimi olsun; sözü döndürüp dolaştırıp oraya getirmelidir.

Bir zamanlar Müslüman'ın elinde iki kaynak vardı: Kur'ân ve Sünnet. Herkesin bu iki kaynağı anlayacak çapı ve gücü de vardı. Ve herkesin bu iki kaynağa bağlılığı ve teslimiyeti tamdı. Bunun içindir ki problemler sıfırdı. Kasalar doluydu. Gün geldi, zekât verilecek fakir bulunamadı. Herkese isar hasleti hâkimdi. Herkes, kendisi için değil, başkası için yaşıyordu. İşte bu yüzden o insanların asrına saadet asrı dendi. Kan davası yoktu. Kadına şiddet yoktu. Anarşi ve terör yoktu. İtaat, ibadet, takva, tefekkür, murakabe, haşyet, muhabbet, uhuvvet ve muhasebe doruk noktada idi.

İlimler arttı, dallandı, şubelere ayrıldı ama problemler de beraber arttı. Neden?  nk  beslenen o iki kaynağa müracaat azaldı. Teslim ve bağlılık zayıfladı. İlimlerin tasnif edilmesi, şubelere ayrılması yanlış değildi, yanlış olan ilimlerin Kur'ân'a ve Sünnet'e dayandırılmamış olmasıydı.

İmam Malik demiştir ki:

“Kur'ân ve Sünnet Nûh'un gemisi gibidir. O gemiye binen kurtulur, binmeyen boğulur.”

İşık böceği kendi işık ğına güvendiği için gecenin karanlıklarında kalmıştır. Arı ise, bütün çiçeklerin yüzünü güldüren güneşin işığına kanat açtığı için, güneşin yetiştirdiği her çiçekten nasibini almış, bal gibi harika ve şifa olan bir ürünü Allah'ın izni ile yapmaya muvaffak olmuştur. Kibir insanı nimetten ve cennetten mahrum eder. Tevazu insanı nimete ve cennete kavuşturur.

İlahiyatçı, sohbetlerinde, vaaz ve konferanslarında âyet ve hadislerin orijinallerini okumaktan korkmamalı, çekinmemeli ve utanmamalıdır. Ama okuduklarını doğru ve güzel okumalı, o gücü kendinde bulmalı, yoksa elde etmeye çalışmalıdır. Okudukları ve söyledikleriyle amel etmeli, ilmiyle amel etmeyenlerle ilgili Allah'ın tehditlerini^[131] de hatırdan çıkarmamalıdır.

*Gideriz, nur yolu izde gideriz,
Taş bağırda, sular dizde, gideriz,*

*Bir gün akşam olur, biz de gideriz,
Kalır dudaklarda şarkımız bizim... [132]*

Gidiyorsunuz ama hafızalarımızda güzel bir ad bırakarak gidiyorsunuz. Bir firkat, bir ayrılık var ama, bizde her firkat bir vuslattır, her ayrılık bir kavuşmadır. Onun için hem sevinçli ve hem de üzüntülüüz. Onun için Niyazî Mısrî^[133];

*“Ne gam! Giderse dünyadan Niyazi
Visaline erer elhamdülillah.” demiştir.*

Bu duygu ve düşüncelerle hepimizi, muhterem hocalarınızı ve eli öpülesi ana-babalarınızı kutluyorum.

Allah ilminizi artırsın, ilmiyle amel eden salih kullarından eylesin. Söylediklerimizi yapmaya, yaptıklarımızı söylemeye hepimizi muvaffak eylesin.

Allah’a emanet olun, hoşça kalın, dostça kalın, hakkınızı helal edin sevgili ve saygıdeğer öğrencilerim!

*Dr. Vehbi KARAKAŞ
Sak. Üni. İlah. Fak. Öğr. Gör.*

[126] Fatır, 35/28.

[127] Tirmizî, “İlim”, 19.

[128] Hucurat, 49/13.

[129] Müslim, “Birr”, 33; İbn Mâce, “Zühd”, 9; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, II, 285, 539.

[130] Bkz. En’am, 6/59.

[131] Bkz. Bakara, 2/44; Saff, 61/23; Cuma, 62/5.

[132] Necip Fazıl Kısakürek, *Çile*.

[133] Yukarıdaki mısraların tamamı:

Hüda davet eder elhamdülillah./Bu can dosta gider elhamdülillah.

Hakikat şehrine çün rihlet oldu./Gönül durmaz, ever elhamdülillah.

Bkz. Bakara, 2/44; Saff, 61/23; Cuma, 62/5.

Bkz. En’am, 6/59.

Müslim, “Birr”, 33; İbn Mâce, “Zühd”, 9; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, II, 285, 539.

Hucurat, 49/13.

Tirmizî, “İlim”, 19.

Fatır, 35/28.

[133]

Yukarıdaki mısraların tamamı:

Hüda davet eder elhamdülillah,/Bu can dosta gider elhamdülillah.

Hakikat şehrine çün rihlet oldu,/Gönül durmaz, ever elhamdülillah.

Necip Fazıl Kısakürek, *Çile*.

[126]

[131]

[130]

[127]

[132]

[129]

[128]

4- Hayra Çağrı Konuşması (Cami İnşası İçin)

Besmele, hamdele, salvele.

Çok değerli kardeşlerim ve sevgili hizmet arkadaşlarım! Camiler, bir memleketin Müslümanlığının sembolü, Allah Allah diye çarpan kalbi, tapusu, zırhı, koruması ve bekçisidir. Bu özelliklerinden dolayıdır ki şair:

*“Mevlâ’dan ses vermede bize hep cedlerimiz,
Mânevî bekçisidir yurdun ulu mabedlerimiz.”*

demiştir. Yüce kitabımız Kur’ân’a göre, Allah’ın mescitlerini kâfirler, müşrikler değil,^[134] ancak ve ancak Allah’a ve ahiret gününe inananlar, namazlarını dosdoğru kılanlar, zekâtlarını verenler, Allah’tan başka hiç kimseden korkmayanlar yapar, yaptırır, şenlendirir.^[135]

Cami ve yanı başında Kur’ân eğitim merkezleri yapmak ve yaptırmak hem Allah’ın hem de Peygamberimiz’in sünnetidir. Bu sünneti icra edenler önce Allah’ın sonra da Resûlullah’ın, rızasını kazanırlar. Bütün müminlerin, meleklerin, canlı-cansız her şeyin duasını alırlar. Böyle bir hayrı yapan insan ölse de sadece günah defteri kapanır, sevap defteri hep açık kalır. Kıyamete kadar sevap kazanmaya devam eder.

Onun içindir ki müminler tarih boyu yeryüzünü camilerle süsleme yarışına girmişler. Necip Fazıl “Sakarya” şiirinde:

*“Hani Yûnûs Emre ki kıyında geziyordu,
Hani ardından çil çil kubbeler serpen ordu?”*

Derken şanlı Osmanlı ordusunun cami aşkını anlatıyordu. Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey: *“Nerede bir saray yaptırır da yanında bir cami yaptırmazsam Allah’tan utanırım.”* demiş, *“Yarın ruz-u mahşerde: Kendi evini yaptırdın, bol bol harcadın ama benim evimi (camiyi ve Kur’ân evlerini) ihmal ettin, boynu bükük bıraktın, derse Allah, ben ne cevap veririm.”* endişesiyle titremiştir.

İmarı ve inşası konusunda hakkında âyet ve hadis olan tek kurum camilerdir. Neden? Çünkü camiler, İslâm toplumunun beynidir. Peygamberimiz’in kurumsal anlamda ilk icraatlarından biridir, şair (olmazsa olmaz) sünnetlerindedir. Peygamberimiz, (sas) Medine-i

Münevvere’de cami yaptırırken okulu ihmal etmemiştir. Hemen yanı başına Suffa okulunu koymuştu.

Cami ve camiye gelen cemaat okulu ve okuldakilerin ihtiyacını karşılıyor, okul da camiye cemaat yetiştiriyor, orada yetişenler cemaatin manevî ihtiyacını karşılıyor, ilimleriyle cemaati besliyor ve güzel ahlaklarıyla da onları süslüyorlardı. Dünyaya İslâmiyeti götüren, birçok ülkenin Müslüman olmasına sebep olanlar, Peygamberimiz’in Suffa okulunda yetişen öğrencileriydi.

O devirde okul, cami ile iç içe, omuz omuza idi. Müslümanları süper güç haline getiren irade ve icraat da bu idi. Ne zaman ki okulu camiden, camiye okuldan ayırdık gerilemeye başladık. Ne zaman ki okulu camiye düşman ettik, işte o zaman dünyanın gündeminden düştük, anarşi ve terör belasıyla baş başa kaldık, esamesi okunmaz, kale alınmaz bir toplum haline geldik.

Şimdi biz, düştüğümüz yerden kalkmak, eğitim kurumu ile camiye yan yana getirmek istiyoruz. Yüce Rabbimiz’in ve Sevgili Peygamberimiz’in, bu sünnetini ihya etmeye çalışıyoruz ve çalışmalıyız.

Ekonomik krizler, hayır yapmamıza bahane ve engel olmamalıdır.

Şunu unutmayalım ki, asıl kriz, Allah yoluna harcamadığımız servetten gelecektir. Asıl servetiniz de Allah yoluna harcadıklarınız olacaktır.

Peygamberimiz (sas) kendisine hediye edilen bir oğlağı evine göndermiş, “Kesin, muhtaçlara dağıtın.” diye de tembihte bulunmuştu. Hayli zaman sonra evine dönmüş ve eşine sormuş:

- Ey Âişe! Oğlağı ne yaptınız? Aldığı cevap:

-Ey Allah’ın Resülü, kestik, dağıttık, bize sadece kürek kemiği kaldı. Bunun üzerine Efendimiz’in sözü şu olmuş:

-Hayır ey Âişe, bize kalan kürek kemiği değil, muhtaçlara verdiklerinizdir. Çünkü Allah yolunda verdiklerimiz, ahirette bizim servetimiz olacaktır.

Abdullah bin Şihhîr diyor ki: Resûlullah’a (sas) vardım. Tekâsür Sûresi’ni tefsir ediyordu: “*Ademoğlu (Benim malım benim malım) der, durur. Halbuki senin malın yiyip tükettiğinden, giyip eskittiğinden veya sadaka verip geçtiğinden başkası değildir.*” buyurmuşlardır.

Öyleyse bu dünyada yığdıklarınıza değil, Allah için harcadıklarınıza, ahiret için yaptığınız yatırımlara bakacaksınız. Tıpkı Hz. Osman ve Ebû Dehdah (ra) gibi.

O Hz. Osman ki, zengin olmasına rağmen, bir taraftan Mescid-i Nebevi’de kumdan yastık yapıp dinleniyor, öbür taraftan 700 deve yükü

buğdayını kıtlık yılında muhtaçlara dağıtılmak üzere Peygamber'in (ra) emrine tahsis ediyor, Allah'ın rızasından başka da hiçbir ücret beklemiyor.

O Ebû Dehdah (ra) ki Medine'de 600 hurma ağacı içinde bulunan hurma bahçesini hayır yolunda kullanılmak üzere Peygamberimiz'e (sas) bağışlıyor.

-Niçin böyle yaptın diyenlere:

-Kur'ân'da şöyle bir âyet var: ***Sevdiklerinizden Allah yolunda harcamadıkça, Allah'a ve onun cennetine kavuşamazsınız.***^[136] buyuruluyor. Ben de düşündüm: Servetimin içinde benim en sevdiğim mal bu hurma bahçemdi, sevdiğimi, Ezelî Sevgili'nin yoluna harçayarak O'nun sevgisini ve rızasını kazanmak istedim.

İçinizde Osmanlar ve Ebû Dehdah'lar (ra) varsa ses çıkarsınlar, harekete geçsinler isimlerini yazdırsınlar da şu boynu bükük, yetim kalmış kurumların yüzünü güldürelim. Onların yüzünü güldürelim ki Rabbim de bizim dünyada ve ahirette yüzümüzü güldürsün.

Buraya gelirken bir hesap yapmışsındır biliyorum: “Bunlara şu kadar yeter, demişsindir. Lütfen bunları geç, düşündüğünü üçe, beşe, ona katlayarak hamle üstüne hamle yap, unutma Allah sana senden daha çok hamle yapacaktır. Bire yedi yüz vereceğini vadeden Allah^[137] seni bu bereketten mahrum bırakır mı?

Yine hepinizin bildiği bir hadis-i şerif'i hatırlatmak istiyorum. Allah Resûlü Efendimiz buyurmuşlar ki: **“İnsanoğlu ölünce amel defteri kapanır. Ancak üç kimsenin defteri kapanmaz. Onların amel defterine hep sevap işlenmeye devam edilecektir. Onlardan biri, bir hayır kurumu yaptırıp giden, ikincisi, ilminden istifade edilen alim, üçüncüsü de duacı, salih bir evlat bırakan adam.”**^[138]

Ey beni dinleyen sevgili dostlar! İmkânlarınızı harekete geçirin, hatta zorlayın. Bizi ve bu yapılacak kurumları daha fazla bekletmeyin. Bekletmeyin ki siz de mahşer meydanında hesap için bekletilmeyesiniz. Çabuk olun, bunları yaparak, sebep olup yaptırarak Rabbinizin mağfiretini ve rızasını, genişliği yer-gök arası kadar olan cennetini kazanın.^[139] Sevgili Peygamberimiz de:

- 1- Unutkanlık veren, (çaresiz bırakan) fakirlik,
- 2- Azdıran zenginlik,
- 3- Sağlığı bozan hastalık,
- 4- Bunaklaştıran ihtiyarlık gelmeden,
- 5- Ansızın gelen ölüm işinizi bitirmeden,

6- Şerli deccalın baskınına uğramadan,

7- Hepsinden dehşetlisi olan kıyamet kopmadan acele edin.^[140] buyuruyor.

Öyleyse içinizden biri çıksın, desin, Rahmet Camii'ni ben yaptıracağım hocam, bunu diyemiyorsanız, birisi minaresi bana ait, birisi kubbesi bana ait, desin veya yapabileceğini söylesin veya masasındaki zarfı doldursun, herkes bir şey üstlensin. Ya da Kur'ân kursunun kafeteryası veya havuzu, yangın merdiveni, asansörü, sergisi, mobilyası bana ait olsun, desin. Göreceksiniz kısa zamanda ekonomik durumunuz hareketlenecek ve bereketlenecektir. Tahmin edemediğiniz yerlerden işler, müşteriler gelecektir. Ben ne yapayım, Kur'ân'ı gönderen, beni şu anda konuşuran Allah: ***“Onun yolunda ne harcarsanız Allah, onun yerini hemen fazlasıyla doldurur.”***^[141] buyuruyor ve şu anda hepimizi imtihan ediyor ve haber veriyor:

Hayırda yarışan iyiler cennettedir. Koltuklar üzerine kurulmuşlar, doyulmaz manzaraları seyretmektedirler. Onlara ağızları mühürlü cennet içkileri sunulacaktır. İçkilerinin sonunda misk kokusu vardır. Böyle bir sonucu elde etmek için haydi bakalım iyilikte, hayır hasenatta yarışanlar yarışsın.^[142]

Yüce Allah hepimize, imtihanı kazanmayı, Kuran'ın yaşamasına hizmet eden bu kurumları yaptırma, onarma ve yaşatma şerefini nasip eylesin.

[134] Tevbe, 9/17.

[135] Tevbe, 9/18.

[136] Âl-i İmrân, 3/92.

[137] Bkz. Bakara, 2/261.

[138] Müslim, “İlim”, 810.

[139] Âl-i İmrân, 3/132.

[140] Tirmizî, “Zühd”, 3.

[141] Sebe, 34/39.

[142] Bkz. Mutaffifin, 83/22-26.

[137]

[140]

[142]

[135]

[138]

[141]

[136]

[134]

[139]

Müslim, “İlim”, 810.

Bkz. Bakara, 2/261.

Tirmizî, “Zühd”, 3.

Âl-i İmrân, 3/132.

Bkz. Mutaffîfin, 83/22-26.

Sebe, 34/39.

Âl-i İmrân, 3/92.

Tevbe, 9/18.

Tevbe, 9/17.

5- Lefkoşe'de Cami Açılışı ve Mevlid-i Nebi Konferansı

Kuzey Kıbrıs Diyanet Teşkilatı'ndan aldığım bir davet üzerine Mevlid-i Nebi konferansı vermek için Lefkoşe'ye gittim. Meğer aynı gün Beyarmudu'nda inşa edilen bir caminin açılışı varmış. Açılıştan önce konferansı icra ettik. Sonra da caminin açılışını gerçekleştirdik, elhamdülillah.

Cami, büyük çapta Türkiye'nin desteği ile inşa edilmiş bir cami idi. Türk sınırı ile Rum sınırının kesiştiği bir noktada olması hasebiyle de caminin sembolik bir mahiyeti vardı. Protokolde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hemen hemen bütün erkânı hazırды: Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakanlar, Milletvekilleri, Belediye başkanları, üniversite üyeleri ve kalabalık bir halk topluluğu...

Program Kur'ân-ı Kerîm tilavetiyle başladı, açış konuşmalarından sonra sözü bana bıraktılar. Besmele, hamdele ve salvele'den sonra konferansa başladım.

Saygı değer protokol, muhterem hanımefendi ve beyefendi kardeşlerim, Dün gece yani (13. 04. 2012) gecenin ilerleyen saatlerinde, özellikle bugün yani (14. 04. 2012) sabah namazında duygu ve düşünce dünyamda spontane gelişmeler oldu. Unutmayayım diye hemen kalemi elime aldım, aklıma gelenleri kalemimden kâğıda dökmeye başladım. Cenâb-ı Hakk'ın lütfu ikramı olan o düşünceleri şimdi sizlerle paylaşmak istiyorum:

1-Şükran ve muhabbet borçluyuz.

-Kime?

-Âlemlerin Rabbi olan Allah'a. O Allah ki bizi yoktan var etti. Varlığımızdan bizi haberdar etti. Taş da, hayvanlar da birer varlıktır ama, var oluşlarından haberleri yoktur. Çünkü onlarda akıl yoktur, bilinç yoktur.

O Allah ki aşkıyla gönlümüzü bîkarar etti. Ne güzel der Yûnûs:

*"Ne zaman anarsam Seni
Kararım kalmaz Allah'ım
Senden başka gözüm yaşım
Kimseler silmez Allah'ım!"*

O Allah ki kâinati ve içindekileri emrimize sundu. Dünya ve ahiret ateşinde kimse yanmasın diye, Habib-i Edibini (sas), her türlü takdirin üstündeki güzel ahlakıyla ahlaklandırıp, muhteşem bir medeniyetin kaynağı olan eşsiz bir kitabı eline tutuşturdu, imdadımıza gönderdi.

O Allah ki bizi sevdi, sevdiğini de intizamlı icraatı ve sayısız ikramlarıyla isbat etti. Kıyamete kadar Yüce Allah'ın iyiliklerini anlatsak bitiremeyiz. Bizi seven, bizi bizden çok düşünen bir Allah'a O'nun sevgisi ve nimetleri kadar hürmet, muhabbet ve şükran borçluyuz.

2-Şükran ve muhabbet borçluyuz

– Kime?

– Âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Muhammed Mustafa'ya (sas). O Muhammed Mustafa ki (sas) âlemler O'nun yüzü suyu hürmetine yaratılmıştır. Allah'ın kudsî gayesinde O olmasaydı, hiçbir şey olmayacak ve hiçbir şey yaratılmayacaktı. O öyle bir nurdur ki Süleyman Çelebi'nin: “*Bir acep nur kim güneş pervanesi*” mısrasında ifade ettiği gibi dünyamızdan bir milyon 300 bin defa büyük olan güneş O'nun etrafında ancak pervane olur. Sadece gökteki güneş mi? Hayır. Yerdeki güneşler ve güneş şahsiyetler de O'nun etrafında pervane olmak için sıraya girmişlerdir. Çünkü büyük tanıdığımız ne kadar büyük varsa hepsi büyüklüklerini ona borçlular.

Medeniyet, fazilet ve güzel ahlak adına ne geldiyse O'nun eliyle gelmiştir. Sevgi, kardeşlik, huzur, adalet, hukukun üstünlüğü, vefakârlık, fedakârlık, sabır, af, hilim, cömertlik, isar, ihlas, hakiki iman, merhamet, yardımlaşma, dayanışma gibi bütün güzel haslet ve meziyetler O'nunla insanlığa mal olmuş, insanlık O'nun sayesinde bu meziyetlerle tanışmıştır. Bütün insanlık adına Âkif bu meseleyi şöyle itiraf ve ilan eder:

*Dünya neye sahipse, O'nun vergisidir hep;
Medyun O'na cemiyet-i, medyun O'na ferdi.
Medyundur O masuma bütün bir beşeriyet;
Ya Rab, bizi mahşerde bu ikrar ile haşret.*

3-Şükran ve muhabbet borçluyuz.

– Kime?

– Hz. Muhammed (sas) Efendimiz'in ashabına, özellikle Efendimiz'in halası, şu anda yakınında bulunduğumuz Hala Sultan'a. (ra) O Hala Sultan

ki Efendimiz'in duasıyla 87 yaşında Kıbrıs'a çıkarma yapan İslâm ordusunun içinde bulunmuş, düşmana karşı giderken attan düşerek şehid olmuştur. Ashab bu çıkarmayı yapmasa ve bu deniz aşırı seferleri düşünmeseydiler, bugün bizler buralarda olamayacak, bu mutlu ve kutlu günleri göremeyecektik. [143]

4-Şükran ve muhabbet borçluyuz.

– Kime?

– Evliyalar otağı, şehitler yatağı Türkiye'mize. Türkiye'mizin imanlı, aslan ve kahraman Mehmetçiklerine. O Mehmetçik ki, Kur'ân'dan, Peygamberlerinden ve ecdadından aldıkları cihad aşkıyla Kıbrıs'a çıkartma yaptılar ve bir fırtına gibi estiler. Eğer Yüce Rabbimizin yardımıyla bu hamleyi yapmasaydılar bugün bu yavru vatan bizim elimizde olmayacak ve biz bugün bu konferansı veremeyecek ve bu caminin açılışını yapamayacaktık. Hepimiz adına Yahya Kemal bu gerçeği ne güzel dile getirmiş ve ne güzel dua etmiştir:

*Şu kopan fırtına Türk ordusudur Ya Rabbi!
Senin uğrunda ölen ordu budur Ya Rabbi!
Tâ ki, yükselsin ezanlarla müeyyed namın
Galip et çünkü bu son ordusudur İslâm'ın.*

Söz buraya gelmişken Âkif'in şu duasını hatırlamadan ve hatırlatmadan geçmek olmaz:

*Rûhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma' bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar ki şehâdetleri dinin temeli,
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.*

5-Şükran ve muhabbet borçluyuz.

– Kime?

– Bu yavru vatanın kalkınması için çalışan, Cumhurbaşkanından çobanına kadar herkese. Hayatta olanları hürmet ve muhabbetle selamlıyor, dinlerine ve değerlerine sahip çıkmada kendilerine Allah'tan başarılar diliyoruz; ölmüşlerini de rahmetle anıyoruz.

6-Şükran ve muhabbet borçluyuz.

- Kime?
- Bu organizasyonu tertipleyen K.K.T.C Din İşleri Başkanı'na, yardımcılara, personeline, Sütçü İmam ruhu taşıyan imamlarımıza, müezzinlerimize ve tüm görevlilerimize.

7-Şükran ve muhabbet borçluyuz.

- Kime?
- Allah ve Peygamber aşkıyla coşan, koşan ve bu atmosfere düşen siz hanımefendi ve beyefendi kardeşlerime.

Camiler

Camiler, bu toprakların Müslümanlara ait olduğunu gösteren belgeler ve tapulardır. Camiler, ülkelerin Allah'a en sevimli olan mekânlarıdır. Allah Teâlâ bir kudsî hadisinde şöyle buyurmuştur:

“Ben bir ülkenin ahalisine azap vermeye karar veriyorum. Üç şey beni kararımdan caydırıyor:

- 1- Benim evlerim olan camileri yapanlara, yaptıranlara, cemaat olup onları şenlendirenlere bakıyorum,**
- 2- Benim rızam için birbirini sevenlere bakıyorum,**
- 3- Seher vakitlerinde tevbe istiğfar edenlere, yalvarıp yakaranlara, teheccüd ve sabah namazı için hazırlık yapanlara bakıyorum o ülkenin üzerinden azabımı geri alıyorum.”**^[144] Yine buyurmuş ki: **“Arşın gölgesinde gölgelendirilecek yani benim özel korumam altında olacak yedi sınıf insandan biri de gönlü mescitlere bağlı olan insanlardır.”**^[145]

Bu kudsî hadislerde verilmek istenen mesajı alıp gereğini yapmaya Yüce Allah hepimizi muvaffak eylesin. Cenâb-ı Hak bizi kendinden, camilerden, namazdan uzaklaştırmakla cezalandırmasın. Allah bizi vatansız, bayraksız, camisiz, ezansız, namazsız, kitapsız, Efendimiz Hz. Muhammed'siz (sas) bırakmasın. Allah emeklerinizi boşa çıkarmasın. Yurdunuz cennet olsun, Cennet hepimize, hepimize yurt olsun. Peygamberimiz'in nuru kâinattan çıkmasın, Kur'ân dünyamızdan çekilip gitmesin.

^[143] Bütün insanlık adına Mevlâna Cami, onların hakkını teslim eder, şu ifadeleriyle adetâ onlara olan borcumuzu ödemeye çalışır:

Yâ Resûlullah! Çi bâşed çün seg-i Ashab-ı Kehf?
Dahil-i cennet şevem der zümre-i ashab-ı tû,

O reved der cennet, men der cehennem key revast?

O seg-i Ashab-ı Khef, men seg-i ashab-ı tû...

Ya Resûlullah! Ne olur Ashab-ı Khef in köpeği gibi ben de senin ashabının arasında Cennete gireyim. O Cennete gitsin ben Cehenneme, reva mıdır? O Ashab-ı Khef in köpeği ben de senin ashabın köpeğiyim.

[144] Muhammed Ali Sâbûnî, *Muhtasar Tefsîrû İbn-i Kesîr*, II, 130.

[145] Buhârî, “Ezan”, 36, “Zekât”, 16; Müslim, Zekât”, 91; Tirmizî, “Zühd”, 53.

[144]

Muhammed Ali Sâbûnî, *Muhtasar Tefsîrû İbn-i Kesîr*, II, 130.

Bütün insanlık adına Mevlâna Cami, onların hakkını teslim eder, şu ifadeleriyle adetâ onlara olan borcumuzu ödemeye çalışır:

Yâ Resûlullah! Çi bâşed çün seg-i Ashab-ı Khef?

Dahil-i cennet şevem der zümre-i ashab-ı tû,

O reved der cennet, men der cehennem key revast?

O seg-i Ashab-ı Khef, men seg-i ashab-ı tû...

Ya Resûlullah! Ne olur Ashab-ı Khef in köpeği gibi ben de senin ashabının arasında Cennete gireyim. O Cennete gitsin ben Cehenneme, reva mıdır? O Ashab-ı Khef in köpeği ben de senin ashabın köpeğiyim.

Buhârî, “Ezan”, 36, “Zekât”, 16; Müslim, Zekât”, 91; Tirmizî, “Zühd”, 53.

[145]

[143]

6- Bir Dügün Konuşması

Bismillahirrahmanirrahim,

Elhamdülillah, vassalatü vesselamu ala Rasûlillah,

Sevgili kardeşlerim, hanımefendi ve beyefendiler!

Konuşmama besmele ve hamdele ile başladım. Ta ki bu sevinç gününüz daim olsun, rahmetten, bereketten ve saadetten yeterince nasibini alsın.

Çünkü Besmele, işlerimizin ruhudur. Ruh bedenden çıkınca nasıl beden ölüyorsa, Besmelesiz işler de öyle ölüdür, yani hayırsız ve bereketsizdir.

Allah da, Kur'ân'ı indirmeye Besmele ile başlayarak hem sözü ve hem de eylemiyle kullarına örnek olmuştur: رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ إِفْرَأَ بِاسْمِهِ **“Oku! (Ama) Yaratan Rabbinin adıyla oku!”**^[146] buyurmuştur. Bu âyetten ilhamını alan peygamberimiz Hz. Muhammed (sas) de şöyle buyurmuştur: **“Hangi iş ki ona Allah'ın adıyla başlanmıyor; o iş ebterdir.”**^[147] Yani o işte hayır ve huzur, bereket ve cennet yoktur.

Yeni ve çok önemli bir yuva kurmaktasınız. Bu kadar önemli bir işin başında ve temelinde elbette bu kadar önemli bir dua yani Besmele bulunmalı ve bunun hayatın olmazsa olmazı olduğuna inanılmalıdır. Bu iman olmazsa, kurulan yuvaların ayakta kalması, devam etmesi mümkün değildir.

Besmele, evreni ve içindeki eşyayı kullanmak için, evrenin sahibi olan Allah'tan alınan izin belgesidir. Besmele, Allah'ın yardımını davettir. Besmele, Allah'ın himayesine ilticadır. Bu yüzden her Müslüman her mubah işine Besmele ile başlamalıdır. Besmele ile başlayamayacağı işlerden de uzak durmalıdır. Haramlara mesela içkiye Besmele ile başlanmaz. Allah'ın izni ve rızası olmayan şeylere, haramlara Besmele ile başlayan dinden çıkar. Dinden çıkan da ebediyyen cehennem mahkûmu olur.

Değerli kardeşlerim,

Maverdî'nin *Edebü'd-Dünya ve'd-Din* adlı kitabında gördüğüm bir rivâyette şöyle buyurulmuş:

“Dünya iki gündür. Bir günü sevinç, bir günü de kederdir.”^[148]

Dünya, devamlı sevinç olsaydı, insanlar şımarır, önleri alınmazdı. Devamlı hüznü olsaydı, dünya çekilmez olur, cehenneme dönerdi. Sevinçle hüznü, gece-gündüz gibi birbirini takip eder bu dünyada. Onun için

sevinenler şımarmamalı, üzülenler de ümitsizliğe kapılmamalıdır. Sevinenlerin üzülebileceği, üzülenlerin sevinebileceği bir alemdeyiz.

Müslüman, düğünde müteşekkire edalı olmalı, sevinç gününü yaşattığından dolayı Allah'a şükretmeli, cenazede ve keder gününde de mütefekkire edalı olmalıdır. Bundan dolayıdır ki Müslüman ne düğününde çılginlaşma hakkına sahiptir, ne de cenazesinde. Birinde Allah'a şükür eder, bu sevince bu saadete kavuştuğundan dolayı. Birinde de tefekkür eder ve şöyle düşünür:

Toprağın altına giren tohumları, çekirdekleri kaybetmeyen, çürüttükten sonra yeniden diriltiren Allah, beni de öldükten sonra yeniden diriltecek, bu dünyada yaptığım amellerime göre ahirette bana muamele edecektir. Öyleyse ben bu dünyada öyle işler yapmalıyım ki o işler, Yaradan'ı memnun etsin, ahirette, büyük mahkemede de beni utandırmasın.

Değerli kardeşlerim,

Düğün nikâhlı birliktelik demektir. Nikâhlı birliktelikler ibadettir, saadettir, sonu cennettir. Nikâhsız birliktelikler rezalettir, cinâyettir, sonu cehennemdir. Şu anda siz bir ibadetin içinde bulunmaktasınız. Çünkü Allah'ın,

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ **“Bekârlarınızı evlendiriniz”**,^[149] âyetinde ifade edilen bir farzı, Peygamberimiz'in de: **“Nikâh benim sünnetimdir, kim benim sünnetimden yüz çevirirse o benden değildir.”**^[150] hadisinde dile getirilen bir sünnetini hatta bütün peygamberlerin bir sünnetini^[151] icra etmektedir.

Değerli dostlar,

Hiç kimse “Evleneceğim veya evlendireceğim ama hocam fakirim” demesin. Çünkü Allah, evlenenleri lütfuyla zenginleştireceğini haber vermiş,^[152] zenginleştirenceye kadar da namuslu yaşamalarını,^[153] zina ve benzeri pisliklere bulaşmamalarını kendilerinden istemiştir.^[154]

Peygamberimiz'de (sas) üç kimseye Allah'ın yardımı haktır, buyurmuş ve onları şöyle sıralamıştır:

1- Allah rızası niyetiyle Allah'ın dinine hizmet edenlere

2- Ödemek niyetiyle borç alanlara

3- Helal dairede kalmak niyetiyle evlenenlere^[155]

Evlenenler iki kurala sıkı sıkıya bağlı kalacaklardır. Bunlardan biri emniyet, biri de sadakattir. Bir diğer ifade ile biri güven, biri de doğruluktur. Her fazilet ve meziyetin kaynağı din ve dindarlık olduğu gibi,

bu iki meziyetin kaynağı da dindir, dindarlıktır. Bunun içindir ki Peygamberimiz, eş seçerken dindar olanı seçmemizi tavsiye etmişlerdir.^[156]

Bu tavsiyeye ve bu kurallara bağlı kalanları Allah korur, bağlı kalmayanlar da Allah'ın korumasından mahrum kalır, savrulur, giderler. Evlilik iki kişi arasında kurulan bir şirkettir. Ortaklar, yani eşler birbirlerine güvenecekler, güven verecekler ve birbirlerine karşı dürüst olacaklar. Nereye giderlerse gitsinler, gözlerini ve ırzlarını eşinden başkasına açmayacaklardır.

Nitekim kudsî hadiste Allah buyurmuş: **“Bir şirkette ortaklar birbirlerine doğru oldukları müddetçe onların üçüncü ortakları ben olurum. (Onları korurum, kollarım.) Birbirlerine hainlik düşündükleri zaman, ben o şirketten çıkarım, (desteğimi çekerim.)”**^[157]

Allah'ın korumasından yoksun kalan kişi, kurum, aile, şirket ayakta kalabilir mi? Benden istenen birkaç kelimele bir dua ile konuşmamızı tamamlamış olalım:

Allah sevincinizi daim eylesin, Peygamberimiz'in yolunda kaim eylesin. Düğününüz mübarek olsun. Allah, Peygamberimiz ile Hatice validemizin arasını kaynaştırdığı muhabbetle, düğün merasimlerinde bulunduğumuz kardeşlerimizin arasını kaynaştırsın. Bu eşleri ve hepinizi, namazını kılan, orucunu tutan, anasına-babasına saygı duyan hayırlı evlatlarla sevindirsin. Onların ve bu düğüne iştirak eden siz sevgili kardeşlerimin sevincini, huzurlarını pazara ve mezara kadar değil, cennete kadar daim eylesin.

Bu duaların duyulması, bu güzel mesajların verilmesi için beni sahneye davet eden düğün sahibi kardeşlerime ve beni dinleyen şu saygın topluluğunuza şükranlarımı arz ediyorum. Allah'a emanet olunuz.

[146] Alak, 96/1.

[147] Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, II, 259. Hadis-i şerifde “Elhamdülillâh” ile başlanmayan her işin de hayır ve bereketten nasipsiz olduğuna dikkat çekilmiştir. (bkz. İbn Mace, “Nikâh”, 19)

[148] Ebu'l-Hasen el-Basrî el-Maverdî, *Edebü'd-Dünya ve'd-Din*, 92.

[149] Nur, 24/32. âyetin tamamı şöyle:

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

“İçinizden bekârlarınızı evlendiriniz. Kölelerinizden ve câriyelerinizden evlenmeye elverişli olanları da. Yoksulluk içindeyseler, Allah onları lütfu ile zenginleştirir. Allah lütfu bol olandır; her şeyi bilendir.”

[150] İbn Mâce, “Nikâh”, 1; Ahmed bin Hanbel, *el-Müsned*, II, 72; Müslim, “Nikâh”, 5.

[151] Bkz. Tirmizî, “Nikâh”, 1. Hadis şöyle: “Dört şey peygamberlerin sünnetlerindedir: Utanmak, güzel kokmak, diş temizliği, evlenmek.”

[152] Bkz. Nur, 24/12.

[153] Bkz. Nur, 24/33. Âyetin orijinali şu: مِنْ فَطْرِهِ وَتُتَّقَى الَّذِينَ لَا يَحْسَبُونَ بِنِكَاحِهِمْ أَنَّ اللَّهَ Evlenmeye imkân bulamayanlar, (çalışarak) Allah’ın lütfu ile kendilerini zenginleştirenceye kadar namuslarını korusunlar, (zinadan sakınsınlar).

[154] Bkz. İsra, 17/32.

[155] Bkz. Tirmizî, Fezailü’l-Cihad, 20 (1655)

[156] Bkz. Buhârî, Nikâh, 15.

[157] Bkz. Ebû Dâvûd, “Büyu”, 27.

[146]

[151]

[153]

[157]

[147]

[154]

Bkz. Buhârî, Nikâh, 15.

Bkz. Tirmizî, Fezailü’l-Cihad, 20 (1655)

Bkz. Ebû Dâvûd, “Büyu”, 27.

Bkz. İsra, 17/32.

Bkz. Nur, 24/33. Âyetin orijinali şu: مِنْ فَطْرِهِ وَتُتَّقَى الَّذِينَ لَا يَحْسَبُونَ بِنِكَاحِهِمْ أَنَّ اللَّهَ Evlenmeye imkân bulamayanlar, (çalışarak) Allah’ın lütfu ile kendilerini zenginleştirenceye kadar namuslarını korusunlar, (zinadan sakınsınlar).

Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, II, 259. Hadis-i şerifde “Elhamdülillâh” ile başlanmayan her işin de hayır ve bereketten nasipsiz olduğuna dikkat çekilmiştir. (bkz. İbn Mâce, “Nikâh”, 19)

Alak, 96/1.

Bkz. Nur, 24/12.

Nur, 24/32. âyetin tamamı şöyle:

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ تَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِمِ اللَّهُ مِنْ فَطْرِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

“İçinizden bekârlarınızı evlendiriniz. Kölelerinizden ve câriyelerinizden evlenmeye elverişli olanları da. Yoksulluk içindeyseler, Allah onları lütfu ile zenginleştirir. Allah lütfu bol olandır; her şeyi bilendir.”

Ebu’l-Hasen el-Basrî el-Maverdî, *Edebü’l-Dünya ve’l-Din*, 92.

Bkz. Tirmizî, “Nikâh”, 1. Hadis şöyle: “Dört şey peygamberlerin sünnetlerindedir: Utanmak, güzel kokmak, diş temizliği, evlenmek.”

İbn Mâce, “Nikâh”, 1; Ahmed bin Hanbel, *el-Müsned*, II, 72; Müslim, “Nikâh”, 5.

[150]

[148]

[156]

[152]

[149]

[155]

7-Sünnet Merasimi Konuşması

Muhterem davetliler, değerli kardeşlerim;

Rivâyetlerde gönül meyvesi olarak tarif edilen sevgili çocuklarımızın sünnet düğününde bulunuyoruz. Düğününüz hayırlı ve mübarek olsun.

Bu mutlu günü hepimize yaşatan Allah'a sonsuz hamd ve şükranlarımızı arz ediyor, zor görünen ama sağlık için gerekli olan bu sünneti bize bırakan Sevgili Peygamberimiz'e de sonsuz salât ve selamlarımızı gönderiyoruz.

Çocukların sünnet operasyonu, ilk defa peygamber İbrâhim (as) la başlamış, Peygamber Efendimiz ile kıyamete kadar yaşayacak bir sünnet haline getirilmiştir.

Sünnet, kelime-i şhadette olduğu gibi Müslümanla kâfiri birbirinden ayıran bir alamettir. Bazı alimlerce vacip, hattâ farz denecek kadar önemli bir emirdir. Sünnet o kadar önemlidir ki, bir kısım âlimler, sünnet olmayan mühtedinin Müslümanlığının noksan olacağına, sünnetsizin namazının caiz olmayacağına, kestiğinin yenilmeyeceğine, Kâbe'yi tavaf edemeyeceğine hükmetmişlerdir.

Hadis'te: **“İslâm'a girince küfür tüyünü at, sonra sünnet ol.”**^[158] buyurulmuştur. Sahanın otoriteleri: “Hayatına mal olacak dahi olsa yaşlı kişinin bile sünnet olması gerektiğini söylemişler,^[159] meselenin önemine dikkat çekmişlerdir.

Tıp açısından da sünnetin çok yararları olduğu söylenmekte, cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı koruyucu bir kalkan olduğu bildirilmektedir. İdrar yolu iltihaplanmalarının, sünnetsizlerde 20 kat daha fazla olduğu tesbit edilmiş, sünnet geleneği olmayan toplumlarda çocukların %15-20'sinin sağlık sorunları nedeniyle zorunlu sünnet edildiği kaydedilmiştir.

Hadis-i şeriflere göre sünnet beş fitrattan biridir. Fıtratın, peygamberlerin sünneti ve din olduğunu söyleyenler olmuştur.^[160] Beş fitrat şunlardır: 1-Hitan (Sünnet olma), 2-Etek tıraşı, 3-Koltuk altı temizliği, 4-Tırnakların kesilmesi, 5-Bıyıkların düzeltilmesi ve kısaltılması.^[161]

Sünnetin Vakti

Sünnet için iki vakit vardır:

1- Vücûp vakti=Zorunlu vakit.

2- İstihbab vakti=Zorunluluğun olmadığı vakit.

Çocuk bülûğ çağına erdi mi sünnet olması vacip olur. Bülûğ çağından önceki zaman da istihbab yani zorunlu olmayan vakittir. *“En iyisi, çocuğun*

yedinci gününde sünnet ettirilmesidir.”^[162] diyenler de olmuştur.

Dünyaya geldikten sonra yedinci gününde ana-babanın yapmaları gereken bazı görevleri daha vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1-Çocuğa güzel isim verilir, sünnet edilir. 2-Eziyet veren şeyler giderilir. 3-Kızsa kulağı delinir. 4-İmkânları varsa akîka kurbanı kesilir, fakir-fukaraya, eşe-dosta ziyafet çekilir. 5-Başı tıraş edilir. 6-Tıraş edilen saçın ağırlığınca altın ve gümüş sadaka olarak verilir.^[163]

Değerli kardeşlerim;

Sünnet var farzdır, beş vakit namaz ve Cuma namazı gibi.

Sünnet var vaciptir, bayram namazları, vitir vacip ve çocuklarımızı sünnet ettirmek gibi. Sünnet var şeairdir (olmazsa olmazlardandır) ezan gibi, örtünme gibi. Sünnet var edeptir, Hz. Peygamber’in ahlakı, yaşama biçimi ve davranışları gibi.

Peygamber’e uyan, onun ahlakını yaşayan edepli olur. Onun ahlakını yaşamayan edepten mahrum kalır. Bî edep mahrum başed, ez lutfi Rab. Yani Peygamber’in sünnetinden ve ahlakından mahrum kalan, edepten yoksun kalır, edepten yoksun kalan da Allah’ın rahmetinden, Peygamber’in şefaatinde mahrum kalır.

Peygamberimiz şiddet peygamberi değil şefkat ve merhamet peygamberidir. O’nun rahmetinden istifade etmeyen kalmamıştır. Çünkü Allah O’nu: **“Biz seni âlemlere rahmet gönderdik”**^[164] âyetinde de ifade buyurduğu gibi âlemlere rahmet göndermiştir. O da herkese şefkatle, merhametle muamele etmiştir. Hattâ düşmanlarına bile. Eliyle diliyle kimseyi incitmemiştir. Müslüman’ın tarifini de zâten: **“Müslüman, eliyle, diliyle kimseyi incitmeyen insandır.”**^[165] şeklinde tarif etmiştir. Ondan ilhamla büyüklerimiz: *“Sakin incitme bir canı, yıkarsın arş-ı Rahmân’ı”* demişlerdir.

Müslümanlardan çocuklarını sünnet ettirmeyen yok. Bu tebrike ve takdire layık bir davranıştır. Peygamber’in bu sünnetine sahip çıkan Müslümanlardan, özellikle Müslüman anne-babalardan yine beklenir ki

- 1- Peygamber’in ahlakıyla ahlaklansınlar
- 2- Çocuklarına da Peygamber’in güzel ahlakını kazandırsınlar
- 3- Beş vakit namazlarını kılsınlar
- 4- Yalan söylemesinler
- 5- Gıybet etmesinler
- 6- İlme, ulemaya saygı göstereyinler
- 7- Haksızlık yapmasınlar

- 8- Örtünmenin, giyim ve kuşamın edeplerini öğretsinler
- 9- Anaya-babaya öf denilmeyeceğini bildirsınler
- 10- Kimseye hakaret etmesınler, eliyle-diliyle kimseyi incitmesınler
- 11- Cana kıymasınlar
- 12- Eşlerini aldatmasınlar, şiddet uygulamasınlar
- 13- Üç kuruşluk dünya menfaati için dinlerini, değerlerini satmasınlar, birbirlerine lakap takmasınlar.
- 14- Allah'ın emrettiği helallere yapışsınlar, haram ve yasaklarından da kesinlikle uzak dursınlar.

Anne-babalarında bu ahlakı bulan çocuklar da ahlaklı olur, devlete ve millete faydalı birer insan olurlar. Müslümanlar bugün bu ahlakı hakkıyla benimseyip yaşayamadıkları için, başları beladan kurtulmamakta ve iki yakaları bir araya gelmemektedir. Bu ateşi söndürmenin tek çaresi Müslüman olduğumuzu, kardeş olduğumuzu hatırlamak, Müslüman olmanın ve kardeş olmanın gereğini yapmaktır.

Ey çocuklarını sünnet ettiren Müslüman kardeşlerim! Türkiye'yi ve dünyayı cennetleştirmek istiyorsanız, çocuklarınızın sünnetine verdiğiniz önem kadar, Allah'ın farzlarına ve Peygamber'in ahlakını yaşamaya ve o ahlakı çocuklarınıza kazandırmaya da önem veriniz.

Bu duygu ve düşüncelerle sünnet olan çocuklarımızın gözlerinden öpüyor, Cenâb-ı Hak'tan onlara, hepimize sağlık, afiyet, takva, amel-i salih, kâmil iman, güzel ahlak, ülkemize de huzur ve güven niyaz ediyorum.

[158] Ebû Dâvûd, "Taharet", 128.

[159] Canan, *Peygamberimiz'in Sünnetinde Terbiye*, 90.

[160] Canan, *Peygamberimiz'in Sünnetinde Terbiye*, 88.

[161] Buhârî, "Libas", 64; Müslim, "Tahret", 49; Ebû Dâvûd, "Tereccül", 16; Tirmizî, "Edep", 14.

[162] Canan, *Peygamberimiz'in Sünnetinde Terbiye*, 91.

[163] Bkz. Canan, *Peygamberimiz'in Sünnetinde Terbiye*, 88.

[164] Enbiya, 21/107.

[165] Buhârî, "İman", 4; Ebû Dâvûd, "Cihad", 2.

[165]

[158]

[161]

[164]

[162]

Canan, *Peygamberimiz'in Sünnetinde Terbiye*, 90.

Ebû Dâvûd, "Taharet", 128.

Canan, *Peygamberimiz'in Sünnetinde Terbiye*, 91.

Buhârî, "Libas", 64; Müslim, "Tahret", 49; Ebû Dâvûd, "Tereccül", 16;
Tirmizî, "Edep", 14.

Canan, *Peygamberimiz'in Sünnetinde Terbiye*, 88.

Buhârî, "İman", 4; Ebû Dâvûd, "Cihad", 2.

Enbiya, 21/107.

Bkz. Canan, *Peygamberimiz'in Sünnetinde Terbiye*, 88.

[159]

[163]

[160]

8- Açış (Açılış) Konuşması

Değerli kardeşlerim,

Bir helal kazanç kapısı olarak bu iş yerini açmanız, Allah'ın ahlakıyla ahlaklandığınızın alamet ve işaretidir. Sizleri tebrik ediyorum. Bu açılışta Allah Teâlâ'nın güzel isimlerinden Fettah isminin tecellisini seyrediyorum. Fettah, iyilik kapılarını açan, adaletle hükmeden, zafere ulaştıran, fetihler nasip eden Allah, demektir.^[166] Allah hep iyiliklere kapı açmıştır. Onun hiç şerre açılmış kapısı, penceresi yoktur. Bu sebeptendir ki O, Kur'ân'da kendisini **“Açanların ve açılış yapanların en hayırlısı”**^[167] olarak tanıtmıştır.

Allah'ın Fettah^[168] isminin türlü türlü tecellileri vardır. O tecellileri şöyle hatırlayabilir ve hatırlatabiliriz:

1-Fetihlerin müyesser kılınması,

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا

“Biz sana apaçık bir fetih ihsan ettik”^[169]

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“Allah'ın insanlara açacağı rahmet (kapısın)ı kimse kapatamaz. O'nun kapattığını da kimse açamaz. İzzeti ve hikmeti sonsuz olan O'dur.”^[170]

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ

De ki: “Rabbimiz kıyamet günü hepimizi bir araya toplayacak, sonra da aramızdaki hükmünü adaletle verecektir. O, adaletle karar veren ve her şeyi bilen bir hâkimdir.”^[171]

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ

“Gaybın anahtarları (mefâtih) O'nun yanındadır.”^[172]

2-Suretlerin açılması: Vahdetin simgesi olarak herkese ayrı bir suretin verilmesi ve suretlerde çeşitli organların açılması,

يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّن بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ
ثَلَاثٍ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنى تُصْرَفُونَ

“Annelerinizin karnında sizi üç karanlık içinde, bir yaratılıştan diğerine çevirerek yaratıyor. İşte Rabbiniz olan Allah O’dur; bütün mülk O’na âittir. O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. O halde yüzünüz nasıl haktan çevrilir?”^[173]

Fettah ismiyle Allah, her çiçeğe, her varlığa ve her canlıya mucize, muntazam, mevzun, müzeyyen bir şekil ve mümtaz bir şahsiyet vererek hayırlı açış örneklerini dikkatlerimize sunuyor.

3-Tohumların, çekirdeklerin açılması,

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَى مِنَ الْمَيِّتِ
وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَى ذَٰلِكُمْ اللَّهُ فَأَنى تُؤْفَكُونَ

“Şüphesiz ki Allah (ot ve alaf bitirmek için) daneleri, (ağaç ve meyve çıkarmak için de) çekirdekleri yarandır. Ölüden diriyi O çıkarır. Diriden ölüyü çıkaran da O’dur. İşte Allah bu. O halde (bunca delillere rağmen) nasıl olup da (îmandan) çevriliyorsunuz?”^[174]

4-Karanlıkların açılması,

وَدَا التُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاصِبًا فَظَنَّ أَن لَّنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي
الظُّلُمَاتِ أَن لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

Balık Sahibi (Yûnûs’u) da an. O öfkeli bir halde geçip gitmişti; bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı zannetmişti. Nihâyet karanlıklar içinde: “Senden başka hiçbir tanrı yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben zalimlerden oldum!” dedi.^[175]

5-Big-Bang (büyük patlama) olayı. Bunların hepsi Allah’ın güzel isimlerinden Fettah isminin tecellisidir.

Big-Bang Olayı Nedir?

“Big-bang, büyük patlama” demektir.

1920’lerde keşfedilen Big-bang=büyük patlama^[176] teorisine ben teori demiyorum. Geç keşfedilmiş “Big-bang gerçeği” diyorum. Neden? Çünkü Kur’ân, 14 asır önce Big-bang, büyük patlama olayını haber vermiş, sadece

büyük patlamayı değil, aynı zamanda küçük patlamayı, hem de tek bir âyetin içinde dikkatlere sunmuş ve şöyle buyurmuştur:

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا
فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

“O kâfirler görmediler mi ki, gökler ve yer bitişikti, bir bütündü. Biz o ikisini açtık.”^[177]

Buna büyük damlanın (kâinatın)^[178] açılışı diyebiliriz. İkinci küçük patlama da anne rahminde gerçekleştirilmiştir. Bu patlamayı da Allah, aynı âyetin ikinci yarısında şöyle dile getirmektedir: **“Biz her şeyi (bir damla) sudan canlı hale getirdik. (Anne rahmine düşen bir damla suyu (meniyi, spermi) açtık, insanı çıkardık.) Hala inanmayacaklar mı?”**^[179] Bu da küçük damlanın patlaması ve açılmasıdır. Hem de bu patlama ve açılma nerde yapılıyor? Üç karanlık içinde. Yukarıdaki iki âyeti^[180] hatırlayalım.

Büyük damlayı açmasıyla bakmaya doyamadığımız güzellikte bir büyük kâinatı oluşturmuş, küçük damlayı açmasıyla da yine bakmaya doyamadığımız güzellikte küçük bir kâinatı yani insanı yaratmıştır.

Gerek büyük kâinat ve gerekse küçük kâinat sayısız ve sınırsız güzel ve hayırlı açılışlara sahne olmuştur.

Açanların ve Açılış Yapanların En Hayırlısı

Bu muhteşem ve mükemmel icraatlarından dolayıdır ki Allah, Kur’ân’da kendisini:

خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

“Sen (hüküm verenlerin) açanların ve açılış yapanların en hayırlısısın.”^[181] olarak dikkatlerimize sunmaktadır.

Bu âyetler bize göstermektedir ki: Allah’ın icraatında adaletsiz karar yok, şerre açılma ve şerre kapı açma yoktur. Allah hep hayırlara, türlü türlü kapılar ve pencereler açmıştır.

Yeryüzüne,

Gökyüzüne,

Deniz yüzüne,

Kendi yüzünüze ve bedeninize bakın, bu yüzlerde hep Allah’ın o hayırlı açılışlarını ve açılışlarını göreceksiniz.

Ağzınızı (matûmata), türlü türlü yemeklere,
Gözlerinizi mubsırata, (eşyaya),
Dilinizi tatlar âlemine,
Kulağınızı sesler âlemine,
Burnunuzu kokular âlemine açan,
Bedeninize rahatsızlık veren şeyleri dışarı atabilmeniz için, küçük def-i
hacet, büyük def-i hacet yolları açan,

Dışarıdan oksijeni almak, içeriden teri dışarı atmak için bedeninizden
gözenekler açan,

Aklınızı şehadet ve gayb âlemine ve bunlardaki eşyayı tefekküre açan
Allah, elbette açış ve açılış yapanların en hayırlısıdır. Bu açılışları yapmaya
O'ndan başka kimin gücü yetebilir?

Bir an, lütfen bu açılışların ve açılışların yapılmamış olduğunu düşünün.
Bakın bakalım ne görecektiniz? Bakın bakalım bunları düşünebilecek
miydiniz ve bu güzellikleri görüp yaşayabilecek miydiniz?

Bize de bu açılışları seyretmek, bu açılışları gerçekleştirene hayran
olmak, O'nun icraatından ders ve ibret çıkarmak, şükür, teşekkür, hayret ve
muhabbet secdelerine kapanmak düşmektedir. Beş vakit namazın
manalarından biri de bu olsa gerek. Ya bu patlamalar ve açılışlar olmasaydı
halimiz ne olurdu?

İşte böyle Allah, hep hayırlara kapı açmıştır. O'nun icraatında hiç
kötülüğe açış ve şerre açılış yoktur. Allah, dünyamız gibi milyarlarca gezen
ve gezmeyen küreler yaratmış olmasına rağmen bu kürelerden herhangi biri
için: “Bu da meyhane veya kumarhane yahut fuhuşhane olsun” dememiştir.
Sonsuz bir kudretin ve sınırsız bir rahmetin sahibi olan Allah, değil bir
gezegeni bir kuruşunu dahi harama, günaha ve kötülüğe ayırmamışken; Ey
Allah'ın kulları! Siz nasıl kötülöklere kapı açarsınız ve kötülöklere
açılırsınız? Nasıl servetinizi şerre ve günaha harcarsınız?

Allah gerek kâinat kitabıyla ve gerekse Kur'ân'ıyla demek istiyor ki:

***“Ey Allah'ın kulları! Siz de Rabbiniz gibi hep hayırlara açış ve açılış
yapın. Allah'ın ve Resûlullah'ın ahlakıyla ahlaklanın, sakın şerre
açılmayın ve kötülöklere kapı açmayın.”***

Hayırlara Kapı Açma ve Hayırlı Açılışlar Yapmanın Yolu

Hayırlara kapı açmanın yolu da kavlen ve fiilen Bismillah demekten
geçer. Yani insan:

1- Allah'ın ahlakıyla ahlaklanacak, icraatına bakacak, ders alacak,

2- Her mubah işin başında Besmeleyi çekecek.

Allah da Kitab-ı Kerim'ini indirmeye başlarken buna dikkat çekmiştir. Adeta Bismillah ile başlamıştır. Aynı zamanda Bismillah ile başlamayı öğretmiştir, **“Yaratan Rabbinin adıyla oku”** diyerek.

Medeniyetin olmadığı ve vahşetin hâkim olduğu bir devirde ilk indirilen âyette **“Oku”** buyurulması çok önemlidir. Çünkü cehaletten ve vahşetten kurtulmanın yolu, okumaktan geçmektedir. Fakat sadece okumanın derde derman olmayacağını bilen Allah, okumayı, **“Yaratan Rabbinin adıyla oku”** cümlesiyle kayıtlamıştır. Hz. Peygamber (sas) böyle okuduğu ve sahâbe talebelerine de böyle okuttuğu için asrını saadet asrı yapmıştır.

Şimdi okullar var, üniversiteler var, modern eğitim ve öğretim kurumları var, okuma da var ama okumalar, eğitim-öğretim kurumları derde derman olamamakta, çağın insanı anarşi ve terörden kurtulamamaktadır. Neden? Çünkü okumalar, yaratan Rabbin adıyla yapılmamakta, eğitim ve öğretim kurumları Bismelenin lafzı ve manasına göre faaliyetlerini sürdürmemektedirler.

1-Allah'ın adıyla açma

Besmelede Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimleri var. Kur'ân'ın 114 Sûresi'nde Besmele var. Beş vakit namazın her rekâtında Besmele var. Bunlarla eğitilen büyütülen bir insan, anarşist ve terörist olamaz. Hıyanete, cinâyete tenezzül edemez. Ezmez, üzmez, yakmaz, yıkmaz. Neden? Çünkü Besmele'de ki Rahmân ve Rahîm isimleri bu isimleri ananları, anlayanları rahmetle ve şefkatle yüklü hale getirmektedir. Besmele, okuyucusunu merhameti ve şefkati sonsuz bir Allah'a ve O'nun kerim kitabı olan Kur'ân'a bağlamaktadır.

O kitapta bir insanı haksız yere öldürmek, bütün insanlığı öldürmek kadar büyük bir suç sayılmıştır.^[182] **“Kim bir mümini kasten öldürürse onun cezası, ebedîyyen kalmak üzere cehennemdir.”**^[183] buyurulmuştur. **“İnsanoğlu Allah'ın yapısıdır. Kim onu yıkarsa o melundur.”**

Bu ilkeler atmosferinde büyüyen, rahmet ve şefkatle donatılan bir insan şiddete, hıyanete ve cinâyete tenezzül eder mi?

İşte bunun için Allah, ilk indirdiği âyetiyle kendi adıyla okumaya davet etmiştir. Hem de **“Rabbinin adıyla”** diyerek.

“Rabbinin” kelimesinde ince manalara girecek olursam bu makalenin boyutları ona kâfi gelmez. Kısaca arz edeyim: Sen başıboş değilsin. Büyük bir hassasiyetle seni eğiten-büyüten bir Rabbin var. Onsuz olamazsın,

Onsuz kalamazsın. Bu dünya memleketinde O'nun adıyla gez ki eşkıyalar yolunu kesemesin.

Besmelenin önemine dikkat çekmek için ilk ve baş müfessir Hz. Peygamber (sas) şöyle buyurmuştur: **“Hangi iş ki ona Allah’ın adıyla başlanmıyor; o iş ebterdir.”**^[184]

Yani Besmelesiz başlanan işten hayır, rahmet ve bereket gelmez. Besmelesiz başlanan işlerden saadet ve cennet çıkmaz.

2-Bismillah her hayrın başıdır

Bismillah her hayrın başıdır. Baş olmazsa, beden cenaze olur.

3-Bismillah yapılacak her mubah işin ruhudur

Bismillah yapılacak her mubah işin ruhudur. Ruhu olmayan cisim ölüdür.

Her mubah işe onunla başlanır. Mubah ve helal olmayan işlere besmele ile başlanmaz. Besmeleyle başlanmayan işlere de yaklaşılmaz. Haramı helal sayan ve haram bir şeyi yemeye ve içmeye Besmeleyle başlayan dinden çıkar. Müşriklerin şirk fiilini Bismillah diyerek açan onların konumuna düşer.

4-Besmele izin belgesidir

Besmele, bir izin belgesidir. Kâinat ve içindekiler bizim değildir. Kâinat ve içindeki eşyayı kullanabilmemiz için sahibinden yani Allah’tan izin almamız lazım. O’ndan izin almanın yolu da Besmele çekmektir.

Hayırlı evlat sahibi olmak isteyen eşlere, evliliğe ilk adım attıkları gece Bismillah demeleri ve şu duayı okumaları tavsiye edilmektedir: **“Allah’ım bizi ve bize lütfeyeceğin evladımızı şeytanın çarpmasından koru! Eğer Allah bu eşlere evlat vermeyi takdir buyurmuşsa, bu duayı yapanların kendilerine ve çocuklarına şeytan musallat olamaz, zarar veremez.”**^[185]

5-Besmele, çalışma kılavuzuna göre hareket etmektir

Besmele Allah’ı anmak, Allah’ın bizimle beraber olduğunun farkına varmak, Allah’ın himayesine girmeyi istemek, yardımına müracaat etmek demektir.

Her makinenin bir çalışma kılavuzu vardır. İnsan denen makinenin de çalışma kılavuzu Kur’ân’dır. Makine çalışma kılavuzuna göre çalıştırılmazsa bozulur. İnsan da öyle.

Allah uyarmış ve buyurmuş:

“Kim benim zikrimden (yani çalışma kılavuzumdan yani Kur’ân’dan) yüz çevirirse onun için sıkıntılı bir geçim vardır.”^[186]

“Her kim de takva dairesine girer, (Allah’ın çalışma kılavuzuna başvurursa) Allah ona darlıktan çıkış kapılarını gösterir, ummadığı yerden onu rızıklandırır.”^[187]

İnsanın çalışma kılavuzunda Allah buyuruyor ki: **“Dikkat edin kalpler ancak Allah’ı anmakla (yani Allah’ın kataloğuna göre çalışmakla, Allah’ın adıyla yaşamakla ve bismillahilfettah^[188] diyerek gezmekle) huzura kavuşur.”**^[189]

[166] Bkz. Bekir Topaloğlu, “Fettâh”, *DİA*, XII, 482-483.

[167] Bkz. A’raf, 7/89.

[168] Bkz. Sebe’, 34/26.

[169] Fetih, 48/1.

[170] Fatır, 35/2.

[171] Sebe’, 34/26.

[172] En’âm, 6/59.

[173] Zümer, 39/6.

[174] En’am, 6/95.

[175] Enbiya, 21/87.

[176] Büyük Patlama ya da Big Bang, evrenin yaklaşık 13,8 milyar yıl önce aşırı yoğun ve sıcak bir noktadan meydana geldiğini savunan evrenin evrimi kuramı ve geniş şekilde kabul gören kozmolojik model. İlk kez 1920’lerde Rus kozmolog ve matematikçi Alexander Friedmann ve Belçikalı fizikçi papaz Georges Lemaître tarafından ortaya atılan, evrenin bir başlangıcı olduğunu varsayan bu teori, çeşitli kanıtlarla desteklendiğinden bilim insanları arasında, özellikle fizikçiler arasında geniş ölçüde kabul görmüştür. Teorinin temel fikri, hâlen genişlemeye devam eden evrenin geçmişteki belirli bir zamanda sıcak ve yoğun bir başlangıç durumundan itibaren genişlemiş olduğudur. Georges Lemaître’in önceleri “ilk atom hipotezi” olarak adlandırdığı bu varsayım günümüzde “büyük patlama teorisi” adıyla yerleşmiş durumdadır. (https://tr.wikipedia.org/wiki/B%C3%BCy%C3%BCk_Patlama)

[177] Enbiya, 21/30.

[178] Kâinata neden büyük damla dedim? Şunun için. Allah’ın sınırsız büyüklüğünün yanında elbette kâinat bir damla kalacaktır.

[179] Enbiya, 21/30.

[180] Bkz. Zümer, 39/6; Âl-i İmrân, 3/5-6.

[181] A'râf, 7/89.

[182] Bkz. Maide, 5/32.

[183] Nisa, 4/92.

[184] Bkz.: Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, II, 360; Hatîb el-Bağdâdî, *el-Câmi' li ahlâki'r-râvî ve âdâbi's-sâmi'*, II, 69-70.

[185] Buhârî, "Nikâh", 67; Müslim, "Nikâh", 116; Tirmizî, "Nikâh" 8; Ebû Davud, "Nikâh", 45; İbn Mace, "Nikâh", 27.

[186] Taha, 20/124.

[187] Talak, 65/2-3.

[188] Saîd Nursî, *Şuâlar*, 7. Şuâ,

[189] Ra'd, 13/28.

[180]

[173]

[189]

[166]

[177]

[182]

[187]

[185]

[174]

[184]

[171]

[175]

[168]

[181]

[178]

[188]

[176]

[167]

[179]

[169]

[172]

[170]

Taha, 20/124.

Buhârî, “Nikâh”, 67; Müslim, “Nikâh”, 116; Tirmizî, “Nikâh” 8; Ebû Davud, “Nikâh”, 45; İbn Mace, “Nikâh”, 27.

Saîd Nursî, *Şuâlar*, 7. Şuâ,

Talak, 65/2-3.

Ra'd, 13/28.

Bkz.: Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, II, 360; Hatîb el-Bağdâdî, *el-Câmi' li ahlâki'r-râvî ve âdâbi's-sâmi'*, II, 69-70.

Enbiya, 21/87.

Enbiya, 21/30.

Büyük Patlama ya da Big Bang, evrenin yaklaşık 13,8 milyar yıl önce aşırı yoğun ve sıcak bir noktadan meydana geldiğini savunan evrenin evrimi kuramı ve geniş şekilde kabul gören kozmolojik model. İlk kez 1920'lerde Rus kozmolog ve matematikçi Alexander Friedmann ve Belçikalı fizikçi papaz Georges Lemaître tarafından ortaya atılan, evrenin bir başlangıcı olduğunu varsayan bu teori, çeşitli kanıtlarla desteklendiğinden bilim insanları arasında, özellikle fizikçiler arasında geniş ölçüde kabul görmüştür. Teorinin temel fikri, hâlen genişlemeye devam eden evrenin geçmişteki belirli bir zamanda sıcak ve yoğun bir başlangıç durumundan itibaren genişlemiş olduğudur. Georges Lemaître'in önceleri “ilk atom hipotezi” olarak adlandırdığı bu varsayım günümüzde “büyük patlama teorisi” adıyla yerleşmiş durumdadır. (https://tr.wikipedia.org/wiki/B%C3%BCy%C3%BCk_Patlama)

Enbiya, 21/30.

Kâinata neden büyük damla dedim? Şunun için. Allah'ın sınırsız büyüklüğünün yanında elbette kâinat bir damla kalacaktır.

A'râf, 7/89.

Bkz. Zümer, 39/6; Âl-i İmrân, 3/5-6.

Nisa, 4/92.

Bkz. Maide, 5/32.

En'am, 6/95.

Zümer, 39/6.

Bkz. Bekir Topaloğlu, “Fettâh”, *DİA*, XII, 482-483.

Bkz. Sebe', 34/26.

Bkz. A'raf, 7/89.

Fatır, 35/2.

Fetih, 48/1.

En'âm, 6/59.

Sebe', 34/26.

[186]

[183]

9- Vatan ve Mehmetçikle İlgili Hutbe

1983 yılında kısa dönem askerlik için silah altına alınmadan bir hafta önce görev yaptığım Bayramoğlu Camii'nde verdiğim “*Vatan ve Mehmetçik*” konulu hutbemi 35 yıl sonra Kahraman Mehmetçimize ithafen yeniden yayınlıyorum:

Sevgili kardeşlerim! Muhterem müminler,

Ben de dahil yakında gençlerimiz asker olacak, Mehmetçik olacaklar. Seviniyoruz çünkü Mehmetçiği seviyoruz, vatanımızı seviyoruz. Mehmetçik olmayı, bu aziz vatana hizmet etmeyi gençlerimize nasip ettiği ve edeceği için Rabbimize şükrediyoruz. Adıyla ve güzel ahlakıyla Mehmed'imizi onurlandıran ve güzelleştiren Peygamberimiz'e de salât ve selamlarımızı gönderiyoruz.

*Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda
Şüheda fişkırarak toprağı sıksan şüheda
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda
Etmesin, tek vatanımdan beni dünyada cüda.”*

Demiş istiklal ve İslâm şairimiz. Evet bu cennet vatanın uğruna kim feda olmaz ki biz olmayalım? Ona hizmet için fırsat düştüğü zaman kim sevinmez ki biz sevinmeyelim? Zira bizim topraklarımız, rast gele bir yer parçası değildir. Vatan olmuştur artık vatan. Uğruna can vermişiz, mal vermişiz, alın teri dökmüşüz, kan akıtmışızdır.

Bu kan rastgele insanların kanı da değildir. “*Rabbim Allah, kitabım Kur'ân, dinim İslâm, Peygamberim Hz. Muhammed Aleyhisselam*” diyen insanların kanıdır.

Bu kan “Ölürsem şehid, kalırsam gazi” aşk ve idealiyle cepheye koşan, zalimlerin korkusu ve mazlumların ümidi olan, haksızlık yapmayan ve haksızlığa boyun eğmeyen kahraman Mehmetçiğin kanıdır. Onun için vatanımız mübarek, onun için bayrağımız kutsidir. Bu mübarek vatan ve ay yıldızlı bayrak Mehmet'imın pak kanıyla yoğrulmuş, şehidimin mukaddes kanıyla boyanmışlardır. Uğruna ölmediğimiz toprak vatanımız olamaz, kanımızla boyamadığımız bayrak da bizim değildir. Onun için şair:

*“Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır
Toprak; eğer uğruna ölen varsa vatandır.”* demiştir.

Vatanımızı cennet kadar seviyoruz. Çünkü ibadetimizi vatanda yapıyoruz, çünkü ebedî vatanımız olan cenneti bu vatanda kazanıyoruz. Yarın, varlığını nasıl bugüne borçluysa, bugünü olmayanın nasıl yarını yoksa; dünyası olmayanın da ahireti yoktur, cenneti yoktur. **“Hubbu’l-vatan mine’l-iman= Vatan sevgisi imandandır.”** denilmiş. Yine *“Ana gibi yar, vatan gibi diyar olmaz”* demiş atalarımız. İşte biz müminler, imandan kaynaklanan bir sevgiyle vatanımızı seviyoruz. Anamızı, bacımızı, namus ve haysiyetimizi, mukaddes değerlerimizi sevdiğimiz gibi seviyoruz. Uhud, Bedir, Hendek, Çanakkale, Malazgirt ve Kurtuluş savaşlarımızda vücuduna namahrem eli değmesin, ırz ve namusumuz çiğnenmesin diye savaşa katılmış, şehid düşmüş, gazi olmuş Ayşelerin, Zeyneblerin, Kara Fatma ve Nene Hatunların hatırı için vatanımızı seviyoruz.

Değerli kardeşlerim;

İsterseniz sizi tarihe bindirip maziye götüreyim, Mehmetçik’le tanıştırayım:

Mehmetçik, kâh Yıldırım olmuş, Niğbolu’da mağrur ve zalim Frenk krallarına: **“Ehl-i imana bu zulmü yapmasınlar, yoksa Sen Piyer Kilisesi’nde atıma ot yedirmesini bilirim.”** demiş, kâh muhteşem Yavuz olmuş, dünya haritasını göstererek *“Bir hükümdara çok, iki hükümdara az.”* demiş, kâh Malkoçoğlu ile sınır boylarında kol gezmiş, kâh Muhteşem Süleyman olmuş, Avrupa’nın en büyük imparatorluklarını dize getirmiş, en azgın imparatorlarına etek öptürmüş, Viyana, Almanya ve Hindistan seferlerine çıkmış, kâh Kaptan-ı Derya Barbaros Hayreddin Paşa olmuş Preveze’de Akdeniz’i bir Türk gölü haline getirmiş, kâh Prutt’ta Türk Ordusu’nun kudret ve azameti karşısında, ölüm korkusu içinde sara nöbetleri geçiren Rus Çarı Deli Petro’nun alçalışını seyretmiş, kâh Fatih Sultan Mehmed olmuş yirmi bir yaşında İstanbul’u fethetmiş:

*“İmtisâl-i câhidû fillâh olubdur niyyetüm
Dîn-i İslâm’in mücerred gayretidür gayretüm!”*

Demiş, kâh Ulubatlı Hasan olmuş, Konstantiniyye’nin surlarına tırmanmış, ok yağmuruna tutulmuş, candan olmuş ama cananı (İstanbul’u) kurtarmış, Müslüman milletimin şanlı bayrağını surlara dikmiş. Kâh Arif Nihad Asya olmuş gençliğe seslenmiş:

*Delikanlım işaret aldığın gün atandan,
Yürüyeceksin millet yürüyecek arkandan,
Sana selam getirdim Ulubatlı Hasan'dan.*

Demiş, kâh Genç Osman olmuş, Bağdat'ın kapısını açmış. Nihâyet yeri gelmiş Kurtuluş savaşına girmiş, aslan gibi kükremiş, sel gibi coşmuş en sonunda Mehmetçik Mehmed Akif olmuş İstiklal Marşını yazmış:

*Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın, bana zincir vuracakmış şaşarım.
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.*

Muhterem müminler, genç arkadaşlarım, askere gidip Mehmetçik olacak kardeşlerim!

İşte Mehmetçiğin manası mahiyeti, tarifi bu. Mehmetçik savaş halinde cephede bile bırakın namazı terk etmeyi, cemaatle namaz kılmayı dahi terk etmemiş bir kahramandır. Kendisine ait olmayan bağlardan geçerken yediği üzümün parasını dallarına asacak kadar takva sahibi bir kahramandır. O gittiği yerlere şefkat, merhamet, adalet, ilim ve medeniyet götüren bir yiğittir. İnanıldığı Peygamber'in talimatı vardır onun kulaklarında: Bu yüzden o, düşmanın ekili tarlalarını çiğnemez, meyve ağaçlarına zarar vermez, eli silah tutmayan çocuklarına, kadınlarına, hastalarına, yaşlılarına, kilise ve havralardaki rahiplerine, hahamlarına dokunmaz.

Mehmetçik büyüktür. Madde aleminde onun kanının karşılığı yoktur. Çünkü Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (sas), onun manevî omuzlarına Allah'tan gelen şehitlik ve gazilik rütbesini takmıştır. Bu taltiften ötürü askerimize; Efendimiz Hz. Muhammed'in (sas) ismine izafeten, küçük Muhammed anlamında "Mehmetçik" denilmiştir. Milletimizin, asker ocağına "Peygamber ocağı" demesinin sebebi de budur. Bu Müslüman millet ve çocukları, Allah'ın askerleridir. Dünya bunların kışlaları, yeryüzü eğitim alanları, namaz ve cihad talimlerinin bir parçası, güzel ahlak terbiyeleridir. Ölüm, bunlar için terhis teskeresi, asıl vatana seyahat, cennete ve cennetin sahibine kavuşmadır. Onun için bu milletin evladı olan Mehmetçikler, vatan savunmasında cepheye, ölüme gülerek giderler, tarif edilmez bir hazla, bir aşkla ve şevkle koşarlar. Merhamete muhtaç olanlara güneş olurlar, başlarını okşarlar. Haddini aşan zalimlere

karşı da fırtına, tayfun, tufan olurlar, hallaç pamuğu gibi atarlar. Boşuna mı şair şunu demiştir:

*Şu kopan fırtına Türk ordusudur ya Rabbi
Senin uğrunda ölen ordu budur ya Rabbi
Ta ki yükselsin ezanlarla müeyyed namın
Galib et; çünkü, bu, son ordusudur; İslâm'ın.*

Muhterem kardeşlerim;

İşte bu duygu ve bu dualarla siz çocuklarınızı askere gönderiyorsunuz. Ben de bu duygu ve düşüncelerle askere gidiyorum. Haklarınızı helal ediniz. Sizi, geride bıraktığım ailemi, Allah için savaşan Mehmetlerimi ve vatanımı Allah'a emanet ediyorum.

Hasbunallahu ve ni'me'l-Vekil.

Nime'l-Mevla ve ni'me'n-Nasir.

Allah bize yeter. O, ne güzel vekildir. O ne güzel yâr ve ne güzel yardımcıdır.

10-Hz. Ebû Bekir'in (ra) Bir Konuşması

Bilindiği gibi Hz. Ebû Bekir (ra) Peygamberimiz'in vefatından sonra ümmetin başına gelen ilk devlet başkanıdır. Hz. Ebû Bekir (ra) halife seçilir seçilmez halkı topladı, minbere çıktı. Resûlullah'ın (sas) hutbe okuduğu basamakta değil, onun bir altındaki basamakta durdu.^[190] Allah'a hamd ve sena, Resûlullah'a salat ve selamdan sonra şunları söyledi:

Ben sizin en hayırlınız olmadığım ve istemediğim halde sizin başınıza halife seçildim.^[191] Kur'ân nazil olmuş, Hz. Peygamber dinin hükümlerini açıklamıştır.^[192] Ey insanlar! Onun bize öğrettiklerinden öğrendik ki, akıllıların en akıllısı Allah'tan korkan, yani Allah'ın emirlerini yerine getirip, yasaklarından uzak durandır. Acizlerin, zavallıların en zavallısı da helal haram demeden günahlara dalandır. Sizin en güçlünüz, benim katımda zayıfın hakkı kendisinden alınıncaya kadar en zayıftır. Sizin en zayıfınız da hakkı alınıncaya kadar benim yanımda en güçlüdür. Ey insanlar! Ben ancak Hz. Peygamber'in yoluna uyarım. Kendiliğimden bir şey icat edici değilim. Eğer iyilik yaparsam bana yardımcı olunuz. Eğer doğru yoldan saparsam beni düzeltiniz.^[193] Allah yolundaki cihadı (Allah'ın dinine hizmeti, iyiliği emretme, kötülükten sakındırma görevini) terk eden bir millet mutlaka fakr u zaruret ve zillete düşer. Bir toplumda fahişelik (zina ve lutîlik yani eşcinsellik) yayılırsa Allah hepsine belayı gönderir. Ben Allah'a ve Resûlüne itaat ettiğim müddetçe siz de bana itaat ediniz. Allah ve Rasûlüne isyan ettiğim zaman artık bana itaat etmeniz gerekmez.^[194] Ey insanlar! Benim yanımda doğruluk emanettir, yalancılık ise hıyanettir.^[195] Söyleyeceklerim şimdilik bundan ibarettir. Hem kendim için hem de sizler için Allah'tan af ve mağfiret dilerim.^[196]

^[190] Bkz. Celalüddin es-Suyûtî, *Tatîhu'l-hulefa*, 72.

^[191] Bkz. es-Suyûtî, *Tatîhu'l-hulefa*, 69.

^[192] Bkz. es-Suyûtî, *Tatîhu'l-hulefa*, 71.

^[193] Bkz. es-Suyûtî, *Tatîhu'l-hulefa*, 71-72.

^[194] es-Suyûtî, *Tatîhu'l-hulefa*, 69.

^[195] es-Suyûtî, *Tatîhu'l-hulefa*, 69.

[196] Bkz. es-Suyûtî, *Tatîhu 'l-hulefa*, 72; Muhammed Ali es-Sâbûnî, *Ebubekir es-Siddîk*, 126.

[192]

[196]

[194]

[190]

[193]

[191]

Bkz. es-Suyûtî, *Tatîhu 'l-hulefa*, 71-72.

Bkz. es-Suyûtî, *Tatîhu 'l-hulefa*, 71.

Bkz. es-Suyûtî, *Tatîhu 'l-hulefa*, 69.

Bkz. Celalüddin es-Suyûtî, *Tatîhu 'l-hulefa*, 72.

es-Suyûtî, *Tatîhu 'l-hulefa*, 69.

es-Suyûtî, *Tatîhu 'l-hulefa*, 69.

Bkz. es-Suyûtî, *Tatîhu 'l-hulefa*, 72; Muhammed Ali es-Sâbûnî, *Ebubekir es-Siddîk*, 126.

[195]

11- Mevlid-i Nebi (sas) Haftası ile İlgili Konferanslarımdan Kesitler

Besmele, Hamdele, Salvele

Allah aşkı ve Peygamber sevdasıyla koşan, coşan ve bu salona düşen muhterem hanımefendi ve beyefendi kardeşlerim!^[197]

Yüce Allah, Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (sas) sesleniyor:

“Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, (bir gözlemci ve hakem), bir müjdeleyici, bir uyarıcı, Allah'ın izniyle Allah'a davet eden bir davetçi ve nur saçan bir kandil olarak gönderdik. Allah'tan kendilerine büyük bir lütuf olduğunu mü'minlere müjdele.”^[198]

Seven sevdiğini tarif etmekte çaresiz kalınca şöyle demiş:

*Nasıl methedeyim sevdiğim seni
İstanbul Bursayı değer gözlerin
Belh u Buhara'yı, Erzurum-Van'ı
Büsbütün dünyayı değer gözlerin*

Ben de Allah'ın Habib'i Muhammed Mustafa Efendimiz'i anlatmakta çaresizliğimi ilan için şöyle diyorum:

*Nasıl anlatayım Efendim seni
Her iki cihanı değer gözlerin
Az sözünde çok manalar saklıdır
Herkesin sözünden üstün sözlerin*

– Neden?

– Çünkü dünyada iken Allah'ı gören gözler O'nun gözleri, Allah'tan sonra en güzel sözler de O'nun sözleri oldu.

Sözlerindeki güzelliğe bakın:

“Komşusu açken tok yatan bizden değildir.”^[199]

“Kendi nefsin için istediğini, kardeşin için de istemedikçe hakiki mümin olamazsın.”^[200]

“Bizi aldatan bizden değildir.”^[201]

“Küçüklerimize şefkat, büyüklerimize hürmet göstermeyen bizden değildir.”^[202]

“Size kıldığınız namazdan, tuttuğunuz oruçtan daha çok sevap getiren bir iş söyleyeyim mi? Arası bozulmuş iki kişinin arasını düzeltmektir.”^[203]

Peygamber şairi Hassan b. Sabit de Peygamberimiz’i (sas) hakkıyla övmekte acze düşmüş, en sonunda çaresizliğini şöyle dile getirmiştir:

“Şiirimle Muhammed’i anlatmış, övmüş olmadım. Onu anlatmakla sözlerimi methetmiş, değerlendirmiş oldum.”

O öyle bir güzeldir ki,
O’ndan bahsedenin sözü güzel olur,
O’nun yüzüne bakanın gözü güzel olur,
O’nu kalbine koyanın kalbi güzel olur,
Okuluna götürenin okulu güzel olur,
Siyasetine götürenin siyaseti güzel olur,
Ticaretine götürenin ticareti güzel olur,
Sosyal hayatına götürenin sosyal hayatı güzel olur.

– Neden?

– Çünkü O’nun:

Adı güzel, tadı güzel, yâdı güzel,
Kalbi güzel, kalıbı güzel,
Sireti güzel, sûreti güzel,
Sözü güzel, sohbeti güzel,
Eli güzel, yolu güzel,
Dini güzel, kitabı güzel,
Hali güzel, ahlakı güzel.

Onun mübarek simasını gören Yahudi âlimlerinden Abdullah bin Selam:

“Bu simada yalan yok, bu yüzde hile olamaz. Bu yüz peygamber yüzüdür.” diyerek Müslüman olmuştur.

Allah, Peygamberimiz’in (sas) fiziğini kudretiyle, ahlakını da Kur’ân’ıyla güzelleştirmişti.

Bunun için Âişe validemiz:

“Elma doğrayan hanımlar, Yusuf’u karşılarında gördüklerinde, ellerini doğradılar da haberleri olmadı. Onlar benim dilberimi görselerdi, kalplerini doğrarlardı da yine haberleri olmazdı.” demiştir.

Süleyman Nazif’e demişler:

– Asırlardır Süleyman Çelebi'nin Mevlidi okunuyor. Sen de şairsin, sen de Süleyman'sın. Bir mevlit de sen yaz; bundan sonra senin mevlidini okuyalım.

Cevap vermiş:

– Süleyman Çelebi'nin mevlidinde bir mısra var. Onun gibi bir söz söylemedikten sonra mevlit yazmanın bir anlamı yoktur. Peygamberimiz'i tarif ederken demiş ki Süleyman Çelebi:

“Bir acep nur ki güneş pervanesi.”

Yani Hz. Muhammed (sas) öyle bir nurdur ki güneş onun etrafında ancak bir pervane olabilir.

Sadece gökteki güneş mi? Yerdeki güneşler ve 14 asrın bütün güneş şahsiyetleri de onun etrafında pervane olmuşlar; hatta ayağının altında bir toz olmayı istemişlerdir.

İşte Mevlana:

“Canım tende olduğu müddetçe Kur'ân'ın kölesiyim. Muhammed Mustafa'nın yolunun tozuyum, toprağıyım.” demiş;

İşte Pakistan'ın Muhammed İkbali:

*“Onun güneşinin zevali yoktur;
Ona inanmayanın kemali yoktur.”* demiş;

İşte Habeşistan kralı Necaşi:

“Keşke şu saltanata bedel, Muhammed Mustafa'nın hizmetkârı olsaydım.” demiş;

İşte Yûnûs:

*“Yûnûs metheyliyor seni dillerde
Dillerde dillerde hem gönüllerde
Arayı arayı gurbet ellerde
Ya Muhammed canım arzular seni”* demiş;

İşte Bediüzzaman:

“Muhammed Aleyhissalatü vesselam'ın nuru, kâinatın ruhu, Kur'ân dünyanın aklıdır. Kâinattan Peygamber'in nuru çıksa kâinat vefat edecek,

Kur'ân dünyadan çekilip gitse, dünya aklını kaybetmiş olacak, akılsız kalan başını bir gezegene vuracak ve kıyameti koparacaktır.” demiş;

İşte Âkif:

*“Dünya neye sâhipse, onun vergisidir hep;
Medyûn ona cem'iyeti, medyûn ona ferdi.
Medyûndur o ma'sûma bütün bir beşeriyet...
Yâ Rab, bizi mahşerde bu ikrâr ile haşret.” demiştir.*

İşte Alman şairi Goethe, Peygamberimiz'e âdeta yalvararak:

*“Kardeş ayırma bizi koynundan, yoksa bizi çöllerin kumu yutacak...
Hepimizi alıp koynuna, erıştır bizi Yüce Yaradan'ına” demiş;*

İşte Yaşlı ve gözleri görmeyen Varaka:

*“Ne olurdu halkı, yeni dine davet edeceğin günlerde genç olsaydım,
kavmin seni yurdundan çıkaracağı zaman sağ olsaydım da sana yardım
etseydim.” demiş;*

İşte Alman Başbakanı Prens Bismark:

*“İnsanlık senin gibi seçkin bir kudreti bir defa görmüş, bundan sonra bir
daha göremeyecektir. Ya Muhammed! Senin çağdaşın olamadığımdan
dolayı üzgünüm. Huzurunda tam bir hürmetle eğiliyorum.” demiştir.*

– Acaba güneşler ve güneş şahsiyetler, niçin pervane olmak için sıraya
girmişler? Bu cazibe Peygamberimiz'e nerden gelmiştir?

– Allah'tan.

Bir insan hakkında Allah:

O, üstün bir ahlak üzere bulunmaktadır.^[204]

O, güzel bir modeldir, onda sizin için güzel bir örnek vardır.^[205]

O'nun önüne geçmeyin.^[206]

Konuşurken O'ndan daha yüksek sesle konuşmayın.^[207]

O, ne getirdi ise onu alın, neden sakındırdıysa ondan uzak durun.^[208]

**Allah'ı seviyorsanız O'na uyun. O'na uyun, O'nu sevin ki Allah da
sizi sevsin.**^[209]

Ona biat, Allah'a biattır.^[210]

Biz O'nu alemlere rahmet gönderdik.^[211]

İşte bir insan hakkında Allah böyle derse, akan sular durur, akli olan ona kurban olur.

İşte bu sebepten dolayı Yûnûs:

*Canım kurban olsun senin yoluna
Adı güzel, kendi güzel Muhammed
Şefaata eyle bu kemter kuluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed. demiştir.*

Hız. Peygamber âlemlere rahmettir.

O, Araplara değil âlemlere rahmettir.

Yağmur gibi,

Hava gibi,

Toprak gibi.

Müminlere hidâyetiyle,

Münafıklara, onları bildiği halde öldürtmemesiyle,

Kâfirlere de, cezalarını ahirete bıraktırmasıyla rahmet olmuştur.

Cemadata rahmetti. Hacerü'l-Esved'i ve Uhud Dağı'nı hatırlayalım. Herkes Hacerü'l-Esved'e selam veriyordu, Hacerü'l-Esved'de onun görünce "Sana salat ve selam olsun ey Allah'ın Resûlü!" diyordu.^[212]

Peygamberimiz, beraberinde Ebû Bekir, Ömer ve Osman varken Uhud Dağı'na çıktı. Uhud sevincinden sarsıldı. Sanki deprem oluyordu. Peygamberimiz Uhud'a seslendi. "Rahat dur Uhud! Senin üzerinde bir peygamber, bir sıddık, iki de şehit bulunmaktadır." Peygamber kendisi, sıddık, Ebû Bekir, iki şehid de Hz. Ömer ile Hz. Osman'dı. Yakın gelecekte bu iki zatın şehit olacaklarını Allah'ın izniyle haber veriyordu.^[213] Yine Peygamberimiz, Uhud için demiş: "Uhud öyle bir dağdır ki o bizi sever, biz de onu."^[214]

Nebatata rahmetti. Kendisine selam veren ağaçları^[215] hatırlayalım.

Hayvanata rahmetti. Sahibini Peygamberimiz'e şikâyet eden deveyi, yeni doğum yapmış köpeğe yapılan şefkatli muameleyi^[216] hatırlayalım.

Hatif cinslere rahmetti. Gayptan gelen "ya zeyab ya zeyab" seslerini^[217] hatırlayalım.

Kuru kütüğe rahmetti. Peygamberimiz'den ayrı kalmaya dayanamayan ve mescidde ağlayan kuru kütüğü hatırlayalım.

Hanînü'l-ciz'=kuru kütük niçin ağladı?

Hanînü'l-Ciz' mucizesi, yani hurma kütüğünün hüznünlü ağlama olayı çok yaygın, çok meşhur ve mütevatirdir. Yalan söylemeleri mümkün olmayan

bir cemaat tarafından yani sahâbelerin yüksek bir cemaatinden on beş tarikle gelmiş, tabîînin yüzlerce imamları aynı olayı, aynı tariklerle kendilerinden sonraki asırlara haber vermişlerdir.^[218]

Olay şöyle cereyan etmiştir: Hz. Peygamber (sas), hurma kütükleri üzerine oturtulmuş olan mescidinde bir hurma kütüğünün üstüne çıkar, halka hitap ederdi. Resûlullah, daha iyi görülsün, sesi daha iyi duyulsun, sözleri daha iyi anlaşılsın diye üç basamaklı bir minber yapılmış. Resûlullah (sas) ilk konuşmasını yapmak üzere yeni minbere çıkınca, daha önceleri üstüne çıkıp konuşmalarını yaptığı hurma kütüğü inlemeye ve ağlamaya başlamış. Âlemlerin Efendisi yanına varıp mübarek elini kütüğün üzerine koyunca inilti kesilmiş. Olay mütevatirdir. Yani, hadis kritiği bakımından şüpheye yer vermeyecek bir kesinliğe sahiptir. Çünkü olay, bir mescid dolusu sahâbenin gözleri önünde olmuş ve seyredenler aylarca etkisinden kurtulamamışlardır.^[219]

Bir rivâyette de Ubey b. Kâb, Hz. Resûl'ün kütüğü kucaklarken şu sözleri söylediğini belirtiyor: **“Sakin ol, istersen seni eskiden bittiğin yere götürüp yeniden dikeyim, yeniden yetiş. İstersen seni cennete dikeyim de cennet ırmaklarından kana kana iç, meyve ver. Ve meyveni Allah'ın sevgili kulları yesin. Nasıl istersen öyle yapayım.”**

Kütük şöyle dedi:

“Beni cennete dik ki Allah'ın dostları benim meyvelerimden yesin. Hem orası her şeyin beka bulduğu, çürüyüp kaybolmadığı bir âlemdir.” Bunun üzerine Resûlullah:

“Ben de öyle yaptım.” dedi, ardından da şöyle buyurdu: **“Kütük, beka yurdunu fena yurduna, ahireti dünyaya tercih etti.”** Hz. Peygamber'in emirleriyle kütük yerinden alınıp yeni minberin altına konuldu.^[220]

Meşhur Hasan-ı Basri, bu olayı öğrencilerine ders verdiği vakit ağlardı ve şöyle derdi: *“Bir kuru kütük Resûl-i Ekrem'in özlemine çekiyor, ayrılığına dayanamayıp ağlıyor. Halbuki O'nun özlemine çekmeye ve O'nun hasretiyle yanmaya siz daha çok layıksınız!”*^[221]

H. Peygamber'in elindeki mucize

Allah ona öyle bir el vermişti ki o el,

Kimi zaman zikirhane,

Kimi zaman eczahane,

Kimi zaman da cephane oluyordu.

Celal ile kalktığı zaman parmağıyla ayı ikiye bölüyordu.

Cemal ile döndüğü vakit aynı el on musluklu çeşme oluyor, on parmaktan su akıtıyor ve ordu kana kana su içiyordu.

Demek bu elin sahibin Allah yanında fevkalade değeri vardı ve bu el ile biat edenler, iki cihan saadet ve cennetine nail olacaklardı.

Hz. Peygamber'in sîretindeki (ahlakındaki) güzellikler

Ne eliyle ne de diliyle kimseyi incitmemiş ve kimsenin onurunu kırmamıştır.

Bir gün Kâbe'yi karşısına aldı ve seslendi:

– **Ey Kâbe ne kadar hoşsun, kokun ne kadar da güzel! Şanın, hürmetin ne kadar da yüce! Ama, canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki Allah nezdinde malıyla, canıyla mü'minin hürmeti (dokunulmazlığı, saygınlığı ve hakkı), senin hürmetinden (dokunulmazlığından, saygınlığından ve hakkından) daha büyüktür. Biz onun hakkında iyilikten başka bir şey düşünemeyiz.**"^[222]

Bu hadisten ilhamını alan Yûnûs:

*Yûnûs der ki: Ey hâce,
İstersen var bin Hacca,
Hepsinden de iyice,
Bir gönüle girmektir.*

Derken; Narman'ın Sümmanî babası da:

*Gurbete gidenler azığın alır,
Kimisi giderken kimisi kalır,
Kimi sevap için Kâbe'ye varır,
Kâbe kapınızda bilmez misiniz, demektedir.*

Hz. Peygamber kadının kırılan onurunu tamir etti

Herkese, özellikle de kadına, kız çocuklarına daha çok şefkatini gösterdi. Çünkü o devirde en çok onların onuru kırılmıştı. Kız çocuğu doğurmak yüz karası sayılıyordu.^[223] Bir kısım kadınlar fuhuş makinesi haline getirilmişti, sırtından para kazanılıyordu. Kadın, sokağa, sahneye, sahile, ekrana atılmıştı. Elinden kocası, çocuğu, eşi ve elbisesi alınmıştı. Kullanılan ve atılan bir objeden farkı yoktu.

Peygamberimiz kadını düştüğü yerden tutup kaldırdı. Elbisesini sırtına verdi. Sen ahlaklı bir beyefendinin eşi olmaya layıksın, dedi. Evinin sultanı, çocuklarının annesi yaptı. Ve: **“Cennet anaların ayakları altındadır.”**^[224] buyurarak cenneti annelerin ve iffetli hanımların ayağının altına serdi.

“Kadınlarla güzel geçinin.”^[225] **“Sizin en iyiniz, hanımına en iyi davranmanızdır.”**^[226]

Ana-babanın hakkı

“Senin Rabbin, O’ndan (Allah’tan) başkasına kulluk etmemenizi ve anne-babaya iyilik etmeyi emretti. Şâyet onlardan biri veya ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, onlara: “Öf” bile deme ve onları azarlama; onlara güzel söz söyle. Onlara merhametle alçak gönüllülük kanadını ger ve de ki: “Rabbim! Onlar beni küçükken nasıl terbiye ettilerse sen de onlara öylece merhamet et.”^[227]

Bir gün sordu:

“Büyük günahların en büyüğünü size haber vereyim mi?”

Bu soruyu üç defa tekrarladı. Ashâb-ı kiram:

“Evet, haber ver ya Resûlullah!” dediler. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem:

“Allah’a şirk koşmak, ana-babaya asi olmak, bir de yalan yere şahitlik etmektir.”^[228]

*Ana başa taç imiş/Her derde ilaç imiş,
Bir oğul pîr olsa da/Anaya muhtaç imiş.*

Kız çocuklarının öldürülmesine engel oldu, kırılan onurlarını tamir etti.

Kız çocuklarına kol kanat gerdi. Öldürülmelerine engel oldu. **“Kimin üç, iki veya bir kızı olur, onlara iyi bakar, gönüllerini hoş tutarsa ona cennet vacip olur.”**^[229] **“Her hangi bir Müslüman ki, yanında iki kızı yetişir de onlara güzel bakar, onlarla güzel geçinirse, o kızlar o Müslümanı cennete sokarlar.”**^[230]

“Hangi bir kızın kocası ölür veya boşanır, babasının veya erkek kardeşinin evine döner de, baba veya erkek kardeş o kıza evini, bağrını ve sofrasını açar ve onun ihtiyaçlarını karşılamak için harcamalarda bulunursa sadakaların en büyüğünü vermiş olurlar.” derdi.

Kendisi kızı Fatımâ’nın alnından öper, minderini altına verir, saçlarının arasından cennet kokuları aldığını söylerdi.^[231]

Peygamberimiz, erkek-kız ayrımı yapmazdı. Şefkatiyle hepsini bağına basardı. Kızlar hakkında bu hadislerin söylenmesinin sebebi, kızların ve kadınların o devirde onurlarının daha çok kırılmış olmasındandı.

Allah'ın sevgisinin “Muhammed” olarak tecelli etmesi

Seven sevdiğine gül uzatır, seni seviyorum, diye. Ezelî ve Ebedî Sevgilimiz olan Allah da Hz. Muhammed (sas) Efendimiz'i, bir gül demeti ve bir çiçek buketi olarak bize sunmuştur; sizi seviyorum diye.

Hz. Peygamber, Allah'ın muhabbetinin misali, rahmetinin de timsalidir. Diğer bir ifade ile o Allah'ın sevgilisi, hatta sevgisidir. Allah'ın rahmeti ve sevgisi sanki Muhammedleşmiş yere inmiştir.

Onun için şair:

*“Muhabbetten Muhammed oldu hasıl
Muhammed'siz muhabbetten ne hasıl.”* demiştir.

Allah'ın sevgisinin türlü şekillerde tecelli etmesi

Bir şarkıcı bağıyor:

“Gökten yağmur değil, sevgiler yağsın”

Bunu duyunca ben de: *Sus ey nâdân! Gökten zaten yağmur değil, sevgi yağıyor,* diye bağırdım.

Yağmurun, Anadolu'da bir adı “rahmet”tir; bir adını da ben koyuyorum: “Muhabbet”

Allah'ın sevgisi Muhammedleşip yere indiği gibi, bazen de yağmurlaşır yere iner.

Bazen güneşleşir, doğar.

Bazen su olur, çağlar.

Bazen bulut olur, muhtaçlara ağlar.

Bazen türlü türlü nimet olur, meyve olur, çiçek olur, içimizi, dışımızı, sofralarımızı ve kâinatımız süsler.

Allah'ın sevgisi, ana olur, baba olur, evlad olur, bağ olur, bahçe olur vs.

Allah, muhabbetini yani Muhammed'ini bize göndermekle,

Bizi kâinat sarayında ağırlamakla,

Sayısız iç ve dış nimetlerle bedenimizi ve soframızı donatmakla,

Ebedi saadete ve cennete göndereceği müjdesini vermekle bizi sevdiğini göstermiştir.

Bizi sevmeseydi, hiçbir sevgilinin hiçbir sevgiliye veremeyeceği hediyeler verir miydi?

El, ayak, dil, dudak, göz-kulak, bilek-gerdan, ruh-beden gibi hiçbir sevgilinin hiçbir sevgiliye takamayacağı takıları takar mıydı? Taktığını söyleyerek sizi teşekkürle davet eder miydi?^[232] Merhametli ve bağışlayıcı, seven ve şefkat eden “Raûf” ve “Vedûd” bir Zât olduğunu haber verir miydi?^[233] Raûf bir peygamber^[234] gönderir miydi?

Yine:

“Nasıl olur da (her türlü iyiliğin ve muhabbetin kaynağı olan) beni bırakır, (her türlü kötülüğün ve düşmanlığın kaynağı olan ve aynı zamanda sizin düşmanınız olan) şeytani ve çocuklarını dost edirsiniz? Zalimler için bu ne kötü bir değiş-tokuştur.”^[235] der de sitem eder miydi?

Görülüyor ki Allah bizi sevdiğini isbat etmiştir. Acaba biz de emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından uzak durmakla sevdiğimizi isbat edebilir miyiz, edebiliyor muyuz? O’nu sevmenin yollarını ve O’nu sevenlerin hallerini merak ediyor muyuz? O’nu sevdiğimizi isbat için gereken çabayı sarf ediyor muyuz? Elimizi vicdanımıza koyup düşünelim.

Peygamberimiz’in ümmetine düşkünlüğü

Peygamberimiz mahza muhabbettir. Allah’ın sonsuz muhabbeti onda temerküz etti, yoğunlaştı. Onun içindir ki o muhabbetiyle bağrını her şeye ve herkese açmıştır. Bu yüzden ırkçılık yapmadı, bu yüzden herkese acıdı. Vahşilere, Hintlere, İkrimelere bağrını açtı. Her ırk O’nun ümmetiydi. Her yerde ümmetini düşündü. Çünkü ümmetine çok düşküdü.^[236] Dünyaya gelirken, yaşarken, yerde-gökte (Miraç’ta) ümmetini düşündü. Ahirette de yine ümmetini düşünecek.

Ümmetini bu kadar düşünen ve ümmetine bu kadar düşkün olan bir peygambere ümmeti acaba dünyasında ne kadar yer ayırabilmektedir? Ümmet elini vicdanına koyup düşünmelidir.

Bedeviye medenice muamelesi

Mescidde küçük abdestini bozan bedevinin rencide edilmesine engel oldu. Çölden gelmiş bir insanın kınanamayacağına, edep, adap öğretmeden kimseden bir şey beklenemeyeceğine dikkat çekti.

Kabalığın, hiddetin ve şiddetin hakim olduğu bir devirde Hz. Peygamber’in (sas) sergilediği nezaket, hoşgörü ve tahammülkârlık da insanı hayrete düşürüyor. Şöyle ki: Bir gün Allah Resûlü mescidde

oturuyorlardı. Bir bedevi içeriye girdi; ihtimal Efendimiz'e bir şeyler sorup öğrenecekti. Fakat bu adam gitti ve mescidin bir tarafına idrar etmeye durdu. Oradakiler müdahale etmek istediler. Allah Resûlü; **“Adamı rahat bırakın ve idrarını kestirmeyin. Gidiniz, bir kova su getirip idrarın üzerine dökünüz; su o pisliği alır götürür, orası da temizlenir.”**^[237]

Resûlullah Efendimiz, bu nezaket ve hoşgörüsü ile bedevîleri medenileştirdi, hatta medenî milletlere üstad eyledi.

“Ben size karşı, oğlunuza karşı baba gibiyim. Size şunu öğretirim: Tuvalete girdiğinizde kibleyi ne öne, ne de arkaya almayınız.”^[238]

Bu hadisten de anlaşılıyor ki Resûlullah hayatın en ince ayrıntılarına dahi ölçü getirmiştir.

7. Asrın başlarında diş fırçasını kullanmış, kalb ve ruh temizliğinden tutun beden temizliğine, elbise temizliğine, mekan temizliğine varıncaya kadar sağlıklı ve huzurlu yaşamının yollarını öğretmiştir.

Zina için izin isteyen Cüleybib'i ikna ve irşadı

Allah Resûlü'nün huzuruna bir genç gelir. Sahabe, bu gencin ismini sarahaten zikretmez; ancak bazı rivâyetleri tevhid edip birleştirdiğimizde bu gencin Cüleybib (ra) olduğu anlaşılıyor. Bu genç gelir ve: “Ya Resûlullah, zina için bana izin ver, çünkü tahammül etmem mümkün değil” der. Orada bulunanların reaksiyonu çeşitli olur. Kimisi ağzını kapamak ister ve “Allah'ın Resulü'ne karşı böyle terbiyesizce konuşma!” imasında bulunur, kimisi eteklerinden tutup çeker. Kimisi de suratına bir tokat vurmaya niyetindedir. Ama, bütün bu olumsuz davranışlara sadece şâni yüce Nebi, şefkat peygamberi ve merhamet âbidesi, susar; onu dinler, sonra da yanına çağırır, dizlerinin dibine alır ve oturtur. Buraya kadar olan muamelesiyle zaten onu büyülemiştir. Ve büyülenmiş bu insana sorar:

- **Böyle bir şeyin senin annenle yapılmasını ister miydin?**
- Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Resulü, istemezdim.
- **Hiçbir insan da, annesine böyle bir şey yapılmasını istemez! Senin bir kızın olsaydı, ona böyle bir şey yapılmasını ister miydin?**
- Canım sana feda olsun ya Resûlullah, istemezdim.
- **Hiçbir insan da, kızı için böyle bir şey yapılmasını istemez! Halanla veya teyzenle böyle bir şey yapılmasını ister miydin?**
- Hayır, ya Resûlullah, istemezdim!
- **Kız kardeşinle ister miydin bir başkası onunla zina etsin?**
- Hayır, hayır, istemezdim! Ve son söz,

– **Hiç kimse de halasıyla, teyzesiyle ve kızkardeşiyle zina edilmesini istemez.**

Evet, bu muhavere ile akıl mantık plânında Allah Resûlü, bu genci avucunun içine almış ve âdeta teneşir tahtasına uzatmış ve onu bir meyyit haline getirmiştir. Ve artık sadece yıkaması kalmıştır. Elini bu gencin göğsüne koyar ve şöyle dua eder: **“Allah’ım bunun günahını bağışla, kalbini temizle ve namusunu muhafaza buyur.”**^[239]

Cüleybib, bu duadan sonra iffet âbidesi haline gelmiştir. Gelmiştir ama daha önceki hayatı bilindiği için kimse ona kız vermemektedir. Derken yine Allah Resûlü, araya girer ve Cüleybib evlenir.^[240] Evlendikten sonra ilk muharebede de şehid düşer. Muharebe sonunda Allah Resûlü, etrafındakilere sorar: **“Hiç eksisiniz var mı?”** Cevap “Yok, ya Resûlullah hepimiz tamamız!” Ama, Allah Resûlü: **“Benim bir eksğim var.”** der. Ve Cüleybib’in başucuna gelir. Tam yedi kişi öldürmüş, sonra da öldürülmüştür. Başını dizine koyar ve şöyle buyurur: **“Bu Cüleybib benden, ben de bu Cüleybib’denim.”** Ve Cüleybib, bu payeye kavuşarak ötelere uçar.^[241]

Zinakâr bir genci hem de çok kısa bir zamanda bu noktaya getirmek kime nasip olmuş bir fazilettir?

Ensardan birinin hurma ağaçlarını taşıyan küçük yaramaz Rafi’ ibni Amr’ı bahçe sahibi yakalayarak Peygamberimiz’in huzuruna getirdi. Peygamberimiz o müşfik sesiyle Rafi’e:

– **Çocuğum, bu zatın hurma ağaçlarını niçin taşıladın?,** diye sordu. Rafi’ mahcub bir eda ile:

“Aç idim ya Resûlullah, karnımı doyurmak için taşıladım” diyerek kendini müdafaa etmek istedi. Resûlullah Efendimiz, mübarek yüzündeki tebessümü ve şefkatli elleriyle Rafi’i okşarken:

“Bir daha ağaçları taşılama yavrum! Altına düşenleri al, ye! Allah seni doyurur.” buyurdu, sonra da **“Allah’ım! Bu yavrunun karnını doyur!”**^[242] diye dua etti.

Hakka karşı vefalı ve halka karşı vefalı idi.

Gerek Allah’tan ve gerekse insanlardan gördüğü iyilikleri hiç unutmazdı.

Allah’a karşı vefasını, Allah’a olan fevkalade sevgisinde ve dayanılmaz ibadetlerinde görüyoruz.

İnsanlara vefasını da eşi Hatice validemize, amcasının hanımı Fatma’ya ve bütün insanlara gösterdiği güzel muamelede görüyoruz.

Peygamberimiz'in hanımlarının ilki Hz. Hatice validemizdir. (ra) Efendimiz, Hz. Hatice vefat edinceye kadar onun üstüne hiçbir kadın almamıştır. Hatice validemiz, henüz 25 yaşında bulunan Muhammed (sas) ile nikâhlandığında kendisi 40 yaşında bir dul olup iki çocuk anası idi. Peygamberimiz (sas), 25 yıl müddetle Hatice validemizin vefatına kadar "tek kadınla evli" (monogam) kalmıştır. Hem de pek çok kadınla evlenmenin yaygın ve normal olduğu o devir ve o bölgede. Hem de Hz. Hatice validemizin:

"Ya Muhammed!.. Ben ihtiyarladım. Cinsi ihtiyacını tatmin kabiliyetim kalmadı, sabır ve tahammül ile nefesine eza edip durma!" teklifine rağmen.

Hz. Muhammed (sas) Efendimiz, muhterem eşinin bu arzusunu yerine getirerek değil, bilakis o kalbi, ihtiyar halinde yalnız bırakmamak suretiyle memnun etmiştir. Eşe karşı vefanın harika bir örneğidir bu. [243]

Çok iyiliğini gördüğü amcası Ebû Talib'in hanımının vefat haberini alınca, hıçkırıklarla ağladı. "**Bugün benim anam öldü.**" dedi. "**Anamdan görmediğim iyilikleri ben bu kadından gördüm.**" diyordu. Bununla da kalmadı, cübbesinden bir parça kesti, Fatma'nın kefeninin üzerine koydu. Bununla da kalmadı, Fatma'yı kabre koymadan, kabrine girdi, bir müddet uzanıp yattı. "Niçin böyle yaptın?" diyenlere, Cübbemden bir parça kesip kefenine koydumki Allah ona cennet elbiseleri giydirdi. Kabrine uzandım ki Allah ona kabir sıkıntısı ve azabı yaşatmasın. Çünkü ben bu kadından çok iyilikler gördüm. [244]

Şahsına yapılan kötülükleri affetti. Ama Allah'ın kurallarının çiğnenmesine izin vermedi

Diğer bir ifade ile şefkati en azılı düşmanlarını dışlamadı, adaleti yakınlarını kayırmadı.

Önce birincisine ait misallerden birkaç tanesini hatırlatayım:

- 1- Kâbenin duvarının dibinde secdede iken boynuna yeni doğum yapmış devenin işe yaramaz atıklarını koydular.
- 2- Safa tepesine taşlandı.
- 3- Taif'te taşlandı.
- 4- Pazar ve panayırda taşlandı.
- 5- Yoluna diken serdiler.
- 6- Yüzüne tükürük savurdular.
- 7- Gıda ambargosuna maruz bıraktılar.
- 8- Suikast düzenlediler.

9- Yurdunu terke (hicret) mecbur ettiler.

10- Bütün bunlara rağmen keser döndü, sap döndü, hesap döndü. Efendimiz 12 bin kişilik bir ordu ile Mekke'yi kansız-kavgasız aldı. Ordusuyla Mekke'yi, genel af ilan etmesiyle de gönülleri fethetti.

Kendisine en ağır işkenceyi reva görenleri Mekke'nin fethinden sonra genel af ilan ederek bağışladı.

Bu kadar kötü muamele karşısında, bu kadar güce erişen hangi insan, en azılı düşmanlarına bu affı, bu şefkati ve merhameti gösterebilir ve gösterebilmiştir?

Demekki Peygamber'in en ağır eziyetlere maruz kaldığı zamanlar ses çıkarmaması ve beddua etmemesi korkaklığından değil, şefkatinden, muhabbetinden ve ümmetini kurtarmaya düşkünlüğündenmiş.

Bedduasıyla hepsini helak edecek güçte iken, sabrıyla ve şefkatiyle hepsini iki dünyanın cehenneminden kurtardı.

Bu ancak olsa olsa âlemlere rahmet gönderilmiş Muhammed Mustafa'nın (sas) işi olabilir. Yunusun şu dörtlüğünü hatırlamadan edemeyeceğim:

*Aşık Yûnûs neder dünyayı sensiz,
Sen hak peygambersin şeksiz, gümansız,
Sana uymayanlar gider imansız,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed.*

Adaleti yakınlarını kayırmadı, şefkati düşmanlarını dışlamadı

Yukarıda anlatıldığı gibi bu kadar şefkatli bir Peygamber, adaletin tecelli etmesi için de alabildiğine tavizsiz davranmıştır. Buna misal: Hırsızlık yapan Mahzûmî kabilesine mensup Fatma'nın ceza almaktan kurtulması için gösterilen çabalar karşısında Peygamberimiz'in tavrı ve şu sözü:

“Bu hırsızlığı yapan Mahzumî kabilesine mensup Fatma değil de Muhammed'in kızı Fatma olsaydı, onun da elini keserdim.”

Bu olayı okuyan 1789 Fransız ihtilalinin komutanı General Lafâyet: “Aşk olsun sana Arap, adaletin ta kendisini bulmuşsun.” demekten kendini alamamıştır.^[245]

Yirmi üç sene gibi kısa zamanda büyük inkılablar gerçekleştirdi.

İbtida ile intihayı birleştirdi

23 sene gibi kısa zamanda, çağ açtı-çağ kapattı. Vahşet ve cehalet asrını, saadet ve medeniyet asrına dönüştürdü. O'nu başarıya götüren, Allah'a olan

sevdası ve bu sevdanın sonucu kıldığı mükemmel namaz. Dünyada iken cennetle müjdelenmiş adam yetiştirdi.

Fevkalade mütevazı idi

Resûl-i Ekrem (sas), aşırı hürmette ifrata varmanın ileride bir fitneye inkılap edeceğinden korktuğu için veya ashabına olan şefkat ve alçak gönüllülüğünden dolayı kıyamı kerih görmüştü. Haddi zatında ilim erbabına, fazilet ve güzel ahlâk sahiplerine karşı kıyam-ı ta'zimin kerih olmadığını İkrime için kıyamıyla bilfiil göstermişti.

Allahu Teâlâ O'nu "Hükümdar Peygamber" veya "Kul Peygamber" olmak arasında muhayyer bırakmış, O "Kul Peygamber" olmayı tercih etmişti. Allah Teâlâ bu tevazuuna karşı O'nu ademoğlunun efendisi ve kıyamet günü insanların şefaataçisi yaptı.

Meşhur Hatem-i Tai'nin oğlu Adıyy, Mekke'ye Resûlullah'ı ziyarete gelmişti. Bir hükümdarla karşılaşacağını zannediyordu. Çünkü bütün Arabistan Resûlullah'ın emri altına girmişti. Medine'ye gelince Resûlullah O'nu evine davet etti. Yolda giderlerken Resûlullah uzun müddet, ayakta bir ihtiyar kadının ihtiyaçlarını bizzat dinledi. Eve vardıklarında, Adıyy'yi içi lif dolu deriden bir minder üzerine oturttu. Kendisi de yere oturdu. Bu mütevazı davranışları gören Adıyy içinden: "*Vallahi bu bir hükümdar olamaz. Ancak olsa olsa bir peygamber olur.*" diye düşünüyordu.^[246]

Enes b. Malik (ra) anlatıyor: "Resûl-i Ekrem (sas) hastaları ziyarete gider, başucunda oturur, zararın yok inşaallah, iyi olacaksın der, teselli ederdi. Ağrıyan azalara, mübarek sağ elini koyar, şu duayı okurdu: "**Bismillahi erkîke min külli dain yü'zîke vallahu yeşfike**" yani "**Allah'ın adıyla seni, sana eziyet veren hastalıktan tedavi ediyorum. Allah sana şifa versin.**"^[247]

Cenazelerde hazır bulunurdu. Merkebe binerdi. Bir köle O'nu davet etseydi davetine icabet ederdi. (Zengin, fakir ayrımı yapmazdı.) Beni Kurayza Yahudileri harp için üzerine yürüdükleri günde O, palanı ve yuları hurma lifinden yapılmış bir merkebe binmişti. Herkes enaniyet, gurur ve kibrini kırıp merkebe binemez; hele makam ve mevki sahipleri asla. Ama Resûlullah binmiştir. Bu da O'nun mütevaziliğine başka bir misaldir.

Hz. Âişe validemizden Resûlullah'ın evde ne yaptığı soruldu. O da: "*Ehlinin hizmetinde idi. Ezanı işitince çıkardı.*" diye cevap verdi.^[248] Şifa'da şu satırlara rastlamaktayız: "Ailesine yardım eder, ev işlerini görürdü. Elbiselerini diker, yamar ve temizlerdi. Koyunları sağlar, evi

süpürür, ayakkabılarını tamir eder, kendi hizmetini kendi yapardı. Hizmetçilerle beraber yemek yer, pazardan aldığı şeyleri kendi taşırdı. Yükünü taşımak isteyenlere: “Bir şeyi taşımaya sahibi daha layıktır.” derdi. Bir gün huzuruna bir adam girmişti. Resûlullah’ın heybet ve azametinden titriyordu. Resûlullah ona şöyle dedi: **“Sakin ol, korkma, ben bir hükümdar değilim. Kureyş’ten, kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum!”**^[249]

Bedevî Zahir’e muamelesi

Zahir adında köylü bir dostu vardı. Köy ürünleri getirir, Medine pazarında satardı. O ürünlerden Peygamberimiz’e de ikramda bulunurdu. Peygamberimiz de ona şehir ürünlerinden hediyeler verirdi. **“Zahir bizim köyümüz, biz onun şehriyiz.”** derdi.

Zahir bir gün Medine pazarında iken Peygamberimiz arkadan yaklaştı, iki mübarek elleriyle Zahir’in gözlerini kapattı ve bağırdı: Bu köleyi kim satın alır, bu köleyi kim satın alır?

Zahir şöyle dedi:

– Ey Allah’ın Resûlü benim gibi çirkin bir adamı kimse değer verip de almaz. Bunun üzerine Efendimiz:

– **Öyle deme Zahir, senin Allah katında değer çok büyük,** dedi.

Yine buyurmuşlardır ki: **“Allah, (sizleri değerlendirirken) sizin suretinize ve servetinize bakmaz; kalplerinize ve amellerinize bakar.”**^[250]

Yani sizi suretinizin güzelliği, servetinizin çokluğu değil, kalbinizdeki Allah’a olan imanınız ve imanınızın gereği olan ibadetiniz ve salih amelleriniz kurtaracaktır.

Hız. Peygamber’i sevenlerin hali

Bir adam geldi, beti benzi solmuştu.

Efendimiz sordu:

– Hasta mısın, niçin böylesin?

– Ey Allah’ın Rasûlü, ahirette seni görmek istediğim zaman göremezsem, senin ayrılığına nasıl dayanırım, diye ödüm kopuyor. Bunun üzerine Allah şu âyeti indirdi: **“Kim Allah’a ve Peygamber’e itaat ederse, işte onlar, Allah’ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, siddîklarla, şehidlerle ve iyi kimselerle birliktedirler. Bunlar ne güzel arkadaşlardır.”**^[251]

Ebû Bekir'in (ra) Miraç konusundaki teslimiyetini ve sevgisini, Hz. Ömer'in (ra) önce "nefsim hariç" deyişini, sonra "Seni canımdan da çok seviyorum." sözünü hatırlayalım. Hz. Ali'nin (ra): "*Beni yaratan Allah, yaratırken babama mı danıştı ki O'na inanmak için ben babama danışayım!*" sözünü hatırlayalım. İçki müptelası birine "melun" diyen bir sahâbesine: "**Öyle söyleme, o Allah'ı ve Resûlünü çok seviyor.**" diyerek çıkışmasını, o insanın şefkatle o halden kurtarılması gerektiğine dikkat çekmesini hatırlayalım.^[252]

Ahret endeksli hayatı vardı

Bunun için kızı Fatma'nın kolyesine itiraz etmiş.^[253]

Bunun için ashabının kolları arasında mescide çıkmış. Ümmetinden helallik istemiş.^[254]

Bunun için köle ve hizmetçilere insanca muamele yapılmasını istemiş. "**Emriniz altındaki insanlar hakkında Allah'tan korkun, iki zayıf hakkında Allah'tan korkun: Dul kadın ve yetim çocuk.**" buyurmuş.^[255]

Bunun için en mükemmel namazı o kılmış. Ümmetine de ısrarla bunu tavsiye etmiş.

Bunun için "**Namaz gözümün nuru kılındı.**"^[256] demiş, "**Dinde namazın yeri, cesette başın yeri gibidir.**"^[257] buyurmuş. Onun dininde namaz dinin direği gösterilmiştir.

Huşusuz, tadil-i erkânsız, cemaatsiz namaz kılmamış. İki zorunlu durum hariç namazını kazaya bırakmamış. Bir vakit dahi olsa namazı terk etmemiş. Sitresini namazla eritmiş, rahatını ve huzurunu namazda bulmuş.

Bu namazı sebebiyle 23 sene gibi kısa zamanda tahmin edilmeyecek derecede büyük inkılaplar yapmış büyük başarılarla imza attı.

Hz. Peygamber'in mal varlığı

"**Biz peygamberlerin mirası yoktur, bizim bıraktıklarımızın hepsi sadakadır.**" buyurmuştu. Vefatı anında ne bir dirhem, ne bir dinar, ne bir köle, ne bir cariye, ne bir koyun, ne bir deve, ne de bir şey bırakmadı. Ancak beyaz astarını, silahını ve sadaka olarak bağışladığı arazi parçasını bıraktı.^[258]

Sade yaşar, sade giyinir, sade yemekler yedi. Bulduğunu yer, bulduğunu giyer, yer üstünde oturmaktan çekinmez, elbisenin süslüsünü ve mükellefini sevmezdi. Cuma ve bayram namazlarında gâyet kıymetli bir elbise

giymesinin iyi olacağını tavsiye eden Hz. Ömer'e (ra): **“Bu gibi elbiseleri ancak ahiretten bir şey ummayanlar giyer.”** cevabını vermişti.

Her şeyde sadeliği severdi. Örtülerle süslü eve girmez: **“Bizim çamurları ve tuğlaları süsleyecek servetimiz yoktur.”**^[259] derdi. Ensardan birinin evinin üstünde bir kubbe görmüş: **“Her lüzumsuz bina sahibi için vebal olur.”**^[260] buyurmuş, evin sahibi de o kubbeyi yıktırmıştı.

Yalnız Peygamber, çoban Peygamber, dayanılmaz işkencelere maruz peygamber, sürgün Peygamber, aile reisi Peygamber, belde başkanı Peygamber, komutan Peygamber, hâkim Peygamber, savcı Peygamber, avukat Peygamber, diplomat Peygamber, başbakan Peygamber, cumhurreisi Peygamber. Bu hayat çizgisinde istikametten şaşmayan ve aşırılıklara taşmayan, israfa düşmeyen, haktan, hukuktan, adaletten ayrılmayan, lükse, şatafata, israfa asla razı olmayan Peygamber. İtibarın sarayda, saltanatta değil, tevazuda, istiğnada ve güzel ahlakta olduğunu bilen, gören ve gösteren Peygamber.

Hz. Ömer (ra) işte bu Peygamber'in (sas) odasında gördüklerini şöyle anlatıyor: Sırtında bir ihramı vardı. Bir tarafta çıplak bir sedir, üzerinde deriden bir yastık duruyordu. Bir köşede bir avuç yulaf, bir post, boş bir su tulumu gördüm. Bu manzara karşısında ağladım. Niçin ağladığımı sordu. Nasıl ağlamayayım ki, dedim, üzerinde yattığınız yatak vücudunuzun üzerinde izler bırakmış, sahip olduğunuz her şey, işte bu odanın içinde. Kayserler, Kısralar dünyanın bütün zevkini sürdükleri halde, siz Allah'ın peygamberi böyle bir hayat geçiriyorsunuz! Hz. Peygamber'in (sas) cevabı şu oldu: **“Ey Hattab'ın oğlu! İstemez misin ki (fani) dünyanın nimetleri onların olsun da (ebedî dünyanın) ahiretin nimetleri bizim olsun!”**^[261]

Peygamberimiz'in bu hali fakirliğinden değil cömertliğinden, elindeki nimetleri ve imkânları muhtaçlara dağıtmasından, dünya malına karşı gözünün tokluğundan, ümmetinin kahir ekseriyetinin hayatını tercih edişindendi.

Allah'ın, ümmeti Hz. Peygamber'e muhalefetten sakındırması

Bu hususta sadece iki âyeti hatırlatmakla yetineceğiz:

فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ
فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

1- “Peygamber'in emrine aykırı hareket edenler, başlarına bir bela inmekten, yahut kendilerine acıklı bir azap isabet etmekten

sakınsınlar.”^[262]

2- “Bir vakit de, “Ey Allah, eğer bu Senin katından gelmiş bir hak kitap ise, hiç durma üstümüze gökten taşlar yağdır veya bize daha acı bir azap ver.” demişlerdi.^[263]

“Halbuki sen içlerinde iken Allah, onlara azab edecek değildi. İstiğfar ettikleri sürece de Allah onlara azab edecek değildir.”^[264]

Teşekkür ve dua.^[265]

^[197] Bu konferansın tam metni, “Hitabet Kitabından Çıkarılan Başlıklar ve Konular” dosyasında bulunmaktadır.

^[198] Ahzab, 33/42.

^[199] Hâkim, II, 15; Heysemî, VIII, 167.

^[200] Buhârî, “Îmân” 7; Müslim, “Îmân”, 71-72. Ayrıca bkz. Tirmizî, “Kıyâmet”, 59; Nesâî, “Îmân”, 19, 33; İbn Mâce, “Mukaddime”, 9.

^[201] Müslim, “Îmân”, 164, “Fiten”, 16.

^[202] Ebû Dâvûd, “Edep”, 58.

^[203] Ebû Dâvûd, “Edep”, 52.

^[204] Bkz. Kalem, 68/4.

^[205] Bkz. Ahzab, 33/21.

^[206] Bkz. Bkz Hucurat, 49/1.

^[207] Bkz. Hucurat, 49/2.

^[208] Bkz. Haşr, 59/7.

^[209] Bkz. Al-İmran, 3/31.

^[210] Bkz Fetih, 48/10.

^[211] Bkz. Enbiya, 21/107.

^[212] Bkz. Müslim, “Fezail”, 2; Süheylî, *Ravdu’l-ünüf*, II, 388, Halebî, *İnsânu’l-uyûn*, I, 361.

^[213] Bkz. Buhârî, “Ashâbu’n-Nebî”, 6; Tirmizî, “Menâkıb”, 18/3703; Nesâî, “Ahbâs”, 4.

^[214] Bkz. Buhârî, “Cihâd”, 71; Müslim, “Hacc”, 504.

^[215] Bkz. Tirmizî, “Menâkıb”, 6.

^[216] Bkz. Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, I, 205.

^[217] Bkz. Ali el-Kari, *Şerhu’ş-Şifâ*, I, 748; Süyûtî, *el-Hasâisü’l-Kübrâ*, I, 252.

^[218] Said Nursî, *Mektubat*, 130-131.

^[219] Bkz. Buhârî, “Menâkıb”, 25; İbni Mâce, “İkâme”, 199; Nesâî, “Cum’a” 17; Tirmizî, “Cum’a”, 10; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, I, 248.

[220] Bkz. Buhârî, “Menakıb”, 25; Tirmizî, “Cuma”, 10; Nesai, “Cuma”, 17; İbn Mace, “İkame”, 199; Darimî, “Mukaddime”, 6; Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, IV, 139.

[221] Vehbi Karakaş, *Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül Hz. Muhammed (sas)*.

[222] İbn Mace, “Fiten”, 2.

[223] Bkz. Nahl, 16/58.

[224] Bkz. Nesaî, “Cihad”, 12.

[225] Nisa, 4/19.

[226] Tirmizî, “Reda”, 11; İbn Mace, “Nikâh”, 50.

[227] İsrâ, 17/23.

[228] Buhârî, “Şehadet”, 10.

[229] İbn Mace, “Edeb”, 3.

[230] İbn Mace, “Edeb”, 3.

[231] Bkz. Vehbi Karakaş, *Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül Hz. Muhammed (sas)*.

[232] Bkz. Mülk, 67/23; Beled, 90/8-9.

[233] Bkz. Hicr, 15/49; Büruç, 85/14.

[234] Bkz. Tevbe, 9/126.

[235] Kehf, 18/50.

[236] Bkz. Tevbe, 9/128.

[237] Buhârî, “Vudu”, 58, “Tahare”, 98.

[238] İbn Mace, “Tahare”, 16.

[239] Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, V, 256-257.

[240] Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, IV, 422.

[241] Müslim, “Fezailü’s-Sahabe”, 131.

[242] Ebû Dâvûd, “Cihad”, 80; Tirmizî, “Büyü”, 54; İbn Mace, “Ticaret”, 67.

[243] Bkz. Vehbi Karakaş, *Sana Öyle Hsretim ki*, 123.

[244] Hâkim, *Müstedrek*, III, 108.

[245] Karakaş, *Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül*, 172.

[246] Karakaş, *Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül*, 101-102.

[247] el-Kari, *Şerhu’s-Şifâ*, I, 287-288.

İslâm’a girmelerini umduğu için Resûlullah kâfir hastlaları bile ziyaret ederdi. Bir Yahudinin hasta çocuğunu ziyaret ettiğinde ona: “Müslüman ol” demişti. Çocuk babasına bakınca babası: “Ebû’l-Kasım’a itaat et”, dedi. O da Müslüman oldu. Resûlullah Allah’a hamd etti. Amcası Ebû Talib’i, hasta

iken sık sık ziyaret edip hatırını sorması, Müslüman olması için gösterdiği büyük ihtimam hatırlardadır.

[248] el-Kari, *Şerhu 'ş-Şifâ*, I, 290;

[249] İbn Mace, "Et'ime", 30.

[250] Müslim, "Birr", 33; İbn Mâce, "Zühd", 9.

[251] Nisa, 4/69.

[252] Tecrid-i Sarih Tercümesi, XII, Hadis no.2086.

[253] Bkz. Nesaî, "Zinet", 39.

[254] Bkz. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, III, 400.

[255] Beyhakî, *Şuab*, VII, 477.

[256] Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, III, 128, 199, 285; Nesâî, *İşretu'n-Nisâ*, 1.

[257] Taberânî, *el-Mu'cemu's-Sağîr*, 107.

[258] Mevlânâ Şiblî, *İslâm Tarihi Asri Saadet*, II, 771.

[259] Müslim, "Libas", 87.

[260] Ebû Dâvûd, "Edeb", 169.

[261] Mevlânâ Şiblî, *İslâm Tarihi Asri Saadet*, II, 916-920.

[262] Nur, 24/63.

[263] Enfal, 8/32.

[264] Enfal, 8/33.

[265] Bu notlar, elbette bir konferans vaktinin sınırları içine sığmaz. Biz bunlardan seçmeler yaptığımız gibi, hatîp, vaiz ve konferansçılarımız da seçmeler yaparak sunacaklardır. Konuşmacılar kendilerine tahsis edilen zamanı aşmamalı ve sabırları taşırmamalıdır.

[254]

[226]

[259]

[210]

[205]

[233]

[242]

[214]

[262]

[198]

[217]

[245]

[202]

[207]

[235]

[238]

[231]

[256]

[241]

[200]

[228]

[212]

[244]

[208]

[221]

[220]

Mevlânâ Şiblî, *İslâm Tarihi Asri Saadet*, II, 916-920.

[204]

[264]

Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, IV, 422.

Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, V, 256-257.

[227]

Müslim, “Fezailü’s-Sahabe”, 131.

el-Kari, *Şerhu’s-Şifâ*, I, 287-288.

İslâm’a girmelerini umduğu için Resûlullah kâfir hastalarını bile ziyaret ederdi. Bir Yahudinin hasta çocuğunu ziyaret ettiğinde ona: “*Müslüman ol*” demişti. Çocuk babasına bakınca babası: “*Ebü’l-Kasım’a itaat et*”, dedi. O da Müslüman oldu. Resûlullah Allah’a hamd etti. Amcası Ebû Talib’i, hasta iken sık sık ziyaret edip hatırını sorması, Müslüman olması için gösterdiği büyük ihtimam hatırlardadır.

Karakaş, *Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül*, 101-102.

İbn Mace, “Et’ime”, 30.

el-Kari, *Şerhu’s-Şifâ*, I, 290;

Bkz. Vehbi Karakaş, *Sana Öyle Hsretim ki*, 123.

Ebü Dâvûd, “Cihad”, 80; Tirmizî, “Büyû”, 54; İbn Mace, “Ticaret”, 67.

Karakaş, *Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül*, 172.

Hâkim, *Müstedrek*, III, 108.

Nisa, 4/69.

Müslim, “Birr”, 33; İbn Mâce, “Zühd”, 9.

[237]

[260]

Tecrid-i Sarih Tercümesi, XII, Hadis no.2086.

Mevlânâ Şiblî, *İslâm Tarihi Asri Saadet*, II, 771.

Taberânî, *el-Mu'cemu's-Sağîr*, 107.

Ebû Dâvûd, "Edeb", 169.

Müslim, "Libas", 87.

Bkz. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, III, 400.

Bkz. Nesaî, "Zinet", 39.

Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, III, 128, 199, 285; Nesâî, *İşretu'n-Nisâ*, 1.

Beyhakî, *Şuab*, VII, 477.

Vehbi Karakaş, *Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül Hz. Muhammed (sas)*.

[201]

Said Nursî, *Mektubat*, 130-131.

Bkz. Ali el-Kari, *Şerhu's-Şifâ*, I, 748; Süyûtî, *el-Hasâisü'l-Kübrâ*, I, 252.

Bkz. Buhârî, "Menakıb", 25; Tirmizî, "Cuma", 10; Nesai, "Cuma", 17; İbn Mace, "İkame", 199; Darimî, "Mukaddime", 6; Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, IV, 139.

Bkz. Buhârî, "Menâkıb", 25; İbni Mâce, "İkâme", 199; Nesâî, "Cum'a" 17; Tirmizî, "Cum'a", 10; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, I, 248.

Nisa, 4/19.

Bkz. Nesaî, "Cihad", 12.

İsra, 17/23.

Tirmizî, "Reda", 11; İbn Mace, "Nikâh", 50.

Bkz. Nahl, 16/58.

İbn Mace, "Fiten", 2.

İbn Mace, "Edeb", 3.

Buhârî, "Şehadet", 10.

Bkz. Vehbi Karakaş, *Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül Hz. Muhammed (sas)*.

İbn Mace, "Edeb", 3.

Bkz. Tevbe, 9/128.

Kehf, 18/50.

İbn Mace, "Tahare", 16.

[240]

Buhârî, "Vudu", 58, "Tahare", 98.

Bkz. Mülk, 67/23; Beled, 90/8-9.

Bkz. Tevbe, 9/126.

Bkz. Hicr, 15/49; Bürüç, 85/14.

Buhârî, “Îmân” 7; Müslim, “Îmân”, 71-72. Ayrıca bkz. Tirmizî, “Kıyâmet”, 59; Nesâî, “Îmân”, 19, 33; İbn Mâce, “Mukaddime”, 9.

Hâkim, II, 15; Heysemî, VIII, 167.

Müslim, “Îmân”, 164, “Fiten”, 16.

[224]

Ahzab, 33/42.

Bu konferansın tam metni, “Hitabet Kitabından Çıkarılan Başlıklar ve Konular” dosyasında bulunmaktadır.

[257]

Ebû Dâvûd, “Edep”, 52.

Ebû Dâvûd, “Edep”, 58.

Bkz. Ahzab, 33/21.

Bkz. Kalem, 68/4.

Bkz. Enbiya, 21/107.

Bkz Fetih, 48/10.

Bkz. Hucurat, 49/2.

Bkz. Bkz Hucurat, 49/1.

Bkz. Al-İmran, 3/31.

Bkz. Haşr, 59/7.

Bkz. Buhârî, “Cihâd”, 71; Müslim, “Hacc”, 504.

Bkz. Buhârî, “Ashâbu'n-Nebî”, 6; Tirmizî, “Menâkıb”, 18/3703; Nesâî, “Ahbâs”, 4.

Bkz. Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, I, 205.

Bkz. Tirmizî, “Menâkıb”, 6.

Bkz. Müslim, “Fezail”, 2; Süheylî, *Ravdu'l-ünüf*, II, 388, Halebî, *İnsânu'l-uyûn*, I, 361.

[250]

[247]

[234]

[251]

[218]

[263]

[213]

[246]

Bu notlar, elbette bir konferans vaktinin sınırları içine sığmaz. Biz bunlardan seçmeler yaptığımız gibi, hatîp, vaiz ve konferansçılarımız da seçmeler yaparak sunacaklardır. Konuşmacılar kendilerine tahsis edilen zamanı aşmamalı ve sabırları taşırmamalıdır.

Nur, 24/63.

Enfal, 8/33.

Enfal, 8/32.

[239]

[230]

[258]

[211]

[222]

[215]

[243]

[197]

[253]

[225]

[236]

[203]

[261]

[216]

[252]

[248]

[249]

[232]

[265]

[223]

[209]

[255]

[229]

[199]

[219]

[206]

12- Çağımız Eğitiminin En Büyük Yanlışı (Konferans)

Saygıdeğer protokol, çok değerli hanımefendi ve beyefendiler,

Çağımız eğitiminin en büyük yanlışı, tarlayı dikenlerden ve ayrık otlardan arındırmadan tohumu tarlaya serpmesi ve oradan sağlam ürünler beklemesidir. Buna imkân var mı? Hayır. Ne demek istediğim anlaşılmıştır herhalde. Çevremiz, bulunduğumuz ortamlar, içinde bulunduğumuz mekânlar ne hazindir ki günahların ve haramların işgaline uğramış durumda. Yani tarlayı dikenler basmış. Önce tarlayı bu dikenlerden temizlememiz lazım.

Allah'ın, *“Kendinizi ve ailenizi her türlü ateşten (görünen ve görünmeyen riskten, uyuşturucudan, fuhuştan, terörden ve benzer bütün günahlardan ve tehlikelerden) koruyun.”*^[266] gibi âyetleri,

Sevgili Peygamberimiz'in (sas): **“Sizden biriniz, topluma, aileye ve çocuğa zarar verecek bir münker, (bir risk, bir günah, ahlaksız bir durum, müstehcen bir pozisyon) gördüğünde onu, gücü yetiyorsa eliyle, (kanuni müeyyidelerle) yetmiyorsa diliyle düzeltmeye çalışsın. Buna da gücü yetmiyorsa içinden kızsın. O durumdan memnun olmadığını hissettirsin. Bu da imanın en zayıf derecesidir.”**^[267] şeklindeki hadisleri, öncelikle tarlayı dikenlerden, çevreyi haram ve günahlardan arındırma operasyonu için verilmiş bir talimattır.

Bu ıslah ve iyileştirme operasyonuna devlet, eliyle, ulema ve öğretmenler diliyle, halk da kalbî talep ve dualarıyla katılacaktır.

Yılanların ve akreplerin çevrenizde dolaştığı bir ortamda siz, rahat yatıp uyuyabilir misiniz? Şu anda biz ve çocuklarımız, günahların, haramların, müstehcenliğin ve kötü alışkanlıkların kol gezdiği riskli bir ortamda bulunuyoruz. Hatta bizim bulunduğumuz ortam, yılanlı-akrepli çevreden daha tehlikeli. Çünkü bir Müslümanı akrep soksa öldürse şehid olur. Aynı Müslüman günahların kucağında, zina ederken, müstehcen bir vaziyette dolaşırken, içerken ölse ve uyuşturucu mübtelası olarak canı çıksa imansız gitme tehlikesi var.

Dinin yasakladığı her bir günah ve kötü alışkanlıklar bir akrep, bir yılan ve bir mayındır. Fakat günahlar maskeli ve makyajlı oldukları ve çok iyi

kamufle edildikleri için çok kimse günahların bir akrep, bir yılan ve bir mayın olduğunu göremiyor, anlayamıyor. Dolayısıyla sokulmayan, zehirlenmeyen, mayınlara çarpmayan yok gibi. Günahların bir adı da “zehirli baldır.” Bal görünürler, parmak atanı bir müddet sonra öldürürler.

Çocuklarımıza ve gençlerimize İslâm terbiyesini ve hakiki iman derslerini küçük yaşlardan itibaren vermeliyiz. Bu hakkıyla yapılabilse “Madde bağımlısı gençler” yerini “Mevla bağımlısı gençlere” bırakır.

Bunu kim yapacak?

Başta anne-babalar: Anne-babalar, çocuklarının aynı zamanda ilk öğretmenleridir.

Sonra öğretmenler: Millî eğitime, İlahiyat ve Diyanete mensup hocalar, örgün ve yaygın eğitim mensupları ve üniversite hocaları...

Bunu nasıl yapacaklar? Üç şekilde:

a- Çocuklar, anne ve babasını, eğitimcilerini Allah bağımlısı ve dindar görecek. Anne-baba ve öğretmen Allah bağımlısı olursa, bunların yetiştireceği çocuklar da Allah bağımlısı olur. Allah bağımlısı olan da madde bağımlısı olmaktan kurtulur.

b- Çocuklara ve gençlere fen ilimleriyle din ilimleri beraber verilecek. Fen dini yok saymayacak, din de feni hafife almayacak. İki bir birine kuvvet verecek. İki bir birinin tamamlayıcısı, tefsiri olduğunu bilecek. Bu ilimleri, öğrencilerine verme konumunda olanlar, bu ilimlerin birbirlerini inkâr eden değil, birbirlerini tamamlayan ilimler olduğunu söyleyeceklerdir. Hakikat de böyledir zaten. Tefsir, Kur’ân’ın açıklaması ve yorumudur, fizik, kimya, biyoloji, astronomi gibi bilimler de kâinat kitabının açıklaması ve yorumudur. Hatta fen ilimleri, aynı zamanda Kur’ân’ın bir çeşit tefsiri, Kur’ân da fen ilimlerinin destekçisi ve teşvikçisidir. Öğrenciye işte bu bilinç kazandırılacaktır.^[268]

Eğer biz, anne-babalar, öğretmenler, etkili ve yetkililer olarak bunu başarabilirsek “haydi çocuklar namaza, haydi çocuklar camiye” dememize ihtiyaç kalmadan çocuklar camiye ve namaza koşacaklar, insanlara eziyet veren taşları yoldan alıp kenara koyacaklar, günah ve haramlarla kendilerini kirletmeyecekler, temiz olacaklar, çevreyi temiz tutacaklar, öğretmenine, ana-babasına, arkadaşına ve komşusuna sevgi ve saygıda kusur etmeyecekler, şiddete, cinâyete yeltenmeyecekler, fuhuş sektörüne, anarşi ve teröre malzeme olmayacaklardır.

c- Din eğitimi küçük yaşlardan itibaren verilmeye başlanacaktır. Müslüman bir ailenin çocuğu, küçük yaşlarda, risklerden arındırılmış bir atmosferde böyle bir iman eğitimi almazsa, ecnebiler kadar dine yabancı kalır. Bir gayr-i müslimin İslâmiyet’i kabul etmesi kadar İslâm’ı almakta ve yaşamakta zorlanır.^[269] Anne-babasına, devletine, öğretim ve eğitim camiasına sıkıntılar yaşatır. Hatta, böyle çocuklar, anne-babalarının varlıklarından istiskal duyarlar, onların çabuk ölmesini isterler. Ahirette de anne-babalarına ve eğitimlerinden sorumlu olan herkese davacı olurlar: “Neden imanımızı İslâm terbiyesiyle kurtarmadınız?” derler.^[270]

Bunu en güzel açıklayan âyetlerden biri şudur:

يَوْمَ تَقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا
الرَّسُولَ * وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَصَلَّوْنَا
السَّبِيلَا * رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمْ لَعْنَا كَبِيرَا

“Onların yüzleri ateşte evrilip çevrilerek yakıldığı gün: “Ah yazık bize, keşke dünyada iken Allah’a itaat etseydik ve peygambere itaat etseydik.” derler. Ve yine derler ki: “Rabbimiz biz, efendilerimize, büyüklerimize itaat ettik de onlar bizi yoldan sapturdular. Ey bizim Rabbimiz! Onlara azabın iki katını ver ve onlara büyük bir şekilde lanet et!”^[271]

Eğer çocuklar, küçük yaşlardan itibaren iman ve Kur’ân hakikatleriyle baş başa kalsalar ve doğru din eğitimlerini alsalar dünyada baba ve annesine, eğitimlerinden sorumlu herkese hürmet ve hizmet ederler, vefatlarından sonra da amel defterlerine sevap, hayır ve hasenat yazdırırlar. Dünyada duacı, ahirette de onlara şefaataçı olurlar.^[272] Buna en açık delillerden biri de Kur’ân’daki şu âyettir:

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

“Ey Rabbimiz! (İnsanların amellerinden dolayı) hesaba çekilecekleri günde beni, ana babamı ve müminleri bağışla.”^[273]

Öyleyse gelin öyle bir sistem oluşturalım ki, o sistemde yetişen çocuklarımız, bizden davacı değil, bize duacı olsunlar.

Bir Hatıra

Plaj muhitine yakın bir camide namaz kılmak için yola çıktım. Cami cemaatinden bir Müslümanın, soyunmuş müstehcen bir vaziyette plaja giden iki kızına rastladım. Camiye gelen babalarını münasip bir dille uyardım.

– Senin inandığın ve rızası için namaz kıldığın Allah’ın bu vaziyete rızası yok, biliyor musun?, dedim.

– Vay hocam yarama parmak bastın, Allah senden razı olsun, nasıl etsek de bu çocuklara haya ve takva elbisesini giydirsek ve onları bu halden kurtarabilsek, demesini beklerken, adam savunmaya geçti:

– Büyük konuşma hocam, senin de kızların var, dedi. Ben de şunu dedim:

– Benimle senin arandaki fark şudur: Ben, kızlarım böyle olmasın diye hayatım boyunca sevgiyle, şefkatle mücadele verdim ve veriyorum. Buna rağmen kızlarım, senin kızların gibi olursa onların vebali ve günahı benden sorulmaz. Çünkü ben mücadelemi vermişim ve çocuklarım cehenneme düşmesin diye, elimden gelen bütün tedbirleri almışım ve almaya devam ediyorum. Sen ise hem bu mücadeleyi vermemişsin hem de seni uyararı susturmaya çalışıyorsun. Bu çocuklar seni de cehenneme götürürlerse şaşma. Mahşer mahkemesinde beyan edeceğin özrün olmaz. Nûh Peygamber’in oğlu da kâfir oldu. Nûh Tufanında boğulanların ve cehenneme yuvarlananların arasında yerini aldı. Onun cehenneme düşmesinden Allah Nûh Peygamberi sorumlu tutmayacaktır. Çünkü Nûh Peygamber, uyardı: Yavrucuğum! Gel bizimle beraber şu gemiye bin, dedi, adeta yalvardı. Ama ukala oğul, dalga geçercesine:

“Sular gelirse gelsin, ben dağın tepesine çıkarım, o dağ beni korur”,^[274] dedi. Ne dağ onu koruyabildi ne de peygamber baba! Boğulup cehenneme gitti. İbret almak da bize düştü.

Sağlıklı Çocuk Projesinin Eksiği

Çocuk sağlığı uzmanları tarafından sağlıklı bir çocuk için anne-babalara sunulmuş 9 tavsiyeye rastladım. Beğendim, takdir ettim. Fakat o maddeler içinde bir maddenin olmadığına üzüldüm. O maddeyi de ben ekleyeceğim. Önce dokuz maddeyi görelim:

1-Anne sağlıklı olmalı: Hamilelik döneminde anne adayları düzenli sağlık kontrollerini yaptırmalı, aşılarını tamamlamalı ve dengeli beslenmeli.

2-Bebeklere 1-2 yaşına kadar anne sütü verilmeli. Çünkü anne sütü, bebeğin ideal büyümesini ve gelişmesini sağlıyor. Bağışıklık sisteminin gelişmesi için gerekli maddeleri içeriyor.

3-Aşıları yapılmalı: Çocukların tehlikeli olabilecek mikroplara karşı bağışıklık sistemini uyarıp, onlara karşı savunma geliştirebilmeleri için aşılarının düzenli ve eksiksiz yapılması şart. Sağlık Bakanlığı'na planlanan Aşı Takvimi'ndeki aşıların mutlaka yaptırılması gerekiyor.

4-İyi beslenmeli. Çocuk, mevsimin uygun meyvelerini içeren besinler almalı. Özellikle abur cubur gıdalar ile tanıştırmamalı.

5-Dış sağlığına önem verilmeli: Çocukların dışlerine zararlı olabilecek asitli, gazlı ve şekerli gıdalardan uzak durmaları sağlanmalı. Kahvaltıdan sonra ve yatmadan önce mutlaka dışlerini fırçalamalılar.

6-Sağlık kontrolleri yapılmalı: Düzenli sağlık kontrolü, erken tanı ve tedavide başarıyı da beraberinde getiriyor.

7-Sporu ihmal edilmemeli: Bebeğe doğduğu andan itibaren egzersiz yaptırılmalı. Emeklemeye ve yürümeye başlamasıyla birlikte çocuğun hareketliliğini arttıracak ortamlar sağlanmalı.

8-Çocukla bol bol vakit geçirilmeli: Anne ve babasıyla yeterince vakit geçiremeyen çocuklarda ileriki yıllarda bazı davranışsal sorunlar, arkadaş ve okul uyumunda problemler gözlenebiliyor.

9-Anne-babalar eğitilmiş olmalı, çocuklarına iyi ve kaliteli eğitim imkânları sağlamalıdır. Eğitim düzeyi yüksek olan toplumlarda sağlık sorunlarına daha az rastlanıyor.^[275]

İsterdim ki bu maddelerin 10. maddesi de şu olsun:

10-Çocuk küçük yaşlardan itibaren İslâm terbiyesine tabi tutulmalı, hakiki iman dersleriyle sağlam bir imana ve güzel bir ahlaka sahip kılınmalıdır.

Çünkü bahsettiğiniz çocuk, herhangi bir canlının yavrusu değil, bir insan evladıdır. İnsan evladı dinsiz yaşayamaz. Öyleyse ona doğru din yani İslâmiyet, doğru zamanda yani küçüklüğünde, doğru ellerle ve doğru bir şekilde yani şefkatle, severek, sevdirek ve sevindirerek verilmelidir.

Bugün gençlerin ateizm ve deizm gibi akımlara kaymasının sebebi, hak dinin, haklı ve doğru bir şekilde verilememesidir. Ana-baba ve eğitimciler dinin cahili olursa, son din ve hak din olan İslâmiyet'i tatlı bir dil, tatlı bir hal ve doyurucu delillerle vermezlerse diğer sapık vericiler, o boşluğu sapık akımlarla doldururlar.

Öyleyse gelin, çocuklarımızı Kur'ân ve Sünnet gibi iki hakiki meme ile doyuralım ki deizm ve ateizm gibi yalancı emziklerle kendilerini tatmine yönelmesinler. Gün gelip onların da karın doyurmadığını ve işe

yaramadıklarını anladıklarında hem kendilerinin hem ailelerinin hem eğitimcilerinin ve hem de ülkelerinin başına bela olmasınlar.

Sağlıklı Çocuk İçin Uygun Formül: Sağlam İman

Bir önceki makalemde “sağlıklı çocuk projesi”nin eksik kalan maddesini dikkatlere sunmuş, İslâm terbiyesine ve sağlıklı bir imanın, diğer bir ifade ile sağlam bir imanın gerekliliğine dikkat çekmişim.

Şimdi de diyorum ki: Sağlıklı ve sağlam bir imana yani Allah’ın istediği imana sahip olmak, Resûlullah’ın (sas) ve O’na inananların taşıdığı imanı taşımak, bütün problemlerin çaresi ve ilacıdır. Böyle bir iman, sahibine nur, huzur, kuvvet, moral ve sıhhat verir.

Bir ata sözümüz var: “*Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur*”, derler. Bu doğru. Ama ben bundan daha doğru olanını söyleyeyim:

“*Sağlam vücut sağlam kafada bulunur; sağlam kafa da sağlam imanda bulunur.*” Diğer bir ifade ile, imanı sağlam olanın kafası sağlam olur, kafası sağlam olanın da vücudu sağlam olur. İmanı sağlam olan hem kendisine ve hem de toplumuna huzur verir. İmanı sağlam olmayan da hem kendisini hem de toplumunu batırır, ağlatır. Acılara boğar.

– Ama hocam imanı olup da topluma huzur vermeyenler var. Buna ne diyeceksiniz?

Ben imanı olanları kastetmiyorum, imanı sağlam olanları kastediyorum. Geleneksel imana, kültürel imana sahip olan çok, ama hakiki imana, doğru akideye sahip olan o kadar çok değil. Bundan dolayıdır ki Allah, “***Ey iman edenler, Allah’a ve Resûlüne iman edin.***”^[276] buyuruyor. Müfessirlerimiz, bunu, “*İmanda sebat gösterin*”,^[277] şeklinde yorumlamışlar. Bu doğru. Bir doğruyu da biz söyleyelim: “Allah’ın istediği gibi, Peygamber’in inandığı gibi iman edin. Yani imanınız İslâm ahkâmını uygulamak ve Peygamber’in ahlakını yaşamakla taçlansın. Allah’a Allah’ı görüyormuş gibi ibadet edin, Allah’ı görüyormuş gibi yaşayın. Yaptıklarınızdan ve söylediklerinizden bir gün Allah’a hesap vereceğinizi aklınızdan çıkarmayın. Ah almayın, zalim olmayın, zalime cesaret vermeyin. Gerçek imanla iman edin, sağlam, kâmil, müşfik, müttekî ve adil Müslüman olun.

Hakiki imanı elde eden Müslüman ne eliyle kimseyi incitir, ne de diliyle. Bu imana sahip olan münkere, müstehcenliğe razı olmaz. Ölçüde-tartıda hile yapmaz. Aldatmaz. Kibre ve havalara girmez. Güç zehirlenmesine maruz kalmaz, zalim olmaz. Argo, küfür, hakaret, alay, istihze, iftira ve gıybet içeren sözler söylemez. Böyle bir imana sahip insan incinse de

incitmez. Kötülüğe iyilikle karşılık verir. Fenalığından dolayı mümin kardeşine acır, lütufla onu ıslah etmeye çalışır. Ne güzel demiş Alvar İmamı:

*Âşık der inci den den, İncinme incitenden.
Kemâlde noksan imiş, İncinen incitenden..*

Taziyelerde kullanılan bir ifade var: “Başınız sağ olsun” derler. Bunun yerine keşke “İmanınız sağ olsun” denilse ne kadar güzel olur. Çünkü imanı sağ olanın başı da sağ olur. İmanı sağ ve sağlam olmayanın başı da sağ ve sağlam olmaz. Sağ ve sağlam iman, insana her acının ve musibetin altında bir rahmetin ve bir cennetin olduğunu gösterir, insanı rahatlatır, ferahlatır.

*“Gelse celalinden cefa/ Yahut cemalinden vefa
İkisi de cana safa/ Kahrında hoş, lütfun da hoş.”
Gerek ağlat, gerek güldür/ Gerek yaşat gerek öldür,
Aşık Yûnûs sana kuldur/ Kahrında hoş, lütfun da hoş.”^[278]*

Bütün insanlığın, özellikle bu vatan evlatlarının bu imana ihtiyacı var.

Dinini Koruyamayan Hiçbir Şeyini Koruyamaz

Herkes bir insanı veya herkes kendi evladını,^[279] maddî ve manevî zararlardan korumayı ve imanını kurtarmayı düşünse, İslâm terbiyesiyle yetiştirmeyi başarabilse hem kendini ateşten kurtarmış olur hem de bütün bir kâinatı kurtarmış kadar büyük bir sevap kazanır.

Çünkü bir insan bir kâinattır. Bir insanı yaşatmak, bir kâinatı yaşatmaktır. Bir insanı haksız yere öldürmek de bütün kâinatı ve bütün insanlığı öldürmek kadar büyük bir cinâyet ve büyük bir günahdır.

Arabanızın sileceklerini küçük görmeyin. O küçük gördüğünüz ve basit sandığınız sileceklerin, şiddetli bir yağmurda ve karda motor kadar önemli olduklarını, onlar olmadan yürünemeyeceğini anlarsınız. Derler ki: “*Bir mih, bir nal kurtarır, bir nal bir at kurtarır, bir at bir mücahit kurtarır, bir mücahit bir milleti, bir vatani kurtarır.*”

Korumamız Gereken Beş Değerin Başında Din Gelir

Bizim inanç sistemimiz, vatanın, milletin, ailenin ve çocuğun her türlü risklerden ve zararlardan korunması ve kurtulması için beş esası korumayı bize farz kılmıştır.

O esaslar şunlardır:

- 1- Dini koruma,
- 2- Akli koruma,
- 3- Nesli koruma,
- 4- Nefsi koruma,
- 5- Malı koruma.

Bu esasların içinde en başta geleni dini korumaktır. Dinini koruyan, diğer geri kalan esasların hepsini korur. Dinini koruyamayan hiçbirini ve hiçbir şeyini koruyamaz.

Basında çıkan onlarca, yüzlerce haberdan sadece bir tanesini analiz etmekle bu meseleyi izah etmeye çalışacağım. Haber aynen şöyle:

“Kafayı çekti. Beş çocuğunu öldürdü, sonra ayıldı. ‘Ben ne yaptım’ dedi. Olanları öğrenince dayanamadı, trenin altına atladı, canına kıydı.”

Şimdi bu misali tahlil edelim:

- 1- Adam dinin içki yasağına riâyet etmedi, içti. Dinini koruyamamış oldu.
- 2- İçince akli başından gitti. Böylece aklını koruyamamış oldu.
- 3- Aklını kaybedince ne yapacağını bilemedi, çocuklarını öldürdü. Böylece neslini de koruyamamış oldu.
- 4- Alkolün tesiri geçince uyandı. Yaptıklarını gördü. Bir insanın bunu yapmayacağını anladı. Vicdan azabına tutuldu. Dayanamadı trenin önüne atladı canına kıydı. Böylece nefsinin de koruyamamış oldu. Bunlardan başka bir de âhiretteki ebedî cennetini kaybetme, yaptıklarının cezası olarak cehenneme düşme ihtimali ve tehlikesi söz konusu.

Bu misalin onlarcası, yüzlercesi bugün basında, yayında görülmektedir. İşte size dinini koruyamayanın her şeyini kaybettiğine en çarpıcı bir misal. İşte bunun için bir önceki makalelerimizde dedik ki: “Sağlıklı bir çocuk için dokuz madde”nin içine, “sağlıklı, kaliteli ve doğru bir din eğitimi doğru bir şekilde verilmeli” maddesi de konulmalıydı.

Aldatmaların, yasak aşkların sonucunu bir düşünün. Şiddetlerin sebebini bir araştırın. Bunların hepsinin altında dini değeri koruyamamak, İslâm’ın kırmızı çizgilerini dikkate almamak vardır. Adem baba ve Havva anne de Allah’ın koyduğu bir yasağı ihlal etmek, yasak bir ağaca yaklaşmak yüzünden cennetten çıkarılmadılar mı?

Eğer tevbe edip dua etmeselerdi ebediyyen hüsrana uğramışlardan olacaklardı.^[280]

Buradan çıkaracağımız sonuç şu: Dinini koruyamayan hiçbir şeyini koruyamıyor, üstüne üstlük iki dünyanın cennetini de kaybediyor. Dinini koruyan da her şeyini koruyor ve iki dünyanın cennetini kazanıyor.

Bir Misal de Kendimden Vereyim

İki kız, iki erkek dört çocuk babasıyım. Üçü evli, en küçük oğlum bekâr. Risklerle dolu bir çevrede bugüne kadar risksiz ve problemsiz gelebildiysem, huzurlu ve sağlıklı yaşayabiliyorsam hamdolsun Allah’a bunu ben dinime borçluyum. Dinim beni ve çocuklarımı korudu. Çünkü ben, elimden geldiği kadar dinimi korudum, yani yasaklarından uzak durdum, emirlerini yerine getirmeye çalıştım.

Rabbim eşimden ve çocuklarımdan razı olsun. Rabbim onları ve sizi, şu anda bu makaleyi okuyan kardeşlerimin çocuklarını dinimizin bize kazandırdığı sağlık ve huzurdan mahrum eylemesin. Hasetçilerin hasedinden ve kötü bakışlarından korusun.

Aileme ve çocuklarıma şunu söylemişim: İslâm’ın kurallarını çiğner de yoldan çıkarsam, sizi ve annenizi aldatırsam sizin de yoldan çıkma ve beni aldatma hakkınız doğmuş olacaktır. O zaman istediğinizi yapabilirsiniz. Yok eğer ben, sizin huzurunuz bozulmasın diye allanıp-pullanarak önüme gelen fırsatlara, haramlara tenezzül etmemişsem, dürüstlüğü tercih etmişsem sizin de dürüst ve temiz kalma mecburiyetiniz vardır. Tercih size kalmıştır.

Hamdolsun Yüce Rabbime, bu tavrımızdan, dinimize hürmetimizden ve hizmetimizden dolayı, Rabbim bize aile huzursuzluğu yaşatmadı. Size de yaşatmasın, benim güzel kardeşlerim.

Büyüklerimizin şu tesbitini unutmayalım:

“Şu fani dünyada, insanoğlunun en güzel sığınağı ve cenneti aile hayatıdır. Aile hayatının hayatı ve mutluluğu da iki şeye bağlıdır. Bunlardan birincisi samimi hürmet, ikincisi de halis merhamettir.”^[281] Bu ikisinin kaynağı da Yüce Dinimiz İslâmiyet’tir.

*“Din hayatın hayatı hem nuru hem esası,
İhyay-ı din ile olur, şu milletin ihyası.”*^[282]

Yani hayatın hayatı, ışığı, temeli dindir. O olursa, her şey hayat bulur, millet ihya olur.

Çocuğu Olan da Olmayan da Sınavda

Çocuk, Yüce Allah'ın ana-babasına bir lütfu, bir armağanı ve bir emanetidir. Lütuf layık olana, armağan sevilene, emanet de güvenilene verilir.

Bu sözünden çocuğu olmayanlar üzülsün. “Biz sevilmediğimiz için mi bize verilmemiş?” demesünler. Bazen de Allah'ın sevgisi, ana-babaya çocuk vermemek şeklinde tecelli eder. Onun vermesi de lütuftur, vermemesi de. O, ne yaparsa doğru yapar, güzel yapar, hikmetli yapar.

Unutulmamalıdır ki çocuk kendisine verilen de verilmeyen de sınavdadır. Çocuğu olanlar ve olmayanlar şu âyeti iyi anlamalıdır:

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يُخَلِّقُ مَا يَشَآءُ يَهَبُ لِمَنْ
يَشَآءُ اِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَآءُ الذُّكُوْرَ ۗ اَوْ يَزُوْجُهُمْ ذُكْرًا
وَ اِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَآءُ عَقِيْمًا ۗ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ

“Yerin ve göklerin mülkü, (varlıkları, hikmeti ve hakimiyeti) Allah'ındır. Allah dilediğini yaratır. Dilediğine kız, dilediğine de erkek çocuk verir. Yahut (dilediğine)^[283] hem erkek hem de kız verir. Dilediğini de kısır bırakır. (Hiç çocuk vermez.)^[284] Çünkü O, her şeyi bilen bir Alîm ve her şeye gücü yeten bir Kadîr'dir.”^[285]

Öyleyse Allah'ın takdirine rıza göstermek lazım. Çocuğu olmayan sevinmeli: “Ağır bir vebalden kurtuldum; en azından çocuklarımdan yana sorguya çekilmeyeceğim.” demeli. Çocuğu olan da endişe duymalı: “Acaba bu çocuklara karşı görevimi hakkıyla yapabilecek miyim, dünya ve ahiretin azabından korunabilecek ve onları koruyabilecek miyim?”, diye düşünmelidir. Yahut da “Mevla görelim neyler, eylerse güzel eyler.” demeli, vermesini de, vermemesini de hoş karşılamalıdır.

Gözleri Dört Değil, Sekiz Açmalıdır!

Bu zamanda çocuk sahibi olanlar, çok dikkatli olmalı. Uyuşturucudan, çocuk istismarcılarından ve terör şebekelerinden, deist ve ateist akımlardan, gayr-i meşru eğlence aletlerinden ve alemlerinden, dünya ve ahiret ateşinden onları koruyabilmeleri için gözlerini, kulaklarını dört değil, sekiz açmalıdırlar. Söze-sohbete, uzun uzun telefon konuşmalarına, sosyal medya malayaniyatına dalıp çocuklarını unutmamalılar, gözden uzak tutmamalıdırlar.

Dillerinde dua ve zikir, akıllarında fikir ve tefekkür, gönüllerinde şükür hiç eksik olmamalı ve abur-cubur bilgilerle değil, sağlam bilgilerle donanmalı donatmalıydılar. Dualarından biri de şu olmalı:

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ

“Rabbim! Beni ve çocuklarımı dosdoğru namaz kılanlardan eyle. Dualarımızı kabul buyur.”^[286]

Allah’ım! Bizi, verdiğin nimetlere layık, vermediğin nimetlere nail eyle! Allah’ım! Verdiğin nimetleri zay edenlerden eyleme, şükrünü hakkıyla eda edenlerden eyle!

Çocuk nimetine kavuşanlar, o çocukları, Allah’ın razı olduğu şekilde eğitme ve büyütme gayreti içine girmelidirler. Allah, o çocukları yaratıp ana-babasına verirken tertemiz ve günahsız vermekte, hem de onu dünya ve ahiret ateşlerinden korumalarını istemektedir.^[287]

Hz. Peygamber (sas): **“Çocuk gönül meyvesidir.”**^[288] **“Çocuk, Cennet reyhanından, hoş kokularındandır.”**^[289] derken onun sevmeye, öpülmeye, koklanmaya layık olduğunu ve aynı zamanda korunmaya muhtaç bulunduğunu ifade etmek istemiştir.

Kur’ân’dan ve bu hadislerden ilhamla Mevlânâ demiş ki:

“Çocuk yedi yaşına kadar hoş kokulu bir reyhan, on yaşına kadar itaatkâr bir asker, on yaşından sonra ya candan bir dost ya da can alıcı bir düşmandır.”

Hz. Peygamber (sas) buyurmuşlar ki:

“Her doğan fitrat üzere (yani tertemiz ve günahsız) doğar. Sonra ana-babası onu Hıristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar.”^[290]

Bu sözü ile de Peygamberimiz, çocuğun eğitimle şekillenebileceğine dikkat çekmiş, fitratının bozulmaması için de başta anne-baba olmak üzere çocuğun eğitiminden sorumlu olanları uyarmıştır.

Batılı düşüncülerden hangisine ait olduğunu bilmediğim şu güzel söz, adeta bu hadisi özetlemiştir: **“Kötü insan yoktur, kötü eğitimler vardır.”**

Hiç kimse hırsız, katil, uyuşturucu müptelası, zinakâr, anarşist-terörist ve hain olarak dünyaya gelmiyor. Onları bu hale sokan kötü eğitimler, kötü yönetimler ve kötü çevredir.

Allah yaratıp dünyaya gönderdiği her insanı, tertemiz gönderiyor. Tertemiz dünyaya gönderdiği insanın, kirli ve yanlış kimselerin elinde kirlenme ihtimaline karşılık ona, iyiyi kötüden ayırt edebilecek akıl veriyor,

aklın da yanılma ihtimaline binaen şaşmaz ve şaşırtmaz peygamberini bir öğretmen olarak görevlendiriyor. Onun da eline bir kitap tutuşturuyor. Bütün bunlara rağmen insan kirleniyor ve kirletiliyorsa bunun suçlusu, elbette kirliliği ve kötü eğitimlerdir ve o eğitimlerin kirliliği ve kötü aktörleridir.

Ne güzel söylemiş Peyami Safa: “Sokaklarda küfürbaz bir gençliğe rastlıyorsanız, şaşırmanız; onlar bizim öğrencilerimizdir”^[291] veya çocuklarımızdır.

Sağlıklı Çocuk Yetiştirmede Örneğimiz, Peygamberimiz’dir (sas)

Her alanda olduğu gibi sağlıklı çocuk yetiştirmede de örneğimiz; Sevgili Peygamberimiz’dir (sas). Peygamberimiz, çocuklarını ve torunlarını sevmiş, öpmüş ve koklamıştır. Hz. Âişe validemiz diyor ki: Kızı Fâtıma geldiğinde Allah Resûlü, ayağa kalkarak onu karşılar, oturduğu mindere oturturlardı. Hz. Fâtıma da babası geldiğinde ayağa kalkar, elini öper minderini onun altına verirdi.^[292] Kızı Fâtıma’nın (ra) başını öper, saçlarını koklar ve şöyle buyururdu: “Ben Cennet kokusu kokladım.”^[293] Resûlullah (sas) kızlarına son derece müşfik davranırdı. Evlenmelerinden sonra da karşılaşınca alınlarından öpmüş,^[294] ağladıkları zaman kendi eliyle gözyaşlarını silmiştir.^[295] Onun getirdiği dinde kız-erkek ayırımına yer yoktur. Çocuklar arasında eşit davranılmasını emretmiştir.^[296]

Kendisinin kız çocuklarına biraz daha çok ilgi ve şefkat göstermesinin sebebi, kız çocuklarının cahiliye toplumunda hor görülmeleri ve daha çok hakarete maruz kalmış olmalarıydı. Peygamberimiz cahiliye toplumunun kız çocuklarının dünyasında açmış oldukları o derin yarayı şu sözleriyle tedavi ediyordu:

“Kimin üç kızı olur da onlara sabrederse ve varlığından onlara giydirirse, o kızlar ona, ateşten koruyucu bir perde olurlar.”^[297]
“Kimin üç kızı olur da onları barındırır, ihtiyaçlarını karşılar, onlara merhamet ederse, muhakkak cennet o adama vacib olur.”

Biri dedi:

– Ya iki kızı olursa ey Allah’ın Resûlü? Peygamberimiz:

– **İki kızı olan da böyledir.**^[298] buyurmuşlardır.

Kız kardeşler için de durum bundan ibarettir. **“Kimin üç kızı veya üç kız kardeşi olur da onlara iyi muamele ederse muhakkak cennete girer.”^[299]** diyen Resûlullah Efendimiz (sas), bir gün Sürâka b. Cu’şum’a:

– Sana sadakaların en büyüğünü göstereyim mi, dedi. Suraka:

– Buyur ey Allah’ın Resûlü, deyince Peygamberimiz sorusunun cevabını şöyle açıkladı:

– **(Boşanmak veya kocası ölmek suretiyle) sana dönmüş olan, senden başka geçindiricisi olmayan kızına (veya kız kardeşine harcadığın)dır.** [300]

Efendimiz ne zaman söylemiştir bu sözleri? Kız çocuklarının babaları tarafından diri diri toprağa gömüldüğü cahiliye devrinde söylemiştir.

Peygamberimiz’in getirdiği İslâm ve iman nurunun sayesinde cahiliye devrinde kızlarını diri diri kumlara gömenler İslâm’la şereflendikten sonra yaptıklarına hüngür hüngür ağlamışlardır.

Resûlullah Efendimiz çocuklara beddua etmeyi yasaklamış, [301]

“Küçüklerimize şefkat, büyüklerimize hürmet göstermeyen bizden değildir.”[302] buyurmuştur.

Hz. Enes (ra) O’nun ailesine ve çocuklarına karşı insanların en şefkatlisi olduğunu söylemektedir. [303]

Süt emme çağındaki oğlu İbrâhim’in vefatı

Süt emme çağındaki oğlu İbrâhim’in vefatı sırasında onu kucağına alıp öpmüş ve gözlerinden yaşlar boşanmıştır. Resûlullah’ı böyle ağlarken gören Abdurrahman b. Avf’ın: “Siz de mi ağlıyorsunuz, ya Resûlullah?” demesi üzerine:

“Bu ağlayış, rahmet ve merhamettendir. Göz ağlar, gönül mahzun olur, fakat biz ancak Rabbimiz’in hoşnut olacağı şeyi söyleriz. İbrâhim! Senden ayrıldığımız için gerçekten mahzunuz.”[304] cevabını vermiştir.

Torunlarına ilgisi ve şefkati

Torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’i (ra) bağrına basar, öper ve onlara dua ederdi. [305] Bazen torunlarını, bazen de başka çocukları omuzunda taşırdı. Bir gün torunu Ümame sırtında olduğu halde mescide girdi. O sırtında iken namaza durdu. Ruku’a gittiğin de onu yere bıraktı, kalkınca onu da kaldırdı. [306]

Yine namaz kılariken torunları Hasan ve Hüseyin (ra) Hz. Peygamber’in (sas) sırtına çıktı. Onlar düşmesin diye secdesini uzattı. [307] Ayağa kalkınca düşmemeleri için eliyle onları tuttu. [308] Hatta hutbede iken bile minberden inerek torunu Hasan’ı (ra) kucakladı ve yanına aldı. [309] Uzun kılmak niyetiyle namaza durur, bir çocuk ağlaması işittiğinde de hem çocuk hem de annesi üzülmeyin diye kısa keserdi. [310] **“Çocuğun küçüklüğündeki**

yaramazlığı, büyüdüğü zaman aklının, çok olacağına alamettir.”^[311] diyerek yaramazlıklarından dolayı çocukların dövülmemesi hattâ kızılmaması gerektiğine dikkat çekti.

Bir gün Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin Peygamberimiz’in (sas) sırtında iken Hz. Ömer çıkageldi. Manzarayı görünce: “Ne güzel binitiniz var” dedi. Ve hemen Allah Resûlü (sas): **“Ya Ömer! Bu süvariler ne güzel süvariler, desek daha iyi olur.”**^[312] buyurarak ilgiye muhtaç olanın çocuklar olduğunu ortaya koydu.

Hz. Peygamber sadece kendi torunlarına değil başka çocuklara da bu sevgi ve şefkati gösteriyordu. Hz. Peygamber bir dizine Üsame b. Zeyd’i diğer dizine de Hasan’ı oturtmuş, ikisini de bağrına basmış ve: **“Ey Rabbim, bunlara merhamet et; ben de bunlara karşı merhamet etmekteyim.”** şeklinde dua etmiştir.^[313]

Yahudilerden bir çocuk hastalanmıştı. Nebi (sas) onu ziyarete gitti. Başucunda oturdu ve ona, **“Müslüman ol!”** dedi. Çocuk babasına baktı. Babası, “Ebu’l-Kasım’a itaat et” deyince çocuk Müslüman oldu. Sonra Hz. Peygamber (sas): **“Benim vasıtamla onu cehennemden kurtaran Allah’a hamdolsun”** diyerek kalktı.^[314]

Peygamberimiz buyurmuşlar ki:

“Allah’tan af ve afiyet isteyiniz.”^[315] **“Kuvvetli mümin, Allah katında zayıf müminden daha hayırlı ve daha sevimlidir.”**^[316] **“Allah’ım! Senden hidâyet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum.”**^[317]

Çocuklara Bazı Pratik Tavsiyeler

- 1- Dünyada en yüksek hakikat, anne-babanın çocuklarına olan şefkatleri, en yüksek hak da onların haklarıdır.^[318] Öyleyse çocuklar bu hususta asla kusur etmemelidirler. Anne-babaya iyilik etmeli, iyi davranmalı, onları kırarak sözlerden, “öf” bile demekten sakınmalı, onların varlıklarını çekilmez görmemeli, ölümlerini arzu etmek gibi bir vicdansızlığa tenezzül etmemelidirler. Çünkü onlar, evde bereketin direği, rahmetin vesilesi, musibetin de defedicisidirler.
- 2- Onların iyiliklerine ve fedakârlıklarına karşı halis hürmet ve samimi hizmetle teşekkür etmeli,
- 3- Onlara güzel söz söylemeli, onları azarlamamalı,
- 4- Onlara karşı mütevazî ve merhametli olmalı,
- 5- Onlara hayır dua etmeli,
- 6- Meşru isteklerini ve ihtiyaçlarını yerine getirmelidirler.

İslâm Terbiyesi Almış Çocuklar Ana-Baba ve Sair Büyüklerine:

- 1- Samimi bir şekilde sevgi, saygı ve itaat gösterecekler,
- 2- Temiz ve düzgün yaşayarak, hayırlı işler yaparak, dua ve ibadet ederek ana-babalarının amel defterlerine sevap yazdıracaklar,
- 3- Ergenlik çağına ermeden ölürlerse kıyamette ana-babalarına şefaathane olacak ve cennette onların kucağına oturarak onlara çocuk sevmeye keyfini yaşatacaklar.

Kur'ân'ın bildirdiğine göre İslâm terbiyesi almayan ve o doğrultuda yaşamayan bir nesil de âhirette cehennem azabına çarptırıldıklarında ana-babalarından, atalarından, öğretmenlerinden, etkili ve yetkili herkesten şikâyetçi olacak, onlara iki kat azap verilmesini isteyeceklerdir.^[319]

Hitabet Çeşitlerinden “Diyalog” Türüne Üç Misal

1-Torunum Ömer Faruk Sordu:

- Büyük baba Allah nasıl oldu? Allah'ı kim yarattı?
- Ben de ona:
- Önce sen kendinin nasıl olduğunu bir anlat bakalım, dedim.
- Annemden oldum, dedi.
- Annenden önce nerde idin? dedim. Ömer sustu. Tekrar sözü ben aldım:
- Bu meseleyi sen ileride anlayacaksın oğlum, deyince Ömer yine ilk sualine döndü:
- Allah'ın nasıl olduğunu mu?
- Hayır, Allah'ın nasıl olduğunu anlayamayacağını anlayacaksın, dedim.
- Neden?
- Çünkü Allah'ın zatı bu akılla anlaşılmaz. Bu akılla ancak Allah'ın sıfatlarını ve isimlerinin tecellilerini anlayabiliriz.
- Neden Allah'ın zatını anlayamayız?
- Çünkü Allah bizim cinsimizden değil. Allah'ın, bizim yaşadığımız ve gördüğümüz âlemde benzeri yok ki şunun gibi diyelim de anlatalım veya anlayalım. Akıl, bize Allah'ı anlamak için değil, Allah'a inanmak için verilmiştir.
- Peki öyleyse nasıl inanacağız?
- Eserlerine bakarak. Yani isimlerinin ve sıfatlarının görüntüsü olan işlerini görerek anlayacağız. Mesela bir kuş O'nun eseridir. Öğretmenin tahtaya çizdiği kuş resmi nasıl onun bir çizeni olduğunu gösteriyorsa; gerçek bir kuş da onun bir yapanı ve yaratıcı olduğunu göstermektedir. O da Allah'tır.

Onun için Üstad-ı Muhterem, “Bir iğne ustasız olmaz ve bir harf yazarsız yazılamaz.” demiştir. Bu âlem ve bu âlemin içinde olan her şey, biz de dahil kendi kendine olmadı, rastgele olmadı, doğa yapmadı. Bunların hepsinin sahibi, sanatkârı, yapanı ve yaratana Allah’tır. Parmağa takılan bir yüzüğün ustası olur da parmağın ustası olmaz mı? Gözlüğün ustası olur da gözün ustası olmaz mı?

Şimdi ben sana sorayım Ömer:

- Aklımız var mı?
- Var.
- Nerededir, nasıl bir şeydir?
- ...

Ömer yine sustu. Ben son noktayı koydum:

– Bak, dedim Ömer, biz daha aklımızı anlayamaz ve inkâr edemezken, aklın sanatkârını nasıl anlar ve nasıl inkâr ederiz? Yani Allah vardır. O, hem başımızın, bedenimizin, hem de başımızdaki aklımızın ve bedenimizdeki ruhumuzun yaratıcısıdır. O’nun gücünü kendi gücümüzle kıyaslamayalım. Çünkü bizim gücümüz sınırlı. O’nun gücü sınırsızdır. Sınırsız güce sahip olan elbette her şeyi çok kolay yapar.

Şimdi gelelim sorunuzun ikinci şikkına:

- Allah’ı kim yarattı?

Ben de ona:

– Oğlum, Allah yaratır, yaratılmaz. Işık, her şeyi gösterir ama, kendi görünmez. Işık diye neyi tutsanız, gösterseniz o ışık değildir. Vagonları lokomotif çekiyor, dedikten sonra “Peki lokomotif ne çekiyor?” sorusu sorulmaz. Lokomotif öyle bir şeydir ki çeker ama, çekilmez, ışık öyle bir şeydir ki her şeyi gösterir ama, görünmez. Allah öyle bir Zât’tır ki yaratır ama, yaratılmaz, şiddet-i zuhurundan görünmez. Yani, Allah o kadar açıktır ki inanan onu her şeyden ve her eserden görüyor, o kadar da saklıdır ki kâfir yani inanmayan O’nu arıyor arıyor, bir türlü bulamıyor. Şiddet-i zuhuru anlamak için yine ışığı hatırlayalım.

- Peki büyük baba Allah nerededir?
- Allah hem her yerdedir hem de hiçbir yerde değildir.
- Nasıl olur?
- Bunu anlayamayacak ne var? Aklın başının neresindedir, ruhun bedeninin neresindedir, ışık odanın neresindedir? Akıl için, başı, ruh için bedeni, ışık için ampulü merkez olarak gösteremezsiniz. Gidiniz başınızı, bedeninizi ve

ampulü arayınız ve bakın bakalım ki akli başınızda, ruhu bedeninizde, ışığı ampulde bulabilecek misiniz?

– Büyük baba, Allah bir iken her şeyi nasıl bir anda yapıyor?

– Bunu anlayamayacak ne var oğlum. Güneş bir iken bir anda her şeye ışık ve ısı veriyor. Elektrik, bir anda birçok alet ve edevatı çalıştırıyor. Hiçbir iş, diğerine engel olmuyor. Bunlar Allah'ın eseri. Allah eserlerine bu kudreti vermiş. Allah'ın eserlerinde bu kudret olursa, kudreti sonsuz bir Allah'a bir anda her şeyi yapmak, her iniltiyi duymak, her muhtacın ihtiyacına cevap vermek ağır gelir mi?

– Büyük baba, bir sohbetinde, Allah bize bizden yakın, biz ondan sonsuz uzağız, demiştin. Bunu nasıl anlamalıyız? Bize bizden yakın olan, aynı zamanda nasıl bize sonsuz uzak olabilir?

– Hatırlarsan Ömer, buna da güneşi misal vermiştim. Demiştin ki güneş bize ısıyı ve ışığıyla bizden yakın, ama biz güneşin zatından 149,5 milyon kilometre uzağız. Güneş ışığıyla, ısıyla içimize girip iş görüyor, biz içimize müdahale edemiyoruz.

Allah da bize rahmeti ve nimetiyle bizden yakın, ama biz, O'nun Zât'ından sonsuz uzağız. O bize bizden, şah damarımızdan da yakın, ama bizim kendimizden haberimiz yok. Bedenimize hangi organlar lazım, hangi organlar nereye konulacaktır? Buna karar veren, tanzim eden, her daim gözetiminde tutan O'dur. Bizi uyutuyor, kalbimizi uyutmuyor. Eğer bize bizden yakın, uyumayan ve uyuklamayan bir Allah olmasaydı bizi uyutup ta kalbimizi uyanık tutmazdı, uyuyan da bir daha kalkmazdı.

– Büyük baba, madem Allah bize bu kadar yakın, neden görünmüyor? Neden biz Onu göremiyoruz?

– Güzel oğlum, bu dünyada Allah'ın görünmemesi de rahmet. Allah görünseydi kimde can kalırdı? Güzellikte dillere destan Hz. Yusuf'u karşılarında gören kadınlar, elma doğrarlarken ellerini doğramışlar da haberleri olmamış.

Hz. Mûsâ da (as) bu dünyada Allah'ı görme sevdasına kapıldı:

“Ey Rabbim, göster bana kendini de bakayım sana.” dedi. Rabbi ona buyurdu ki; “Beni katiyyen göremezsin ve lâkin dağa bak, eğer o yerinde durabilirse, sonra sen de beni göreceksin.” Daha sonra Rabbi dağa tecelli edince onu yerle bir ediverdi, Mûsâ da bayılıp düştü. Ayılıp kendine gelince, “Sen Sübhansın,” “tevbe ettim, sana döndüm ve ben inananların ilkiyim,” dedi. [\[320\]](#)

Ufak bir tecelli dağın yerle bir olmasına ve Mûsâ'nın (as) kendini kaybetmesine sebep oldu. Sonsuz kemalin ve sonsuz cemalin sahibi olan Allah, sonsuz güzelliği ile görünürseydi kim yerinde durabilir ve kim ayakta kalabilirdi? Ömer oğlum, Allah bize kendisini cennette gösterecek. Ancak cennette bize kendisini görmeye uygun, sonsuz güzelliğini seyretmeye müsait bir güç, bir beden, bir ruh verecek. Yüz mumluk bir ampule 500 mumluk akım verilmez. Verilirse ampul paramparça olur. Her şeyi en iyi bilen Allah'tır. Allah'ın bu dünyada görünmemesi rahmet, ahirette, cennette de görünmesi ve görülmesi cennetler üstünde cennet. Ne demek istediğimi anladın değil mi benim güzel oğlum?

– Büyük baba o kadar güzel anlatıyorsun ki anlamamak mümkün değil. Lakin bir sorum daha olacak:

– Büyük baba, madem her işi Allah yapıyor, yaratıyor; peki Allah yorulmuyor mu?

– Hayır oğlum, hâşâ! Allah yorulmaz. Çünkü O kudreti sonsuz bir Zât. Kudreti sonsuz bir varlığa bir ile bin birdir. Fark etmez. Yine güneşi düşünelim. Güneş hiç, ben dünyanın yarısına ışık veririm ama yarısına veremem, gücüm yetmez, yoruluyorum, diyor mu?

– Demiyor.

– Bir çiçekle bin çiçek güneş için aynı olurken, dünyanın tamamını bir anda ısıtmak ve ısıtmak zor gelmezken; kudreti sonsuz bir Allah'a bütün bir kâinatı evirip çevirmek, yoktan yaratmak, intizamla yürütmek, hikmetle yönetmek ağır gelir mi?

– Gelmez, dedi, Ömer. Ömer'in aklının pes ettiği, teslim olduğu her halinden, memnuniyetinden ve şu sözlerinden belliydi:

– Büyük baba, öyle örnekler verdin ki söyleyecek ve soracak bir şey bulamıyorum artık.

– Ben son bir şey söyleyeyim Ömer oğlum, sen nasıl düşünürsün bilmem ama, içimden geçen şu duayı senin de duymanı isterim:

Ey her yerde hazır ve nazır olan, ama hiçbir yerde olmayan, zamana, mekâna ihtiyaç duymayan, her muhtacın sesini duyan, herkese herkesten yakın olan, herkesin ve her şeyin ihtiyacını karşılayan, kudreti sonsuz, hikmeti sonsuz, nimeti sonsuz, kemali sonsuz, cemali sonsuz, her açıdan kusursuz Rabbim! Senin gibi bir Rabbe kul olmaktan sonsuz kere bahtiyarım. Çünkü Sana kul olmakla kâinata sultan oldum. Senin esirin olmakla bütün esaretlerden kurtuldum. Seni bulamamış zavallılar hariç, bütün kâinat seninle iftihar ediyor. Sana sonsuz şükürler olsun. Beni ve

bana sorular soran Ömer Faruk oğlumu, bütün dostlarımızı Sensiz bırakma. Bizi hep Seninle beraber eyle. Senin emirlerini yerine getirme şuurundan, güç, kudret ve sıhhat nimetinden bizi mahrum eyleme.

Ömer Faruk dualarıma âmîn, derken dışardan bir ses duydu. Büyük baba şimdi arkadaşım Mirza beni çağırıyor, sonra tekrar görüşürüz, dedi, izin isteyerek, öpücükler alarak ve öpücükler vererek ayrıldı.

2-Sigaralı Genç ve Ben

Yolcu minibüsünün içindeyim. Çarşıdan fakülteye gidiyorum. Bir durakta kahvehaneden çıkan bir genç, sigarasını ağzından attı, ağzındaki dumanı tamamen boşaltmadan minibüse atladı, yanıma oturdu. Mevsim de kış olduğu için sigaradan mütevellid çirkin bir koku bizi esir aldı. Dayanmak mümkün değildi.

Kendi kendime: “Bu gence mutlaka bir şeyler söylemelisin aslanım; ama öyle söylemelisin ki söylediklerin işe yarasin. Kaş yaparken, göz çıkarmayasın.” dedim.

Beni rahatsız eden iğrenç bir koku ile baş başa bıraktığından dolayı delikanlıya çok kızmama ve rahatsız olmama rağmen, kendimi topladım, derin bir nefes aldım ve derhal mütebessim bir çehreye büründüm. Şefkatle sağ elimi kaldırdım, iki defa dizine okşarcasına vurdum. Bana baktı delikanlı:

– Buyurun, dedi. Ben:

– Sen çok önemli, çok değerli, çok kıymetli pırlanta gençlerimizden birisin, kâinattan pahalısın. Allah’ın halifesisin. Cenâb-ı Hakk’ın antika bir sanat eserisin, dedim.

Bunları söylerken yağ yaktığımı sanmayın. Bu cümlelerimle insanı tarif ediyordum. İnsan budur zaten.

Genç mahcup bir eda ile:

– Estağfirullah, efendim, dedi. Niçin bu müdahaleyi yaptığımı beklercesine durdu. Merakla bana bakıyordu.

Birinci cümlemlerle genci yumuşatmıştım. Şimdi sıra vereceğim mesaja ve tebliğ cümlemlerine gelmişti. Ben de biraz durdum. İyice merak uyandırıyordum.

– Sen, gerçekten paha biçilmez bir varlıksın ama, kendini çok basit, çok değersiz, çok ucuz bir şeyle harcıyor ve harap ediyorsun. Dost görünen şu azılı düşmanı ağzına koymamalısın.

Genç, yaptığının yanlış bir şey olduğunu galiba vicdanen biliyordu ki bir fazilet gösterdi, nefsinden yana olmadı. Sözlerime hak verdi ve beni onayladı. İneceğim yere çok az bir mesafe kaldığı için son bir cümle ile sigara içen nefs-i emareye son darbeyi indirmek istiyordum. İnmeden bir cümle daha söylememe izin verir misiniz dedim:

– Estağfirullah, buyurun abi, dedi genç.

– Sen altını hiç kül ve izmarit tablası olarak kullanır mısın?

– Hayır.

– Sen altından değerlisin. Allah sana dudakların, ağızların, bedeninin, ruhun güzelini vermiş. Bu güzele, bu temize, bu tatlıya şu çirkin, şu kirli ve şu acı yakışmıyor. Senden ricam bir daha bunu ağzına koyma. Cenâb-ı Hakk'ın insana verdiği cihazlar, dünyalarla değişilmez. Bu cihazlar, sigara ve benzeri kötü alışkanlıklarla zay edilmemelidir.

Bu şefkatli, samimi ve yumuşak sözlerle yaptığım konuşmalarım karşısında genç mahcup bir ifade ile:

– Çok teşekkür ederim abi, inşallah bu uyarılarınızı dikkate almaya çalışacağım, dedi ve sordu:

– Siz kimsiniz abi? Ben de:

– Şu İlahiyat Fakültesi'nin hocalarından biriyim, dedim.

Fakültenin önünde duran minibüsten inerken gencin fevkalade memnuniyeti, elime eğilmesinden ve “Keşke öğrencilerinizden biri de ben olsaydım.” sözünden anlaşılmaktaydı.

– Estağfirullah, diyerek ve teşekkür ederek minibüsten indim.

Keşke imkânımız olsa da hepimiz, hepimizin çocuklarıyla bulduğumuz her yerde ve her fırsatta işte böyle sağlıklı iletişime girebilsek. Onları, müptela oldukları bütün münkerlerden, kötülüklerden, uyuşturuculardan, kötü alışkanlıklardan ve günahlardan kurtarabilsek, bütün maruflara, iyiliklere ve Allah'ın emirlerine bağlayabilsek, madde bağımlısı olmak yerine Mevla bağımlısı yapsak, böylece iki dünyamızı da cennetleştirek. Allah hepimizi bu güzel işlere vesile eylesin.

3- Mersin'de Garson Ercan'la Ayaküstü Mini Bir Sohbet

Mersin'de yemek mekânlarından birindeyiz. Bize hizmet veren garsonlardan birine tebessümlü bir ifade ile sordum:

– Adınızı lütfeder misiniz?

– Ercan, efendim.

– Ercancığım size bir sorum olacak: Bunca hizmetinizi ve ikramınızı aldıktan sonra, hizmetinizin ve ikramlarınızın ücretini ödemedemden çıkıp gitsek bu konağın sahibi ve siz çalışanları bizden memnun kalır mısınız? Bizi rahat bırakır mısınız?

Ercan galiba şaka yapıyorum sanarak önce bir nezaket icabı:

– Canınız sağ olsun efendim, dedi. Sonra ben tekrar sordum:

– Ya biz bu işi adet haline getirirsek, acıktığımız zaman gelip yersek, içersek, ödemedemden çıkıp gidersek, yine bir şey demeden bizi rahat bırakır mısınız?

Bu sefer Ercan:

– Hayır abi, ne yalan söyleyeyim işte bu olmaz. Şâyet siz, bu yanlışı ve nezaketsizliği devam ettirirseniz, size bu hizmet ve ikram bir daha verilmez, verilenlerin de hesabı sorulur.

Şimdi taşı gedğine koyma sırası bize gelmişti:

– Ercancığım, sen, ben ve bütün insanlar muhteşem bir konakta bulunuyoruz biliyor musun? O konak, şu içinde yaşadığımız kâinat. Bu kusursuz konağın sahibi ise Allah. Canlı-cansız her varlık bir garson. Hava bir garson, su bir garson, toprak bir garson, güneş bir garson, deniz bir garson, ağaçlar bir garson, hayvanlar bir garson... Her birinin eliyle türlü türlü ürünler, nimetler sunulmaktadır bize. Her gün, her an, biz bunları yiyor, içiyor, fevkalade hizmet alıyor ve ikram görüyoruz. Bunların ücretini ödemezsek bu muhteşem konağın sahibi Allah bizden memnun kalır mı, bizi rahat ve cezasız bırakır mı?

– Bırakmaz.

– Allah'ın istediği ücrete gelince o para değildir. Eğer Allah, sunduğu nimetleri para ile satsaydı, hiç kimsenin serveti onları almaya yetmezdi. Bu sebeple Allah, merhametinin bir tecellisi olarak herkesin gücünün yeteceği şeyler istemiştir. Onlar da üç şeydir: Tezekkür, tefekkür ve teşekkür. Diğer bir ifadeyle zikir, fikir ve şükürdür. Her nimete ve esere baktığımızda Allah'ı anmak zikir, Allah'ın harika işlerine ve sanat eserlerine hayran kalmak fikir, Allah'ın nimetlerinden dolayı Allah'a şükür etmek de teşekkürdür.

Ercan'ım, kulun Allah'a teşekkürünün adı da beş vakit namazdır. Beş vakit namazı, teşekkür olarak bizden isteyen Allah şöyle buyuruyor: ***“Beni unutmayın ki, ben de sizi unutmayayım, bana şükür ve teşekkür edin, nankörlük etmeyin ki^[321] nimetimi artırayım, azaba çarptırmayayım.^[322] Size mühlet veriyorum ki tevbe ve teşekkür fırsatını yakalayasınız. Bu***

sabrımı ve mühletimi isyanda kullanırsanız unutmayın tuzagım pek kuvvetli^[323], *azabım da pek şiddetlidir.*^[324] *“Namazla ve sabırla benden yardım isteyin.”*^[325] *İsteyin ki şu belalı dünyada sizin yar ve yardımcınız olayım. Belalardan koruyayım, kurtarayım.*^[326]

Ercan zeki bir garsondu. Meseleyi çok iyi anladı. Anladığı ve memnuniyeti her halinden belliydi. Sordu:

– Abi biz burada, ayak üstü hiç böyle bir sohbet dinlemedik ve sizin gibi bir müşteri ile de ilk defa karşılaştık. Başka ne zaman görüşürüz?

– Ercan’ım biz bir daha görüşemeyebiliriz. Biz bir program için İstanbul’dan geldik ve gidiyoruz. Ama şu kâinat konağının sahibini sever, O’nu hiç unutmaz ve O’na karşı görevlerimizi hakkıyla yaparsak inşallah cennette buluşur ve görüşürüz, dedim. Yanımda olup bitenlere şahit olan oğlum Muhammed Bey ve diğer arkadaşlarımla beraber Allah’a ısmarladık dedik, ücretimizi ödeyerek oradan ayrıldık.

[266] Tahrim, 66/6.

[267] Müslim, “İman”, 78.

[268] Bkz. Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, 39.

[269] Bkz. Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, 39.

[270] Bkz. Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, 39.

[271] Ahzab, 33/66-68.

[272] Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, 39.

[273] İbrâhim, 14/41.

[274] Bkz. Hud, 11/43.

[275] http://www.hurriyetaile.com/cocuk/cocuk-sagligi/saglikli-cocuk-yetistirmenin-9-yolu_14941.html

[276] Nisa, 4/136.

[277] Muhammed Ali es-Sâbûnî, *Safvetü ’t-Tefâsîr*, I, 286.

[278] Yûnûs Emre.

[279] Bir önceki makalemizde arz ettiğimiz ölçüler doğrultusunda.

[280] Bkz. A’raf, 7/23.

[281] Bkz. Said Nursî, *Şuâlar*, 9. Şuâ, 1. Nokta, 4. Delil, 155.

[282] Nursî, *Sözler*, Lemaat, 695.

[283] Muhammed Ali Sâbûnî, *Muhtasar Tefsîru İbn-i Kesîr*, III, 273.

[284] Muhammed Ali Sâbûnî, *Muhtasar Tefsîru İbn-i Kesîr*, III, 273.

[285] Şûrâ, 42/49-50.

[286] İbrâhim, 14/40.

- [287] Tahrim, 66/6.
- [288] Celalüddin Suyûtî, *el-Camiu's-Sağîr*, II, 575.
- [289] Suyûtî, *el-Camiu's-Sağîr*, II, 575.
- [290] Müslim, “Kader”, 25.
- [291] Peyami Safa, *Objektif*, II, 353.
- [292] Tirmizî, “Menakıb”, 61.
- [293] Suyûtî, *el-Camiu's-Sağîr*, II, 399.
- [294] Münavî, *Feyzü'l-Kadîr*, V, 174.
- [295] Hâkim, *Müstedrek*, IV, 48.
- [296] Müslim, “Hibat”, 13.
- [297] Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, I, 88.
- [298] Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, I, 90.
- [299] Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, I, 91.
- [300] Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, I, 92-93.
- [301] Müslim, “Birr”, 87.
- [302] Hâkim, *Müstedrek*, I, 62; Suyûtî, *el-Camiu's-Sağîr*, II, 543.
- [303] Bkz. Buhârî, “Edeb”, 18; Müslim, “Fezail”, 63; Hâkim, *Müstedrek*, IV, 40.
- [304] Buhârî, “Cenaiz”, 45.
- [305] Tirmizî, “Menakıb”, 31.
- [306] Buhârî, “Salat”, 106.
- [307] Haysemî, *Mecmeu'z-Zevaid*, IX, 182.
- [308] Buhârî, “Salat”, 106.
- [309] Buhârî, “Fiten”, 20; Tirmizî, “Menakıb”, 31.
- [310] Buhârî, “Ezan”, 65.
- [311] Münavî, *Feyzü'l-Kadir*, IV, 310.
- [312] Ebu Ya'lâ'nın bu rivâyeti için bkz. Heysemî, *Mecmau'z-Zevaid*, IX, 182; *Kenzü'l-Ummâl*, VII, 106.
- [313] Bârî, “Edeb”, 22.
- [314] Buhârî, “Cenaiz”, 79; Ebû Dâvûd, “Cenaiz”, 5.
- [315] Tirmizî, “Daavat”, 105.
- [316] Müslim, “Kader” 34.
- [317] Müslim, “Dua”, 72; Ebû Dâvûd, “Salat”, 792.
- [318] bkz. Said Nursi, *Mektubat*, 239-240.
- [319] Bkz. Ahzab, 33/66-68.
- [320] A'raf, 7/143.
- [321] Bkz. Bakara, 2/152.

[322] Bkz. İbrâhim, 14/7.

[323] Bkz. Kalem, 68/45.

[324] Bkz. İbrâhim, 14/7.

[325] Bkz. Bakara, 2/152.

[326] Bkz. Hcc, 22/78.

[322]

[294]

[311]

[306]

[277]

[291]

[313]

[315]

[318]

Tirmizî, “Menakıb”, 31.

Buhârî, “Cenaiz”, 45.

Bkz. Buhârî, “Edeb”, 18; Müslim, “Fezail”, 63; Hâkim, *Müstedrek*, IV, 40.

Hâkim, *Müstedrek*, I, 62; Suyûtî, *el-Camiu’s-Sağîr*, II, 543.

Buhârî, “Fiten”, 20; Tirmizî, “Menakıb”, 31.

Buhârî, “Salat”, 106.

Haysemî, *Mecmeu’z-Zevaid*, IX, 182.

Buhârî, “Salat”, 106.

Münavî, *Feyzü’l-Kadir*, IV, 310.

Buhârî, “Ezan”, 65.

[292]

Ebu Ya’lâ’nın bu rivâyeti için bkz. Heysemî, *Mecmau’z-Zevaid*, IX, 182; *Kenzü’l-Ummâl*, VII, 106.

[270]

Münavî, *Feyzü’l-Kadîr*, V, 174.

Suyûtî, *el-Camiu’s-Sağîr*, II, 399.

Tirmizî, “Menakıb”, 61.

Buhârî, *el-Edebü’l-Müfred*, I, 90.

Buhârî, *el-Edebü’l-Müfred*, I, 88.

Müslim, “Hibat”, 13.

Hâkim, *Müstedrek*, IV, 48.

Müslim, “Birr”, 87.

Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, I, 92-93.
Buhârî, *el-Edebü'l-Müfred*, I, 91.
Bkz. Hcc, 22/78.
Bkz. Bakara, 2/152.
Bkz. İbrâhim, 14/7.
Müslim, “Kader” 34.
Tirmizî, “Daavat”, 105.
Buhârî, “Cenaiz”, 79; Ebû Dâvûd, “Cenaiz”, 5.
Bârî, “Edeb”, 22.
A'raf, 7/143.
Bkz. Ahzab, 33/66-68.
bkz. Said Nursi, *Mektubat*, 239-240.
Müslim, “Dua”, 72; Ebû Dâvûd, “Salat”, 792.
Bkz. Bakara, 2/152.

[272]

Bkz. Kalem, 68/45.

[308]

Bkz. İbrâhim, 14/7.

[312]

[309]

[296]

Ahzab, 33/66-68.

Bkz. Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, 39.

Bkz. Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, 39.

[316]

[325]

http://www.hurriyetaile.com/cocuk/cocuk-sagligi/saglikli-cocuk-yetistirmenin-9-yolu_14941.html

Bkz. Hud, 11/43.

İbrâhim, 14/41.

Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, 39.

Bir önceki makalemizde arz ettiğimiz ölçüler doğrultusunda.

Yûnûs Emre.

Muhammed Ali es-Sâbûnî, *Safvetü't-Tefâsîr*, I, 286.

Nisa, 4/136.

Bkz. Said Nursi, *Emirdağ Lahikası*, 39.

Müslim, “İman”, 78.

Tahrim, 66/6.

Peyami Safa, *Objektif*, II, 353.

Bkz. Said Nursî, *Şuâlar*, 9. Şuâ, 1. Nokta, 4. Delil, 155.

[283]

Bkz. A'raf, 7/23.

[303]

Nursî, *Sözler*, Lemaat, 695.

İbrâhim, 14/40.

Şûrâ, 42/49-50.

Muhammed Ali Sâbûnî, *Muhtasar Tefsîru İbn-i Kesîr*, III, 273.

Muhammed Ali Sâbûnî, *Muhtasar Tefsîru İbn-i Kesîr*, III, 273.

Müslim, "Kader", 25.

Suyûtî, *el-Camiu's-Sağîr*, II, 575.

Celalüddin Suyûtî, *el-Camiu's-Sağîr*, II, 575.

Tahrim, 66/6.

[276]

[286]

[293]

[289]

[279]

[299]

[269]

[266]

[319]

[285]

[302]

[273]

[307]

[290]

[295]

[323]

[300]

[281]

[305]

[326]

[278]

[282]

[298]
[288]
[321]
[267]
[301]
[304]
[275]
[324]
[280]
[274]
[287]
[268]
[297]
[271]
[310]
[320]
[284]
[317]
[314]

BEŞİNCİ BÖLÜM: HATİP, VAİZ, ÖĞRETMEN VE AKADEMİSYENLERİMİZİN HUTBELERİNDE, VAAZ VE KONUŞMALARINDA KULLANABİLECEKLERİ AKTÜEL MATERYALLER

Dînî hitabet sanatını icra edecek olan konuşmacılarımızın işini kolaylaştırmak için lütfedip bakabilecekleri aktüel materyallerden bir demet arz ediyorum. Hitabet sanatının konusu her şey olduğu için, ben de bu demeti her şeyden, her konudan oluşturdum. Okuyucularımıza hangi malzeme lazımsa onu alacak, vaaz, hutbe ve konuşmasına katacak, muhataplarına sunacaktır. Şimdi sizi o farklı materyellerle baş başa bırakıyorum. İyi okumalar...

Kuss b. Sâide'nin Meşhur Hutbesi

Peygamberimiz'e peygamberlik vazifesi verilmeden birkaç yıl önce Kuss b. Sâide bir konuşma yapmış, konuşmasında Peygamberimiz'in peygamberliğini haber vermiştir. Enteresandır, Kuss b. Sâide'nin konuşmasını dinleyenler arasında henüz peygamberlik görevi kendisine verilmemiş olan Peygamberimiz de vardı. Fakat ne Kuss b. Sâide peygamber olacak zatın kendisini dinleyenler arasında olduğunu biliyordu, ne de Peygamberimiz, o zatın kendisi olduğunu.

Şimdi gelin dünyanın harikalarından biri olmaya layık o meşhur hutbeyi okuyalım. Hayret etmemek ve hayran olmamak mümkün değil. İşte o hutbe:

حُطِبَتْ قُسٌّ بِنِ سَاعِدَةَ الْإِيَادِيَّ

أَيُّهَا النَّاسُ ! إِسْمَعُوا وَعُوا ، وَإِذَا وَعَيْتُمْ شَيْئًا فَانْتَفِعُوا . إِنَّهُ مَنْ
الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدَ الْكَامِلِينَ ، وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَيَّ رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ إِبْرَاهِيمَ
هَادِيٍّ لَهُ * نَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَنَشْهَدُ أَنَّ
الْأَرْضَ لِعَبْرًا : لَيْلٌ دَاجٍ ، وَسَمَاءٌ ذَاتُ أُبْرَاجٍ ، وَأَرْضٌ ذَاتُ فِجَاجٍ
، وَبِحَارٌ ذَاتُ أَمْوَاجٍ . مَا لِي أَرَى النَّاسَ يَذْهَبُونَ وَلَا يَرْجِعُونَ ،
أَرْضُوا بِالْمَقَامِ فَأَقَامُوا ، أَمْ تَرَكُوا هُنَاكَ فَتَامُوا .

أَقْسَمَ قُسٌّ قَسَمًا حَقًّا ، لَا خَائِنًا فِيهِ وَلَا آتِمًا : إِنَّ لِلَّهِ دِينًا هُوَ
أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ دِينِكُمْ الَّذِي أَنْتُمْ عَلَيْهِ ، وَنَبِيًّا قَدْ حَانَ جِينُهُ ، وَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا
، وَوَيْلٌ لِمَنْ خَالَفَهُ وَعَصَاهُ .

ثُمَّ قَالَ : تَبًّا لِأَرْبَابِ الْغَفَلَةِ ، وَالْأُمَمِ الْخَالِيَةِ ، وَالْقُرُونِ الْمَاضِيَةِ
 . يَا مَعْشَرَ إِيَادٍ : أَيُّنَ الْأَبَاءِ وَالْأَجْدَادِ ، وَأَيُّنَ الْمَرِيضِ وَالْعُودِ ،
وَأَيُّنَ الْفَرَاغَةِ الشَّدَادِ ، أَيُّنَ مَنْ بَنَى وَشَيَّدَ ، وَزَخَرَفَ وَنَجَّدَ ،
وَأَطِيعُوهُ * إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ * قَالَ اللَّهُ
وَأَطِيعُوهُ * إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ * قَالَ اللَّهُ
آجَالًا ، طَحَنَهُمُ الثَّرَى بِكُلِّكَلْبِهِ ، وَمَرَقَهُمْ بِطَوْلِهِ ، فَتَلَّكَ عِظَامُهُمْ
تَعَالَى فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ * أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ
الْوَاحِدِ الْمَعْبُودِ ، لَيْسَ بِوَالِدٍ وَلَا مَوْلُودٍ .

ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ :

فِي الدَّاهِيَيْنِ الْأُولِيِّينَ مِنَ الْقُرُونِ لَنَا بَصَائِرُ

لَمَّا رَأَيْتُ مَوَارِدًا لِلْمَوْتِ لَيْسَ لَهَا مَصَادِرُ

أَرْضُوا بِالْمَقَامِ فَأَقَامُوا ، أَمْ تَرَكُوا هُنَاكَ فَتَامُوا .

لَمَّا رَأَيْتُ مَوَارِدًا لِلْمَوْتِ لَيْسَ لَهَا مَصَادِرُ

أَيْقَنْتُ أَنِّي لَا مَحَالَةَ حَيْثُ صَارَ الْقَوْمُ صَائِرٍ

Kuss b. Sâide, Efendimiz'in Peygamberliğini Haber Veriyor

Kâinatın Efendisine peygamberlik vazifesinin verilmesinden birkaç yıl önceydi.

Arapların câhiliyye devrinde iki meşhur panayırından biri olan Hicaz'daki "Sûk-i Ukâz" renk renk yüzlerce insanla dolup taşmıştı. İçlerinde pek çok Arap belligeri de vardı. Bu sırada, kızıl tüylü bir deve üstünde yüz yaşını aşmış bir pir-i fani peydahlandı. Gözleri çukura kaçmış, yaşlılıktan iki büklüm olmuş, fakat ruhu aydınlık bu süvari, İyad kabilesinin büyüğü Kuss b. Sâide idi. Cenâb-ı Hakk'ın varlık ve birliğine, haşır ve neşre inanan Kuss, Arapların şâiri, hatibi ve hakîmi idi. Fesahatiyle dillere destan olmuş bu zât, dikkat kesilmiş ve derin bir sükûta dalmış yüzlerce insana beligane şöyle hitab ediyordu:

"Ey insanlar! Geliniz, dinleyiniz, belleyiniz! İbret alınız! Yaşayan ölür, ölen fena bulur! Olacak neyse olur. Yağmur yağar, otlar biter; çocuklar doğar, annelerinin ve babalarının yerini alır. Derken, hepsi ölüp gider! Hadiselerin ardı arkası kesilmez; hepsi birbirini kovalar. Kulak tutunuz, dikkat kesiliniz; gökte haber, yerde ibret alınacak şeyler var. Yeryüzü bir büyük dîvan, gökyüzü yüksek bir tavan. Yıldızlar yürür, denizler durur. Gelen kalmaz, giden gelmez. Acaba vardıkları yerden hoşnut olup da mı kalıyorlar? Yoksa, orada kalıp da uykuya mı dalıyorlar? Yemin ederim, yemin ederim ki Allah'ın indinde bir din vardır ki şimdi içinde bulunduğunuz dinden daha sevgilidir! Ve Allah'ın gelecek bir peygamberi vardır ki gelmesi pek yakındır. Gölgesi başınızın üstüne geldi! Ne mutlu o kimseye ki ona iman eder; o da kendisine hidâyet eyleye! Yazıklar olsun, ona isyan ve muhalefet edecek bedbahta! Yazıklar olsun, ömürleri gafletle geçen ümmetlere!

Ey insanlar! Hani ya babalar, dedeler, atalar? Nerede soy sop? Hani o süslü saraylar ve mermer binalar yükselten Âd ve Semûd kavimleri? Hani ya, dünya varlığından gururlanıp da kavmine, 'Ben sizin en büyük Rabbiniz değil miyim?' diyen Firavun'la Nemrud? Onlar, zenginlikçe, kuvvet ve kudretçe sizden çok daha üstün idiler. Ne oldular? Bu yer, onları değirmeninde öğüttü, toz etti, dağıttı. Kemikleri bile çürüyüp dağıldı. Evleri yıkılıp ıssız kaldı. Yerlerini yurtlarını şimdi köpekler şenlendiriyor. Sakın, onlar gibi gaflete düşmeyin, onların yolundan gitmeyin! Her şey fanidir; bâkî olan, ancak Allah'tır. Ki O, birdir, şeriki ve nâziri yoktur! İbâdet

edilecek, ancak O'dur. Doğmamış ve doğurmamıştır! Evvel gelip geçenlerde, bize ibret alacak şey çoktur! Ölüm bir ırmaktır. Girecek yerleri çok, ama çıkacak yeri yoktur! Büyük küçük hep göçüp gidiyor! Giden geri gelmiyor! Kat'î bildim ki herkese olan, size ve bana da olacaktır.”[327]

Câhiliye devrinde Cenâb-ı Hak'ın kalplerine hidâyet ihsan ettiği bahtiyarlardan biri olan Kuss b. Sâide'nin bu hitabesinden az zaman sonra Kâinatın Efendisine nübüvvet ve risâlet geldi.

Fakat Kuss, bu sırada hayata gözlerini yummuştu. Haliyle, pek yakında geleceğini müjdelediği Efendimiz'le (sas)görüşmek kendisine nasip olmadı.

Aradan yıllar geçti...

Benî İyad'ın muvahhid ve Hz. İsa'nın dinine mensup bulunan büyüğü Cârûd b. Alâ adındaki zât, kavminin ileri gelenleriyle birlikte, vasıflarını öğrenmek üzere Resûlullah Efendimiz'in huzuruna vardı. Peygamber Efendimiz'e ne ile gönderildiğini sorup öğrendikten sonra, “Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki senin vasfını İncil'de buldum. Seni, Meryem'in oğlu müjdeledi. Sana devamlı selam olsun ve seni gönderen Allah'a da hamdolsun. Elini uzat. Ben şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur ve sen, Allah'ın Resûlüsün!” diyerek Müslüman oldu. Onu takiben de diğer arkadaşları İslâmiyete girdiler.

Bu durumdan fazlasıyla memnun olan Fahr-i Kâinat Efendimiz, sordu: “İçinizde Kuss b. Sâide'yi bilen var mı?”

Cârûd, “Elbette yâ Resûlullah!” dedi. “Hepimiz onu biliriz. Hususan ben, hep onun yolunda gidenlerdenim!”

Bunun üzerine Resûl-i Zîşan Efendimiz şöyle buyurdular:

“Kuss b. Sâide'nin bir zamanlar Sûk-i Ukâz'da bir deve üzerinde, ‘Yaşayan ölür, ölen fena bulur, olacak neyse olur!’ diye okuduğu hutbesi hiç hatırımdan çıkmaz. O, bir hayli söz daha söylemişti. Zannetmem ki hepsi hatırımda kalmış olsun!”

Mecliste hazır bulunan Hz. Ebû Bekir (ra) atılarak, “Yâ Resûlullah!” dedi. “Ben de o gün Sûk-i Ukâz'da hazırdım. Kuss b. Sâide'nin söylediği sözler hep hatırımdadır. Müsaade buyurursanız okuyayım!”

Sonra da mezkûr hutbeyi başından sonuna kadar Huzur-u Risâlette okudu.

Bütün bunlardan sonra Resûlullah Efendimiz'de câhiliye devrinde hidâyet yolunu bulmuş bu bahtiyar için şöyle buyurdu:

“Ümit ederim ki Cenâb-ı Hak, kıyamet gününde Kuss b. Sâide'yi ayrı bir ümmet olarak haşreder!”[328]

Engelliler

Hüner ve marifet dünyaya gelmek ve dünyada başıboş yaşamak değil, hüner ve marifet dünyaya gelen insanın imanla ve Kur'ân'la yaşaması, Allah'ın rızasını kazanmış bir insan olarak ahirete gitmesidir. Dünyada ne olursanız olun, ister zengin ister fakir ister engelli ister engelsiz olun. Ama imansız ve Kur'ân'sız asla olmayın. Çünkü en büyük engellilik, imansız ve Kur'ânsız yaşamaktır. İmanla Kur'ân'la yaşayan kimseler, özellikle engelliler cennete giden yolda hiçbir engelle karşılaşmayacak ve direk cennete gideceklerdir.

Bu dünyada engelli olup ta sabır içinde şükredenlere müjdeler olsun. Neden? Çünkü engellilik onlara cenneti garanti etmektedir. Yine müjdeler olsun. Neden? Çünkü cennette engellilik yok, fakirlik yok, hastalık yok, musibet ve felaket yok. Hasret, gurbet, ayrılık yok. Orası vuslat diyarıdır. Orası, sevgililerin, dostların toplandığı yerdir. İyiliğin, güzelliğin, barışın-kardeşliğin olduğu bir yer. Sağlığın, gençliğin, aşkın sonsuz olduğu bir yer. Tükenmez servetlerin, lezzetlerin, yemeklerin, meşrubatların, doyulmaz konakların, kevser havuzlarının ve ebedî tatilin, akla hayale gelmeyecek ücretsiz keyifli etkinliklerin olduğu bir yerdir.

Yeter ki şu üç günlük dünyayı sabır içinde şükreden ve şükür içinde sabreden kullar olarak geçirelim, yeter ki imansız-Kur'ân'sız, namazsız-niyazsız, fikirsiz-zikirsiz, sabırsız-şükürsüz yaşamayalım. Günahlara girmemize ve cehenneme düşmemize engel olan bütün engellere teşekkürler olsun. Sabırlı-şükürlü bütün engelli kardeşlerime ve onlara hizmet veren, yardımcı olan bütün vefakâr ve fedakâr dostlara müjdeler olsun.

Mülkün sahibi Allah'tır. Dilediğini yapar, istediği gibi yaratır. Kimsenin Allah'a hesap sorma ve onu yargılama hakkı yoktur.

Allah'ın işi ve icraatı içinde bize merhametsizlik gibi görünen şeylerin biz hikmetini anlayamıyorsak, susmamız lazım. Çünkü bütün insanların şefkatini bir araya toplarsanız, Allah'ın şefkatinin bir zerresi bile olmaz. O yarattıklarına bizden daha çok şefkatlidir. Böyle iken onun şefkatinden daha çok şefkat göstermeye yeltenmek sü-i edep olur.

Çoğu kere sağlık ve zenginlik, şükürsüzlük yüzünden insanı cehenneme götürür. Çoğu kere hastalık ve sakatlık da sabır ve şükür gösterildiğinde insanı cennete götürür. Bundan dolayıdır ki Hz. Ali (ra): *“Bazı nimetler vardır ki o nimetlere sahip olmamak en büyük nimettir.”* demiştir. Bir sıhhat, bir servet, bir gençlik, bir güzellik, bir ses güzelliği, bir makam, bir

rütbe, bir şöhret insanın cehennemi ve cehenneme düşme sebebi olursa, neye yarar o nimet, o devlet, o servet ve o şöhret?

Hem sağlıklı ve hem de şükürlü bir mümin olmak hem zengin, hem de helal dairede kalan, parasını Allah'ın dinine hizmette harcayan adam olmak nur üstüne nurdur. Ama dünya nüfusuna göre bunların sayısı da ne kadar azdır. Allah bizi onlardan eylesin.

Sağlık ve zenginlik yüzünden niceleri imtihanı kaybetmekte ve cehennemi boylamaktadır. Üstad-ı Muhterem'in de dediği gibi: **“Her şey kader ile takdir edilmiştir. Kısmetine razı ol ki rahat edesin.”**^[329] Hem bu dünyada ve hem de ahirette.

Öyleyse biz, Rabbimizden dünya ve ahirette iyilik, güzellik, af, afiyet ve hayırlı servet isteyelim. Verdiği sağlığı ve serveti rızası yolunda harcamaya bizi muvaffak eylesin. Sonsuz rahmetinden niyaz edelim. Bunlar elimizde yoksa, sabr-ı cemil vermesini, imtihanı kazanmak için yardımını lutfetmesini istirham edelim.

Zenginlikte de fakirlikte de, sağlıkta da, engellilikte de büyükler, hep Allah'tan memnun olduklarını ilan etmişlerdir. İşte bakın onlardan bazıları neler söylemişler:

*“Allah'ım Senden ne gelecekse gelsin,
Sen ki kahrınla da lutfunla da güzelsin!”*^[330]

Mevlana'nın şu sözü, bu dünyada imtihana maruz kalanlara ne güzel derstir:

“Üzülme. Bir yandan korku, bir yandan ümidin varsa iki kanatlı olursun, tek kanatla uçulmaz zaten. Sopyayla kilime vuranın gayesi kilimi dövmek değil, kilimin tozunu almaktır. Allah sana sıkıntı vermekle tozunu, kirini alır. Niye kederlenirsin? Taş taşlıktan geçmedikçe parmaklara yüzük olamaz. Yüzük olmak dileyen taş, ezilmeyi, yontulmayı göze almalıdır.”

Her ne kadar durum böyle ise de biz Rabbimizden iyilik, güzellik ve sağlık isteyelim hem dünyamız ve hem de ahiretimiz için.

Ergen Olmadan Ölen Çocukların Durumu

Enes'den (ra) rivâyet edildiğine göre Resûlullah (sas) şöyle buyurdu:

“Henüz ergenlik çağına ulaşmamış üç çocuğu ölen her Müslüman'ı Allah, çocuklara olan rahmet ve şefkati sebebiyle cennete koyar.”^[331]

Ebû Sâid el-Hudrî'nin (ra) anlattığına göre:

Bir kadın Resûlullah'a (sas) geldi ve:

– Ey Allah’ın Resûlü! Senin sözlerinden hep erkekler yararlanıyor. Biz kadınlara da bir gün ayır, o gün toplanalım, Allah’ın sana öğrettiklerinden bize de öğret, dedi. Peygamber (sas):

– **Peki şu gün şurada toplanınız**, buyurdu.

Kadınlar toplandılar. Peygamber (sas) de gidip Allah’ın kendisine öğrettiklerinden onlara öğretti. Sonra onlara:

– **Sizden (henüz ergenlik çağına gelmemiş) üç çocuğunu âhirete gönderen her kadın için bu çocuklar cehenneme karşı mutlaka siper olur**, buyurdu.

İçlerinden bir kadın:

– Bu durum iki çocuk gönderenler için de geçerli midir? dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas):

– **Evet, iki çocuk gönderen için de durum aynıdır**, cevabını verdi.^[332] Daha sonra bu kadın: “Keşke, bir çocuğu öleni de sorsaydım.”^[333] diyerek hayıflanmıştır.

Bu soruyu soran anne ve diğer anneler üzülmesin. Çünkü başka bir rivâyette Allah Rasûlü Efendimiz (sas) bunun müjdesini de vermiş ve şöyle buyurmuştur: “**Bir çocuğunu defneden kimse sabreder ve Cenâb-ı Hak’tan ecrini dilerse, o kimseye cennet nasip olur.**”^[334]

Bediüzzaman’ın, manevî yaralara merhem “çocuk taziye namesi” bu meselenin, bir bakıma bu hadislerin en muhteşem izahıdır. Sevgili okuyucularımızı orijinaline havale ederek biz sadece bir özet vermekle yetineceğiz:

“Kazaya rıza, kadere teslim İslâmiyet’in bir şiarı ve nişanıdır. Ey çocuğu bülüğ çağına ermeden vefat eden Müslümanlar! Cenab-ı Hak sizlere sabr-ı cemil versin. Merhum çocuğunuzu da size ahiret azığı ve şefaathçi eylesin. Kur’an-ı Hakîm’de **وَلَدَانٌ مُّخَلَّدُونَ** şeklinde bir ifade vardır. Ebedileştirilmiş çocuklar,^[335] demektir. Ebedileştirilmiş çocuklar, bülüğ çağına ermemişken ölen çocuklardır. Bu çocuklar, cennette ebedî, sevimli, cennete lâyük bir surette çocuk kalacaklar, cennete giden peder ve validelerinin kucaklarında ebedî bir sevinç kaynağı olarak onların, çocuk sevmek ve evlat okşamak gibi en tatlı bir zevki yaşamalarına sebep olacaklardır.

Dünyada on senelik kısa bir zamanda acılarıyla karışık evlat sevmesine ve okşamasına bedel, ahirette kedersiz ebedî evlat sevmesini ve okşamasını kazanmak, ehl-i imanın en büyük bir saadeti olduğunu Kur’an, **وَلَدَانٌ مُّخَلَّدُونَ**

ifadesiyle ortaya koymuş, erginlik çağına ermeden çocuğu vefat edenlere müjde vermiştir.”^[336]

Tebliğ Modelimiz

Tebliğ modelimiz, hikmet ve güzel öğütle davet, yumuşak sözle nasihat, mütebessim bir çehre ile bakış, tevazu ve mahviyetle davranış, şefkat ve muhabbetle tamir ve tedavidir.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ

“Onlar, iman etmiyorlar diye neredeyse kendini helâk edeceksin!”^[337]

Âyeti Peygamberimiz’in tebliğdeki hırsını dikkatlerimize sunduğu gibi, aynı zamanda fevkalade şefkatine de dikkat çekmektedir.

Başkalarını helak etme değil, başkalarının kurtuluşu için kendini helak edecek kadar acı çekme, ikna ve irşatla gayret gösterme. İşte Peygamber modeli ve şefkati bu, işte İslâm bu, işte cihat bu.

فَلَا تَطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا

“Sen kâfirlere uyma. Onlara karşı Kur’ân’la savaş.”^[338] Yani kılıçla, tankla, topla, topuzla değil; Kur’ân’la yani ilimle, doğru kalemle ve doğru kelamla savaş.

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ

“Rahmân’ın kulları onlardır ki, yeryüzünde mütevâzi olarak yürürler. Bilgisizler kendilerine takıldıkları zaman, selâm, derler.”^[339]

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا

“Onlar, yalan yere şahitlik etmezler. Onlar boş sözlerle, çirkin davranışlarla karşılaştıkları zaman, izzet ve şereflerini muhafaza ederek oradan geçip giderler.”^[340]

Anne Karnında Her Şey, Dünyada Hiçbir Şey

Anne karnında her şey, dünyada hiçbir şey olan nedir acaba? Hemen söyleyeyim: Bebeğin göbek bağı.

Anne karnındaki bebek için göbek bağı, bebeğin her şeyidir, hayatıdır. Çünkü büyümesi için lazım olan her şeyi, ancak o kanalla annesinden almaktadır.

Bebek dünyaya gelir gelmez, derhal göbek bağını kesip atıyorlar. Düne kadar bebek için her şey olan bu kordon, o gün artık hiçbir şey değildir.

Bir de bunun tersini düşünelim. Yani anne karnında hiçbir şey olup da dünyada her şey olan şeyler de vardır.

Nedir bunlar?

Bir bebeğin göbek bağından başka her şeyi: Gözü, kulağı, eli, ayağı, dili, dudağı, kalbi, akciğeri, vesair organları.

Bu organlar, anne karnında hiç de o kadar lüzumlu şeyler değildir. Ağız, göz, kulak, burun, dil orada işe yaramıyorlar. Dünyada ise bunlar, en birinci, en kıymetli nimet sırasına geçiyorlar.

İşte bugün biz de şu dünyada anne karnındaki bebekler gibiyiz. Bir çoğumuz, “dünya ana”ya göbeğinden bağlı. Halbuki dünyada sahip olduğumuz ve “varlığım” dediğimiz her şey, bebeğin göbek bağından farklı değil.

Ahirete gider gitmez, dünya anamızdan asıl vatanımız olan ahirete doğar doğmaz, dünyada sahip olduğumuz ve “hayatım, servetim” dediğimiz her şeyin, tıpkı göbek bağı gibi hiçbir işe yaramadığını, on para etmediğini göreceğiz...

Ve yine göreceğiz ki, bu dünyada bazıları tarafından lüzumsuz sanılan şeyler, yani beş vakit namaz, oruç, hac, zekat, zikir, tesbih, sadaka orada en lüzumlu şeyler sırasına geçmiştir. Tıpkı anne karnında lüzumsuz görülüp de dünyada en lüzumlu hale gelen cihazlar gibi...

Bir an için şöyle düşünelim; Bir bebek annesinin karnında iken göbek bağı ile gururlansa; gözü, kulağı, burnu, eli ve ayağı için de: “Ne lüzum vardı bunlara?” deyip itiraz etse, annesinin karnından daha geniş bir dünyanın olamayacağını iddia etse, dokuz ay sonra dünyaya gelen bu bebek, itirazından ve inkarından dolayı utanmaz mı? Dizini dövmez mi?

İşte efendiler biz o bebek gibi olmayalım. Bugün sahip olduğumuz servet, devlet, makam ve rütbe, bebek için göbek bağından daha kıymetli bir şey değildir, onlarla gururlanmayalım. Dinin emir ve yasaklarına itiraz etmeyelim. Bunları lüzumsuz görmeyelim. İçinde yaşadığımız şu dünyadan daha geniş bir dünyanın, yani ahiretin varlığını inkârdan vazgeçelim.

Aksi halde dokuz gün, dokuz ay, dokuz yıl veya doksan yıl sonra inanmadığımız o âlemde gözlerimizi açtığımızda çok pişman oluruz.

Başımızı ateşten taşlara, duvarlara vururuz.

Anne karnında organları en mükemmel şekilde, en müsait yerlere takılan bebeği annesi, babası yapmadı, organlarını en müsait yerlere doktorlar takmadı. Hele kendisi, kendisini hiç yapamazdı. Çünkü kendisi yoktu. Yok olan bir şey kendisini nasıl yapsın?

Bize en yakın olan sebepler, yani annemiz, babamız bizi yapamazken, tabiat bizi nasıl yapsın, doğa bizi nasıl yaratsın? En akıllı varlıkların, hatta profesörlerin yaratmada zerre kadar bir fonksiyonları olmazken, şuursuz sebepler, kör tesadüf, şuurlu varlıkları nasıl meydana getirsin? Kendisinde şuur olmayan başkasına şuur verebilir mi? Akıllı olmayan, başkasına akıl, akıllılara ders verebilir mi? Hatta aklımız olduğu halde yanımızdaki delilere akıl veremiyoruz. Demek akıllı yaratan ve verilmesi gerekenlere dağıtan biri var. Ve O hiç yanlış yapmamış haşa! Eğer O, insana verdiği akıllı fillere, mandalara, öküz ve eşeklere, kurtlara ve tilkilere de verseydi, dünyanın idaresi hayvanlara kalır, insan neslinden başbakan ve reis-i cumhur çıkmazdı. İşte hayvanlara akıllı vermemekle en isabetlisini yapan Hz. Allah, akıl gibi bir servete, bir devlete, bir cevhere sahip kıldığı insanın şımarabileceğini ve şaşırabileceğini de bildiği için Kur'ân'ı insana göndermiş. Kur'ân ahkâmından ibaret olan şeriatla da amel etmesini istemiş, böylece anarşist ve serseri olmasını önlemiştir.

SORU:

Anne karnında lâzım olmayan cihazların, dünyada lâzım olacağını kim bilebilirdi?

CEVAP:

Bunları anne karnında kim yapıyor ve yaratıyorsa, ancak o bilir. Onun için soruyor Allah: “Hiç yaratan bilmez mi?”

Anne rahmine düştüğümüz zaman biz ne olduğumuzun ne olacağımızın farkında değildik. Nereye götürüleceğimizi, gittiğimiz yerde bize ne lazım olacağını da bilmiyorduk. Anne rahminde iken biz, nasıl yapıldığımızın, organlarımızın nasıl takıldığının farkına varamadık.

Dünyaya geldik, hayır getirildik; baktık ki ne sarayımızda ne de kendimizde bir kusur yok. Yaratan her şeyi güzel yaratmış. Yaptığı her şeyi hikmetle yapmış.

Düşündük, bizi getirildiğimiz ülkeye yani dünyaya bu kadar uyumlu yaratan hem anne karnını, hem de dünyayı bilen bir zat olabilir ancak.

Bilmiş ki anne rahminde gözü, dünyada güneşi yaratmış. Anne rahminde kulağı, dünyada sesleri; anne rahminde burnu, dünyada kokuları; anne rahminde dili, dünyada tatları; anne rahminde gönlü, dünyada güzellikleri yaratmış. Gözün güneşle, kulağın seslerle, burnun kokularla, dilin tatlarla, insanın bütün bir kâinatla sıkı bir münasebeti olduğunu bilmeyen, anne rahminde ona bu organları verebilir miydi? Demek âlemde güneşin sanatkârı kim ise, anne rahmindeki yaratıcısı da o. Ve O şöyle buyuruyor: “Hiç yaratan bilmez mi?”

İşte anne karnındaki bir bebeğe dokuz ay sonra dünyada el, kol, dil, diş, göz, kulak, ağız, ayak, akıl, hafıza lâzım olacağını kim bilmiş ve yaratmışsa; dünyadaki insana da ahirette İslâm’ın emir ve yasaklarının lâzım olacağını o bilmiş ve emretmiştir.

Bunlara itiraz edenler, annesinin karnında göze, kulağa itiraz edip lüzumsuz bulan, göbek bağından başka bir cevher tanımayan bebekten daha zavallı duruma düşerler. Çünkü bebeğin göbek bağı yine bir işe yarıyor. Fakat bunların tutundukları ilkeler, hiçbir işe yaramıyor. Milletin anasını ağlatıyor, eşlerini birbirinden soğutuyor, ayırıyor, yuvalar yıkıyor, milleti anarşi ve teröre, enflasyon ve israfa, fuhuş ve ahlâksızlığa kurban ediyor; içkiye, faize, rüşvete, kumara mahkûm ve mecbur ediyor...

Dünyada rahat edebilmemiz için bizi anne karnında türlü cihazlarla donatan Allah hem dünyada hem de ahirette rahat edebilmemiz için de, dünyada Kur’ân’ın ahkâmıyla sorumlu tutmuş, cennete yolcu eylemiştir.

Onun için biz bütün varlığımızla O’na inanıyor, O’na dayanıyor, O’na güveniyor, O’na sığınıyoruz. O’na, mazhar olduğumuz ve olacağımız nimetleri kadar hamd ü senâlarımızı takdim ediyoruz.

O’nun mübarek ve kudsî sözü, sözlerimizin özü, özeti olsun:

“O gün ne mal, ne evlat, kimseye fayda vermeyecek. Ancak Allah’a iman ve muhabbetle dolu selim bir kalple gelenler kazanacaklar”

“Allah’tan başka her şey helak olacak, Allah’ın rızasına ait olmayan ve rızası istikametinde harcanmayan her söz, icraat, mal, servet ve devlet kıyamet gününde kaldırılıp atılacaktır. Her şey hakkında hüküm O’na aittir ve siz O’na döndürüleceksiniz.”^[341]

İlahiyatın Kemali ve Felsefe Dersleri

Romanda felsefeyi anlatan Rus yazar İvan Gonçarov’un felsefe ile ilgili güzel bir sözü var. Demiş ki: “*Felsefe, dinin huzursuz kardeşidir. Din kendi*

gerçeğini bulur ve huzura kavuşur. Felsefe hiçbir zaman huzura kavuşmaz. Çünkü bulduğu her gerçekten sonra bir soru daha sorar.”

Filozofça bir söz de ben söyleyeyim:

Felsefe, hikmetin nefs-i emmaresidir. Onsuz olunmaz ama, sadece onunla da olunmaz. Her insanda nefs-i emmare vardır. Nefs-i emmare bize kâmil insan olmamız için verilmiştir. Nefs-i emmare idam edilmemeli, ıslah edilmelidir. Kur’ân’la ve Nebvî öğütlerle ıslah edilirse insan, kâmil insan olur, meleklerden daha üstün bir varlık haline gelir. İslah edilmezse hayvandan ve şeytandan aşağı düşer.

İlahiyatlarda da felsefe idam edilmemeli, ıslah edilmelidir. Kur’ân’la barışık hale getirilmelidir.

Felsefe ve hikmet

Arapça’da felsefeye en yakın kelime hikmettir. Bize göre felsefe, insan düşüncesi, hikmet de Allah düşüncesidir. İnsan, yanılabilir. Allah yanılmaz. Öyleyse felsefe, hikmete tabi olmalıdır. Olursa, dizginlerini hikmetin eline verirse huzur olur, huzur verir. Vermezse, zarar olur, zarar verir.

Felsefeye “hikmet ilmi”, filozofa da hakîm denmiştir. Hamdi Yazır, *“Hikmet, ilim ve onunla ameldir. Hakîm ise her ikisini toplayan adamdır. Bilgisi olup ameli olmayana hakîm denmez.”* demiştir.

Evvelkilerin ve sonrakilerin ilmi Kur’ân’da

İlahiyat Fakültesi’nde birçok dersin hocası oldum. Halkla İlişkiler Dersi’ne girdim. Din ve İletişim Dersi’ne girdim, Dini Danışmalık ve Rehberlik dersine girdim, Çevre ve Din Dersi’ne girdim, Meslekî Uygulama ve Hitabet Dersi’ne girdim... Bu derslerin hepsi fakültemizde Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü’nün dersleridir.

Baktım ki bu adını saydığım derslerin hepsi en muhteşem ve mükemmel şekliyle Kur’ân’da var. Bu sefer Halkla İlişkiler Dersi olarak Kur’ân’ı, Çevre Dersi olarak Kur’ân’ı, bir İletişim Dersi olarak Kur’ân’ı talebenin dikkatine vermeye başladım. Felsefe Dersi’ne girseydim, felsefenin yanında da Kur’ân’ın hikmetini takdim edecektim. Çünkü -felsefeyi düşünce bazında ele alırsak- en güzel felsefe Kur’ân’da. Kur’ân düşüncelerin en güzelidir; sözlerin en güzeli^[342] olduğu gibi. Çünkü Kur’ân, Allah’cadır. Çünkü o Allah düşüncesidir.

Kur’ân fikirleri dondurmamış

Kur'ân fikirleri dondurmamıştır. Tam tersi düşünmeye, araştırmaya teşvik etmiştir. Aykırı fikirlere de hayat hakkı tanımıştır. **“Dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin.”**^[343] der, Kur'ân. Bunu der ama, insanın da başıboş olmadığını,^[344] herkese gerek imanının ve gerekse küfrünün karşılığını bulacağı bir âleme, ahirete doğru gittiğini,^[345] sözlerinden^[346] ve amellerinden^[347] sorguya çekileceğini söyler.

Yeni yeni ilim dallarının çıkması eskiden o ilimlerin olmadığı anlamına gelmez. İletişim Dersi yeni çıktı. Halkla İlişkiler Dersi yeni çıktı. Bu dersler yokken İletişim Dersi yok muydu? Halkla ilişkiler yok muydu? Felsefe Dersi yokken, felsefe yok muydu? Vardı. Hem de Kur'ânî felsefe vardı. İnsanların felsefesi Kur'ân'dı. Onunla oturur, onunla kalkarlardı. Huzur tamdı, adalet kaimdi, emniyet ve barış hâkimdi. Sevgi-saygı, şefkat-fazilet, güzel ahlak doruk noktadaydı. İlimler dallandıkça dertler, problemler de arttı.

Demek istiyoruz ki

Demek istiyoruz ki Kur'ân, her türlü iyiliği ve güzelliği müminlerine veriyor. Öyleyse herkes otursun, zaman kaybetmeden Kur'ân'ı anlamaya koyulsun.

Pekiyi. Kur'ân varken bu derslerin hiçbiri olmasın mı? Olsun. Ama Kur'ân'ın yerine geçmesin. Kur'ân'a dayalı İletişim Dersi, Kur'ân'a dayalı Halkla İlişkiler Dersi, Kur'ân'a dayalı Rehberlik Dersi, Kur'ân'a dayalı Felsefe Dersi, Kur'ân'a dayalı Psikoloji, Sosyoloji Dersi olsun. Dikkat edilirse zaten bunların hepsi Kur'ân'da var. Her dersin uzmanına düşen bunları sistematize etmek olacaktır.

İnsanın dünyaya geliş gayesi, birbirini inkâr eden tutarsız fikirlerle dolu kitapları hayat boyu okumak, okutmak değildir. İnsanın dünyaya geliş gayesi, Âlemlerin Rabbinin mesajı olan Kur'ân'ı okumak, anlamak ve gereğince amel etmektir.

Bugün yeni yeni adla ortaya çıkan ilim dalları buna hizmet etmelidir. Her ilim dalı, Kur'ân'ın bir başka yönünün tefsiri olmalı, Kur'ân'a alternatif dersler olmamalı, Kur'ân'dan bağımsız işlenmemelidirler.

Diyorlar ki ilahiyat öğrencisinin bilimselliğe alışması ve cesur olabilmesi için felsefî dersler alması lazım. Buna katılıyorum. Ben de buna bir şey eklemek istiyorum: İlahiyat öğrencisi ve hocası aynı zamanda Kur'ân'ın orijinaline yabancı olmamalı, Kur'ânî ilimleri çok iyi hazmetmiş biri

olmalı, Kur'ân'ın âyetlerini okumaktan aciz olmamalı, korkmamalı ve utanmamalıdır.

İlahiyat öğrencisi neyi bilmeli?

Yeri gelmişken bir düşüncemi de arz etmek isterim. Bir ilahiyat öğrencisinin felsefe ve din bilimlerini iyi bilmenin yanında Arapça ve Kur'ân'ı ve ulumü'l-Kur'ân'ı da çok iyi öğrenmiş bir şekilde mezun olmasından yanayım. Şu an derslerin çokluğundan mıdır, İmam-Hatip Liseleri ve Kur'ân kurslarından kaliteli öğrenci gelmeyişi midir bilmem, bu mükemmel sonucu ilahiyatlar henüz yakalamış değildir. Arkasında namaz kılamayacağımız kadar Kur'ân'ı yanlış okuyan, ilmi donanımı yeterli olmayan görevlilerimiz var. Bunları da unutmamamız ve buna da bir çare bulmamız lazım. Felsefe derslerini azaltmak isteyenlerin de hedefi her halde bu olsa gerek. Tam bilemiyorum. Bu meseleyi otoriteler tartışa dursun. Biz isteriz ki her caminin imam ve hatibi, hem kurra, hem alim, hem filozof, ve hem de mütteki ve muhlis bir zat olsun.

Sözün özü

Sözün özü: İlahiyat öğrencilerini mükemmelleştirmenin yolu, İmam-Hatip Liselerini mükemmelleştirmekten, ondan önce de Kur'ân kurslarını mükemmelleştirmekten geçiyor. İlahiyatın temeli Kur'ân kurslarıdır. İkinci basamağı İmam-Hatip Liseleridir. Son basamağı da İlahiyatlarıdır.

Kur'ân kurslarının albenisi artırılmalıdır. Tatil yörelerindeki faydalı aktiviteler, Kur'ân'ın edebi çerçevesinde Kur'ân kurslarına taşınmalıdır. Gerekirse Kur'ân kurslarının isimleri değiştirilmeli, bu kurumlar yeniden ele alınmalı, daha makul, daha modern bir şekilde yeniden dizayn edilmelidir. İlahiyatlar, bu eğitim silsilesinin kemali, cemali, kubbesi ve tacı olmalıdır.

Ehl-i Beyt ve Ehl-i Beyti Sevenler

– Ehl-i beytin anlamı nedir, ehl-i beyt kimdir, ehl-i beyti sevmenin hükmü nedir?

– Ehl-i beyt, ev halkı demektir. İslâm dünyasında ehl-i beyt denildiği zaman Peygamberimiz'in hane halkı, ailesi anlaşılır. Bir başka tanıma göre:

Ehl-i beyt, Hz. Resûlullah (sas) Efendimizin ailesi ve evlâtlarıdır. Mü'minlerin anneleri, Hz. Fâtıma, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin (ra), ehl-i beytin şerefli ferdlерidir.^[348] Hz. Resûlullah'ın kendisine tâbi olan amcaları ve onların çocukları da ehl-i beyt'ten sayılmıştır.^[349]

Peygamber Efendimiz'in ehl-i beytini sevmek farzdır. Müslümanların boynunun borcudur.

Ehl-i beyt, aynı zamanda ehl-i sünnettir.

Yani Peygamberimiz'in yoluna, izine, âdetine, ahlakına ve emirlerine bağlı kimseler demektir. Bunların arkasından gidenlere, Peygamber'in sünnetine bağlı yaşayanlara daha sonraları "ehl-i sünnet ve'l-cemaat" veya kısaca "Sünnî" denildi. Sünnî demek, Hz. Peygamber'in sünnetine bağlı, ibadette ve Kur'ân'ı uygulamada Hz. Peygamber'i örnek alan insan demektir. Öyleyse Peygamberimiz'in ehl-i beyti, yani başta Hz. Ali (ra) efendimiz ve diğerleri sünnî idiler. Çünkü Peygamber'in sünnetine herkesten daha çok bağlı kimseler onlardı.

Alevî demek, Hz. Ali'yi ve ehl-i beyti sevmek ve onlara taraftar olmak demekse bu anlamıyla alevîler de sünnîdir. Çünkü Hz. Ali (ra) sünnî idi. Bugün sünnîler, Hz. Ali'yi seviyorlarsa -ki bunda asla şek ve şüphe yoktur.- Bu anlamıyla sünnîler de alevîdir. Öyleyse Müslümanları alevî ve sünnî diye ayırmanın anlamı ne?

– Hocam ama Alevilerin ibadet tarzları ayrı, bizim gibi namaz kılmıyorlar, bizim gibi İslâm'ı anlamıyor ve yaşamıyorlar, dersiniz; ben de derim ki:

– Sünnî olup ta nice namaz kılmayan ve İslâm'ı yaşamayanlar var. Bunları ne yapacağız?

Problem, Hz. Peygamber'i ve ehl-i beytini tanıyan, inanan, seven, onların imanını ve İslâm'ını yaşayanlarda değil; problem, Hz. Peygamber'i ve ehl-i beytini tanımayan, inanmayan, sevmeyen ve onların imanını ve İslâm'ını yaşamayanlardadır. Öyleyse gerek Sünnîlere ve gerekse Alevîlere düşen her şeyden önce ehl-i beyti tanımaya, tanıtmaya, Allah'tan gelen Kur'ân'ı, Peygamberden ve ashâbdan gelen İslâm'ı bir an önce öğrenmeye girişmektir. Herkes otursun, lütfen inandığı Kur'ân'ı öğrensin ve örneğim dediği Peygamber'ini tanınsın. Bunları öğretecek ve tanıtacak âlimlerin sohbetine katılsın, dersini alsın, aydınlansın, aydınlatsın.

Sünnîlerin Hz. Ali Efendimiz'i Sevmesi

Sünnîler, Hz. Ali Efendimiz'i (ra) ondan önceki üç halife kadar severler. Hatta bunları birbirlerinden ayırt etmezler. Camilerinin ve kalblerinin dört duvarına Allah (cc), Muhammed'in (sas) isimlerinden sonra dört büyük halifenin isimlerini yazmışlardır.

Hız. Ali'yi seviyorum deyip, Peygamber'in ahlakına ve sünnetine aykırı hayat sürenler, beş vakit namazlarını kılmayanlar, Peygamberimiz'in dört büyük halifesine ve ashabına dil uzatanlar, hakaret edenler ne alevî olabilirler ve ne de sünnî. Seyyidim deyip, Peygamber'in ahlakına ve sünnetine aykırı yaşayanlar hakiki seyyid olmadıkları gibi.

Peygamberimiz, risalet görevine karşılık kimseden bir ücret istememiştir. Sadece ehl-i beytine sevgi istemiştir.^[350] Peygamberimiz ehl-i beytini seviyordu. Kıyamete kadar devam edecek olan İslâmî hizmetlerin o kanaldan devam edeceğine inanıyordu. Ümmetin onları sevmesini de bu yüzden istiyordu. Dolayısıyla ehl-i beyti sevmek, Peygamberi sevmek, onları üzmemek Peygamberi üzmemek anlamına geliyordu.

Peygamberimiz, ahirete irtihal etmeden önce ümmetine iki şey emanet etti. Bunlardan biri Allah'ın kitabı Kur'ân, biri de ehl-i beyti idi. **“Bu iki emanete (sahip çıkarsanız), sımsıkı sarılırsanız Allah da size (sahip çıkacak), sapmayacaksınız.”**^[351] buyurdu. Şu halde Kur'ân'dan sonra sahip çıkılması gereken en büyük emanet Efendimiz'in sünneti ve ahlakı, aynı zamanda sünnetini ve ahlakını yaşayan, yaşatan ehl-i beytidir. Peygamberimiz'in bu vasiyetini yerine getirmek, her Müslüman'ın boynunun borcudur.

Sinemizde Açılan Kerbela Yarası Bütün Müslümanların Yarasıdır

Ne yazıktır ki bunun tersi olmuş, zorbalıkla Müslümanların başına gelen zalim ve ırkçı yöneticiler -ki bunlardan biri Yezid'dir- Peygamber'in ehl-i beytine en büyük zulmü reva görmüş, Hz. Hüseyin'in ve yakınlarının katili olmuşlardır. Sinemizde adetâ kapanmayan bir yara açmışlardır.

Bu acı ve feci olay, sadece Caferîlerin, Şîîlerin ve Alevilerin acısı değildir. Bu acı Sünnilerin daha doğrusu bütün Müslümanların acısıdır. Bu sebeptendir ki hiçbir sünnî Müslüman, çocuklarına “Yezid” adını vermemiştir. Neden? Çünkü Yezid, Hz. Hüseyin ve yakınlarının katlinden sorumlu görülmüştür. Ama birçok sünnî Müslüman'ın ve çocuklarının adı Ali'dir, Hasan'dır, Hüseyin'dir. Çünkü bunlar, bütün Müslümanların canıdır ve cânânıdır. Bütün Müslümanlar, ehl-i beyti canlarından çok severler ve sevmelidirler. Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin için gerekirse canlarını bile verirler, vermelidirler. Çünkü bunları Peygamber yadigârları ve emanetleri bilirler. Sünnilere göre bunları sevmek, Peygamber'i sevmek,

Peygamber'i sevmek de Allah'ı sevmektir. Nitekim Kur'an da buna işaret etmektedir.^[352]

Hz. Hüseyin Efendimiz'in ve yakınlarının başına gelenlerden dolayı, hepimizin içi kan ağlamaktadır.

Müslümanların birlik ve bütünlüğünden yana olan Caferî, Şîî ve Alevîlerden beklenenler şunlardır:

1- Hz. Hüseyin Efendimiz'i (ra) anma törenlerinde alevî-sünnî beraberliğine kuvvet verecek barış mesajlarına çokça yer verilmelidir.

2- Caferiliği, Şîîliği ve Aleviliği İslâm'dan ayrı bir şey görenlere veya İslâm'ın alternatifi bir din haline getirmek isteyenlere fırsat verilmemelidir.

3- İlim ve bilimde tüm İslâm kaynaklarından istifade edilmeli, "bunlar sünnîlerin kaynakları" diyerek uzak durulmamalıdır. Alevî, Caferî ve Şîîlerin çocukları da devletin Kur'an Kurslarında, İmam-Hatip Liselerinde ve İlahiyat Fakültelerinde okumalıdır.

4- Alevilik, Hz. Ali'yi sevme düşüncesinden kaynaklanmış bir inançsa ki öyledir; Sünniler bundan rahatsız olmazlar. Tam tersi Hz. Ali Efendimizin sevilmesinden de, sevenlerden de memnun olurlar. Ama Hz. Ali'yi sevme uğruna diğer halifelere ve ashaba dil uzatılmasından, aleviliğin İslâm'ın alternatifi bir din şeklinde takdim edilmesi gibi tekellüflerden, müzik ve eğlencenin ibadetin yerine geçirilmeye çalışılmasından- bırakın sünnîleri- ne Hz. Ali Efendimiz memnun olur, ne ehl-i beyt memnun olur, ne Peygamber Efendimiz memnun olur ve ne de Yüce Rabbimiz memnun olur. İslâm'da olmayan şeyleri İslâm'a sokmaya çalışmak ne sünniye ne de alevîye bir şey kazandırmaz. Tam tersi hem dünyada hem de ahirette zarar getirir, azar getirir, gazap getirir, azap getirir.

Hz. Ali Efendimiz (ra), kendisinden önceki üç halifenin yani Ebû Bekir, Ömer ve Osman (ra) Efendilerimiz'in 20 sene müsteşarlığını yapmış, onlar halife iken onlara hep yardım etmiş, destek vermiş, fitnenin başkaldırmasına izin vermemiştir.

Hz. Ali'nin bu tavrı onun faziletindendi. Hâşâ bazı nâdânların dediği gibi takiyyesinden değildi. Zaten Allah'ın aslanı ve İslâm'ın kahramanına takiyye yakışmaz. Eğer Hz. Ali, üç halifeyi haklı görmese ve onlara biat etmeseydi, asla onlara boyun eğmezdi. Nitekim oğlu Hüseyin (ra) Efendimiz, Yezid'i, hilafete layık görmediği için ona biat etmemiş; canını, doğru bildiği yolda feda ve kurban etmeyi göze almış, kahramanca

çarpışarak şehit düşmüştür. Peygamber'in ehl-i beytine ve ehl-i beyt severlere yakışan takiiye değil, sadakat, teslimiyet ve Allah'a isyan edene isyandır. Velew ki sonunda ölüm bile olsa.

Hız. Ali Efendimiz'e sormuşlar:

– Neden senden önceki üç halife zamanında fitneler, senin zamanındaki kadar çok olmadı? Cevap vermiş koca İslâm kahramanı:

“Onların zamanında ve etraflarında onları koruyan bir Ali vardı, ama benim zamanımda ve etrafımda beni koruyan bir Ali yoktu.”

Üç Aylar Algımız Doğru mu? Üç Aylar ve Mübarek Geceleri Nasıl Anlamalıyız?

Bizi, üç aylara ve yeni bir “Bereketli Zaman Dilimleri”^[353] ne kavuşturan Allah'a sonsuz hamd ve senalarımızı, bütün zamanların rahmeti Sevgili Peygamberimiz'e de sonsuz salat ve selamlarımızı sunuyoruz.

Müslümanlar, Recep, Şaban ve Ramazan denilen üç ayları ve bu ayların içindeki ve dışındaki mübarek geceleri canla başla ihya etmeye çalışmaktadırlar. Tebrik ediyoruz, takdir ediyoruz. Bu bir açıdan sevindirici olduğu gibi, bir açıdan da hüzün vericidir. Sevindiricidir; çünkü birçok insan bu ayları ve bu geceleri fırsat bilerek tevbe etmekte, camilere koşmakta, namaz kılmakta, vaaz ve nasihat dinlemekte ve sadakalar vermektedir. Hüzün vericidir; çünkü o gece ve o aylarda yaşanan dini hayat ve heyecanın o aylardan ve o gecelerden sonra azaldığı veya bazı çevrelerde hiç yaşanmadığı gözlenmektedir.

Halbuki Hız. Peygamber'in (sas) devrinde böyle bir kutlama tarzı ve anlayışı yoktu. O devirde her Müslüman beş vakit namazı eksiksiz kılıyor, güç yetirebilenler teheccüd namazına kalkıyor, bütün namazlar mümkün merteye camide, değilse başka mekânlarda cemaatle kılınıyordu. Onların devrinde her gün ve her gece mübarekti, günümüzde önem verdiğimiz geceler gibi hareketli ve bereketli geçiyordu.

Ekonomik kriz yok, herkes alnının terini silerek kazanıyor, çalışan alnının teri kurumadan ücretini alıyor, her zengin zekâtını veriyor, gelir dağılımında adalet öyle geliyor ki, gün geliyor, zekât verilecek fakir bulunamıyor. Herkes ahirette hesap vereceğim endişesiyle adımını atıyor, şuna buna zarar verme, çalıp çırpma, kapıp kaçırma yerine; herkes, herkesin menfaatini kendi çıkarından önce düşünüyordu.

Çünkü onlar sadece belli geceleri kutlayan Müslümanlar değildi. Her yerde, her zaman Kur'ân ve Sünnetin ölçüleriyle oturup kalkan, her geceyi

mübarek bilen Müslümanlardı. Ahlak ve takva onlara hakim olmuştu. Onlar da, hak ve adaletten ibaret bir medeniyeti dünyaya yayma yolunda hep zaferden zafere koşuyorlardı. Onlar dinlerini koruyorlardı, din de onları koruyor ve onlara güç ve moral veriyordu.

Şöyle bir soru akla gelebilir: “Tarihin bir döneminden sonra, madem ümmet öteden beri Regaib, Berat ve benzeri geceleri Kur’ân okuma, sadaka verme, namaz kılma, yanlışlardan kaçıp iyiliklere sığınma gecesi olarak görmüş ve öyle değerlendirmişler, varsın öyle bilsinler, ne zarar ederler?”

Biz de zarar ederler demiyoruz zaten. Bu gecelerde elde ettikleri kârı, ibadetsiz hayata dönerek kaybetmesinler, diğer gün ve gecelerini de ibadetlerle renklendirerek mübarekleştirsinler, diyoruz.

Ve yine diyoruz ki; Müslümanlığımızı yalnız Regaib, Miraç, Berat ve Kadir Gecesi gibi mübarek gecelere ve Recep, Şaban ve Ramazan gibi üç aylara tahsis etmemiz yanlıştır. Müslümanlık süreklilik arz eden bir hayat tarzıdır. İnsan kendisini bir gece tükenircesine ibadet ve taate verip, o gece geçtikten sonra bir yıl ibadetin ve dinin semtine yanaşmazsa, gelir, gideri karşılayamaz, belki de telafisi mümkün olmayan zarar ve ziyana düşer. Böyle bir din anlayışı İslâmiyet’te yoktur ve makbul da değildir. Allah Resûlü Efendimiz’in **“Amellerin Allah’a en sevimsisi az olup devamlı olandır.”**^[354] sözü ne kadar güzel ve ne kadar makul bir sözdür. Allah da zaten gücümüzün yettiğini bizden istemiştir. ^[355] Ama devamlı istemiştir. Gücümüzün yettiğinin istenmesi gücümüzün sınırlı oluşundandır, devamlı istenmesi de amel ve ibadetlerin bizi her zaman kötülerden ve kötülüklerden koruyucu özellikler taşıyıcı olmasındandır.

Buna en güzel misallerden biri namazdır. Allah mutlaka kılmamız gereken namazı belli aylara, belli gecelere tahsis etmemiş, günde beş vakte serpiştirerek her gün istemiştir. Ta ki insan her gün manevi hayatla ve iman esaslarıyla iç içe yaşasın. Kendisini her an görüp gözetten bir Allah’ın olduğunu, yaptıklarını kaydeden meleklerin bulunduğunu ve ahirette hesap vereceğini unutmasın. Unutmasın ki kendisine, ailesine, devletine ve milletine zarar verecek günahlara dalmasın, dadanmasın.

Yine Allah sadece mübarek bir gecede haram ve günahlardan kaçmamızı istemiyor, her gece, her gün, hatta her an haram ve günahlardan uzak durmamızı istiyor. Çünkü haram ve günahlar ya kul hakkına ya da Allah hakkına tecavüzdür. Bu hukuku çiğnemeye sadece mübarek gecelerde değil, hiçbir zaman hakkımız yoktur. İnsanlara iyilik ve teşekkür; Allah’a sevgi, saygı ve şükür, insan olmanın, kul olmanın gereğidir ve sürekli olmalıdır.

İslâm'da mübarek olmayan, Allah'ın lütfu, rahmeti ve nimeti olmayan bir zaman dilimi yoktur. Bütün zamanlar, hatta anlar mübarektir. Mübarek gecelere ve mübarek Ramazan'a ulaşp da bunlara inanmayan ve isyan içinde öleni ne Ramazan ve ne de Kadir Gecesi kurtaramaz. Hattâ Ramazan ayında ve Kadir Gecesi'nde yapılan iyilik ve ibadetlere nasıl bire bin ve otuz bin mükâfat veriliyorsa yine bu ay ve bu gecede işlenen günahlara da bire bin ve otuz bin ceza verileceği kaynaklarımızda ifade edilmektedir.^[356]

Kur'ân'da adı verilerek anlatılan tek gece Kadir Gecesi'dir, adı verilmeden anlatılan gece de Miraç Gecesi'dir. Duhan Sûresi'nde^[357] “Mübarek Gece” olarak dikkatlere sunulan gecenin de yine Kadir Gecesi olduğu söylenmektedir.^[358] Ramazan ayını ayların sultanı, Kadir Gecesi'ni de bin aydan hayırlı yapan ve mübarekleştiren, Kur'ân'ın o ayda^[359] ve o ayın Kadir Gecesi'nde^[360] inmiş olmasıdır.

Madem Kur'ân'ın inişi bir ayı, ayların sultanı, bir geceyi de bin aydan hayırlı bir gece (Kadir Gecesi) haline getirmiştir. Kur'ân'ın senin ağzına girmesi ve kalbine inmesi de seni ve senin evini, geceni, gündüzünü mübarekleştirecektir.

Şu halde üç ayların ve mübarek gecelerin rahmetinden, bereketinden, kurtarıcılığından istifade etmenin yolu; bu mübarek zaman dilimlerini fırsat bilerek, bu mübarek geceler hürmetine kabul edileceğimize yürekten inanarak tevbe etmekten, günahlara veda edip, Allah'a dönmekten, Kur'ân'ı okumaktan, anlamaktan ve yaşamaktan, hayır ve hasenat yapmaktan geçmektedir. Üç aylarda ve mübarek gecelerde bu inancımız, bu niyetimiz, bu hamlelerimiz ve bu ibadetlerimiz yoksa üç ayların mübarek oluşundan bize ne?

Büyüklerden birine sormuşlar:

– Bayram ne zaman efendim? Cevap vermiş:

– Rabbimin beni bağışladığı gün.

Alvar İmamı Efe Hazretleri de bu düşünce ile: **“Mevla bizi affede, bayram o bayram ola.”** demiştir.

İşte bu bayramı yakalayabilmek için üç aylar ve üç ayların mübarek geceleri, özellikle Ramazan ayı ve Kadir Gecesi hepimize özellikle hayatını gaflet ve günahla geçirmiş insanlara tanınmış bir fırsat veya ek bir kontenjandır. Cennetlere uçmak ve Cehennemden kurtulmak isteyenlere Allah'tan uzanmış bir rahmet eli, bir rahmet çağrısıdır. Akli olan bir insana yakışan bu çağrıya koşmak, bu eli öpmek, başına koymak ve bir daha bırakmamaktır. Gerçek bayram da herhalde bu olsa gerektir.

Ben bir garip insanım;
Ne tahtım var, ne tacım.
Tut elimden Allah'ım!
Yalnız sana muhtacım.^[361]

Kadir Gecesi

Kur'ân'ın 114 sûresinden biri de “Kadir Sûresi”dir. Kadir Sûresi, başından sonuna kadar Kadir Gecesi’ni anlatır. Mübarek olduğu bilinen geceler içinde Kur'ân'da ismiyle anlatılmaya layık görülen tek gece Kadir Gecesi'dir. Mekke'de nazil olmuştur, beş âyettir. O surede Cenâb-ı Hak, meâlen şöyle buyurmaktadır: **“Şüphesiz biz Kur'ân'ı Kadir Gecesi'nde indirdik. Kadir Gecesi'nin (o büyük fazlu şerefini) sana bildiren nedir? Kadir Gecesi bin aydan hayırlıdır. (Hakk'ın sevgili kullarını görmek, Allah için yaşayanları tespit etmek ve onlarla beraber ibadet etmek için) O gecede melekler ve ruh Rablerinin izniyle iner de iner. O gece tan yeri ağarıncaya kadar bir selamdır.”**^[362] Yani o gece, selam ve selamet gecesidir. Rahmet gecesidir, mağfîret gecesidir ve cehennemden kurtuluş gecesidir.

Her ne kadar şairlerden biri: *“Ey hace çi cuy ez şeb-i kadr nişanî/Her şeb şeb-i kadrest ger kadr bidânî”* yani: Ey efendi! Kadir Gecesi'ne dair ne nişan arıyorsun? Eğer kadrini bilersen her gece Kadir Gecesi'dir, demiş olsa da; bir başka şair de sanki ona cevap vermiş:

*“Her gece Kadir olaydı, Kadr'in kadri olmazdı şaha
Her hacer cevher olaydı, cevher etmezdi Bahâ”*

Yani her gece Kadir Gecesi olsaydı, Kadir Gecesi diye bir gece olmazdı ve her taş cevher olsaydı, o zaman cevher bir kıymet ifade etmezdi, demiştir.

Bize göre iki düşüncenin de doğruluk payı vardır. İnsan Ramazan ayının her gecesini Kadir Gecesi imiş gibi değerlendirmelidir. Ama Kadir Gecesi'nin de bir tane olduğunu unutmamalı ve onu kaçırmamaya çalışmalıdır. Çünkü o bir tek gece, o geceyi yakalayanlara ve ihya edip değerlendirenlere bin aylık yani seksen üç senelik bir ömrün sevabını kazandıracaktır. O geceyi yakalayıp değerlendiren insanın cehennemden kurtuluşuna ve cennete girmesine vesile olacaktır.

Üstad-ı Muhterem'in Ramazan ayı ve Kadir Gecesi hakkındaki önemli tesbitlerinden biri de şudur: “*Şu mübarek Ramazan ayı, Kadir Gecesi'ni ihata ettiği için, kendisi de ömür içinde bir Kadir Gecesi'dir. Ramazan ayı, Ramazan ayına muvaffak olanın yani ona ulaşmış ve onu ihya edenin ömrüne bin ömür katar. Dakikası bir gündür. Saati iki ay, günü birkaç sene hükmünde baki bir ömürdür.*”^[363]

Kadir Gecesi Gerçek Anlamda Nasıl İhya Edilir?

Âişe validemiz, “Şâyet Kadir Gecesi'ne tevafuk edersem nasıl dua edeyim?” diye Allah Resûlü'ne sormuş, Fahr-i Kâinat Efendimiz (sas) de ona, “**Allâhümme inneke afüvvün, tuhibbu'l-afve fa'fü annî**” (Allah'ım! Şüphesiz Sen affedicisin, affetmeyi seversin, beni de affet.)^[364] duasını öğretmiştir.

Hız. Peygamber ve ashâbının bu geceleri ihyası, bir cümlelik bir duayı söylemekten ibaret değildi. Geceleri ve gündüzleri ihya, onlarda hal olmuştu; yaşama biçimi haline gelmişti. İslâmiyet, onlarda kemaliyle her daim yaşanıyordu. Bu bir cümlelik dua ise, ihya programı içinde öne çıkan ve altı çizilen bir cümle idi. Yoksa gecenin ihyası bir cümlelik bir duadan ibaret değildi. Eğer böyle anlarsak Kadir Gecesi gibi bin aydan hayırlı bir geceyi hakkıyla idrak ve ihya etmiş olmayız. Bu bizim için büyük kayıp ve büyük ayıp olur.

Sevgili Peygamberimiz (sas), bu geceyi yakalama maksadıyla olsa gerek Ramazan ayının son on gününde ibadetlerini artırır, hatta bu günlerini mescide çekilerek itikâfta^[365] geçirirmiş. Hız. Âişe validemiz buyurmuşlardır ki: “*Hız. Peygamber Ramazan ayının son on günü girdiğinde gecesini ibadetle geçirirdi, ailesini de uyarırdı, ibadet için diğer zamanlardan daha fazla gayret gösterirdi.*”^[366]

Bu gece Adem Safiyyullah (as) gibi adam, İbrâhim Halilullah (as) gibi dost, Muhammed Habibullah (sas) gibi sevgili olmaya niyet edenlere ve o niyetle yaşamaya başlayanlara değil bin ay, belki on bin, yüz bin ay mükâfat verileceğine kesinlikle inanıyorum. Çünkü rızası kazanılan Allah'ın katında sevabın ve mükâfatın sınırı olamaz. Ebedî cennetin anlamı da bu değil mi zaten? Âyette ifade edilen bin ay kesretten kinaye olduğu gibi, Kadir Gecesi'ni gerçek anlamda ihya etmek de Adem gibi adam, Halil gibi dost, Habib gibi sevgili olmaya niyet etmek ve o niyetle yaşamakla mümkün olur ancak. Yoksa bir geceyi uyumadan şöyle veya böyle ibadetle geçireyim, 83 senelik sonucu alayım, ertesi gün yine ülfetli ve gâfletli

dünyamda yaşayayım, niyetinde olanların anladığı gibi mesele o kadar basit ve ucuz değildir. Kadir Gecesi bizi, bir gece Müslümanca, müttekîce yaşamaya davet eden bir gece değil; Kadir Gecesi, bizi, her gece Müslümanca ve müttekîce yaşamaya davet eden bir gecedir. Bir gecede, 80 küsur senede elde edilen bir sonucu alanlara da ancak böyle yaşamak yakışır.

Neden Bu Geceye Kadir Gecesi Denildi?

O gece azamet ve şeref gecesidir. O gecenin hakkını verenler, ibadetleriyle ihya edenler şerefli ve kadr u kıymetli olurlar. Ebû Bekir Verrak da demiş ki: Bu geceye Kadir Gecesi denmesinin sebebi, o gecede kadirli-kıymetli bir Kitab'ın, kadirli-kıymetli bir meleğin diliyle, kadirli-kıymetli bir ümmete indirilmiş olmasıdır. Herhalde Allah Teâlâ bu surede “kadr” lafzını üç kere bunun için zikr etmiştir.^[367]

Kadir Gecesi Neden Ramazan Gecelerinde Saklanmıştır?

Hadis kaynaklarında: **“Kadir Gecesi’ni Ramazan’ın son on gününün tek gecelerinde arayınız.”**^[368] buyurulmuş ama “Kadir Gecesi şu gecedir” diye kesin bir hüküm verilmemiştir. Allah Teâlâ, o geceyi Ramazan ayının gecelerinde saklamıştır; ta ki insanlar Ramazan ayının bütün gecelerine saygı gösterebilirler ve her gecesini Kadir Gecesi imiş gibi değerlendirirler de çok çok mükâfata nail olsunlar.

Kadir Gecesi’nin saklanması’nın ikinci bir hikmeti de şu:

Ramazan ayında hele Kadir Gecesi’nde günah işlemenin cezasıyla, diğer aylarda ve gecelerde günah işlemenin cezası bir değildir. Mükâfatı bir olmadığı gibi. Onun için Cenâb-ı Hak, insanoğlunun günahlara karşı cesaretini bildiğinden şefkat ve merhametinin gereği olarak Kadir Gecesi’ni Ramazan ayının gecelerinde saklamıştır; ta ki Kadir Gecesi’ni bile bile günah işleyip de büyük büyük cezaya çarpılmasınlar. Çünkü sahanın otoriteleri, bir insan Kadir Gecesi’ni bilse ve o geceyi ibadetle ihya etse bin ayın sevabını kazanacak ve yine Kadir Gecesi’ni bilse, bile bile isyan etse ve günah işlese o zaman da bin ayın günahını kazanacaktır.^[369] demişlerdir.

Hz. Peygamber (sas) beraberinde Hz. Ali (ra) olduğu halde mescide girdi ve uyuyan birisini gördü de:

– **Ey Ali! Onu uyandır, abdestini alsın,** buyurdu. Hz. Ali, adamı uyandırdı, sonra da Resûlullah Efendimize sordu:

– Ya Resûlullah! Şüphesiz ki Sen hayırlı hizmetleri yapmada hep öncüsün, hepimizin önünde gidersin. Bu adamı Sen neden uyandırmadın? Cevap çok ilginç:

– **Onun seni reddetmesi küfür (inkâr) olmaz. Ama beni reddetmesi onun inkâra düşmesine sebep olurdu. Küfür yani iman esaslarından birini inkâr sınırsız bir cinâyettir. Ben böyle yaptım ki reddettiği takdirde cinâyeti, büyük olmasın, hafif olsun.**

İşte Peygamber'in (sas) rahmeti, şefkati bu. Sen buna Allah Teâlâ'nın rahmetini, merhametini kıyas et.^[370] Böylece Allah'ın Kadir Gecesi'ni saklamaktaki rahmetinin sırrını ve sınırsızlığını anla.

Allah Teâlâ'nın sakladığı daha böyle çok şeyler vardır. Mesala: Rızasını ibadetlerde saklamıştır, ta ki ibadetlerin hepsine önem versinler. Gazabını günahlarda saklamıştır. Ta ki hepsinden sakınsınlar. Velisini insanlar içinde saklamıştır. Ta ki insanların hepsine hürmet edip değer versinler. İcabetini dualarda saklamıştır. Ta ki çok çok dua etsinler. İsm-i Azam'ını saklamıştır. Ta ki bütün güzel isimlerine ism-i azammış gibi değer versinler. Ölümün vaktini saklamıştır. Ta ki insan ömrünün başında şımarıp ömrünün sonuna doğru da korkudan çıldırıp ödü patlamasın, dengeli ve hazırlıklı yaşasın.^[371]

Kur'ân'ın İnişinin Etkileri

Kur'ân'ın inişine sahne olan zaman dilimleri, diğer zaman dilimlerinden çok farklı olmuştur. Mesela:

1- Bir rivâyete göre, Kur'ân, Levh-i Mahfuz'dan dünya semasına birden, toptan indirilmiştir. Bu toptan indirildiği geceyi Berat Gecesi haline getirmiştir.

2- Parça parça, âyet âyet indirilmeye başladığı Ramazan ayını, ayların sultanı yapmış, bereketlendirmiş, rahmet, mağfiret ve cehennemden kurtuluş ayı haline getirmiştir.

3- Ramazan ayının içinde inmeye başladığı geceyi Kadir Gecesi yapmış, o geceyi de 1000 aydan daha hayırlı bir gece haline getirmiştir.

4- İndiği aklın ve kalbin sahibi olan Zât'ı, alemlerin rahmeti, geçmiş ve geleceğin efendisi yapmış, Muhammed Mustafa (sas) haline getirmiş, alınması gereken eşsiz bir örnek olarak insanlığın önüne koymuştur.

5- Sayısız denilecek kadar çok miktarda meleklerin ve Cebrail'in şafak söküneceye kadar bütün işlerin yoluna konulması için Allah'ın emriyle

inişini sağlamıştır.

6- Cehalet ve cahiliye çağını kapatmış ilim ve bilim çağını açmıştır. Şirk ve küfür dönemini kapatmış, iman ve tevhid dönemini açmıştır. Zulüm ve depresyon dönemine son vermiş, hak ve adalet dönemini hakim kılmış, asrını huzur ve saadet asrı yapmıştır.

Günümüz Medeniyetinin Temellerinin Atıldığı Gece: Kadir Gecesi

Miraç Gecesi'nde: İslâm coğrafyasının sınırları çizilmiş. Kadir Gecesi'nde: Günümüz medeniyetinin temelleri atılmış, Kur'ân'da anlatılan peygamberlerin mucizeleriyle de günümüz medeniyet harikalarının nihaî sınırları belirlenmiştir.^[372]

Miraç Gecesi'nde İslâm coğrafyasının sınırlarının nasıl çizildiğini miraç makalemizde anlatmıştık. Şimdi biz o yazının sadece Kadir Gecesi'yle ilgili olan kısmını dikkatlere sunmaya çalışacağız:

Doğulu ve Batılı vicdan sahibi her araştırmacının ittifak ettiği bir gerçek vardır. O da: Bu gün dünyaya hâkim olan Modern Avrupa Medeniyeti, varlığını Rönesans'a, Rönesans da varlığını Endülüs İslâm Devleti'ne ve dolayısıyla İslâm Medeniyetine borçludur.

İslâm Medeniyeti'nin kaynağı Kur'ân'dır. Kur'ân ise Ramazan ayında, Kadir Gecesi'nde inmeye başlamıştır. O gece inen âyetlerin ilkinin “*İkra*’=*Oku*” diye başlaması da çok anlamlıdır. Medeniyete, ahlaka, bilime, teknik ve terakkiye giden yol okumaktan geçer. Kalkınmanın, medenileşmenin ve modernleşmenin temelinde çekirdek olarak İslâm'ın bu ilk emri vardır. Bir “*İkra*’=*Oku*” dan böyle bir medeniyet çıkar mı demeyin. Kocaman incir ağacı da mini minnacık çekirdeğinden çıkmıyor mu? Siz çıkana değil, çıkarana bakacaksınız.

Asya, “oku” diyen kitap kendi elinde olmasına rağmen, böyle bir medeniyete sahne olma liyakat ve fırsatını kaçırdığından dolayı hayıflanmalı, hatasını itiraf etmeli, Allah'tan özür dilemeli, tevbe ve istiğfar edip Kur'ân'a dönmelidir. Avrupa ise gurur ve kibri bırakıp Allah'a şükretmelidir. Ve bilmelidir ki kendisini zirvelere taşıyan medeniyet Kur'ân'dan fişkırmıştır. Onun sahibi de Allah'tır. İncir ağacı, bu incirler “benim hünerim” deyip kibirlenemeyeceği gibi, Avrupa da “bu medeniyet benim hünerim” deyip kibirlenemez.^[373] Hava atamaz. Çünkü elindeki nimetlerin sahibi, Kur'ân'ı ve İslâmiyet'i insanlığa gönderen Allah'tır.

Avrupa ve Amerika Kur'ân'ın İslâmiyet'ine teslim olmadığı içindir ki maddi gücü nisbetinde dünyada adaleti sağlayamamakta, insanlığa merhamet, muhabbet, ihlas, isar ve ihsan sunamamakta, tam tersi ihtilallere, inkılaplara, darbelere sebep olmakta, çanak tutmakta, akan kana ve gözyaşına ortak olmakta, bir bakıma da kendi elleriyle kendi mezarını kazmaktadır.

Roma İmparatorluğu, Sasani İmparatorluğu, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorlukları da yıkılmaz, diyorlardı. Şimdi onların yerinde yeller esiyor.

Biz, İslâm'dan uzak zalim bir Avrupa ve Amerika'nın yıkılışını seyretmekten ziyade, İslâm'ın imanı, adalet ve merhametini benimsemiş; mazlumun dostu, zalimin hasmı bir Avrupa ve Amerika'nın şahlanmasını seyretmek istiyoruz. Avrupa ve Amerika bunu beceremezse, çok yakın bir gelecekte bunlar da yıkılan saltanat ve imparatorlukların hurdalık ve çöplüğünde yerlerini alacaklardır.

Umre ve Hac Yolcularına Önemli Notlar

Ey Rahman'ın Misafirleri, ey hac ve umre yolcuları!

Hem mübarek zamanlara hem de mübarek mekânlara kavuştunuz, kavuşacaksınız. Birkaç notu bu fakirden dinlemenizi rica ve istirham ediyorum:

1- Birkaç sevinci bir arada yaşattığından dolayı Cenâb-ı Hakk'a sonsuz ve sınırsız şükürle görevlendirilmiş bulunmaktayız.

2- Mübarek aylara ve mübarek mekânlara kavuşmak bir nimettir. Bu kavuşmanın bir nimet olduğunu görmek ayrı bir nimettir, nimete şükreden adam olmak bir başka nimettir, Kâbe-i Muazzama'nın ve Ravza-i Mutahhara'nın ziyareti için gelen davet ise bambaşka bir nimettir. Bu nimetler küllî hamd ve küllî şükür ister.

3- Öyleyse Mekke ve Medine'yi ziyaret, Hz. Peygamber ve ashâbının tevazu ve teslimiyeti, aşk ve iştiyakı biçiminde olmalıdır. Küllî niyetle, yani kâinat çapında bir şükrü ve hamdi sunmak, isteyip te gidemeyenlerin şükürlerini de takdim etmek niyetiyle yola çıkılmalıdır.

4- Hac ve umre yolcuları o mukaddes beldelere Allah ve Rasul sevdası ve günah kamburundan kurtulma niyeti ile gitmelidirler. Bu sevda, bu samimi tevbe ve bu niyet, onların günahlarını eritmeye yetecektir. Efendimiz (sas) buna işaretle şöyle buyurmuşlardır: **“Umre, daha sonraki umreye kadar, ikisi arasında işlenen günahlar için**

kefarettir. Allah katında makbul haccın karşılığı ise, ancak cennettir.”^[374] “Hac ve Umreyi peşpeşe yapınız. Çünkü bunlar, körüğün demir, altın ve gümüşteki kiri, pası gidermesi gibi yoksulluğu ve günahları giderir. Kabul edilmiş bir haccın karşılığı ancak cennettir.”^[375]

İnsanın niyeti bozuk olursa, Kâbe'nin içinde de yatsa-kalksa yine iflah olamaz. Ebû Cehil ve Ebû Leheb Kâbe'nin duvarının dibinde büyüdüler ama, cehenneme gitmekten kurtulamadılar.

5- Hac ve umreye gidenler, tevazu ve mahviyet içerisinde o topraklara girmelidirler. Bu şekilde giriş, Hz. Peygamber ve ashâbının sünneti ve ahlakıdır. Kibirden, gururdan, hava atmaktan ve şımarıklıktan hiçbir eser, hiçbir kimsenin üzerinde olmamalıdır.

6- Herkes sabırlı olmalı ve herkes Allah'ın sabredenlerle beraber olduğunu bilmelidir. Kimse kusur aramamalıdır. Herkes hep kendi kusurlarını görme gayreti içinde olmalıdır.

7- Mübarek zamanlara ve mübarek mekânlara kul haklarından arınmış bir şekilde girilmeli ve gidilmelidir. Değil hac ve umreye gitmek, şehit olmak bile insanı kul hakkından kurtarmaz.

8- İncitip gücendirilen kimselerden helallik alınmalı.

9- Hac ve umreye gidenlerin rızıkları helal ve temiz olmalıdır.

10- Bilen, bildiği ile amel eden insanlarla yolculuğa çıkılmalıdır. Önce refik, sonra tarik, demişler.

11- Kavgadan, gürültüden, günah işlemekten, ihramlı iken eşiyile cinsî yaklaşımlardan uzak durulmalıdır.

12- Hac ve umreye gidenden dua istenmelidir. Umreye giden Hz. Ömer'e (ra) Peygamberimiz: “**Kardeşim bizi duadan unutma!**” (Ebû Dâvûd, “Vîtir”, 23) buyurmuştur.

13- Evden ayrılmadan iki rekât namaz kılınmalı. “*Bismillahi tevekkeltü alallahi*” demeli, Âyetü'l Kürsi, Felak ve Nas sûreleri, bir de yolculuk duaları okunmalıdır.

14- Mikat mahalleri ihramsız geçilmemeli. İhram yasakları çiğnenmemeli. (Biraz sonra ihram yasaklarını arz edeceğiz.) İhram giyen kişi, bunun Mekke'ye saygı olduğunu bilmeli, bu ihram ona aynı zamanda dünyadan ayrılacağı zamanı da düşündürmeli, kefene sarılacağı anı hatırlatmalı, Allah'ın huzurunda durup amellerinin hesabını vereceği safhaları gözünün önüne getirmeli, kalbini, Allah'tan başkasından arıtmalı, nefsanî duygulardan uzak tutmalıdır.

15- İhrama girmeden önce tırnaklar kesilmeli, boy abdesti alınmalı, vücut bakım ve temizliği yapılmalı, koltuk altı ve benzeri mahaller tıraş edilmelidir. Lohusa ve adetli hanımlar için de boy abdesti sünnettir.

16- Ayağı örtmeyecek terlikler giyilmelidir. Bunlar bedenî hazırlıklardır. Bir de ruhî hazırlık vardır:

17- Cismimiz ve maddemizle Kâbe'yi Muazzama'ya, kalbimiz ve ruhumuzla da Kâbe'nin ve alemlerin Rabbi olan Allah'a yönelmeli ve bağlanmalıyız.

18- İki rekât ihram namazı kılınmalı, birinci rekâta Fâtiha'dan sonra Kâfirun, ikinci rekâta da yine Fâtiha'dan sonra İhlas sûresi ve selamdan sonra da şu dua okunmalıdır:

“Allah'ım, şüphesiz ki ben umre yapmak istiyorum. Onu bana kolaylaştır ve benden kabul buyur. Şüphesiz ki sen her şeyi işiten ve her şeyi bilensin.”

Bu dualardan sonra ihramdan çıkıncaya kadar her fırsatta bol bol telbiye okunmalıdır.

İhramlılara Yasak Olanlar:

- a- Zevcesiyle cinsî yaklaşım, hatta şehevî hisler ve konuşmalar,
- b- İsyân ve münakaşa,
- c- Avlanmak, avcıya avı göstermek,
- d- Dikişli ve yapıştırırmalı elbise giymek,
- e- Sarık sarmak, yüzünü-başını örtmek, çorap veya mest giymek,
- f- Tıraş olmak, tırnak kesmek, koku sürünmek.

İhramlılara Yasak Olmayanlar:

- a- Yıkanmak,
- b- Gölgelemek,
- c- Şemsiye kullanmak
- d- Para kemeri kullanmak,
- e- Yanında çanta taşımak,
- f- Yüzük ve saat takmak,
- g- Kan aldirmek. Şâyet kan aldirmek için saç kesilirse bir koyun veya keçi kurban etmek gerekir.

Mekke'ye girmeden önce iç ve dış temizlik tekrar gözden geçirilmeli, eşyalar emin bir yere konduktan sonra Harem-i Şerif'e yönelmeli, mümkünse “Babüselam” denilen kapıdan içeriye girilmeli, salat ve selam

okunmalı, “Allah’ım! Günahlarımı bağışla ve bana rahmetinin kapılarını aç.” diye dua edilmelidir.

Kâbe’yi Görür Görmez Yapılması Gerekenler

1- Kâbe-i Muazzama görülünce tezellül, tevazu ve huşu artırılmalı ve şu dua okunmalıdır:

“Allah’ım bu evin şerefini, saygınlığını, heybetini artır. Onu ziyaret edenlerin şerefini, saygınlığını da artır. Allah’ım! Sen Selamsın. Sendendir selam. Bizi selamla, barış ve esenlikle yaşat ey bizim Rabbimiz!

2- İnsan, yıllardır özlemini çektiği sevgilisini bulmuş gibi doya doya Kâbe’ye bakmalı, sevincinden etrafında büyük bir aşkla pervane gibi dönmeli, yani tavaf etmeli, uzun uzun dualar yapmalı, duaya doymamalıdır.

3- Tavaf da namaz gibi bir ibadettir. Namazda cep telefonu nasıl açık tutulmuyor, cep telefonu ile meşgul olunmuyorsa, tavafta da öyle yapmalı, insan Rabbi ile kendi arasına kimsenin girmesine izin vermemelidir. Çünkü tavaf da bir çeşit Allah’la buluşma ve görüşme anıdır. Eşref saatidir. O saat hiçbir şeye feda edilmemelidir.

4- Kadınlarla aynı safta namaza durulmaz. Ama bu hükme hac ve umrede bazen yoğun kalabalıklardan dolayı tam riâyet edilemiyor. Böyle durumlarda vaziyeti olduğu gibi kabullenmeli ve herkes kendisine dikkat etmelidir. Allah’ın huzurunda olma bilinci, başka şeyleri düşünmeye fırsat vermez, vermemelidir.

5- Karşılaşılan olumsuzluklar, zahmet ve meşakkatler sabır ve sevda ile aşılmalı, Sevgililer Sevgilisi’nin hatırı için başka hatırlar kırılmamalı, dövene elsiz, sövene dilsiz ve de gönülsüz olunmalıdır.

6- Her ilden, her dilden, her mezhepten insanın toplandığı bir yerde bizim bildiklerimize ters düşen durumlarla karşılaştığımızda hemen itiraz edilmemeli, galiba benim bilmediğim bir şey var” denmeli, geçip gitmelidir.

7- Namaz kılanın önünden geçilmez. Ama bazen Harem-i Şerif’te izdihamdan buna çok dikkat edilemiyor. “*Namaz kılanın secde edeceği yerin biraz uzağından geçilebilir.*” fetvası bilinir ve gereği yapılırsa bu da kafaya takılan bir mesele olmaktan çıkar.

8- Hacerü’l-Esved’i (es’adi) öpeceğim diye başkaları incitilmemeli. Fırsat varsa öpülmeli, yoksa, istilamla, iki eli ona doğru kaldırarak selamla yetinmelidir. Bu da onu öpmek yerine geçer inşallah.

Hacerü'l-Esved'i uzaktan öpmek şöyle olmalıdır: Uzaktan avuçların içi Kâbe'ye çevrilir. Eller kulaklar hizasına kadar kaldırılıp "Bismillahi Allahuekber" denilerek karşıdan işaretle selamlanır ve sağ elin içi öpülür. Bu işlem yapılırken durulup beklenmez, yürümeye devam edilir.

9- Tavaf esnasında, her şavta tahsis edilmiş bir dua vardır. Bunları bilmeyenler, bildikleri duaları okuyabilirler. Me'sur (Kur'ân ve sünnet kaynaklı) dualarla dua etmenin daha efdal olduğu da unutulmamalıdır. Grup halinde duaların hoş olmadığı, başkalarının konsantrasyonunu bozduğu, gruptakilerin de konsantre olamadıkları söyleniyor.

10- Tavaf zamanı: Dua, tefekkür, mülakat, teveddüd, mürakebe, istiğfar, zikir, tesbih, tahmid, tehlil, tekbir makamıdır. Maç sohbetleri ve muhabbetleri yapma zamanı ve mekânı değildir.

11- Ardından sa'y yapılacak tavafların ilk üç şavt(tur)ında erkekler remel yapar. Remel, tavafta kısa adımlarla koşarak ve omuzları silkerek çalınmalı ve çabuk yürümektir. Remel, sadece sonunda sa'y yapılacak tavaflarda yapılır. Kadınlar remel yapmazlar. Remel yapılması gereken tavaflarda erkekler ıztıba yapar. İztıba, ihramın vücudun belden yukarısını örten parçasının bir ucunu sağ kolun altından geçirip, sol omuz üzerine atarak sağ kolu ve omuzu ihramın dışında bırakmaktır. Tavaf bitince omuz örtülür. Tavaf namazı omuz örtülmüş olarak kılınır.

11- Tavaf tamamlandıktan sonra, Makam-ı İbrâhim'de iki rekât namaz kılınmalı, burası müsait değilse, bu makamın hizasında arka taraflarda da kılmak caizdir. Zaten bu hikmete binaen önceleri Kâbe'ye bitişik olan bu makamı Hz. Ömer (ra), gerilere çekmiş, tavafın hızının kesilmesini engellemiştir.

12- Safa ile Merve tepeciklerinde Kâbe'ye yönelip onu selamlama sa'yin sünnetlerindedir. Bu tepeciklerde de Hacerü'l-Esved ve Makam-ı İbrâhim'de olduğu gibi eziyet vermemek esastır. İlla da Kâbe'yi görüp, selamlayıp sonra sa'yime devam edeceğim ısrarı güdülmemelidir.

13- İmkânlar nisbetinde sık sık banyo yapılmalı, duş alınmalı, beden ve elbise temizliğine çok dikkat edilmelidir.

14- Başkalarına ait eşyalar kullanılmamalıdır.

15- Hacıların ve umrecilerin önünde bilgili, tecrübeli, ideal rehberler olmalı. Çok gelip gitmeleri rehberlerin aşk ve sevdasına gölge

düşürmemeli, samimiyet ve ihlaslarına halel vermemelidir.

16- Bayan rehberler de olmalı ve bunların da sayıları artırılmalıdır.

Medine-i Münevvere'de

17- Medine'de beş vakit namaz Mescid-i Nebi'de kılınmalı, namaz vaktinde asla alış-verişte, yemekte vs. herhangi bir yerde bulunulmamalıdır.

18- Allah Resûlü Efendimiz beş vakit namazda, mihrapta imamlık yapıyor gibi telakki edilmelidir.

19- Peygamberimiz: **“Evimle mihrabım arası, cennet bahçelerinden bir bahçedir.”** buyurduğundan herkes orada bulunmak, orada dua etmek, namaz kılmak istiyor. İşi biten derhal oradan ayrılmalı, başkalarına da yer açmalıdır.

20- Ziyaretgâhlar ihmal edilmemeli, İslâm'ın insanlığa mal olması için verilen mücadeleler, çekilen çileler hatırlanmalı, bu mücadelede yer alanlara şükran, Fâtiha ve hayırlı hizmetler, hürmetler ve muhabbetler sunulmalıdır. Ayneyn tepesinden avuç avuç toprak alarak o tepenin küçülmesine ve yok olmasına meydan verilmemelidir.

21- Alışverişlerde ifrat edilmemelidir. Hacca giden baba kızına sorar:

– Kızım oradan sana hediye olarak ne getireyim? Şuurlu kızın cevabı Muhammed İkbâl'in sözüdür:

– Ey hacılar ve umreciler! Hacdan ve umreden gelirken bize hediye olarak takke, tesbih, yüzük ve benzeri şeyler getirmeyin. Oradan gelirken bize hediye olarak Hz. Ebû Bekir'in doğruluk ve teslimiyetini, Hz. Ömer'in adalet ve hakperestliğini, Hz. Osman'ın Kur'ân aşkını ve hayasını, Hz. Ali'nin ilmini ve kahramanlığını getirin.

Bu sözden hediyeleşmeyin anlamını çıkarmamak lazım. Hediyelerinizin arasına bunları da katın, demektir. Vesselam.

Hicret

Hz. Peygamber'in Hicretinden İbretli Sahneler

Hz. Allah, kâinatı bir saray hükmünde yarattı. İnsanı da yaratıp o saraya bir sultan, bir bakan, bir halife olarak tayin etti. Saray son derece güzel, mükemmel ve muntazamdı. O sarayda oturacak zatın da mükemmel bir düzenle, düzenli bir şekilde yaşamasını istiyordu. Onun için katından kitaplar gönderdi. Kitapları anlatmak, insanlığa örnek olmak için de

muallimler, peygamberler tayin etti. Bütün insanlığa son olarak gönderdiği kitap Kur'ân, son peygamber de Hz. Muhammed (sas) Efendimiz idi.

Peygamber Efendimiz dünyaya teşrif ettikleri zaman dünya, âdetâ bir mâtemhane, bir hastahane, bir hapishane, bir puthane idi. İnsanlar önce gönderilen peygamberlerin şariatlarını unutmuşlar, düzeni altüst etmişlerdi.

Bu düzensizliğe son vermek gerekiyordu. Tarih 610. Hz. Muhammed (sas) Efendimiz'i Cenâb-ı Hakk'ın elçisi olarak iş başında görüyoruz. Mektepsiz kalmış veya mektebe medreseye boykot etmiş insanlığı mektebe davet ediyordu. Elinde mucize bir kitap, dilinde hakikatten ibaret bir hitap vardı.

Gelin diyordu, şu İslâm adlı gemiye binin. Saadet sahiline, cennete çıkın. Bu son şanstır. Eğer bunu da kaçırsanız şu dünya denizinde boğulup Cehennem'in derelerine akıp gideceksiniz.

Davetini önceleri gizli yaptı. Bu gizlilik tam üç yıl sürdü. İnat ve adetlerinde mutaassıb bir kavmi yola getirmek için bu şarttı. İslâm'ı tebliğe memur zatlar için de bu gizlilik fiili bir dersti: Tedbir ve usûl dersi. Nihâyet Allah'tan (cc) emir gelmişti: **“Sana emrolunanı açıkça söyle ve müşriklerden yüz çevir!”**^[376]

Bu emre binaen Efendimiz (sas) İslâm'ı açıkça anlatmaya başladı. O anlattı, müşrikler azdı. O anlattı, onlar kızdı. Hele Müslümanların günden güne artışı müşrikleri çıldırtıyordu. Korkunç planlara başvurdular. İşkenceler doruk noktaya varmıştı. Mekke Peygamberimiz ve inananları için kalınacak bir yer olmaktan çıkmıştı. O arada hicret izni de gelmişti. Belde-i Tayyibe'ye: Medine-i Münevvere'ye hicret.

Fırtınaya tutulmuş gemi ve mürettebatını öncelikle kurtarmaya çalışan kaptan ne kadar fedakâr, ne büyük kahramandır değil mi? İşte o, Peygamberimiz Hz. Muhammed'di (sas). En evvel müslümanların hicretini sağlamıştı. Hicret için izin isteyen herkese yol vermişti. Sadece Ebû Bekir'e (ra) yol vermiyordu. O izin istedikçe:

Acele etme! Belki Allah sana bir arkadaş verecektir, diyordu. Kendisiyle beraber hicret edeceğini ima ediyordu. Dünyanın padişahlarına dahi nasib olmayan bir nimet: Allah'ın peygamberiyle hicret. Bu Hz. Ebû Bekir'e (ra) nasib olacaktı. Nitekim öyle oldu. Hz. Ebû Bekir (ra) Peygamberimiz'e yoldaş olacağını duyar duymaz sevincinden ağladı. Ebû Bekir'in akıttığı bu sevinç göz yaşları, Peygamberimiz'e şu sözü söyletmiştir: **“Vallahi ben, Ebû Bekir'in o gün ağladığını görünceye kadar, bir erkeğin sevincinden ağlayacağımı bilmiyordum.”**^[377]

Peygamberimiz'e hicret emri verildiği sıralarda müşrikler de son planı uygulamaya koyulmuşlardı; Her kabileden bir delikanlı seçilmiş, ellerine kılıçlar verilmiş Efendimiz'in evi kuşatılmıştı. Gece bekleyecekler, Peygamberimiz çıkınca hepsi birden hücum edip öldüreceklerdi.

Müşrikler bir şeyi unutuyorlardı. Allah'ın, Habibiyle beraber olduğunu. Allah bir insanın yarı ve yardımcısı oldu mu kâinat bomba olsa patlasa bir şey yapamayacaktı. Nitekim Cenâb-ı Hak planlarını bildirmek üzere Cebrail'i (as) görevlendirmişti. Cebrail (as) gelip durumu Peygamberimiz'e aynen haber vermiş ve "Bu gece yatağında yatma" demişti.

Peygamberimiz o gece yatmadı. Hz. Ali'yi (ra) kendi yatağına yatırdı ve:

"Korkma! Onlardan sana hoşlanmayacağın hiçbir şey erişmez." dedi. Mekkeli müşriklerin saklamak üzere Peygamberimiz'e verdikleri birçok emanet eşya vardı. Kıymetli eşyalarını saklayamamaktan korkanlar, Peygamberimiz'e teslim ederler, bu yolda O'na son derece güvenirdiler. Peygamberimiz, bu emanetleri, sahiplerine dağıtıncaya kadar Mekke'de kalmasını da Hz. Ali'ye emretti.^[378] Peygamberimiz evin içinde, müşrikler dışarıda. Suikastçilerden başka olayı seyretmek için gelenlerden biri de Ebû Cehil'di.

Ebû Cehil yanındakilere:

"Muhammed'in iddiasına göre, siz Müslüman olur, kendisine uyarsanız, Araplara ve Arap olmayanlara, hükümdar olacaktıysınız, ölümünüzden sonra diriltilecektiniz! Eğer dediğini yapmazsanız, kendisi için sizin öldürülmeniz muhakkakmış! Öldükten sonra da diriltilecektiniz ve sizin için bir ateş olacakmış (cehennem) ve o ateş sizi yakacakmış!

Peygamber Efendimiz evinden çıktı, yerden bir avuç toprak aldı: "Onu ben söylüyorum. Bana inanmayarak öldürüldükten sonra, cehennemde yanacak olanlardan biri de sensin!" dedi, elindeki toprağı başlarına saçtı. Saçılan topraktan başına isabet etmeyen kimse kalmadı. Tam o an Yüce Allah, onların gözlerinin görmesini aldı, Peygamberimiz'i göremediler. Peygamberimiz Yâsîn Sûresi'nin şu mealdeki âyetlerini okuyarak içlerinden geçip gitti:

"Yâsîn! O, Hikmet dolu Kur'ân'a and olsun ki: Sen, hiç şüphesiz insanlara gönderilen peygamberlerdensin. Dosdoğru bir yoldasın. Bu Kur'ân da, kudretiyle her şeye üstün gelen, rahmetiyle herkesi esirgeyen Allah'ın indirdiği bir kitaptır ki, ataları azapla korkutulmamış, bu yüzden gaflet içinde kalmış olan bir kavmi

korkutman için Sana indirilmiştir. And olsun ki, bunların çoğuna, o azab sözü hak olmuştur. Artık bunlar iman etmezler. Gerçekten biz onların boynuna lâleler geçirdik ki, bunlar çenelerine kadar dayanmıştır. Şimdi onlar kafaları ve boyunları yukarı kaldırılmış bir haldedirler. Biz onların önlerinden bir sed, arkalarından da bir sed çektik, artık görmezler.”^[379]

Gerçekten göremediler. Evin etrafında, ortalık ağarınca kadar beklediler. Onlar bekleyedursun orada olmayan müşriklerden biri yanlarına gelip:

– Burada neyi bekliyorsunuz? demiş, onlar:
– Muhammed’i bekliyoruz, demişler. Adam:
– Allah sizi umduğunuza erdirmesin! Vallahi Muhammed yanınıza çıkmış, sizden başınıza toprak saçmadık kimse bırakmamış, sonra da aranızdan geçip işine gitmiş! demiş. Bunun üzerine müşriklerden her biri elini başına götürmüş, bir de ne görsünler, başında topraklar!

Hayıflanarak, büyük bir öfke ile Peygamberimiz’in evine girmişler. Yatakta birisinin yattığını görünce sevinmişler:

– Vallahi işte Muhammed! demişler, yanına varmışlar, yatakta yatanın Hz. Ali (ra) olduğunu görünce şaşırılmışlar, hayal kırıklığına uğramışlar, “adamın dediği doğruymuş” diyerek Hz. Ali’yi sıkıştırmaya başlamışlar:

– Nerede arkadaşın, amcanın oğlu?

Hz. Ali:

– Bilmiyorum, demiş, ben O’nun üzerinde gözcü müyüm? Siz O’nu çıkıp gitmeye zorladınız, O da çıkıp gitti. Bundan sonra Hz. Ebû Bekir’in (ra) kapısına dikilmişler. Onu da bulamayınca tellallara bağırttırmışlar:

– Kim Muhammed’i (sas) veya Hz. Ebû Bekir’i ölü veya diri getirirse ona mükâfat olarak 100 deve verilecektir.

Meşhur izciler de dahil herkes onları arayadursun bakalım kâinatın Efendisi ve O’nun sadık arkadaşı Sıddık-ı Ekber ne haldeler?

Efendimiz, önce Hz. Ebû Bekir’in evine uğradı, onunla beraber evin arkasındaki küçük kapıdan çıkarak Mekke’ye üç mil uzaklıkta bulunan Sevr Dağı’na doğru ilerlemeye başladılar.

Hz. Ebû Bekir, Peygamberimiz’in kâh önüne geçerek, kâh arkasında kalarak yürüyordu. Allah’ın peygamberine ne yandan zarar gelecekte önce bana isabet etsin diyordu. Sevr mağarasına ulaştıklarında gece karanlığı da basmıştı. Mağara, haşerat ve vahşi hayvanların yuvası idi. Ama başka

sığınakları da yoktu çünkü mağaranın dışındaki vahşiler mağarada ki vahşilerden çok daha betedi.

Hız. Ebû Bekir (ra), içeride yılan veya yırtıcı bir hayvan bulunup bulunmadığını kontrol etmeden Peygamberimiz'i bırakmak istemiyordu. Canının pahasına da olsa mağaraya girdi. Eliyle yerleri yokladı düzledi. Mağaranın bir tarafında bazı delikler buldu. Gömleğini yırtıp deliklerin birini onunla tıkadı. Geri kalan kısmına da ayaklarını dayadı. Sonra Resûlullah'a girebilirsiniz! dedi.

Efendimiz (sas) içeriye teşrif buyurdu. Bir müddet sonra başını Hız. Ebû Bekir'in (ra) dizine koyup uyudu. O sırada Hız. Sıddık yılan deliğine dayamış olduğu ayağından müthiş bir şekilde ısırıldı. Allah'ın peygamberi, kâinatın efendisi uyanmasın, incinmesin diye bağıramadı, kımıldayamadı; acı bütün şiddetiyle yaşa dönüştü Hız. Sıddık'ın gözlerinden akıverdi.

Kurban olayım kaderin cilvelerine. Kurban olayım Rabbimin icraatine! Hep böyle tatlıları acılardan, saadeti sancılardan çıkarır. Ey yılanların, yırtıcı ve vahşi hayvanların yuvası olan mağara! Bir taraftan zararlı haşerâta analık edersin, bir taraftan da kâinatın Efendisini ve Sıddık- Ekber'i sinende saklarsın! Nedir bu hal?

Ama bu halinle sen yine de villalardan, köşklerden, saraylardan üstünsün. Çünkü villaların, köşklerin ve sarayların barındıramadığını, saklayamadığını sen sakladın, sen barındırdın. Villalarda, köşklerdeki zararlı haşerat ve vahşiler, Ebû Cehil ve emsalleri sendeki haşerattan daha baskın, daha zararlı çıktı; tebrik ediyoruz seni aziz mağara!..

Sıddık-ı Ekber'in gözünden gelen yaşlar Resûlullah'ın yüzüne düşünce Resûlullah uyandı ve sordu:

– **Ne oldu sana ey Ebû Bekir neyin var?**

O da:

– Babam, anam sana feda olsun ya Resûlullah! Yılan tarafından ısırıldım, cevabını verdi. Bunun üzerine Fahr-i Cihan Efendimiz ısırılan yere mübarek tükürüğünü sürdü, ayağındaki ağrılar, sızılar dindi.

Beri tarafta müşrikler, sabah olunca Peygamberimiz'in evine girmişler O'nu yatağında bulamayınca, tellallara bağırttırmışlar, bulana büyük mükâfatlar vadetmişlerdi. Korkunç bir takip başlamıştı. Meşhur izciler de dahil hemen hemen herkes onları arıyordu. Mekke dağlarında aranmadık, taranmadık yer kalmadı. Nihâyet izciler, Peygamberimiz'le Hız. Sıddık'ın izini buldular. Süre süre Sevr mağarasına getirdiler. İçlerinden biri: Vallahi

dedi, aradığınız kimseler bu mağaradan öteye geçmemişlerdir. Çünkü iz burada kesiliyor.

Mağaranın dışında konuşulanlar, içeriden rahat işitilebiliyordu. Hz. Sıddık (ra) endişeli idi:

– Bizi, görecekler yâ Resûlullah, deyince

Peygamberimiz:

– **Üzülme dedi, Allah bizimle beraberdir!**

Hz. Ebû Bekir (ra):

– Yâ Resûlullah, dedi, nasıl üzülmeyleyim? Onlardan biri eğilip ayaklarının dibinden bir bakıverse bizi rahatlıkla görebilir.

Peygamberimiz, Hz. Sıddık'ın endişesini gidermek için:

– **Ey Ebû Bekir dedi, iki kişinin üçüncüsü Allah olursa daha ne düşünürsün, ne telaşlanırsın?**^[380]

Evet “Allah’a tevekkül edene Allah kâfidir.” Yanlış anlaşılmasın; tevekkül demek, körükörüne teslimiyet demek değildir. Tevekkülden önce tedbir gelir. Tedbir, sebeplere başvurmaktan ibarettir. Doktora gitmek bir tedbirdir. Ondan sonra Allah’a güvenmek, şifayı O’ndan beklemek bir tevekküldür. Çünkü şifa vermek için doktoru da sebep kılan Allah’tır.

Düşmanlardan gizlenmek bir tedbirdir. Peygamberimiz işte onu yapmıştır. Mağaraya girmiştir. Gerisini Allah’a bırakmıştır. O’na dayanmıştır, O’na güvenmiştir. Arkadaşına da: Üzülme Allah bizimle beraberdir, demiştir.

Daha sonra Kur’ân, hicretten bu sahneyi nazara verecek, Peygamberimiz’in bu fevkelâde tedbir, tevekkül ve teslimiyetini ümmetine örnek gösterecektir.^[381]

Netice ne olmuştur? Her zaman ve her yerde olduğu gibi Cenâb-ı Hak yardımını esirgememiş, müşriklerin göremeyeceği orduları iş başına sevklemiştir. Bir taraftan örümcek mağaranın önüne ağını örmüş, öbür taraftan mağaranın ağzında bir ağaç peydah olmuş, onun üzerinde bir çift güvercin yuva kurup yumurtalarını bırakmıştır. Hicret işte böyle serâpâ mucizelerle doludur.

Mağaranın ağzına gelen müşriklerden biri içeri girip aramak istedi. O zaman Ümeyye b. Halef içeri girmek isteyene:

– Orada ne işin var? Aklını mı yitirdin? Baksana, orada Muhammed doğmadan önce örümcekler ağ germiş, kuşlar yuva tutmuş, diye haykırmıştı.^[382] Kimse içeri girmeden geri dönüp gitmişlerdi.

Hz. Allah işte böyle örümcek ve güvercin gibi en zaif ve en zarif yaratıklarıyla Habibini ve Sıddıkını en vahşi ve en zalimlerden korumuş

oluyordu. Allah'ın icraatını akıl kavrayamaz, O'nun hikmetinden de sual olunmaz. Nemrud'u da bir sinekle yere serip gebertmemiş miydi?

Kâinatın Efendisi ve Hz. Sıddîk mağarada üç gün kaldılar. Bu esnada Hz. Sıddîk'ın oğlu Abdullah, babasının direktifi üzerine gündüzleri Mekke'de bulunuyor, geceleri de mağaraya gelip, olup bitenleri anlatıyor, Mekkelilerin ne yaptığına dair rapor veriyordu. Hz. Sıddîk'ın azatlı kölesi Âmir b. Führeyre de koyunlarını o tarafa sürüyor hem muhabir Abdullah'ın izlerini örtüyor, hem de mağaradaki aziz misafirlere süt veriyordu.

Üç gün böyle geçti. Halkın arama tarama faaliyetleri biraz yatıştır gibi olmuştu. Hz. Ebû Bekir (ra), hicret için iki deve hazırlamıştı. Bu develer Abdullah b. Ureykıt'ın nezaretine verilmişti. Abdullah b. Ureykıt henüz Müslüman olmamıştı ama yolu iyi biliyordu. Ücretle tutulmuştu, kılavuzluk yapacaktı. Önceden konuşulduğu gibi Abdullah, Rebiulevvelin 4' ünde pazartesi günü seher vaktinde develeri Sevr mağarasının yakınlarına getirdi.

Kâinatın Efendisi ve Sıddîk-ı Ekber gelip develere bindiler. Hz. Sıddîk'ın kızı Esmâ da (ra) onlara yol azığı getirmişti. Getirdiği yemeği ve suyu develere asmak için bir şey bulamadı. Derhal belinden kuşağını çıkardı. Onu ikiye böldü. Bir parçası ile yemek dağarcığını, öteki parçası ile de su tulumunun ağzını bağladı^[383] deveye astı. Bundan dolayı Esmâ'ya Zâtü'n-Nitakayn-Çift Kuşaklı denir. Zira Peygamberimiz: **“O'na Cennet'te iki kuşak var!”** diyerek Cennetle müjdelemiştir.^[384]

Uzun ve yorucu bir yolculuk başlamıştı. Hz. Resûlullah istemeyerek sevdiği yurdundan ayrılıyordu. Mekke'nin aşağısından geçerken Mekke'ye doğru döndü, mahzun mahzun baktıktan sonra şunları söyledi:

– Ey Mekke! Vallahi sen, Allah'ın yarattığı yerlerin en hayırlısı, Allah katında en sevgili olanısın. Bütün dünyada benim de en sevdiğim yer senin topraklarındır. Kavmim beni senden çıkarmamış olsalardı çıkmaz; başka yerde yurt, yuva tutmazdım. Fakat senin evlatların bana senin duvarların arasında huzur vermediler!

Ne garip şey değil mi? Huzur getiren bir insana huzur vermemek! Hep Emîn diye çağrılmış, güvenilirliği ile meşhur olmuş bir insanı vatanından çıkmaya zorlamak ne ayıp şey değil mi? Elindeki kitapla dünyadaki anarşinin kökünü kazıyacak, yerine sulh ve sükûnu hakim kılacak, bütün insanlığı ebedi huzura mazhar kılacak bir insana huzuru çok görmek ne büyük nankörlük, ne hazin bir tablo değil mi?

Demek insan bu kadar alçalabiliyormuş! Cansız varlıklardan ve hayvanlardan da aşağı düşebiliyormuş!.. Çünkü Kâinatın Efendisine

Peygamberlik verilip evine döndüğü sırada yoldan geçerken ağaçlar, taşlar selâma durmuş;

“*Selâm sana ey Allah’ın Resûlü, selâm sana ey Allah’ın Peygamberi*” diyerek O’nu alkışlamışlar; Peygamberliğini tasdik edip kutlamışlardır. Hz. Ali (ra) diyor ki: “*Mekke’de Resûlullah’la (sas) beraberdik. Mekke’nin bazı semtlerine doğru çıktı. O’nun uğradığı her ağaç ve dağ O’na şöyle sesleniyordu: ‘Esselâmu aleyke ya Resûlullah!’^[385] Allah Resûlü de buyuruyor ki: ‘Ben, peygamber gönderilmeden önce Mekke’de bana selâm veren taş, hâlâ biliyor ve tanıyorum!’*”

Canlı, cansız bütün varlıklar kâinatın efendisi Hz. Muhammed (sas) Efendimiz’i dinlerken, selâm, tebrik, itaat ve alkışla karşılarken, insan; zulüm, işkence, isyan, taş ve kılıçla O’na hücum ediyor. Ne garip değil mi? Onun için Kur’ân bu tip insanları: “Zalûm ve cehûl”^[386] olarak vasıflandırmaktadır. Yani insan çok zalim ve çok cahildir, demektedir.

Allah’tan, Peygamberden gelen menfaatlarını düşünemeyen insan, ibadetin manasını ve Allah’a kulluğun şerefini takdir edemeyen insan çok zâlim ve çok cahildir. Cennet gibi bir servete, bir saadete talib olmayan insan, Kur’ân’a ve Kur’ân’ın va’z u nasihatına kulak tıkayan insan, ilme, irfana ve iman hakikatlerine müşteri olmayan insan çok zâlim ve çok cahildir.

Peygamberimiz’in, Mekke’den ayrılırken duyduğu üzüntüyü gidermek için Cenâb-ı Hak şöyle buyurmuştur: “*(Merak etme Habibim) elbette o Kur’ânın tebliğini üzerine farz kılan Allah, seni yine döneceğin yere (Mekke’ye) döndürecektir.*”^[387]

Gerçekten öyle olacak, yıllar sonra Resûlullah (sas) 12 bin kişilik bir ordu ile Mekke’yi fethederek Mekke’deki putlarla, gönüllerdeki putları kırarak, maddenin yerine Mevlâ’nın muhabbetini hâkim kılacaktır.

Hicret, Mübarek Bir El, Mu’cize ve Kerâmet

Gayem, bu hicrî yılbaşında hicretin tarihini anlatmaktan ziyade hicretten bazı enteresan sahneleri dikkatlere sunmak ve ibret almaya bir kapı açmaktır.

Hicret... Mukaddes bir yolculuk.. Bu olay büyük ve müsbet bir inkılâba hamile. Yakında eşi görülmemiş bir İslâm Devleti doğacak.. Başta Hz. Muhammed’in (sas) ve bir avuç Müslümanın maruz kaldığı sıkıntılar, acılar, müşriklerin eza ve cefaları, yolun ve çölün acımasızlığı, yorgunluk, açlık, susuzluk doğum öncesi çekilen sancılara ne kadar benzemektedir!.

Evet pek yakın bir zamanda şanlı ve nurlu bir İslâm Devleti doğacak, karanlıklar dağılacak, dünyanın çehresi değişecek, küfür yerini imana, anarşi yerini huzura bırakacak. Kâinatın Efendisi ve bir avuç muhacir bunun için harekete geçmiş Allah'ın izniyle hicrete koyulmuşlardı. Birer birer, üçer üçer, beşer beşer kabileler halinde.

Nihâyet Kâinatın Efendisi ve Hz. Sıddîk Mekke'den ayrıldılar, çöllere daldılar. Ne bir kaya, ne bir ağaç, ne de bir bulut gölgesi... Alev dalgalarını yarararak yürüyüş... Tam 24 saat. Yorulmuş, bîtab düşmüşlerdi, erzakları da bitmişti. Hem dinlenmek hem de erzak bulmak için oralarda bulunan Ümmü Mabed'in çadırına uğradılar. Yiyecek bir şey satın almak istediler. Ümmü Mabed:

– Yok vallahi, dedi, olsaydı verirdik.

Peygamberimiz çadırın yanında bir koyun gördü ve sordu:

– Ya bu koyun nedir?

Ümmü Mabed:

– O çoktan sütü kurumuş, dermansız bir koyun.

Peygamberimiz:

– Sağmama müsaade eder misiniz?

Ümmü Mabed:

– Bir şey çıkacağını sanmıyorum ama siz bilirsiniz, isterseniz buyurun sağın.

Peygamberimiz, koyunun memelerini sığadı ve şöyle dua etti: “Allah'ım! Şu koyuncağızı bereketlendir, bolca sütlendir.” Bu duadan sonra koyunun memelerinden süt fişkırmaya başladı. Peygamberimiz bir topluluğu doyuracak büyüklükte bir kab istedi. Kabı doldurdu. Önce yakındakilere kanasıya içirdi. En son kendi içti. Daha sonra kabı yeniden doldurdu, Ümmü Mabed'in yanına bırakıp ayrıldılar. [388]

Onlar gittikten sonra Ümmü Mabed'in kocası Ebu Mabed geldi, kapta dolu sütü görünce şaşırıldı. Ümmü Mabed olup bitenleri anlatınca Ebu Mabed şöyle dedi:

“Vallahi ben sanırım ki o Kureyşlilerin aramakta oldukları sahipleridir! Ey Ümmü Mabed! Hele sen O'nu bana bir tarif et bakayım.”

Ümmü Mabed'in Peygamberimiz'i Tarif Etmesi

Ümmü Mabed Peygamberimizi şöyle tarif etti:

“Gördüğüm o insan, öyle bir zat idi ki, güzelliği apaçıktı. Ahlakı güzeldi. Kendisinde ne karın büyüklüğü ne de baş küçüklüğü vardı. Çok biçimli ve güzel çehreli idi. Gözlerinde siyahlık, kirpiklerinde çokluk, sesinde naziklik

vardı. Gözünün akı pek ak, karası da pek kara idi. Kudretten sürmeli idi. Kaşlarının ucu ince, saçları koyu siyahtı. Boynunda uzunluk ve yükseklik, sakalında sıklık vardı. Sustuğu zaman kendisinde bir vakar ve ağırbaşlılık, konuştuğu zaman da güleryüzlülük, tatlı sözlülük görülmekte idi. Sözleri sanki dizilmiş birer inci gibi ağızından tatlı tatlı akmakta idi. Sözü açıktı. Hak ile batıl arasını ayırıcı idi. Ne acizlik sayılacak derecede az ne de boş ve gereksiz sayılacak derecede çoktu. Uzaktan bakılınca insanların en heybetlisi, yakınına gelince herkesten daha tatlı ve çekici idi. Boyu ne hoş gitmeyecek derecede uzun ne de kısa idi. Onun yanında yoldaşları da vardı ki, O bir şey söylediği zaman onlar dinliyor ve verdiği emirleri yerine getirmek için koşuyorlardı. Ekşi ve asık suratlı değildi, güleçti. Kimseyi kınamıyor ve azarlamıyordu.”^[389]

Başka kaynaklara göre de bir çobana rastlamışlar, ondan da yiyecek bir şey satın almak istemişlerdi. Çoban, sütü çekilmiş hamile bir keçisinden başka bir şeyi olmadığını söyleyince, Peygamberimiz, keçinin memelerini eli ile sığamış, dua etmiş, sütsüz keçinin sütü gelmiş, hepsi kanasıya içmişlerdi. Bunun üzerine çoban sormuş:

– Allah aşkına sen kimsin? Vallahi ben senin gibisini görmedim. Peygamberimiz de:

– Ben Muhammed Resûlullahım, buyurdu.

Çoban:

– Ben şahadet ederim ki sen bir Peygambersin! Getirdiğin de hak ve gerçektir.^[390] diyerek Müslüman oldu.

Varlığın nuru, insanlığın şerefi, Kâinatın Efendisinin mübarek elinin mazhar olduğu mucizeler sadece bunlar mı? Elbette ki hayır. Yüce Allah onun mübarek eline daha nice mucizeler vermişti. Bunlardan bir kısmını Bediüzzaman’ın “altın ve elmas ile yazılmaya liyakatı var” dediği bir parçadan kısmen sadeleştirerek naklediyorum:

Evet yukarıda bahsi geçtiği gibi Efendimiz’in (sas) avucuna giren küçük taşlar, zikir ve tesbih ediyordu. Aynı avucunda küçücük taş ve toprak düşmanlara karşı top ve gülle gibi gidiyor, onları (yenilgiye uğratiyordu. Aynı avucunun parmağıyla ayı iki parça ediyordu. Aynı eli çeşme oluyor, on parmağından su akıtıyor ve bir orduya içiriyordu. Aynı el hastalara ve yaralılara temas edince hastalar ve yaralılar şifa buluyor ve iyileşiyordu. Böylesine mübarek bir el, elbette Allah’ın kudretinin harika bir mucizesi olduğunu gösterir.

O elin avucu sanki, küçük bir zikirhanedir ki küçük taşlar dahi içine girse, zikir ve tesbih ederler. O elin avucu, sanki düşmanlara karşı küçük Rabbanî bir cephanedir ki içine taş ve toprak girse gülle ve bomba olur. O elin avucu; sanki yaralılara ve hastalara karşı Rahmanî bir eczahanedir ki, hangi derde temas etse derman olur. Celâl ile (gazab ile) kalktığı vakit, (ayı) parçalayıp, kab-ı kavseyn şeklini verir. Ve cemal ile (şefkatle) döndüğü vakit, âb-ı kevser (kevser suyu) akıtan on musluklu bir rahmet çeşmesi şekline girer.

Acaba böyle bir Zât'ın (sas) bir tek eli böyle acayip mûcizelere sebep olursa o Zât'ın, Kâinatın Yaratıcısı Hz. Allah yanında ne kadar makbul olduğu ve dâvasında ne kadar haklı, ne kadar sadık bulunduğu kabul edilmez mi? Ve o el ile bîat edenlerin, (İnandım ya Resûlullah, ölene kadar izinden ve sözünden ayrılmıyacağım." diyenlerin) ne kadar bahtiyar olacakları apaçık bir şekilde anlaşılmaz mı?

Sağlıklı ve Huzurlu Bir Aile Kurmaya Giden Yol

Sağlıklı ve huzurlu bir aile kurmaya giden yol, Allah ve Resûlü'nün ölçülerini esas almaktan geçer. Aile kuracak olan erkek ve kadın nasıl olmalı, nasıl giyinmeli, nelere dikkat etmelidir? Aşağıdaki yazılar işte bu ölçüleri hatırlatacaktır.

Kadın ve Tesettür

Kadın güneş gibidir. Yörüngesinde kalırsa ısı ve ışık vermeye devam eder, hayat olur, sağlık olur, huzur verir. Yörüngesinden çıkarsa, güneşin yörüngesinden çıkması gibi felaket olur, kıyametin kopmasına sebep olur. Erkeğin olduğu gibi kadının da yörüngesi İslâm'dır.

Kadın, ateş gibidir. Ateşi iyi kullanırsanız, koruma altına alırsanız, sobanın içinde tutarsanız ateş, nimet olur, rahmet olur, çayınızı kaynatır, yemeğinizi pişirir, temizlenmenize vesile olur. Huzur verir. Ama ateşi siz sobanın dışına taşırsanız, kontrolsüz ve dikkatsiz kullanmaya kalkarsanız evinizi yakarsınız, ocağınızı söndürürsünüz, ateş rahmetken azab olur. Kadın da böyledir. Yani tesettürünün içinde kadın nimettir, rahmettir, berekettir, huzurdur, afiyettir, mutluluktur. Tesettüründen çıkarsa kadın, nikmettir, felakettir, huzursuzluk ve mutsuzluktur.

Tesettür, kadının koruması ve zırhıdır. Kadın, Müslümanca giyim ve kuşamını terk eder, tesettüründen çıkar, müstehcen kıyafetlerle arz-ı endam ederse; rahmetken azap olur. Hem kendini, hem ailesini, hem çocuklarını ve hem de kendisine takılanları yakar. Sadece dünyasını değil, ahiretini ve

cennetini de cehenneme döndürür. Kadının tesettürü, Müslümanca giyim ve kuşamı onun cennetidir, zırhıdır, huzurudur, sağlığıdır, güvenidir.

Kadın Peygamber anasıdır. Hz. Meryem ve Hz. Amine gibi. Kadın, sarayında peygamber yetiştirmiştir. Hz. Asiye gibi. Kadın, peygamber soyunu devam ettirmiştir. Hz. Fâtıma gibi. Allah onlardan ve onların izinden giden bütün kadınlardan razı olsun.

Kadın, bizim dinimizde ve kültürümüzde ya saygıdeğer anadır, ya sevilesi eştir. Ya yengedir, ya bacıdır, ya evlattır, ya teyzedir, ya gelindir, ya yeğendir, ya torundur, candır, hayattır. Ama kadın, hiçbir zaman eğlence ve reklam malzemesi, rakı mezesi, fuhuş makinesi, istismar oyuncağı değildir.

Kadınlara tesettürsüzlüğü ve müstehcen bir şekilde sokağa ve sahneye çıkmaları, onları bu makamdan düşürür, saygın bir varlık olmaktan çıkarır. Kullanılıp terk edilecek veya öldürülüp atılacak bir varlık haline getirir. Günümüzde bunun misalleri çoktur.

Tesettürsüzlüğün Tahribatı

Kadınlara tesettüre riâyetsizliği ve müstehcenliği, sadece erkeklerin değil, aynı zamanda kadınların da yuvasını yıkmaktadır. Makyajı, kokusu ve bütün cazibesıyla ortaya çıkan kadın, erkeklerin hevesini tahrik ediyor, kendisine bakanlara bütün şeytanî duyguları yüklüyor; din, iman ve Allah korkusu gibi frenleyici unsurlardan mahrum olan insanların, -evli olsun, bekâr olsun- yoldan çıkmalarına sebep oluyor. Taciz ve tecavüze maruz kalıyor, sonra da ağlıyor ve ağlatıyor.

Taciz ve tecavüzde ilk suç kime aittir?, diye bana sorarsanız, ilk suç kışkırtıcı giyim-kuşamlarıyla veya giyindikleri halde giyinmemiş gibi görüntüleriyle ortaya çıkan kadınlara aittir. Bu tutum ve tavır, hadiste lanetlenmiştir. Bu ifadelerimle erkeklerin suçsuz olduğunu söylemiyorum. Kışkırtıcı olmanın, suça teşvik etmenin, saldırıya davetiye çıkarmanın verdiği zarara, yaptığı tahribata dikkat çekmek istiyorum.

Genellikle erkeklerin tacizci ve tecavüzcü olduğu sanılır. Halbuki kadınlar, bu işte bence erkeklerden daha önde gitmektedir. Bir kadın soyunup çıplak veya yarı çıplak sokağa, sahneye veya podyuma çıktığı andan itibaren tacize ve tahrike başlamıştır. Erkeğin taciz ve tecavüzünü kınayan ve ayıplayanlar, her nedense kadının bu tahrikkâr ve tacizkâr durumuna aldırıyorlar.

Kadınlara bu müstehcenliklerinin ve tacizkâr hallerinin sosyal hayatta ne büyük yaralar açtığını bir araştırmacıya havale etsek, ben öyle inanıyorum

ki toplumumuzda yaşanan olumsuzlukların, işlenen suçların %80 ve 90'ının altında kadınların müstehcenlik ve tesettürsüzlüğünün olduğu görülecektir.

İnsanınıza ulvî gayeler gösteremediniz mi, ibadet ve takva ile onu zararsız hale getiremediniz mi? Hayatın gayesi olarak geriye üç şey kalıyor: Yeme-içme ve cinsel tatmin. Bunlar için, imandan ve takvadan mahrum insanın yapamayacağı kötülük yoktur.

İnsan, bir taraftan bunları helal yoldan elde edemez, bir taraftan frenleyici unsurlardan yani dinden-imandan yoksun bırakılır, bir taraftan da müstehcenlikle, lüks tüketimle, gösterişle tahrik edilirse işte o zaman saldırganlıkların, soygunların, cinâyetlerin sonu gelmez.

Hırsızlık, kapkaççılık, soygun, cinâyet, katliam, içki, kumar, uyuşturucu, intihar, anarşi ve terör gibi daha nice kötülüklerin temelinde ibadetsizlik, maneviyatsızlık, meşru yoldan doyumsuzluk ve müstehcenlik yani tesettürsüzlük yatmaktadır. Eğer kadınların tesettürsüzlüğünün tahribatı hafif olsaydı, Allah onu farz kılmazdı.

Üç âyet-i celile, açık ve net bir şekilde, kadın ve erkeğin riâyet etmesi gereken tesettür ölçülerini bildirmektedir. Bunlardan ikisi Nûr Sûresi'nde biri de Ahzab Sûresi'ndedir. Nûr Sûresi'ndeki âyetlerin biri;

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ
ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

“Mümin erkeklere söyle: Bakışlarını yere indirsinler. Cinsel organlarını/ırzlarını korusunlar. Bu onlar için daha arındırıcıdır. Kuşkusuz, Allah, yapmakta olduklarınızdan haberdardır.”^[391]

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ
بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ

“Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, ziynet (yer)lerini göstermesinler. Başörtülerini ta yakalarının üzerine kadar salsınlar”^[392]

Hiz. Âişe'den rivâyet edildiğine göre, bir gün Hiz. Ebû Bekir'in kızı Esmâ ince bir elbise ile Allah Resûlü'nün huzuruna girmişti. Resûlullah (sas) ondan yüz çevirdi ve şöyle buyurdu: **“Ey Esmâ! Şüphesiz kadın erginlik çağına ulaşınca, onun şu ve şu yerlerinden başkasının görünmesi uygun**

değildir.” Hz. Peygamber bunu söylerken yüzüne ve avuçlarına işaret etmişti.”^[393] Yani bir kadın ergenlik çağına girince eli ve yüzü dışındaki yerlerini açması helal değildir.^[394]

Ahzab Sûresi’nde de Allah şöyle buyurmaktadır: **“Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına dış elbiselerinden üstlerine giymelerini söyle. Bu onların tanınıp, kendilerine sarkıntılık edilmemesi için daha uygundur. Allah çok bağışlayıcı ve çok esirgeyicidir.”**^[395]

Kadın, süsünü, makyajını, müstehcenliğini sadece helaline, (kocasına) açmalı ve saklamalıdır. Böyle yaparsa sevap kazanmış olur. Harama açarsa günah işlemiş olur, kendisine bakanların da günaha girmesine sebep olur. Günahı bir iken bin, hatta milyon olur. Kadının narin ve zayıf omuzları bu vebale nasıl dayanacaktır?

Örtünmenin Ölçüsü

Bir kadının bileklerden aşağı elleri ve yüzü hariç bütün bedeninin örtülmesi farzdır. Şu halde elbise:

- 1- Topuklara kadar uzun olacak, baldırları göstermeyecek.
 - 2- Geniş olacak, beden hatlarını belli etmeyecek.
 - 3- Şeffaf olmayacak ve içi göstermeyecek.
 - 4- Başörtüsü yakalara salıverilecek, boğaz ve gerdan gösterilmeyecek.
- Bu ölçülere uymak farzır.

Erkeğin avret yeri de göbeğinin biraz üstünden, dizkapağının altına kadar olan bölgedir. Onun da bu kısımları örtmesi farzdır. Geri kalan yerlerini örtmesi de sünnettir ve edeb gereğidir. Erkeğin giydiği de edep yerlerini belli edecek derecede dar olmamalıdır. Denizde, erkekler havuzunda ve erkekler hamamında olsa bile bir erkeğin bu ölçülere riâyet etmesi farzdır. Kadının da kadınlar arasında iken örtmesi farz olan bölge, göbeğinin biraz üstünden, dizkapağının altına kadar olan kısımdır.

Evlenmede Edep

Nikâh yoluyla birliktelik oluşturan eşler, birbirlerine Allah’ın emanetidir. Biri diğerine hıyanet edemez, biri diğerinin üzerine bir başka gül koklayamaz, aldatamaz. Eşinden dürüstlük bekleyen kendisinin dürüst olması gerekir. Bir insanın eşi sadece bu dünyada değil, öbür dünyada da hayat arkadaşı olacaktır. Öyleyse onu tâ baştan çok dikkatli ve doğru seçmelidir.

Erkek olsun-kadın olsun eş seçiminde dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1-Eş seçiminde dindar olma özelliği ön planda tutulmalıdır.^[396] Kur'ân'ın emri de bu istikamettedir. Şöyle ki: “Müşrik (putperest veya ateist)kadınları, iman etmedikçe nikâhlamayın. Bir müşrik kadın, sizin hoşunuza gitse bile, iman etmiş olan bir cariye herhalde ondan daha hayırlıdır. Müşrik (putperest veya ateist)erkeklere de mümin kadınları nikâh ettirmeyin. Bir müşrik, sizin hoşunuza gitse bile, mümin bir köle elbette ondan daha hayırlıdır. Onlar sizi ateşe davet ederler, Allah ise, kendi izniyle cennete ve mağfirete davet ediyor ve âyetlerini insanlara açıklıyor. Umulur ki onlar hatırdan tutup, öğüt alırlar..”^[397]

Hız. Peygamber de (aleyhi's-salatü ve's-selam): “Kadın dört şeyi için nikah edilir: Malı, güzelliği, soyu ve dini. Siz dindar olanı tercih edin, huzur bulursunuz.”^[398] gözünüz arkada kalmaz, buyurmuş; dindarlığı olmayan güzellerin fitne unsuru olacaklarına, zengin kadınların azıp sapabileceğine dikkat çekmiş^[399] ahlâksız muhitte yetişen güzel kadını “Çöplükte yetişen kırmızı gül”^[400]e benzeterek böyleleriyle evlenmekten kaçınılmasını istemiştir.

Bu ölçüler, erkeklerden eş seçme durumunda olan kızlar ve kadınlar için de geçerlidir. Onlar da erkeklerin dindar olanlarını seçmelidirler.

2-Çocuğun taşıyacağı vasıflar endişesi ile dikkat edilmesi gereken bir başka husus “kan yakınlığı”dır. Hangi yakınlık evlenmeye engeldir? Yeri gelmişken bunu da açıklamakta fayda görüyoruz. Kur'ân, kendileriyle evlenilmesi haram olan kadınların listesini veriyor ve şöyle buyuruyor:

“Ey mümin erkekler! Şunlarla nikâhlanmanız haram kılınmıştır: Anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kız kardeş kızları, sizi emziren sütanneleriniz, süt kız kardeşleriniz, kayınvalideleriniz, kendileriyle zıfafa girdiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız. Fakat zıfafa girmediğiniz eşlerinizin kızlarını nikâhlanmanızda beis yoktur. Keza öz oğullarınızın eşleri ile evlenmeniz ve iki kız kardeşi nikâhınız altında birleştirmeniz de haram kılınmıştır. Ancak daha önce geçen geçmiştir. Çünkü Allah Gafur ve Rahîm'dir (çok affedicidir, merhamet ve ihsanı boldur.)”^[401]

Kur'ân-ı Kerîm'in saydığı bu kimselere “muharremât” yani kendileriyle evlenilmesi haram olan kadınlar, denilmiştir. Bunların dışında kalan uzak akraba ile evliliğe ruhsat verilmiş ise de mecbur kalınmadıkça bu ruhsata da müracaat edilmemesi tavsiye edilmiştir.”^[402]

3- Müstakbel eşte aranacak bir başka özellik bekâr ve doğurgan olmasıdır. Bekâr ve doğurgan olan, bekâr ve doğurgan olmayana tercih edilir. Çünkü böyle bir eş, samimi cilveleri, doğurganlığı ve kanaatkârlığıyla eşini daha çok mutlu eder.^[403]

Bundan dul ve doğurgan olmayanla evlenilmez hükmünü çıkarmamak gerekir.

Ayrıca şunu da unutmamak lazım: Evlenecek eşler, eşinin doğurgan olup olmadığını bilemeyebilir. Bilmek de kolay değildir. Evlendikten sonra doğurgan olmayan bir eş, insanın kısmetine düşmüşse, böyle bir eşin arkadaşı kadere itiraz etmemeli, eşini rencide edecek, onun onur ve gururunu incitecek söz ve davranışlardan uzak durmalıdır. Çünkü her şeyin dizgini Cenâb-ı Hakk'ın elindedir. Her şeyin anahtarı O'nun yanındadır. Nefsin itirazlarını püskürtmek istiyorsa O'nun şu kudsî sözüne kulak vermeli:

“Allah dilediğine kız, dilediğine erkek çocuk bahşeder. Kimine hem erkek, hem kız çocuğu verir, dilediğini de kısır bırakır. Her şeyi hakkı ile bilen ve her şeye gücü yeten ancak Allah'tır.”^[404]

Üstad-ı Muhterem'in: **“Her şey kader ile takdir edilmiştir. Kısmetine razı ol ki rahat edesin.”**sözünü de nefsin başına bir tokmak gibi indirmeli, haddini bildirmeli ve onu susturmalıdır. Susturmalıdır ki, kendi eli ve diliyle eşini ve başkalarını rencide ederek dünya ve ahiretini cehennem eylemesin, şefkat ve hiddet tokadına maruz kalmasın.

Gazali nasrlara dayanarak kadında öncelik sırasına göre şu şartların aranmasını tavsiye eder:

- Dindarlık
- Ahlâk güzelliği
- Yüz güzelliği
- Az mihir talebi
- Veludiyet (doğurganlık)
- Bekâret
- Dindar soydan gelme
- Akraba olmama^[405]

Bunlardan sadece “yüz güzelliği” ile “az mihir talebi” şıklarının doğacak çocuğun terbiyesi ile doğrudan bir alakası yoktur. Diğerlerinin birinci

planda çocuğun terbiyesini hedeflediği önceki izahlarımızda görülmüştür.
[406]

Bu kaide ve kurallara göre eşler tercihlerini yaptıktan sonra birbirlerinin haklarını gözetmeli, sevgi ve saygıda kusur etmemeli, sevgi ve saygıda ufak-tefek kusur etseler, tartışmalar da bu uzun sürmemelidir. Hele hiyanet ve aldatmayı hiç dünyalarına sokmamalıdır. Çünkü bunlar kolay kolay affedilecek yanlışlar değildir. Eşini aldatan, hem bu dünyada, hem de ahirette huzur ve mutluluktan mahrum kalır. Allah'ın ve Peygamber'inin yardım ve desteğini kaybeder. Peygamberimiz (sas), **“Aldatan bizden değildir.”**[407] buyurmuştur. Yine: **“Evleniniz, fakat boşamayınız. Çünkü Allah zevkine düşkün erkeklerle zevkine düşkün kadınları sevmez.”**[408] **“Allah Teâlâ'ya, helal kıldığı şeylerin en sevimsizi boşamaktır.”**[409] diyerek, zevki için eşini aldatan ve zevkinden eşini boşayanların Allah'ın azabına ve gazabına çarpılacaklarına işaret buyurmuşlardır. Eşler arasında dil kavgaları olsa da aldatma ve hiyanet gibi alçaklıklara ve iğrençliklere eşler asla teşebbüs ve tenezzül etmemelidirler. Biri etse de, diğeri intikam uğruna aynı şeyi yapmamalıdır. Vefalı eş ve dürüst insan olmanın gereği budur.

Ne mutlu o eşlere ki iyilik ve takvada birbirlerini örnek alırlar. Yazıklar olsun o eşlere ki cehenneme girmede birbiriyle yarışır, birbirlerini günaha ve ateşe düşmeye teşvik ederler.

Vefalı eş, eşini sadece gençliğinden ve güzelliğinden dolayı sevmez. “Eşim şimdilik yaşlandı ve çirkin oldu ise de, zararı yok. Çünkü, cennette ebedî bir güzelliği var, diye düşünür. Böyle ebedî arkadaşlığın hatırı için, her bir fedakârlığı ve merhameti göze alır. O yaşlı karısına, güzel bir hûri gibi muhabbetle, şefkatle, merhametle mukabele edebilir. Yoksa kısacık, bir iki saat şekilden öteye geçmeyen bir arkadaşlıktan sonra ebedî bir ayrılıkla sonuçlanan arkadaşlık, hayvanî bir arkadaşlıktan başka bir şey değildir. Bu arkadaşlıktaki hürmetler ve merhametler hakikî değil, mecazîdir, sunîdir. Hayvanlarda olduğu gibi, başka menfaatler ve diğer gâlip hisler, o hürmet ve merhameti mağlûp edip, o dünya cennetini cehenneme çevirir.”[410]

Peygamberlerin Ortak Sünneti

Evlenmenin Arapça karşılığı nikâhtır.[411] Nikâh bir yönüyle ibadettir.[412] Çünkü evlenenler Allah'ın emrini[413] ve Hz. Peygamber'in (sas) sünnetini yerine getirmiş olmaktadır.[414] “Dört şey peygamberlerin sünnetlerindedir:

- 1- Haya, (yani Hak'tan ve halktan utanmak, edepli yaşamak)
- 2- Temiz ve güzel kokulu olmak,
- 3- Misvak kullanmak, (diş ve ağız temizliğini bozacak şeylerden uzak durmak)
- 4- Nikâh, ^[415] yani helal ve temiz yoldan dindar biriyle evlenmek.

“Üç kimseye Allah'ın yardımı haktır:

- 1- Ödemek niyetiyle borç alana,
- 2- Irz ve namusunu korumak niyetiyle evlenmek isteyen,
- 3- Allah yolundaki mücahide.”^[416] Kendisini iman ve Kur'ân hizmetine adanmış hizmet kahramanlarına.

En Güzel Sığınak ve Cennetimiz: Aile

Şu fani dünyada, insanoğlunun en güzel sığınağı ve cenneti aile hayatıdır. Aile hayatının hayatı ve mutluluğu da iki şeye bağlıdır. Bunlardan birincisi samimi hürmet, ikincisi de içten merhamettir.^[417]

Eşlerin birbirine karşı sevgi ve saygısı, çocuklarına karşı şefkat ve muhabbetleri Allah'ın emri, sevgili Peygamberimiz'in sünneti ve ahlakıdır.

Eşine, çocuklarına ve başkalarına karşı hiddet ve şiddet Peygamberimiz'in ahlakı ve sünneti değildir. Peygamberimiz'in elinden ve dilinden hiç kimse incinmemiştir. Her Müslüman, **“Müslüman, eliyle, diliyle başkalarını incitmeyen insandır.”**^[418] diyen peygamberini örnek almalı, incinse de incitmemelidir.

Peygamberimiz: **“Sizin en iyileriniz, hanımlarına iyi davrananlarınızdır.”**^[419] **“İman bakımından en mükemmel olanlarınız da ahlakı en güzel olanlarınızdır.”**^[420] buyurmuşlardır.

Millet Ailesinin Huzuru

Üstad-ı muhterem de, vatan ve millet ailesinin huzurunu, anarşi ve tehlikelerden kurtulmasını beş esasa bağlamıştır. Ben bu beş esası karı-kocanın oluşturduğu aile yuvası için de lüzumlu ve zaruri görüyorum. O esaslar şunlardır:

- 1- Merhamet,
- 2- Hürmet,
- 3- Emniyet, (güven)
- 4- Helal ve haramı bilip haramdan kaçınmak,
- 5- Serseriliği bırakıp itaat etmektir.^[421]

Hangi insan, eşine karşı merhametli olur, saygılı davranır, güven verir, helal ve haramı bilip haramdan kaçınır, başıboş yaşamayı bırakır, ibadetli ve

itaatkâr bir mü'min olursa böyle bir insanın evi cennet olur.

Nikâhlı Birliktelik ve Nikâhsız Birliktelik

Nikâhlı birliktelik medeniyettir. İnsanca ve Müslümanca bir davranıştır. Nikâhsız birliktelik ise ilkelliktir, Müslümanca bir davranış değildir. Onun için haramdır. Nikâhsız birlikteliklerden Allah ve Peygamber razı değildir. Çünkü böyle bir birliktelik zinadır. Zina, yuvaları yıkan en korkunç bombadır. Bunun içindir ki Allah, sadece zinayı değil, zinaya yaklaştıracak şeyleri de yasaklamıştır. Öyleyse insan, sadece zinadan değil, zinaya götürecek sebeplerden ve pozisyonlardan da uzak durmalıdır.

Dolayısıyla insanlar Allah'ın örtünme emrine riâyet etmeli, gözlerine sahip olmalı, evlenmeleri haram olmayan bir kadınla-bir erkek tenhada baş başa kalmamalı, el ele tutuşmamalı, göz göze gelmemeli, yüz yüze değmemelidir.

Hz. Peygamber, insanları evlenmeye teşvik etmiş, ümmetinden evlenmeleri kolaylaştırmalarını istemiş,^[422] **“Evlenen kimse dininin yarısını koruma altına almıştır; diğer yarısı için de yüce Allah'tan korksun.”**^[423] buyurmuştur.

Boşamak ve Boşanmak

Yine buyurmuşlardır ki: **“Evleniniz, fakat boşamayınız. Çünkü Allah zevkine düşkün erkeklerle zevkine düşkün kadınları sevmez.”**^[424] **“Allah'ın en sevmediği helal, boşamaktır.”**^[425]

Eşler, birbirlerini Allah'ın emaneti olarak görmelidir. Emanete hıyanet etmemeli tam tersi birbirlerini aşk derecesinde sevmelidirler. Fakat bu aşk, sadece fizikî güzelliğe ve şehvete dayanmamalıdır. Eşler, kendilerini ömür boyu aşka, hatta ebedî aşka hazırlamalıdır.

Evlenme Bir Şirket Kurma

Evlenmek, hayat boyu acıyı ve tatlıyı, kârı ve zararı paylaşmak için kurulmuş bir ortaklıktır. Bir kudsî hadis var; Allah Teâlâ buyurmuşlar ki: **“İki ortak birbirlerine sadık kaldıkları müddetçe, onların üçüncü ortağı ben olurum. Onlardan biri, diğerine hainlik düşünür, aldatmaya kalkarsa ben onlardan, o şirketten ayrılırım.”**^[426]

Aldatmak hem Allah'ın ahlakına hem de Peygamberimiz'in ahlak ve sünnetine aykırıdır. Onun için Peygamberimiz (sas): **“Aldatan bizden değildir.”**^[427] buyurmuşlardır.

Eşinden Dürüstlük Beklemek

Eşinden sadakat ve iffet bekleyen bir beyefendi, kendisi de eşine karşı dürüst ve iffetli olmalıdır. Dürüst ve sadık olmayan bir kimsenin, eşinden dürüstlük bekleme hakkı yoktur. Böyle bir insan, çocuklarına da kötü örnek olur. Ya onların hürmet ve muhabbetine layık olamaz ya da onların da kendisi gibi ahlaksız ve iffetsiz olmalarına sebep olur.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Temiz kadınlar temiz erkeklere, temiz erkekler de temiz kadınlara yakışır. Pis kadınlar, pis erkeklere, pis erkekler de pis kadınlara yararır.”**^[428]

*Bülbüle güllük, kargaya küllük yararır,
Bal arısı bal yapar, hunsefa cife taşır.*

Vefalı Eş ve Mutlu Eş

Vefalı eş, eşini sadece gençliğinden ve güzelliğinden dolayı sevmez. “Eşim şimdilik yaşlandı ve çirkin oldu ise de, zararı yok. Çünkü, cennette ebedî bir güzelliği var.” diye düşünür. Böyle ebedî arkadaşlığın hatırı için, her bir fedakârlığı ve merhameti göze alır. O yaşlı karısına, güzel bir hûri gibi muhabbetle, şefkatle, merhametle mukabele edebilir.”^[429]

Bir Müslüman’ın bu dünyadaki eşi ahirette (cennette) de eşi ve hayat arkadaşı olacaktır.

Ne mutlu o kocaya ki; karısının dindarlığına bakar, onu taklid eder, arkadaşını ebedî hayatta kaybetmemek için dindar olur.

Bahtiyardır o kadın ki; kocasının dindarlığına bakar “ebedî arkadaşımı kaybetmeyeyim” diye takva dairesine girer.

Yazıklar olsun o erkeğe ki; sâliha kadını ebedîyyen kaybettirecek olan ahlaksızlığa tenezzül eder.

Ne bedbahttır o kadın ki; müttaki kocasını taklid etmez, o mübarek ebedî arkadaşını kaybeder.

Binlerce yazıklar olsun o iki bedbaht koca ve karıya ki; birbirinin fiskını, günahını ve ahlaksızlığını taklid ederler ve ateşe atılmalarında birbirlerine yardımcı olurlar!..^[430]

Bu dünyadaki eş, insanın cennette de ebedî aşkı olacaktır.

Ama bu dünyada gördüğü gibi değil. Cennette aşk bitmeyecek. Orada bıkkınlık ve usanmışlık olmayacak. Çünkü cennette gençlik ve güzellik hep devam edecektir. Yaşlanma, eskime olmayacak. Sevgi ve aşkta da eksilme olmayacak. Cennetteki bu bitmeyen aşk, bu dünyada eşine sabredenlere, eşiyle yetinip harama tenezzül etmeyenlere nasip olacaktır.

Aile Bahçesinin Gülleri

Çocuklar, aile bahçesinin çiçekleri ve gülleridir. Bu çiçekleri ve gülleri bir buket yapıp takdim eden Allah'tır. Ana-baba, öğretmen ve devlet de onlara bakmakla görevlendirilmiş birer bahçivandır. İslâmiyet suyu, iman güneşi, Kur'ân gıdasıyla beslenmelidir o çiçekler. Aksi halde onlar, solar ve kururlar. Onların kurumasına sebep olanların, yani onları İslâmiyetsiz, imansız ve Kur'ânsız bırakanların hesabı çok çetin olur. Bahçeye bakmayıp çiçekleri ve çimenleri kurutan bahçivanın başına neler geleceğini bir düşünün.

Günümüz Aşkları

Günümüz aşkları güven vermiyor. Çünkü günümüz aşkları dinden bağıni koparmıştır. İpsizdir, sapsızdır ve mantıksızdır. Sabah başlarsa akşama, akşam başlarsa sabaha çıkamıyor.

Evlenecek olan eşler, birbirlerinde dış güzellikten fazla iç güzellik aramalıdır. İç güzelliğinin kaynağı dindir. Dinin emirlerine uyan ve yasaklarından uzak duran insanın kalbi temiz olur. Kalbi temiz olanın ahlakı da güzel olur. Onun için Peygamberimiz (sas) dindar olan birisini eş olarak seçmemizi tavsiye etmiştir.

Necip Fazıl, günümüz aşklarını ne güzel tanımlamış:

*“Var olan yoklukların ömrünü sürüyorum
Aşklar bomboş kuruntu, hürriyetler esaret
Yalnız, ‘Rakip’ ismiyle Allah’ı görüyorum
Bir yokluk ki, bu dünya, var olandan işaret...”*

Düğünde Edep

Müslüman'ın düğünü de Müslümanca olmalıdır. Müslüman'ın düğününde kadın-erkek karışık eğlenilmemeli, içki içilmemeli, gelin yarı çıplak bir şekilde namahreme teşhir edilmemeli, mütesettire olmalı, namahremlerle el sıkışmaya ve öpüşmeye mecbur bırakılmamalıdır.

Evlenmelerde kız ve erkeğin tarafları olarak hep kolaylaştırıcı olmalı, zorlaştırıcı olmamalı. Peygamberimiz'in: **“Kolaylaştırın, zorluk çıkarmayın, müjdeleyin nefret ettirmeyin.”** sözü ölçü alınmalıdır.

Düğünlerde günah unsuru taşıyan, Allah'ın rızasına, Resûlü'nün sünnetine aykırı geleneklere yer verilmemeli. Müzik ve eğlencenin meşrusu, helal olanı seçilmelidir.

Düğün ziyafetine, zengin-fakir herkesi çağırmak sünnettir. Bu sebeple düğüne, zengin-fakir herkes davet edilmelidir.

Zifaftan Önce

Nikâh yoluyla hayatını birleştiren eşler, hem kendilerini ve hem de doğacak çocuklarını şeytanın çarpmasından ve şerrinden korumak istiyorlarsa zifaftan önce bismillah demeli ve şu duayı asla ihmal etmemelidirler:

“Bismillâhi Allahümme cennibnâ-ş-şeytâne ve cennibi-ş-şeytâne mâ razaktenâ= Allah’ım! Bizi ve bize nasip edeceğin çocuklarımızı şeytanın çarpmasından koru.”^[431]

Bu duayı yapanlar hem kendilerini ve hem de çocuklarını şeytanın zararından korumuş olurlar.^[432]

Kur’ân’ın öğrettiği şu dualara ise hepimizin her an ihtiyacı var. Yüce Allah bize, kendisinden neyi, nasıl isteyeceğimizi öğretiyor:

“Ey bizim Rabbimiz! Bize eşlerimizden, ve çocuklarımızdan gözümüzün aydınlığı olacak insanlar nasip eyle. Bizi, muttakilere imam eyle!”^[433]

Ey benim Rabbim! Beni ve çocuklarımı dosdoğru namazını kılanlardan eyle. Ey bizim Rabbimiz! Beni, anamı-babamı ve bütün mü’minleri hesap gününde bağışla.”^[434]

Düğün ve Teşekkür

Bir düğüne davetliydim. Birkaç kelime konuşmam için beni sahneye davet ettiler. Sordum:

– Bir lokantada yemek yeseniz, ücretini ödemededen çıkmak isteseniz ne olur? dediler:

– Lokantanın sahibi buna izin vermez. Ben de dedim:

– Değerli kardeşlerim! Bu kâinat bir lokanta. Bu lokantanın sahibi Allah. Kâinatın içindeki her şey bir nimet. Hayat nimet, ölüm nimet. Eşiniz nimet, işiniz nimet. Yediklerimizin, içtiklerimizin hepsinin sahibi O.

Öyleyse bu nimetleri size ikram eden Allah’a ücret ödemededen bu kâinat lokantasında rahat yaşayamazsınız. Yaşasanız da huzur bulamazsınız. Nimetlerine karşılık Allah’ın bizden istediği ücret ise şükür ve teşekkürdür. Beş vakit namazdır. Nikahlı birliktelik oluşturmak, nikâhsız birlikteliklerden uzak durmaktır. İyi olup iyiliği yaymak, kötülükten uzak durup kötülüklerden sakındırmaktır.

İnsan, cenazede mütefekkir edalı, düğünde de müteşekkir edalı olmalıdır. Biz, Allah’ın konağındayız. Her yerde bizi gören, gözetleyen Allah’ın

huzurundayız... Öyle işler yapalım, öyle sözler söyleyelim ki yarın, mahşer gününde o işler ve o sözler bizi mahcup etmesin.

Yine konuşmamda nikâhlı birlikteliğin ibadet ve medeniyet, nikâhsız birlikteliklerin rezalet ve ilkellik olduğunu anlattım. Nihâyet eve geldim. Namaza durdum, baktım namazın Fâtiha'sında bir kulun düşünmesi ve söylemesi gerekenler var. Allah bize Elhamdülillahi Rabbilalemîn dedirtmekle, bize bütün övgülerin Allah'ın hakkı olduğunu öğretiyor. "İyyake nabudu ve iyyake nestaîn= Yalnız Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım isteriz." dedirtmekle de yine bize şu düşünceyi fısıldıyor:

"Bak, kulum ben bütün kâinatla sana hizmet veriyorum, sen de bütün kâinatla bana yöneleceksin, kâinatın hamdini, şükürünü, övgüsünü bana takdim edeceksin. Kimin elinde ne hüner, ne başarı var ise onların hepsi benim. Benim özelliklerimi birilerine verip şunu-bunu bana ortak koşmayacaksın."

Ben de bu düşünce ile Fâtiha'yı okudum ve namazımı kıldım. Beni ve bu makaleyi okuyan kardeşlerimi, çocuklarımı, dostlarımı ve bütün insanlığı bu şuurla yaşatmasını, bu bilinçten ayırmamasını merhameti sonsuz Rabbimden istedim.

Düğünü olan kardeşlerimize Allah, razı olduğu yolda yaşamayı nasip eylesin.

Sünnete Uygun Düğün Nasıl Olmalı?

Rabbimden hep şunu istedim: Allah'ım! Bana bir imkân ver de bütün Müslümanlara Müslümanca (ve sünnete uygun) düğün nasıl olurmuş onu bir göstereyim. Rabbim dualarımı kabul buyurdu. Elimizden geldiği kadar onun rızasına ve Peygamberimiz'in sünnetine uygun bir düğün gerçekleştirmeye çalıştık. Sevgili oğlum Muhammed Karakaş'ın düğününü yaptık. Sünnete uygun düğün maratonunun -eksiklerimize rağmen- seyri şudur:

1- Önce gelin adayını aradık. Cenâb-ı Hakk'ın lütfu, sonra da dostlarımızın vesilesiyle aradığımızı bulduk. Çocuklarımızın da olurlarını aldıktan sonra Allah'ın emri, peygamberin kavliyle gelin adayını ailesinden istedik ve umduğumuza nail olduk.

2- Oğlumuzu alacağımız eşte arayacağımız özelliklerin başında Peygamberimiz'in tavsiyesi üzerine "**dindarlık**" gelmekteydi. Gelin kızımız da hamdolsun Allah'a bu meziyete sahipti. Tabii ki ailesi ve çevresi de. Fakat onların bu dindarlığı, cehalete ve taassuba dayalı bir dindarlık değildi. İslâm'ın ilmîne, medeniyetine, takvasına, müsamaha

ve olgunluğuna dayalı bir dindarlıktı. Bu sebeplerden dolayı biz, gelinimizin kendisinden, anasından-babasından ve yakın çevresinden memnun kaldık. Cenâb-ı Hak hepsinden razı olsun. Allah herkese ve bütün dostlarıma bu mutluluğu ve daimi huzuru nasip eylesin.

3- Kız ve erkeğin tarafları olarak hep kolaylaştırıcı olduk. Birbirimize zorluk çıkarmadık. Peygamberimiz'in: **"Kolaylaştırın zorluk çıkarmayın, müjdeleyin nefret ettirmeyin."** sözünü muamelelerimizde ölçü aldık. Birbirimize yardımcı olduk. Asla birbirimizde kusur aramadık.

4- Düğünümüzde günah unsuru taşıyan, Allah'ın rızasına, Resûlü'nün sünnetine aykırı geleneklere yer vermedik. Müzik ve eğlencenin meşrusunu, helal olanını seçtik. Kadınları, kadınlara, erkekleri de erkeklere uygun yerde ağırladık.

5- Düğünde elimizden geldiğince davetlilerimizi rahat ettireceğimiz bir yer hazırlamaya çalıştık.

6- Düğünde yemek vermek, zengin-fakir herkesi çağırarak sünnettir. Bu sebeple biz düğünümüzü yemekli yaptık, zengin-fakir herkesi davet ettik. Yoğun bir katılımı davetimize icabet eden dostlarımıza da kalbî şükranlarımızı arz ettik.

7- Kur'ân-ı Kerîm'le başladık, ilâhî ve tasavvuf musikisi eşliğinde yemek ikramında bulunduk. Çocukları güvenilir palyaçoların eğlendirmesine havale ettik. Davetlilerimize günah değil, hoş ve sevap kazandıracak dakikalar yaşattık.

Teşekkür

Helal dairede bize bu mutlu günü yaşatan, dinin ahlak ve terbiyesiyle büyümüş bir gelin nasip eden, anlayışlı, sevecen, olgun bir hısımla tanıştıran, kazasız, belasız bir düğünü icra ettiren Rabbimize sonsuz şükür ve şükranlarımı sunuyorum.

Düğünümüzde bizi yalnız bırakmayan ve nikâh şahidimiz olan Darıca Kaymakamı'mıza, milletvekillerimize, müftülerimize Sakarya İlahiyat Fakültesi'nin sayın hocalarına, hısımlarımıza ve dostlarımıza, yakın ve uzak komşularımıza, hanımefendi ve beyefendi kardeşlerime, meslektaşlarıma sevgi, saygı ve teşekkürlerimi arz ediyorum.

Allah dostlarımızdan razı olsun. Düşmanlarımıza dost olma fırsatı versin. Yurdumuz cennet olsun, cennet hepimize yurt olsun. Maddeten ve manen ülkemizi rahatlatacak, kalkındıracak olanlara, ülkenin tamamının kardeş

olduğunu ilan edecek, hukuku ve adaleti hâkim kılacak, işsize, aşıza, eşsize helal yoldan iş, aş, eş bulma imkânı sağlayacak, emaneti ehline verecek, güzel ahlaklı, edep ve haya ile süslü, şefkat ve merhametle yüklü, sevgi ve saygı ile dolu peygamber ahlaklı nesillerin yetişmesine yardımcı olacak partilerimize ve adaylara Allah muvaffakiyetler ihsan eylesin. Âmîn.

İlahiyât Ekseninde Depreme Bakış

Sakarya Üniversitesi, 17 Ağustos 1999 depreminin 10. yılı münasebetiyle bir panel düzenledi. 13 Ağustos 2009 tarihinde gerçekleştirilen bu panelde panelistlerden biri de bendim. Panelistlerin hiçbirinin ağzından bilimselliklerine gölge düşer korkusuyla mı, daha başka sebeplerden dolayı mı bilmem Allah lafzı çıkmıyordu. Ben ise İlahiyat Fakültesi'nden davet edilmiş bir İlahiyat Fakültesi hocasıydım. İlahiyat perspektifinden depreme bakacak ve baktıracaktım. Ortamınsa buna müsait olmadığı ve işimin çok zor olduğu belliydi. Gelecek tepkileri etkisiz hale getirmek için Rabbime sığındım: *“Allah’ım! Beni bugün, burada mahcup etme, yardımını benimle beraber eyle, eğer ben bugün burada iyi bir performans gösteremezsem her şeyi materyalizme ve sekülerizme bağlayan zihniyet kazanmış görünecek, sana sığınyorum, beni yardımından mahrum bırakma!”*, dedim.

Enteresandır, tam o an gerilim ve gergin halim geçti. Sekine ve huzur üzerime indi. Bununla beraber konuşma metnimde olmayan bir fikir bana ilham edildi. Ben o fikirle konuşmama başladım ve şöyle dedim:

“Muhterem hanımefendi ve beyefendiler;

Bir bahçede türlü türlü çiçekler bulunur. Her çiçekten kendi fonksiyonunu icra etmesi beklenir. Sen niye benim rengimde değilsin, sen neden benim gibi kokmuyorsun, diye bir çiçek bir başka çiçeği kınamaz. Bu bahçede, bu kadar çiçeğin içinde ben de farklı tonda, farklı renkte ve farklı kokuda bir çiçeğim. Ben de depreme ilahiyat penceresinden bakacak ve baktıracam. Herhalde siz de bana: “Neden bizim gibi konuşmuyorsun?” demezsiniz. Beni dinlerken farklı, renkli, tefekkürlü ve keyifli dakikalar geçireceğinize inanıyorum.

Allah’a sığınmanın ve bu fikirle konuşmama başlamanın anında faydasını gördüm. Dinleyicilerden bir kişi hariç, hiç kimseden itiraz gelmedi. İtiraz eden de münasip bir şekilde ağzının payını aldı. Verdiğim cevaplardan memnun olan ve o saate kadar ses çıkarmayan dinleyiciler, birden salonu alkış tufanına boğdu.

1999’un Ekim ayında yayınlanan *“Depremin Hatırlattıkları ve Hasretin Söylettikleri”* isimli kitabımda çok şeyler söyledim. Bilimsel ve dinsel

analizler yaptım. Bu yazımda detaya girmeden o yorumlardan faydalı olacağını umduğum bir özet vermeye, yeni bazı düşüncelerimi, tespit ve tekliflerimi arz etmeye çalışacağım:

Tespitlerimiz

1- 17 Ağustos 1999'un Pazartesi'ni Salı'ya bağlayan gecesinde bir deprem oldu. Saat, 03:02'de 7.4 şiddetinde meydana gelen, yürekleri ağza getiren ve yeri yerinden oynatan bu deprem, hepimizi tatlı uykumuzdan uyandırdı, bizi sevgili yataklarımızdan ve evlerimizden dışarı attı. Günlerce evlerimize, evlerimizdeki sıcak yataklarımıza giremez olduk. Sokaklarda yatıp kalkmaya ve mini minnacık bir kulübede yaşamaya razı olmuştuk. Bazen o kulübeyi de bulamadık. Çünkü o günler, sevgili evlerimiz birer mezar gibi görünüyordu. Hatta o gece birçok ev, sahibinin katili olmuştu.

Aslında bizi, 03:02'de, uyandıran depremin gayesi, tatlı uykumuzdan uyandırmak değildi; onun gayesi, bizi, çook kalınlaşmış olan gaflet uykumuzdan uyandırmaktı. Bizi evlerimizden ve yataklarımızdan alıp dışarıya fırlatan, sokaklarda yatırıp kaldıran deprem, aslında bizi, bencillikten, heva ve hevesten, menfaatperestlikten, küfürden, küfrandan, israf ve ifsattan koparmak istiyordu. Sokaklarda ve insan yaşamaz barınaklarda yatırıp kaldırmakla da, sokakta yatıp kalkanları, sahipsizleri, işsizleri, sıcak bir çorbaya ve sıcak bir yuvaya muhtaç olanları düşündürmek istemişti.

2- Deprem bir harekettir. Her hareket bir kuvvetten doğar. İçinde yaşadığımız şu evrende hiçbir hareket tesadüfen ve başıboş değildir. Rüzgârın hareketini, bulutların hareketini ve yağmurun hareketini rastgele ve başıboş zannedebilir misiniz? Yağmur damlaları başıboş olsaydı bu kadar düzenli bir şekilde yere iner miydi? Trafikte hareket halinde olan arabaları bir an bile olsa sahipsiz ve kaptansız düşünemediğimiz gibi; evrendeki hareketi ve hareketleri sahipsiz ve kaptansız düşünemeyiz. Aksi halde her şey felç ve her şey anarşiye teslim olur. Şu halde evrende var olan her hareketin arkasında bir kuvvet, bir kast, bir şuur, bir irade ve bir fail vardır. Öyleyse deprem hareketinin arkasındaki güç nedir, fail kimdir? Bu sorulara herkes bir cevap verir. Kimi tesadüfen oluyor, der. Kimi kendi kendine oluyor, der. Kimi tabiat (doğa) yapıyor, der. Din de Allah yapıyor, der.

3- Dördüncü şıkkın dışındakileri çürütmek için zaman ve kelime israf etmeye niyetim yok. Çünkü onların çürük olduğunu akıl ve vicdan

görmekte ve anlamaktadır.

Biz dördüncü şıkkın üzerinde durmak istiyoruz. Ve diyoruz ki deprem failsiz ve hikmetsiz bir hareket değildir. Evrende var olan her hareket ve icraatın arkasında Allah'ın kudreti ve hikmeti vardır. Böyle inanmak, Allah'ı var ve bir kabul etmenin gereğidir. Bu olayı, tesadüflere, kendi kendine oluşlara, başıboşluğa havale etmek, tevhid inancımıza aykırıdır.

Kitab-ı Kerimi'miz olan Kur'ân, ağacın başından düşen bir yaprağın dahi Allah'ın izniyle düştüğünü haber vermektedir.^[435] Allah'ın izni, iradesi olmadan bir yaprak dahi düşemediğine göre, deprem gibi büyük bir hareketin O'nun izni, haberi ve iradesi olmadan gerçekleşmesi nasıl mümkün olabilir? Allah (cc) deprem ve benzeri afetlerle, olumlu ve olumsuz, tatlı-acı bütün icraatıyla kendisini hatırlatıyor. “Ben varım” diyor. “Adetâ her şeyinizin sahibi benken beni hesaba katmıyorsunuz. Hayatı eğlenceden ibaret sananlar, sabahtan akşama, akşamdan sabaha kadar eğleniyorlar, benim bu yaptıklarından razı olup olmadığımı sormuyorlar. Hayatı kavgadan ibaret sananlar ve birbirlerini acımasızca öldürenler benim bu işten ve terörden razı olmadığımı hesaba katmıyorlar. Bir hiç uğruna hem dünyalarını ve hem de ahiretlerini cehennemleştiriyorlar.”

Bu icraatıyla haklı değil mi Allah sevgili dostlar? Bu olaylar da olmazsa Allah, ahiret, hesap, dine hizmet ciddi anlamda kimin aklına geliyor? Çok az kimsenin. Nereden belli? Allah yokmuş gibi yaşanan hayatlardan, yapılan ticaretlerden, siyasetlerden, dinini üç kuruşluk menfaatlere satmalardan, gayr-i meşru eğlencelere dalmalardan, konserlerden, içilen içkilerden, işlenen zinalardan, terk edilen namazlardan, verilmeyen zekâtlardan, “neme lazım”, “hep bana” anlayışlarından belli.

Depremler bunların hepsini terk ettiriyor. Samimiyetle Allah dedirtiyor. Dua ettiriyor, namaza başlatıyor, günahlardan uzaklaştırıyor, yardımlaşmaya sevk ediyor. “Neme lazım”, “hep bana” şeklindeki acımasız anlayışları parçalıyor. Ölümü, ahireti ve hesabı düşündürüyor.

4- İçinde yaşadığımız kürenin iki türlü hareketi vardır:

- a- Saniyede 30 km hızla gittiği halde hızıyla ve gürültüsüyle kimseyi rahatsız etmeyen normal ve intizamlı hareketi.
- b- Sesi ve gürültüsüyle ödleri koparan, yürekleri hoplatan anormal ve intizamsız görünen depremdeki hareketi.

İntizamsız ve düzensiz görünen ikinci hareketin en büyük hikmeti birinci hareketteki intizamı, düzeni, nimeti, rahmeti ve hikmeti anlamayanlara anlatmak, görmeyenlere göstermek ve Allah'ın evrendeki muhteşem ve

kusursuz düzenine dikkat çekmektir. Yani Yüce Allah intizamsız görünen depremle, kâinattaki mükemmel düzenine dikkat çekmiştir. Hastalığı vermekle sağlığın önemine, geceyi yaratmakla gündüzün önemine, karanlığı yaratmakla ışığın önemine dikkat çekmesi gibi. Her nedense milyarlarca insanın organlarının tam ve mükemmel yaratılmasındaki intizam ve ihtişam kimsenin dikkat ve takdirini çekmez de bir insanın tek elinde altı parmağının olması hayret ve dikkat uyandırır.

5-Yerin depremle sarsılması değil, dünyanın saniyede 30 km hızla ve intizamla koşması, koşarken sesiyle ve hızıyla kimseyi rahatsız etmemesi, kısaca, Allah'ın yere ve aleme yerleştirdiği mükemmel düzeni bizi hayrete düşürmeli ve hayran bırakmalı, bu hayret ve hayranlık şükür ve şükrana dönüşmelidir. Çok kere bu olmayınca şiddetli depremlerle sadece hayrete değil, aynı zamanda hendeklere düşüyoruz ve her şeyimizi kaybediyoruz. Depremle ilgili verdiğim seminerlerin birinde dinleyicilerden biri sordu:

– Pekiyi deprem Allah'ın işi ise, Allah neden bu tahribata ve bu zulme izin veriyor?

Şöyle cevap verdim:

– Depremın zulüm olduğunu kim söyledi ve kim öğretti size? Yumurtanın kırılıp içinden civcivin çıkması veya yumurtanın kırılıp omlet olması, insanın midesine girip insana dönüşmesi yumurtaya haksızlık mı, yoksa rahmet midir? Depremde de bir kırılma var. Bu doğru. Depremde çok canlar gitti, çok canlar yandı, ama o canlardan nice canlar çıkacak biliyor musunuz? Toprağa düşen bir buğdayı, başağa ve yüz buğdaya dönüştüren Allah, depremde toprağa düşen masum canları da ebedileştirecek, cennette ebedî bir mutluluğa kavuşturacaktır. Şeyh Sa'di Şirazî der ki: *“Toprağın gül bitirmesine şaşmayın. Düşünün. Oraya nice gül endamlılar girmiştir.”* Toprağa düşen gülün tohumunu zayi etmeyen Allah, toprağa düşen gül gibi mümin, muttaki insanları zayi eder mi? Bir kısmımız hayatı sadece bu dünyadan ibaret sandığımız için yanlıyoruz. O elimizden çıkınca her şeyin bittiğini sanıyoruz. Sebep ne olursa olsun, biz ölünce, fani hayattan baki hayata geçiyoruz. Yine sebep ister sel, ister yangın, ister bir canı, ister savaş, ister deprem olsun; unutmayalım ki, ölümü de, hayatı da yaratan Allah'tır.^[436] Fakat Allah suçlu değildir. Bu afetlerde ve ölümlerde suçlu olanlar, zulüm ve günahlarıyla afetlere davetiye çıkaranlardır. Sağlam olmayan yere, sağlam olmayan malzeme ile sağlam olmayan binalar yapanlardır.

6- Denilir ki: “*Halk-ı şer, şer değildir, kesb-i şer şerdir.*” Yani kötülüğü yaratmak kötülük değil, kötülüğü yapmak kötülüktür. Bunu bir cümle ile izah edelim: Ateşi Allah yaratmıştır. Ateşi yaratmasının da sayısız hikmeti vardır. Bir insan kalkar da parmağını ateşe sokarsa, ateşi yaratan mı suçlu olur, ateşe parmağını sokan mı? Bu misalden yola çıkarak diyoruz ki: Depremi yaratmak, şer değildir; çünkü onun bizim bilemediğimiz belki çok faydaları vardır. Asıl şer, depreme hazırlıklı olmamak, maddî ve manevî tedbir almamak, sağlam iş yapmamak, günah ve haramlardan uzak durmamaktır. Depremın görevi, sadece terbiyeye yönelik değildir. Onun daha pek çok hikmetleri vardır. Allah’ın sonsuz kudret ve azametini hissettirmenin yanında arz kabuğundaki enerjiyi boşaltır, böylece dünyamızın, fezaya fırlayıp bütün bütün yok olmaktan kurtulmasına, madenlerin ve sıcak su kaynaklarının ortaya çıkmasına ve kaplıcaların keşfine sebep olur. Deprem sayesinde yanardağların kontrolü sağlanır, daha büyük patlamaların önüne geçilmiş olur. Onun için İbrâhim Hakkı bize çirkin görünenlerde güzellikler olduğuna dikkat çekmek için:

*“Hak şerleri hayreyler/ Zannetme ki gayr eyler
Arif anı seyreyler/ Mevla görelim neyler/
Neylerse güzel eyler.”* demiştir.

7- Bilimsel makalelerin birinde bir cümle okumuştum. Cümle aynen şöyleydi: “*Depremler olmasaydı, dünyada hiçbir canlı yaşayamazdı.*” Depremın zulüm görünen bir yönü varsa o zalim insanlara aittir. Hâşâ! Allah zulümden münezzehtir. Kimseye haksızlık yapmaz.^[437] O zalimin hasmıdır. Yaptığını yanına bırakmaz. Ya bugün yani dünyada, ya da yarın yani gözlerin kamaşacağı bir günde^[438] ahirette onların hesabını görecektir. O merhametlilerin en merhametlisidir. Bütün validelerin, bütün insanların sinelerindeki merhametin sahibi de O’dur.

8- Dünya bir tarla, haşır meydanı bir harman, cennet ve cehennem birer ambardır. Dünyada şöyle veya böyle ekilip biçileceğiz. Haşırde harman olacağız. İnanan inanmayan herkes orda toplanacak. Bir emir gelecek, - harmanda buğdaylarla samanların savrulup ayrılması gibi- suçlular suçsuzlardan ayrılacak. Sonra sevkîyat başlayacak, suçsuzlar, cennetlikler cennette, suçlular, birçok insanın ölümüne ve öldürülmesine sebep olanlar, cehennemlikler de cehennemde toplanacaktır.

9- Depremın maddî sebeplerinin yanında bir de manevî sebepleri vardır. Maddî sebeplerinin tedkik ve tahkikini bilim adamlarımıza bırakıyoruz.

Manêvî sebeplerini ise biz, dört başlık altında topluyoruz:

a- Küfür, yani Allah'ı hesaba katmamak, Allah yokmuş gibi yaşamak, O'nun beş vakit davetine icabet etmemek.

b- Küfran, yani O'nun nimetlerine karşı nankörlük ve şükürsüzlük içinde olmak.

c- İsrâf: Haddi aşmak, haksızlık yapmak, Allah'ın nimetlerini, Allah'ın razı olmadığı yerlere, haram ve günahlara harcamak, zulüm etmek.

d- İfsat: Ahlakı bozmak, ahlak bozucu işler, sanatlar icra etmek, haksızlık yapmak, zulmü alkışlamak, zalimi sevmek Allah'ın örtünme ile ilgili ölçülerini hafife almak, yatak kıyafetini aratmayacak derecede müstehcen kılık ve kıyafetlerle sokağa, sahneye çıkmak, zina ve fuhuş fiillerinin faili olmak, zinayı suç olmaktan çıkarmak, kendini savunamayacak derecede küçüklere, engellilere taciz ve tecavüzde bulunmak, bunlara karşı ciddi tedbirler almamak, aldırmamak, rıza göstermek, kul hakkı yemek, kısaca Allah'ın emirlerini dinlememek, yasaklarından uzak durmamak...

10- Allah'ın türlü türlü orduları^[439] ve türlü türlü silahları vardır. Onlardan biri de depremdir. Bu gerçeği biz Kur'ân'ın şu âyetlerinden anlıyoruz: ***“De ki: Çıkmış yeryüzünde dolaşın. Anarşist ve ahlaksızların akıbetinin ne olduğunu görün.”***^[440] ***“Onların her birini biz, günahından ve suçundan yakaladık. Kiminin üzerine taş yağdıran (kasırga) gönderdik. Kimini dayanılmaz bir ses, bir deprem yakaladı. Kimini yere batırdık. Bazılarını da boğduk. Aslında Allah onlara zulmetmedi, etmeyecekti. Lakin onlar (rahat durmadılar, hadlerini aştılar, depreme davetiye çıkardılar ve böylece) kendilerine zulmettiler.”***^[441]

Bu âyetlerden anlaşılıyor ki, mülkün sahibi olan Allah, tarih boyu kendisini tanımama, nimetlerine karşı nankörlük etme, haddi aşma, haksızlık yapmak gibi cürümleri işleyenleri cezalandırmıştır.

11- Ancak depremde mal ve canını kaybeden herkesi suçlu görmek, onlar bu cezaya müstahaktı demek yanlıştır. Musibetler sadece günahlara kefarete, azgınlara ceza olsun diye gelmez. Bazen de bazılarının derecelerini yükseltmek, ölenleri şehitlik rütbesiyle cennete atmak, cennetin en yüksek makamlarına çıkarmak, kalanlara da bir uyarı ve ibret tablosu bırakmak için gönderilir. Deprem, yerin omuz silmesidir. Dünya bazen beşerin günahlarına ve isyanına dayanamıyor, omuz siliyor. Bu silkinmek ve silkelemekle ehl-i şirki cehenneme döküyor, ehl-i şükürü de cennete atıyor.

12- Depremi son derece hiddetli ve şiddetli olması da talihsiz bir yazarın dediği gibi “*Yaratıcı'nın hâşâ merhametsizliğinden ve adaletsizliğinden*” değil, “*İnsanoğlunun gafletinin, zulmünün, yanlışlarının, küfür ve küfranının, şiddetindedir.*” dersek daha edeplice bir tavır sergilemiş oluruz. Bunu böyle söylemez ve böyle inanmazsak depremden ders ve ibret almış olmayız. Başımızı tekrar tekrar başka musibet duvarına vurur, dağıtırız. Hem dünya ve hem de ahiret cennetinden mahrum kalırız. Depremden ders ve ibret alır, tevbe ve istiğfarla Allah'tan affımızı istersek, ahiret hayatımızı kurtarmış ve cenneti kazanmış oluruz.

Tekliflerimiz

1- Depremi ne zaman, nerde, nasıl olacağını bilim henüz tespit etmiş değildir.^[442] Denemeler sahibi Montaigne'in güzel bir tespiti var. Der ki: “*Ölümün bizi nerede yakalayacağı belli değil. En iyisi biz onu her yerde bekleyelim.*” Ben de deprem için aynı şeyi söylüyorum: Depremi bizi nerde, nasıl, ne zaman yakalayacağı belli değil. En iyisi biz ona her yerde hazır olalım ve biz ona süistikallerimizle, israflarımızla, ifsatlarımızla, zulümlerimizle, varlığın Yaratıcısına isyan ve tuğyan dolu yaşayışımızla, gayr-i meşru eğlencelerimizle davetiye çıkarmayalım.

2- Deprem olması ve yaşanması gereken bir olaydır. O hep olmuştur, olmaktadır ve olacaktır. Zaman zaman nasıl gökyüzünü bulutlar kaplar, yağmur yağar, şimşek çakar. Bunlar nasıl Allah'ın evrene koyduğu nizamın bir parçası ise, deprem de o nizamın ve düzenlemelerin bir parçasıdır. Yeri harekete geçiren Allah, insana da tedbirli olmasını emretmiştir. Biz nasıl gece gelince gecenin, kış gelince kışın kanunlarına uyuyor, kendimizi ona göre ayarlıyoruz, depreme göre de kendimizi hazırlamamız gerekiyor. Sağlam zeminde, sağlam malzemeler kullanarak, sağlam binalar inşa edeceğiz. Haksızlık, hırsızlık, yolsuzluk yapmayacağız. Taciz, tecavüz, kapkaç, gasp, anarşi ve terör olaylarına katılmayacağız. Cinâyetlere tenezzül etmeyeceğiz. Ana-babamıza isyan etmeyeceğiz. Evrenin sahip ve yaratıcısına itaat ve ibadet edeceğiz. Eşimizi ve çocuklarımızı Allah'ın birer emaneti göreceğiz, seveceğiz, okşayacağız, öpeceğiz. Tek kelime ile zalim olmayacağız. Çünkü Allah, küfrün cezasını çok kere ahirete bırakır ama, zulmün ve zalimin cezasını çok kere burada verir. Bir anda nimeti nikmete, yağmuru sele, rüzgarı hortuma dönüştürür. Her şey dostumuzken düşman olur. Görünmez askerleri (mikropları) devreye sokar, vurulması gerekenleri vurur.

Yine dinleyenlerden biri sordu:

– İyi ama bu operasyonlarda, bazen suçsuz ve günahsızlar da musibet ve felaketlerden payını alıyor. Buna ne diyeceksiniz?

– Öyle olmasaydı, dedim, imtihan sırrı bozulur, Allah herkesi kendine inanmaya zorlamış olurdu. Musibetlere kurban gidenler içinde suçlular da vardır, suçsuzlar da. Allah Teâlâ: **“Bir bela ve musibetten çekininiz ki, o geldi mi, yalnız zalimleri yakmaz; masumları da yakar.”**^[443] Suçsuzlar da o musibetten paylarına düşeni alır ama, Allah onlara, ayrı bir lütuf ve ikramda bulunur. Bu lütuf ve rahmet iki şekilde tecelli eder:

a- Yüce Allah, onların telef olan mal ve servetlerini kendileri adına verilmiş bir sadaka olarak kabul edip fani mal ve servetlerini, ebedi bir mal ve servete dönüştürür.

b- Onlara hükmen şehid rütbesini verir, Cennete gönderir. Böylece onları fani ve ölümlü hayattan kurtarır baki ve ölümsüz hayata kavuşturur. İşte felakette saadet ve kahr içinde lütuf buna derler. Tabii ki bu önemli sonuç, İslâm’ı yaşayan Müslümanlar, bir de bülûğ çağına ermemiş tüm masumlar için geçerlidir.

3- Biz depremden değil, depremin dizginleri elinde olan Allah’tan korkmalıyız. Allah’ın kurallarını çiğnememeli, kulların hakkına tecavüz etmemeliyiz.

4- Yüce Yaratıcı, dürüst^[444] ve çalışkan olmamızı,^[445] sağlam iş yapmamızı, sağlam zemine sağlam binalar kurmamızı ve sağlam malzeme kullanmamızı,^[446] sonra da kendisine güvenmemizi istiyor.^[447]

5- Deprem insanı öldürmez. İnsanı, hilekârlık, tembellik, çürük iş yapmak, çürük malzeme kullanmak, çürük yere bina dikmek ve gayr-i ahlakî bir hayat sürmek öldürür.

6- Acılarla ve sancılarla karşılaştığımız zaman, ilk suçlayacağımız kimse kendimiz olmalıyız. “Acaba ben nerde hata yaptım?” deyip düşünmeliyiz. Kaderi ve Allah’ı suçlama hakkına sahip değiliz. En azından hikmetini anlayamadığımız yerlerde susmasını bilmeliyiz. Allah’a inanmak ve O’na dost olmak bunu gerektirir. Dost insan, ölümü de, hayatı da, kahrı da lütfü da bir bilir. İşte onlardan biri, bu meseleyi mısralara dökmüş, Yüce Yaratıcı’ya seslenerek:

*“Gelse celalinden cefa / Yahut cemalinden vefa
İkisi de cana safa / Kahrında hoş, lutfun da hoş”*

demiştir. Bir başkası da:

*“Senden hoştur bana gelen
Ya gonca gül, yahut diken,
Ya hilatü, ya da kefen*

Narın da hoş, nurun da hoş” diyerek mü’minin Allah’a bakış tarzını ortaya koymuştur.

İşte bu inanç, deprem, sel, yangın ve sair felaketlerle sarsılmış insanları depresyondan ve her türlü bunalımdan kurtarır, ayakta kalmalarını ve hayata tutunmalarını sağlar. Öyleyse insanımıza, iyi ve sağlam iş yapma bilinci kazandırmanın yanında bu imanı, bu teslimiyeti ve bu güveni de kazandırmamız lazım.

Allah milletimize ve devletimize bir daha böyle acılar yaşatmasın.

Deprem şehitlerine, vatanımızı ve değerlerimizi koruma yolunda canlarını veren tüm şehitlerimize Allah’tan rahmet, yakınlarına sabr-ı cemil niyaz ediyorum. Beni dinlediğiniz için de hepinize şükranlarımı arz ediyorum.

Depremden Korkmayın, Tedbirsiz, Duasız ve Namazsız Yaşamaktan Korkun.

Cincilerin ve üfürükçülerin istismarına benzer bir istismar hakkı, ne fen hocalarına verilmiştir ve ne de din hocalarına. Hiç kimsenin gayptan haber verme hakkı ve yetkisi yoktur. Hz. Peygamber’in (sas), gayptan haber verenler hakkında çok önemli açıklamaları olmuştur. Buyurmuşlar ki:

مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ فَصَدَّقَهُ
لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ يَوْمًا

“Kim ki bir arrafa (kâhine, gayptan haber verene) gelir de (ondan gayıp ve gelecek ile ilgili) bir şey sorarsa ve ona inanırsa o kişinin kırk gün kıldığı namaz kabul edilmez.”^[448]

Yine buyurmuşlar ki: **“Kim ki bir kâhine (gayptan haber verene) gelir de onun söylediklerine inanırsa, Muhammed’e indirileni (Kur’ân’ı) inkâr etmiş olur.”** ^[449]

Öyleyse bize düşen her gün, her an deprem korkusuyla yaşamak değil, depremde ölecek miyim, kalacak mıyım endişesine kapılmak, hayatı yaşanmaz hale getirmek değil; bize düşen, imanlı, ibadetli, dürüst ve namuslu yaşamak, doğabilecek tehlikelere ve depreme karşı ciddi tedbir

almak, deprem çantamızı hazır bulundurmak, toplanma alanları oluşturmak, bunlardan da önce işimizi sağlam yapmak, planlı-programlı yerleşim alanları seçmek, sağlam zemine, sağlam malzeme ile sağlam bina inşa etmek, bu tedbirlerden sonra da mülkün hakiki sahibi olan Allah'a tevekkül etmek, teslim olmak ve ona bizi ve ülkemizi bütün şerlerden koruması için dua etmek, emirlerini tutmakta, yasaklarından kaçmakta kusur etmemektir.

Çünkü depremden de daha büyük felaket ve gaflet, mülkün ve bütün evrenin sahibi olan Allah'ı tanımamak, O'na teslim olmamak, O'na ihtiyaç hissetmemek ve O'nun korumasına sığınmamaktır. Depremi tetikleyen sebeplerin başında bu anlayış veya bu anlayışsızlık gelmektedir. Depremlerin ve benzeri afetlerin oluş sebeplerinden biri de insanoğlunun bu kibrini paramparça etmek ve son derece aciz olduğunu, mülkün sahibinin Allah olduğunu mağrur insana hissettirmek, O'na yönelmesini ve yalvarmasını sağlamaktır.

Deprem maddî sebebi olarak bilim adamlarının söylediği gibi enerji birikimi ve fayların kırılması olabilir. Ama manevî sebepleri olarak da din otoritelerinin söylediklerini kulak ardına atmamak gerekir. Ki onları ana başlıklar halinde bir daha hatırlatıyorum:

- 1- İnsanların Allah'a ibadet ve hürmeti terk etmeleri,
- 2- Fuhuş ve ahlaksızlıkların yaygınlaşması ve aleniyet kazanması,
- 3- Cinsiyet eşitliği gibi rezaletlerin normalmiş gibi gelmesi,
- 4- Kadınların yatak kıyafetini andıracak kıyafetlerle sokağa, sahneye çıkmaları, haya ve edebi unutmüş, dolayısıyla Allah'ı unutmuş bir şekilde dolaşmaları ve bunların artık normal görülür hale gelmesi,
- 5- Masumların mağdur edilmesi, zulmün artması, adaletin tecelli etmemesi, gelir dağılımında dengesizliğin had safhaya çıkması,
- 6- Kendini savunmaktan aciz olan kadın ve çocukların cinsel istismarlara ve şiddete maruz kalmaları, haklarının hakkıyla korunamaması,
- 7- İftira üzerine işinden atılanların mahkeme kararıyla suçsuz oldukları kesinleşmiş olmasına rağmen işlerine döndürülmemeleri,
- 8- İyilikleri emir, kötülüklerden sakındırma görevinin hakkıyla yapılmaması veya yapılamaması...

Bu sebeplerden dolayı gelen depremler ve çeşitli afetler imtihan sırrının bozulmaması için dualı-duasız, inanan-inanmayan, günahsız-günahkâr, küçük-büyük her insanı alıp götürüyor. Bu gidişte günahsız ve masumların kârı şu olacak: Kendilerine şehitlik rütbesi, telef olan mallarına da zekât ve

sadaka sevabı verilerek cennete gönderilecekler. Diğerlerine yani zalimlere, canilere, ahlaksızlara ve Allah'ı hesaba katmadan yaşayanlara ise hem bu dünyanın kapıları kapanmış olacak, hem de cehennem kapıları açılmış olacaktır. Onun için Allah, bizi duaya [450] ve namaza davet[451] ediyor. **“Beni hiç aklınızdan ve gündeminizden çıkarmayın ki ben de sizi anayım, göreyim, gözeteyim, koruyayım, kollayayım.”**[452] buyuruyor.

Allah yine şu âyetleriyle haber veriyor, moral veriyor ve buyuruyor ki: **“Dikkat edin, hazır olun size önemli bir haberim var: Allah'ın dostlarına korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır. Onlar, iman edip de takva dairesinde kalan kimselerdir. (Yani onlar, Allah'ın emirlerine uyan, yasaklarından uzak duran, helallerle yetinip haramlara tenezzül etmeyenlerdir.) Dünya hayatında ve ahirette onlara müjdelere olsun. Allah'ın sözlerinde değişme yoktur. İşte büyük kurtuluş da budur.”**[453]

Bu âyetlerden çıkaracağımız sonuç da şudur: Öyleyse ey insanlar! Depremden ve benzeri afetlerden korkmayın! Her şeyin ve depremin dizginleri elinde olan Allah'tan korkun, Allah'a dost olamamaktan korkun, imansızlıktan ve ahlaksızlıktan korkun, Allah yokmuş gibi yaşamaktan, takvadan yoksun kalmaktan, yatak kıyafetiyle namahremlerin gözünün önüne çıkmaktan korkun. Allah'ın haram saydıklarını helalleştirmekten, helallerini haramlaştırmaktan korkun. Ah almaktan, beddualara hedef olmaktan korkun. Kul haklarına tecavüz etmekten, fakir-fukaranın hakkını yemekten, iftira atarak, hased ederek suçsuz insanları işinden, aşından, eşinden ve çocuklarından ayrı kalmasına sebep olmaktan, perişan etmekten korkun. Bunları yapan bir toplumu Allah'ın rahat bırakmayacağını, dünyada deprem gibi sopalarla döveceğini, ahirette de cehennem hapsine atacağını unutmayın. Allah hepimizi ve ülkemizi azabını ve gazabını harekete geçirecek hayat tarzından korusun, hepimize razı olduğu hayat tarzını yaşamayı nasip eylesin.

[327] Ahmet Cecdet Paşa, *Kıyas-ı Enbiya*, I, 62.

[328] Salih Suruç, *Peygamberimiz'in Hayatı*, I,183-186.

[329] Said Nursî, *Mesnevi-i Nuriye*, 129.

[330] Necip Fazıl (merhum)

[331] Buhârî, “Cenâiz”, 6, 91; Müslim, “Birr”,153 Tirmizî, “Cenâiz”, 64; Nesâî, “Cenâiz”, 25; İbni Mâce, “Cenâiz”, 57.

[332] Buhârî, “İlim”, 36, “Cenâiz” 6, 91, “İ’tisam” 9; Müslim, “Birr”, 152.

[333] Bkz. *Tecrid-i Sarih*, IV, 313.

[334] Bkz. *Tecrid-i Sarih*, IV, 313.

[335] Bkz. Vakıa, 56/17

[336] Parçanın tamamı ve orijinali için bkz. Nursî, Said, On Yedinci Mektup, 71-73

[337] Şuara, 26/3.

[338] Furkan, 25/52.

[339] Furkan, 25/63.

[340] Furkan, 25/72.

[341] Bu yazı ve kaynakları için bkz. Vehbi Karakaş, *Niçin Namaz*, Timaş Yayınları, İst. 2013.

[342] Bkz. Zümer, 39/23.

[343] Kehf, 18/29.

[344] Bkz. Tevbe, 9/16; Kıyame, 75/36.

[345] Bkz. Zilzal, 99/6-8.

[346] Bkz. Kâf, 50/18.

[347] Bkz. Cuma, 62/8.

[348] Râzî, Tefsir-i Kebir, XXV, 181.

[349] Bkz: Ibn Atıyye, *el-Muharraru'l-Veciz*, IV, 384.

[350] Şûrâ, 42/23.

[351] Bkz. Müslim, “Fedâilü’s-Sahâbe”, 36; Nesâî, “Menâkıb”, 9; Tirmizî, “Menâkıb”, 31; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, II, 14, 17, 26.

[352] Al-I İmran, 3/31.

[353] Yazar, bu ifadesiyle hem üç aylara hem de üç ayları ve mübarek geceleri, kurbanı, haccı ve hacc izlenimlerini konu alan kitabına işaret etmektedir.

[354] Celalüddin Suyûtî, *el-Camiu’s-Sağîr*, I, 19.

[355] Bakara, 2/286.

[356] Bkz. Vehbi Karakaş, Üçaylar (Mübarek Gün ve Gecelerle Toplum Eğitimi), 70.

[357] Duhan, 44/3.

[358] Vehbi Karakaş, Üçaylar (Mübarek Gün ve Gecelerle Toplum Eğitimi), 70.

[359] Bakara, 2/185.

[360] Kadr, 97/1-5.

- [361] Necip Fazıl Kısakürek.
- [362] Kadir, 97/1-5.
- [363] Bkz. Said Nursi, *Barla Lahikası*, 282.
- [364] Tirmizî, “*Daavat*”, 89.
- [365] İtikâf hakkında geniş bilgi için bkz. Vehbi Karakaş, *Üç Aylarla Toplum Eğitimi*.
- [366] Müslim, “İtikâf”, 7.
- [367] Fahrurrazî, *et-Tefsîrü'l-Kebir*, XXII, 38.
- [368] Buhârî, “İ'tikâf”, 1; Müslim, “İ'tikâf”, 2,3,4,5; Tirmizî, “Savm”, 71; İbn Mace, “Sıyam”, 58.
- [369] bkz. er-Razi, *Tefsir-i Kebir*, XXXII, 28-29.
- [370] er-Razi, *Tefsir-i Kebir*, XXXII, 28-29.
- [371] bkz. er-Razi, *Tefsir-i Kebir*, XXXII, 28-29.
- [372] Bu meselenin izahı için bakınız. Said Nursi, *Sözler*, 20. Söz, 2. Makam.
- [373] Geniş bilgi ve yazının dipnot ve kaynakları için bkz. Vehbi Karakaş, *Üç aylar, Kutlu Ay ve Günler Kandil Geceleri*.
- [374] Buhârî, “Umre”, 1; Müslim, “Hac”, 437.
- [375] Tirmizî, “Hac”, 2; Nesai, “Hac”, 6.
- [376] Hicr, 15/94.
- [377] M. Asım Köksal, *İslâm Tarihi*, VI, 147.
- [378] M.A. Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, VI, 150.
- [379] Yâsîn, 36/1-9.
- [380] Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, VI, 160.
- [381] Tevbe, 40.
- [382] Ali Himmet Berki, O. Keskiöğlü, *Hz. Muhammed (sas) ve Hayatı*, 164.
- [383] Ali Himmet Berki, O. Keskiöğlü, *Hz. Muhammed (sas) ve Hayatı*, 166.
- [384] Ali Himmet Berki, O. Keskiöğlü, *Hz. Muhammed (sas) ve Hayatı*, 166.
- [385] Kadı İyaz, *Şifa-i Şerif*, 304.
- [386] Ahzab, 33/82.
- [387] Kasas, 28/85.
- [388] Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, VI, 172.
- [389] Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, VI, 173-174.
- [390] Said Nursî, *Mektubat*, (19 Mek.) 128.

- [391] Nur, 24/30.
- [392] Nur, 24/31.
- [393] Ebû Dâvûd, “Libâs”, 31.
- [394] Buhârî, “Kader”, 8; Ebû Dâvûd, “Nikâh” 4.
- [395] Ahzâb, 33/59.
- [396] Müslim, “Reda”, 53; Tirmizî, “Nikâh”, 34.
- [397] Bakara, 2/221.
- [398] Müslim, “Reda”, 53; Tirmizî, “Nikâh”, 4; Nesaî, “Nikâh”, 10.
- [399] İbn Mace, “Nikah”, 6.
- [400] Kâri, *Aynu’l-İlm*, I, 234; Canan, *Kur’ân’da Çocuk*, 27.
- [401] Nisa, 4/23.
- [402] Gazali, *İhyau Ulumi’d-Din*, I, 718; Maverdi, *Edebü’d-Dünya ve’d-Din*.
- [403] Bkz. İbn Mace, “Nikah”, 7.
- [404] Şûrâ, 42/49-50.
- [405] Gazali, *İhya*, II, 37-41; Gazali, *Kimya*, 226-227.
- [406] Canan, *Hz Peygamber’in Sünnetinde Terbiye*, 57.
- [407] Müslim, “İmân”, 164, “Fiten” 16.
- [408] Aclûnî, *Keşfu’l-Hafâ*, I, 304.
- [409] İbn Mâce, “Nikâh”, 1; Beyhakî, *es-Sünenü’l-kübrâ*, VII, 322; Hakîm, *Müstedrek*, II, 196.
- [410] Bkz. Said Nursî, *Sözler*, 10. söz, *Mukaddime*, 97.
- [411] Muhammed b. Ebî Bekr er- Razi, *Muhtaru’s- Sihâh*, 683.
- [412] İsmail Karagöz, *Aile ve Gençlik*, 14.
- [413] Nur, 24/32.
- [414] İbn Mace, “Nikâh”, 391; Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, V, 421.
- [415] Tac, II, 278.
- [416] Tac, II, 279.
- [417] Said Nursî, *Lem’alar*, 24. Lem’a, 2
- [418] Buhârî, “İman”, 4-5.
- [419] Tirmizî, “Radâ”, 11; İbn Mâce, “Nikâh”, 50. Tirmizî, “Birr”, 15; Ebû Dâvûd, “Edeb”, 66.
- [420] Tirmizî, “Radâ”, 11.
- [421] Nursi, *Lahikalar*, 253.
- [422] Ebû Dâvûd, “Nikâh”, 32.
- [423] Hâkim, “Müstedrek”, II, 161.
- [424] Aclûnî, *Keşfu’l-Hafâ*, I, 304.

[425] İbn Mâce, “Nikâh”, 1; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 322; Hakim, *Müstedrek*, II, 196.

[426] Ebû Dâvûd, 3383.

[427] Müslim, “Îmân”, 164, “Fiten”, 16.

[428] Nur, 26.

[429] Orijinali için bkz. Said Nursî, *Sözler*, 10. söz, *Mukaddime*, 97.

[430] Said Nursi, *Lem'alar* (24. Lem'a, 2. Hikmet)

[431] Ali es-Sâbûnî, *Muhtasar Tefsiru İbn Kesir*, I, 19.

[432] Ali es-Sâbûnî, *Muhtasar Tefsiru İbn Kesir*, I, 19.

[433] Furkan, 25/74.

[434] İbrâhim, 14/41.

[435] En'am, 6/59.

[436] Bkz. Mülk, 67/2.

[437] Bkz, Âl-i İmrân, 3/108.

[438] Bkz. İbrâhim, 14/42.

[439] Bkz. Fetih, 48/7.

[440] A'raf, 7/86.

[441] Ankebût, 29/40.

[442] *Bilim ve Teknik Dergisi*, Eylül 1999, 7; Vehbi Karakaş, *Depremin Hatırlattıklar Hasretin Söylettikleri*, 28.

[443] Enfal, 8/25.

[444] Bkz, Ahzab, 59/70.

[445] Bkz. Necm, 53/39.

[446] Bkz, Neml, 27/88.

[447] Bkz. Al-I İmran, 3/159.

[448] Müslim, “Selam”, 125.

[449] Ebû Dâvûd, “Tıbb”, 21; İbn Mâce, “Taharet”, 122.

[450] Bkz. Bakara, 2/186; Furkan, 25/77.

[451] Bkz. Ankebût, 29/45.

[452] Bkz. Bakara, 2/152.

[453] Tevbe, 9/62-64.

[374]

[408]

[436]

[346]

[341]

[431]

[452]

[403]

[379]

Bkz. Mülk, 67/2.

Bkz, Âl-i İmrân, 3/108.

İbrâhim, 14/41.

En'am, 6/59.

Bkz. İbrâhim, 14/42.

Bkz. Fetih, 48/7.

[387]

A'raf, 7/86.

Enfal, 8/25.

Bkz, Ahzab, 59/70.

Ankebût, 29/40.

[396]

Bilim ve Teknik Dergisi, Eylül 1999, 7; Vehbi Karakaş, *Depremin Hatırlattıklar Hasretin Söylettikleri*, 28.

Bkz. Al-I İmran, 3/159.

[424]

Müslim, "Selam", 125.

Bkz. Necm, 53/39.

Bkz, Neml, 27/88.

Ebû Dâvûd, "Tıbb", 21; İbn Mace, "Taharet", 122.

Bkz. Bakara, 2/186; Furkan, 25/77.

Bkz. Ankebût, 29/45.

[358]

Bkz. Bakara, 2/152.

Tevbe, 9/62-64.

[440]

[443]

[339]

[415]

[367]

[365]

[400]

[327]

[355]

[433]
[362]
[334]
[429]
[382]
[439]
[337]
[410]
[356]
[426]
[393]
[418]
[372]
[336]
[438]
[405]
[406]
[376]
[360]
[380]

Nur, 24/31.

Ebû Dâvûd, “Libâs”, 31.

Said Nursî, Mektubat, (19 Mek.) 128.

Nur, 24/30.

Müslim, “Reda”, 53; Tirmizî, “Nikâh”, 34.

Bakara, 2/221.

Buhârî, “Kader”, 8; Ebû Dâvûd, “Nikâh” 4.

Ahzâb, 33/59.

Müslim, “Reda”, 53; Tirmizî, “Nikâh”, 4; Nesaî, “Nikâh”, 10.

İbn Mace, “Nikah”, 6.

[399]

[340]

Kâri, *Aynu’l-İlm*, I, 234; Canan, *Kur’ân’da Çocuk*, 27.

Bkz. İbn Mace, “Nikah”, 7.

Şûrâ, 42/49-50.

Nisa, 4/23.

Gazali, *İhyau Ulumi’d-Din*, I, 718; Maverdi, *Edebü’l-Dünya ve’l-Din*.

Müslim, “Îmân”, 164, “Fiten” 16.

Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, I, 304.

Gazali, *İhya*, II, 37-41; Gazali, *Kimya*, 226-227.

Canan, *Hız Peygamber'in Sünnetinde Terbiye*, 57.

[412]

İbn Mâce, “Nikâh”, 1; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 322; Hakîm, *Müstedrek*, II, 196.

[389]

[435]

Bkz. Said Nursî, *Sözler*, 10. söz, *Mukaddime*, 97.

Muhammed b. Ebî Bekr er- Razi, *Muhtaru's- Sihâh*, 683.

İbn Mâce, “Nikâh”, 391; Ahmet b. Hanbel, *el-Müsned*, V, 421.

Tac, II, 278.

İsmail Karagöz, *Aile ve Gençlik*, 14.

Nur, 24/32.

Buhârî, “İman”, 4-5.

Tirmizî, “Radâ”, 11; İbn Mâce, “Nikâh”, 50. Tirmizî, “Birr”, 15; Ebû Dâvûd, “Edeb”, 66.

Tac, II, 279.

Said Nursî, *Lem'alar*, 24. Lem'a, 2

[422]

[363]

[425]

Nursi, *Lahikalar*, 253.

Ebû Dâvûd, “Nikâh”, 32.

Tirmizî, “Radâ”, 11.

İbn Mâce, “Nikâh”, 1; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VII, 322; Hakîm, *Müstedrek*, II, 196.

Ebû Dâvûd, 3383.

Hâkim, “Müstedrek”, II, 161.

Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, I, 304.

Orijinali için bkz. Said Nursî, *Sözler*, 10. söz, *Mukaddime*, 97.

Müslim, “Îmân”, 164, “Fiten”, 16.

Nur, 26.

[350]

[386]

[349]

Ali es-Sâbûnî, *Muhtasar Tefsiru İbn Kesir*, I, 19.
Furkan, 25/74.

Said Nursi, *Lem'alar* (24. Lem'a, 2. Hikmet)

Ali es-Sâbûnî, *Muhtasar Tefsiru İbn Kesir*, I, 19.

[448]

[432]

[359]

[442]

[353]

[330]

[369]

Tevbe, 40.

Ali Himmet Berki, O. Keskiöğlü, *Hz. Muhammed (sas) ve Hayatı*, 164.

Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, VI, 160.

Kadı İyaz, *Şifa-i Şerif*, 304.

Ahzab, 33/82.

Ali Himmet Berki, O. Keskiöğlü, *Hz. Muhammed (sas) ve Hayatı*, 166.

Ali Himmet Berki, O. Keskiöğlü, *Hz. Muhammed (sas) ve Hayatı*, 166.

Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, VI, 173-174.

Kasas, 28/85.

Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, VI, 172.

[343]

[445]

Bakara, 2/185.

Duhan, 44/3.

Vehbi Karakaş, *Üçaylar (Mübarek Gün ve Gecelerle Toplum Eğitimi)*, 70.

Kadir, 97/1-5.

Bkz. Said Nursi, *Barla Lahikası*, 282.

Kadr, 97/1-5.

Necip Fazıl Kısakürek.

Müslim, "İtikâf", 7.

Fahrurrazî, *et-Tefsîrü'l-Kebir*, XXII, 38.

Tirmizî, "Daavat", 89.

İtikâf hakkında geniş bilgi için bkz. Vehbi Karakaş, *Üç Aylarla Toplum Eğitimi*.

[411]

Buhârî, “İ’tikâf”, 1; Müslim, “İ’tikâf”, 2,3,4,5; Tirmizî, “Savm”, 71; İbn Mace, “Sıyam”, 58.

bkz. er-Razi, *Tefsir-i Kebir*, XXXII, 28-29.

er-Razi, *Tefsir-i Kebir*, XXXII, 28-29.

Geniş bilgi ve yazının dipnot ve kaynakları için bkz. Vehbi Karakaş, Üçaylar, Kutlu Ay ve Günler Kandil Geceleri.

Buhârî, “Umre”, 1; Müslim, “Hac”, 437.

bkz. er-Razi, *Tefsir-i Kebir*, XXXII, 28-29.

Bu meselenin izahı için bakınız. Said Nursi, *Sözler*, 20. Söz, 2. Makam.

M. Asım Köksal, *İslâm Tarihi*, VI, 147.

M.A. Köksal, *Hz. Muhammed ve İslâmiyet*, VI, 150.

Tirmizî, “Hac”, 2; Nesai, “Hac”, 6.

Hicr, 15/94.

[383]

Yâsîn, 36/1-9.

[449]

[388]

[333]

[366]

[416]

[361]

[338]

[444]

[390]

Ahmet Cecdet Paşa, *Kıyas-ı Enbiya*, I, 62.

Salih Suruç, *Peygamberimiz'in Hayatı*, I,183-186.

Said Nursî, *Mesnevi-i Nuriye*, 129.

[370]

Necip Fazıl (merhum)

Bkz. *Tecrid-i Sarih*, IV, 313.

Bkz. *Tecrid-i Sarih*, IV, 313.

Buhârî, “Cenâiz”, 6, 91; Müslim, “Birr”,153 Tirmizî, “Cenâiz”, 64; Nesâî, “Cenâiz”, 25; İbni Mâce, “Cenâiz”, 57.

Buhârî, “İlim”, 36, “Cenâiz” 6, 91, “İ’tisam” 9; Müslim, “Birr”, 152.

Şuara, 26/3.

[345]

Furkan, 25/52.

Bkz. Vakıa, 56/17

Parçanın tamamı ve orijinali için bkz. Nursî, Said, On Yedinci Mektup, 71-73

Furkan, 25/63.

Furkan, 25/72.

Bu yazı ve kaynakları için bkz. Vehbi Karakaş, *Niçin Namaz*, Timaş Yayınları, İst. 2013.

Bkz. Tevbe, 9/16; Kıyame, 75/36.

Bkz. Zilzal, 99/6-8.

[437]

Bkz. Zümer, 39/23.

[428]

Kehf, 18/29.

[354]

Râzî, Tefsir-i Kebir, XXV, 181.

Bkz: Ibn Atıyye, *el-Muharraru'l-Veciz*, IV, 384.

Bkz. Kâf, 50/18.

Bkz. Cuma, 62/8.

Bkz. Müslim, “Fedâilü’s-Sahâbe”, 36; Nesâî, “Menâkıb”, 9; Tirmizî, “Menâkıb”, 31; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, II, 14, 17, 26.

Al-I İmran, 3/31.

[373]

Şûrâ, 42/23.

Bakara, 2/286.

Bkz. Vehbi Karakaş, *Üçaylar (Mübarek Gün ve Gecelerle Toplum Eğitimi)*, 70.

[409]

Yazar, bu ifadesiyle hem üç aylara hem de üç ayları ve mübarek geceleri, kurbanı, haccı ve hacc izlenimlerini konu alan kitabına işaret etmektedir.

Celalüddin Suyûtî, *el-Camiu’s-Sağîr*, I, 19.

[420]

[402]

[329]

[375]

[347]

[430]

[342]

[419]
[357]
[392]
[368]
[423]
[395]
[441]
[352]
[413]
[385]
[378]
[398]
[451]
[328]
[331]
[364]
[401]
[446]
[381]
[344]
[377]
[447]
[335]
[348]
[434]
[351]
[421]
[332]
[417]
[384]
[453]
[407]
[394]
[427]
[450]
[397]
[371]

[414]
[391]
[404]

ALTINCI BÖLÜM: DUA HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ VE NİYAZIMIZ

Dua ibadetin ruhudur, canıdır. Dua kulun kalkanı ve silahıdır. Dua insanın zırhıdır, siperidir, kuvvetidir, şerefidir. Kulun, kul olduğunu idrak, Allah'ın Allah olduğunu ilan ve itirafıdır. Dua kulun, kendi acizliğini ve fakirliğini yani Allah'a muhtaç olduğunu hissetmesidir. Bu yüzden dua, kulun Allah katındaki değeri ve kıymetidir. Onun için yüce Allah: **“De ki, duanız olmazsa Rabbim size ne diye kıymet versin ki?”**^[454] buyuruyor.

Dua bir ibadettir. Duası ve ibadeti olmayanın Allah katında bir değeri yoktur. Yine Yüce Rabbimiz buyuruyor ki: **“Kullarım sana, beni sorarlarsa, onlara çok yakın olduğumu her dua edenin (duasını dinlediğimi), dua ettiği vakit duasına cevap vereceğimi onlara söyle. Şu halde kullarım da benim davetime uysunlar ve bana inansınlar. Muhakkak doğru yolu bulmuş olurlar.”**^[455]

İnsan sadece deprem günlerinde, kıtlık vaktinde, felaket zamanlarında, dara düştüğünde dua etmek yerine her an dua etmeyi âdet haline getirmelidir. Âfet ve felaket vaktinde dua korkudandır. Her zaman dua sevdadandır. Peygamberimiz'in sünneti de budur. Onun hiç duası, zikirsiz, şükürsüz ânı yoktu. Onun içindir ki **“Habibullah=Allah'ın Sevgili Kulu”** unvanı kemal-i liyakatle O'na verilmiştir. O Allah'ın müptelası, aşığı ve sevdalısı idi. Bunu da her an Arşa yükselen duaları ve ibadetleriyle gösteriyordu.

Biz dua ederken gâfilâne dua etmemeliyiz. Şuurlu bir şekilde dua etmeliyiz. Onun için Sevgili Peygamberimiz: **“Allah'a yüzde yüz duanız kabul edilecekmiş gibi veya duanızın kabul edilebileceğine yüzde yüz**

inanarak dua edin. Çünkü Yüce Allah, bütün bütün kendisine yönelmeyen gafil kalbin duasını kabul etmez.”^[456] buyurmuşlardır.

Çok dua edip de istediklerini elde edemeyenler: “*Bunca zamandır dua ediyorum, duam kabul olmadı.*” deyip te duadan sakın vazgeçmesinler. Dualarının dinlenilmekte olduğunu, ancak karşılığının dünyada değil de çoğu kere ahirette ve cennette verileceğini unutmamalıdır. Sonra dua bir ibadettir. İbadet dünyevî menfaatler için yapılmaz. Ama dua eden dünyevî muratlarına da nail olursa ki olur, bunu Allah’ın bir lütfu ikramı bilmelidir. Dualarımızın karşılığı olsun olmasın biz, hayat boyu hep dua etmeye devam edeceğiz.

İşte bu kaide ve kurallar çerçevesinde bir demet dua ile ve makbul kulların diliyle Rabbimize yalvaracağız. Hepimizi kabul etmesini, deprem, amansız hastalıklar, kıtlık, yangın, trafik kazası, uçak kazası, terör gibi görünür-görünmez belalardan, maddî ve manevî musibetlerden, hastalıklardan ve kazalardan bizi korumasını Yüce Rabbimizden niyaz edeceğiz.

**Bismillâh, Elhâmdulilâh ve’s-Salatü ve’s-Selâmü Ala Rasulillâh!
Sana Geldim Ya Rabbi!**

Kalbim kırık, boynum bükük /Sana geldim, sana geldim,
Bağrım yanık, gönlüm buruk/ Sana geldim, sana geldim.
Veren sensin, alan sensin/ Ben faniyim, kalan sensin,
Yaraları saran sensin/ Sana geldim, sana geldim.
Edebim yok, ifranım yok/ Amelim yok, ihlasım yok,
Günahım çok, takatim yok/ Sana geldim, sana geldim.
İlim için, hilim için/ Cemal için, kemal için,
Dertlerime derman için/ Sana geldim, sana geldim.
Nice kapıları dövdüm/ Sitem aldım, minnet gördüm,
Ettiğime pişman oldum/ Yine döndüm sana geldim.
Affeyle, merhamet eyle/ Bırakma sen beni böyle,
Kerem et, fermanın söyle/ Sana geldim, sana geldim.
Adım Vehbi, ilmim kesbi/ Kesbiyi eyle sen Vehbi,
Rabbi ya Rabbi ya Rabbi/ Sana geldim, sana geldim.^[457]

Evet, sana geldik Ya Rabbelâlemin ve Ya Malike yevmiddîn! Ya ekremelekremen ve Ya Erhamerrahîmin. Ya Allah Ya Allah Ya Rahman Ya Rahim. Kahrından lütfuna, gazabından affına, azabından rahmetine sığınıyoruz.

Ey bu yerlerin Hâkim-i Zülcelâli! Senin bahtına düştük, sana dehalet ediyoruz, sana iltica ediyoruz. Bize merhamet et. Bizi huzuruna al. Bizi kendinden uzaklaştırmakla cezalandırma Ya Rabbi!

Elimiz günahkâr, dilimiz günahkâr, gözümüz günahkâr, gönlümüz günahkâr. Kendin için yarattığın gözümüzü, gönlümüzü zaman zaman başkalarına kaptırdık. Kenarda köşede çok dolaştık, bittik, usandık, yorulduk. Şimdi günahlarımızı itiraf ederek, tevbe ederek sana geldik. Bizi kabul eyle Ya Rabbi, bağışla, âzad eyle Ya Rabbi!

Hak dediğin yoldan bizi şaşırtma, günahlara taşıma, cehenneme düşürme Ya Rabbi! Üç aylar; Recep, Şaban, Ramazan, Miraç Gecesi, Berat Gecesi, Kadir Gecesi, cuma günleri ve bayram günleri, geceleri, seher vakitleri bizim gibi günahkârlar için ve günahını affettirmek isteyenler için çok önemli birer zaman dilimleridir. Bu mübarek zaman dilimleri içinde kendini affettirmeye muvaffak olmuş, bahtiyar zümreye bizi ilhak eyle ya Rabbi.

Senin kulların içinde seni hiçbir zaman unutmayanlar var. Her adamı Hızır, her geceyi Kadir, her günü cuma, her ayı Ramazan bilenler var, sen bizi onlardan eyle ya Rabbi!

Şu dünya senden korkan muttakilerin, seni seven âşıkların sayesinde intizamla yoluna devam ediyor. Seher vakti gözyaşı döküp, yalvaran sadıkların, zakirlerin, şakirlerin, âbidlerin, zahidlerin sayesinde intizamını koruyor. Senin eserlerini düşünerek, marifetlerini, ilimlerini derinleştiren âlimlerin, mütefekkirlerin sayesinde duruyor. Senin hatrın için biraraya gelen marifet dersleriyle seni birbirine sevdiren, semavat sakinlerini gıpta ettiren ilim ve zikir meclislerinin sayesinde duruyor. Sen onların sayısını artır ya Rabbi!

Ey çaresizlerin çaresi, ey düşkünlerin yârı, ey salihlerin, sadıkların yâreni, ey dertlerin dermanı, ey fakirlerin hazinesi, ey gariplerin sahibi, velilerin dostu, dertlerimize deva, hastalarımıza şifa, keselerimize bolluk ve bereket ihsan eyle ya Rabbi. Huzurumuzu, sağlığımızı daim eyle ya Rabbi!

Ey kalplerin tabibi, aydınlatıcısı, süslendiricisi, kalplerimizi nurunla aydınlat, imanla süsle, takvâ ile bezet, kendi sevginle doldur ya Rabbi.

Ey herkesin muradını bilen Rabbimiz, saillerin ihtiyaçlarını veren Rabbimiz, inleyenlerin iniltisini duyan Rabbimiz, korkanların ağlayışını, pişman olanların nedametini gören Rabbimiz, tevbe edenlerin tevbesini kabul eden Rabbimiz. Anarşist ve müfsidleri cezasız bırakmayan, iyilikseverlerin iyiliğini zayıf etmeyen Rabbimiz, bizi ve bizi diyen herkesi

cehennem ateşinden kuru. Görünür, görünmez belâ ve musibetlerden muhafaza eyle ya Rabbi!

Kalbimizin ve kafamızın, cismimizin ve ruhumuzun muhtaç olduğu şeyleri sen çok iyi biliyorsun. Muhtaç olduğumuz şeyleri bize lütfeyle ya Rabbi.

Gâfiliz, gafletimizi; bir mikroba yenilecek kadar aciziz, aczimizi: muhtacız, ihtiyaçlı olduğumuzu anlayamıyoruz. Anlayıp anlatmaya muvaffak eyle. Bize gerçekleri duyur, marifetinle seni tanımakla bizleri doyur ya Rabbi!

Sana yaklaştıracak şeylere bizi yaklaştır, senden uzaklaştıracak şeylerden bizi uzaklaştır. Sevdiklerini bize sevdik, yerdiklerini bize yerdir ya Rabbi!

Cemiyetimize, gayr-i müslimlerin yaşadığı bir hayat tarzı hâkim. Bu anlayış bizi felâketlere sürüklemektedir. Sen kurtar bizi ya Rabbi. Rehberimiz Hz. Peygamber'in (sas) sünnetini, yolunu, ahlâkını hayatımıza hâkim eyle ya Rabbi.

Ya Rabbi, toplumumuzda Müslüman olduklarını söyleyip de namaz kılmayan, oruç tutmayan, emirleri dinlemeyen, yasaklardan kaçınmayanlar var. Onların senden uzak olmaları, namazsız, oruçsuz yaşamaları, Ramazan ayının saadetinden mahrum olmaları onlar için zaten en büyük azap, sen onları bu azaptan kurtar ya Rabbi. Hidâyet nasip eyle. Onları ve bizi İslâm'ın saadetiyle mesut eyle. İslâm'ın dışında huzur arayanlara ne bu dünyada ve ne de ahirette İslâmsız huzurun olmadığını, olmayacağını hissettir ya Rabbi! Vakit kaybetmeden İslâm'a yapışmayı kurtuluşa ermeyi, cennet gülleri dermeyi cümlemize nasip eyle ya Rabbi.

Ya Rabbi, şu anda ki duygularımızın bütün ömrümüzü kuşatmasını diliyoruz. Bir daha günahlara girmemeye karar verdik. Dayanma gücü ver. Sabit kadem eyle. Günahkâr girdik şu camiye, arınmış bir şekilde bizleri çıkar ya Rabbi.

Neslimizi, nefsimizi, gencimizi, ihtiyarımızı bu asrın felâketinden, cazibedar fitnesinden muhafaza eyle. Yaşama biçimleriyle, müstehcen kılık ve yatak kıyafetleriyle sokağa çıkmış, şeytanın vurucu gücü haline gelmişlerin şerrinden sana sığınıyoruz, bizi ve gençliğimizi evladu iyalimizi kuru ve kurtar ya Rabbi! Yoldan çıkmışlara öyle bir tevbe nasip eyle ki dönsünler de cennetlik olsunlar ya Rabbi!

Seni Ramazan'dan Ramazan'a, Kadir Gecesi'nden Kadir Gecesi'ne, bayramdan bayrama hatırlayanlar var ya Rabbi. Müslümanlığı sadece Yâsin ve mevlit okutmaktan ibaret sananlar var ya Rabbi!

Halbuki sen, her an hatırlanmaya, her an hamd ve şükür edilmeye lâayık bir meşkûrsun, her gün, her gece ibadet edilmeye lâayık bir mabud-u mutlaksın. Herşeyden çok sevimye lâayık bir Mahbub-u Bakîsin, cümlemize bu anlayışı nasip eyle ya Rabbi.

Öylesine lüzumsuz, malayani şeylerle meşgul oluyoruz ki tefekküre, asıl yapacaklarımıza vakit kalmıyor. Öylesine oyuna, eğlenceye kendimizi kaptırmışız ki düşünmeye imkânımız olmuyor. Razi olmadığın lüzumsuz şeylerden, gayr-ı meşru eğlencelerden bizi kurtar ya Rabbi! Razi olduğun lüzumlu işlerle bizi meşgul eyle ya Rabbi!

Huzur-u Şahaneye kabul edilecek kadar temiz değiliz, ama senin razı olduğun ve kabul buyurduğun kulların vardır. Bizi de onlarla beraber huzura al. Şu dileklerimizi kabul buyur. Burçlardan bayrağımız inmesin, minarelerden ezanımız susmasın. Mukaddes değerlerimizin düşmanları hidâyeti bulsun, dostlarımız aziz olsun, düşmanlarımız dost olsun, senlik-benlik kavgaları bitsin ya Rabbi! İslâm âlemini razı olduğun hayata, kıvama ve kuvvete kavuştur ya Rabbi!

Bizi annemizden dünyaya getirirken nasıl ağrı çektirmeden, aynı zamanda günahsız ve tertemiz getirdiysen; dünya anamızdan ahirete doğururken de ölümün acısını duyurmadan, günah kirlerinden arınmış olarak götürmeni niyaz ediyoruz, nasip eyle ya Rabbi!

Şu arzuhalimizi geri çevirme, şu dilekçemizi reddetme ya Rabbi!

Habibin Muhammed Mustafa (sas) hürmetine, kelâmın hürmetine, kemalin hürmetine, cemalin aşkına bizi affet. Müslüman olarak doğan, müslüman olarak yaşayan, müslüman olarak ölenlerden eyle. Cennette cemalini görenlerden eyle. Mevtalarımızın ruhunu şad, makamlarını cennet eyle ya Rabbi.

Allah'ım! Makbul kulların diliyle Sana yalvarıyoruz:

“Allah'ım günahlar bizi lal etti. İsyanın çokluğu bizi mahcup etti. Gafletin şiddeti sesimizi kesti. El açacak halimiz, sana dönecek yüzümüz kalmadı. Biz de rahmetinin kapısını makbul kullarının diliyle dövüyor, mağfiretinin kapısında onların sesiyle sana sesleniyoruz:

Ey rahmetiyle her şeyi kuşatan
Ey her şeyin dizgini elinde olan
Ey hiçbir şey kendisine zarar veremeyen
Ey her şeye fayda veren, menfaatli olan
Ey hiçbir şeye yenilmeyen
Ey hiçbir şey kendisinden saklanamayan

Ey hiçbir şey kendisine ağır gelmeyen
Ey hiçbir şeyden yardım istemeyen
Ey her şeyle, her an ayrı ayrı meşgul olan
Ey hiçbir şeyi bir an bile unutmayan
Ey hiçbir şey kendisine benzemeyen
Ey hiçbir şey karşısında âciz kalmayan
Ey her şeyi bana kurban eden Rabbim! Kurban'ın olayım, n'olur benim için her şeyi bağışla, tâ ki benden hiçbir şey sormayasın, tâ ki hiçbir şey ve hiçbir kimse benden davacı olmasın.

Ey her şeyin perçeminden tutan
Ey her şeyin anahtarı elinde olan
Ey her şeyden evvel olan ama evveli olmayan
Ey her şeyin ahiri olan ama ahiri olmayan
Ey her şeyden açık ve her şeyden gizli olan
Ey her şeyi kahretmeye gücü yeten
Benim için herşeyi bağışla çünkü sen her şeye kâdirsin
Her şeyi bilen, her şeyi kuşatan, her şeyi gören sensin.

Ey her şeyi gözeten
Ey her şeye lütuf ve ikramda bulunan
Ey her şeyden haberdar olan Allah'ım! Celâlinin izzetine, izzetinin celâline sığınıyorum.

Ey kurtulmak isteyenlerin kurtarıcısı! Bizi şeytanî şehvetlerden kurtar. Beşerî kazurattan temizle. Bizi sıddikî muhabbetle donat, Peygamber'in Hz. Muhammed'in (sas) sevgisiyle safîleştir. Gaflet pasından, cehalet evhamından arındır. Tâ ki enaniyet diye bir şey kalmasın. Her şeyim senin için, senin ile olsun.

Ey nurların nuru
Ey sırların âlimi
Ey gece gündüzün müdebbiri
Ey Melik, Ey Aziz, Ey Kahhar
Ey Rahim, Ey Vedud, Ey Gaffar
Ey gaibleri bilen
Ey gözleri ve gönülleri evirip çeviren
Ey ayıpları örten, günahları bağışlayan
Bizim de günahlarımızı bağışla.

Ey dua edildiği zaman cevap veren, ey hesabı çabuk gören, ey bağışının ve cömertliğinin sonu olmayan! Hastalığı artana, şifa bulması zorlaşana acı,

merhamet et. Sen onun yegâne sığınağı ve tek ümidisin.

Allah'ım! Acımızı, kederimizi sana havale ediyoruz. Şikâyetimizi sana arz ediyoruz. Allah'ım, senin cömertlik denizinden bir katre bizi zenginleştirir, senin çağlayan halinde olan affından bir zerre bize yeter. Ey rahmeti her şeyi kuşatan, ey dua edenlerin duasını kabul eden! Bütün ömrümüzde işlediğimiz günahlarımızı bağışla, dil sürçmelerimizi affet.”[\[458\]](#)

“Bize lütfeyle ilâhî ulu din hürmetine
Nur-u Kur'ân-ı mübîn, feyz-i yakîn hürmetine
Mazhar-ı Sırrın olan mutlu zaman hürmetine
Vecd-i vahyinle dolan kutlu zemîn hürmetine
Kalem-i affına çek, defter-i isyanımıza
Mustafa aşkına, ashab-ı güzîn hürmetine*
İhtirasın, hevesin, nefsin elinden kurtar
Bizi sen Tâ ile Hâ, Yâ ile Sîn hürmetine
Dinle şekvamızı ey Rabb-i Kavî Kâbe'nde
Dökülen yaş, edilen âh u enin hürmetine
Koyma Kur'ân'dan uzak bizleri Allah'ım aman
Onu senden getiren Ruhu'l-Emin hürmetine.”[\[459\]](#)

“Ey bizim Rabbimiz! Ey yerlerin ve göklerin Rabbi! Ey Yâratıcım ve ey her şeyin Yaratıcısı! Gökleri yıldızlarıyla, zemini içindikileriyle, bütün mahlukâtı, bütün keyfiyetiyle boyun eğdiren iraden, kudretin, hikmetin, rahmetin hakkı için, nefsimizi bize boyun eğdir! İnsanların kalblerini iman ve Kur'ân hakikatleriyle münevver eyle! Bana ve Müslüman kardeşlerime kâmil iman ve hüsn-ü hâtıme ver. Hz. Mûsâ Aleyhisselâmın emrine denizi, Hz. İbrâhim Aleyhisselâmın emrine ateşi, Hz. Dâvûd Aleyhisselâmın emrine dağı ve demiri, Hz. Süleyman Aleyhisselâmın emrine cinleri ve insanları, Hz. Muhammed Aleyhisselâtü Vesselâmın emrine ayı ve güneşi verdiği gibi bütün kalpleri ve akılları da İslâm'ın ve Kur'ân'ın emrine ver. Beni ve iman ehlini nefis ve şeytanın şerrinden, kabir azabından ve Cehennem ateşinden koru; hepimizi Firdevs Cennetlerinde mutlu eyle! Ya Rab! Kusurumuzu affet. Emanetini bizden geri alma zamanına kadar, bizi bize emanet ettiğin değerlerin sadık ve emin bekçisi ve koruyucusu eyle. Âmin âmin âmin velhamdülillahi Rabbialalemîn.”[\[460\]](#)

[454] Furkan, 25/77.

[455] Bakara, 2/186.

[456] M. Ali es-Sâbûnî, *Muhtasar Tefsîrî İbn Kesîr*, I, 163-164.

[457] Vehbi Karakaş.

[458] Tazarru' ve Niyaz.

[459] Gündüz, İrfan, Kemal Edip Kürkçüoğlu, Hayatı, Eserleri ve Şiirleri.

http://isamveri.org/pdfdrq/D02193/2011_28/2011_12_28_GUNDUZI.pdf.

[460] Orijinali için bkz. Said Nursî, *Lem'alar*, 363.

[455]

[458]

[454]

Vehbi Karakaş.

Tazarru' ve Niyaz.

Gündüz, İrfan, Kemal Edip Kürkçüoğlu, Hayatı, Eserleri ve Şiirleri.

http://isamveri.org/pdfdrq/D02193/2011_28/2011_12_28_GUNDUZI.pdf.

Orijinali için bkz. Said Nursî, *Lem'alar*, 363.

Furkan, 25/77.

Bakara, 2/186.

M. Ali es-Sâbûnî, *Muhtasar Tefsîrî İbn Kesîr*, I, 163-164.

[459]

[456]

[457]

[460]

KAYNAKLAR

KUR'ÂN-I KERİM.

Abdulkaki, Muhammed Fuad, el-Mu'cemu'l-Müfehres li Elfâzi'l Kur'âni'l-Kerîm, İst., 1982.

Ahmet b. Hanbel (ö.241/855), el-Müsned, Beyrut, 1413/1993.

Alaaüddin Aliyyu'l- Müttekî el-Hindî, Kenzü'l-Ummal, Beyrut-1985

Aliyyü'l-Kari, El-Esrarü'l-Merfua, 269, Beyrût-1975.

Ali Nasıf, Mansur, et-Tâcü'l-Camiu li'l-Usûl fîehadisü'r-Rasûl, İst. Ty Bayraktar, M. Faruk, İslâm Eğitiminde Öğretmen-Öğrenci Münasebetleri, İst. 1994

Bilim ve Teknik Dergisi, Eylül, 1999

Bilmen, Ömer Nasuhi, Hukuk-i İslâmiye ve Istılahat-ı Fıkhiyye Kamusu, Bilmen Basımevi, İst. 1969

Bilmen, Büyük İslâm İlmihali, İst.1969

Buhârî, Muhammed b. İsmail (ö.256/869), el-Câmiu's-Sahîh, Beyrut, 1991.

Buhârî, el-Edebü'l-Müfred (terc: Fikri Yavuz), Sönmez Neş. İst. 1979

Beyheki, Ebu Bekr Ahmed b. el-Huseyn b. Ali, es-Sünenü'l-Kübra, Daru'l-Marife, Beyrut, 1413/1992

Binbaşoğlu, Cavit, Eğitime Giriş, Ankara, 1988

Berki, Alihimmet-Keskioğlu, Osman, Hz. Muhammed ve Hayatı, Ankara-1974

Cebeci, Suat, Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye'de Din Eğitimi, 166-167 Akçağ Yayınları, Ankara-2005

Canan, İbrâhim, Kur'ân'da Çocuk, Nesil Yayınları, İst. 2007

Cürcanî, Ali b. Muhammed, Kitabü't-Ta'rifât, ty.

Çantay, Hasan Basri, Kur'ân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm, İst., 1962.

Çakan, İsmail Lütfî, Dînî Hitabet, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul-2012

Çakan, İ. Lütfî, Gündüz, İrfan, Çiçek, Yakup, Hitabat ve Meslekî, Uygulama, Ankara-1985

Çaviş, Şeyh Abdulaziz, Anglikan Kilisesine Cevap, çev. Mehmet Âkif Ersoy, sad. Süleyman Ateş.

Darimî, Ebû Muhammed Abdullah İbn-i Abdirrahman (v.255), Sünen, Kahire, 1969, 2/69

Danişmend, İsmail Hami, Garb Menbalarına Göre Eski Türk Seciye ve Ahlakı, İstanbul Kitapevi, 1961

Doğrul, Ömer Rıza, Asr-ı Saadet, Süleyman Nedvî, (terc. Ömer Rıza) Amidî Matbaası, İst.1928

Danişmend, İsmail Hami, Osmanlı Tarihi, Sümer Kitabevi Yayınları, Dehlevî, Şahveliyyullah, Hücetullahi'l-Baliğa, Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî, (ö.275/888), es-Sünen, Tahkik: Muhammed Muhyiddin Abdülhamid, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, İst., ts.

Ebû Nuaym (430/1038), Hilyetü'l-Evliya ve Tabakâtu'l-Asfiya, Mısır, 1932

Ebu Cafer Taberi, Camiu'l-Beyan an Te'vili'l-Kur'ân, Sağlam Yay. 2007 El-Fahru'r-Râzî, et-Tefsîrû'l-Kebîr, Tahran, ts.

Güler, Tuğba, Din ve Ahlâk Öğretiminde Drama Örnekleri, Nöbel Yayınları. Ank-2007

Gazalî, Ebu Hamid Muhammed b. Muhammed, (Ö. 520/1126), İhyâu Ulûmi'd-Dîn, İst., 1985.

Gazalî, Mükâşefetü'l- Kulûb, Geylanî, Abdulkadir, Gunyetü't-Talibîn, Hamidullah, Muhammed, İslâm Peygamberi, Beyan Yayınları, 2004 Hamidullah, Muhammed, İslâm'da Devlet İdaresi, terc. Kemal Kuşcu, İst. 1963

Hâkim, Ebû Abdillah en-Nîsâbûrî, el-Müstedrek ala's Sahihayn, Haydarabad, Deken, 1335

Heysemî, Nureddin, Ali b. Ebî Bekr, Mecmau'z-Zevâid, Beyrut, 1982.

Hindî, Hüsamüddin, Kenzü'l-Ummal fi Süneni'l-Akvali ve'l-Ef'al, Beyrut, 1405/1985.

İmam Malik, el-Muvatta, Beyrut-1985

İbn-i Abidîn, Muhammed Emin, Reddü'l-Muhtar, I, 798

İbn Mace, Muhammed b. Yezid (ö.275/888), Sünen, Tahk. Muhammed Fuad Abdulbakî, İst. ts.

İbnu'l-Esir, Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed el-Cezeri, Üsdü'l-Ğabe fi Macrifeti's-Sahabe, Daru'l-Fikir, Beyrut, 1409/1989

İbn Hacer el-Askalanî, Şihabüddin Ahmed, Nesaihu'l-İbad Şerhu Muhammed Nevevî bin Ömerü'l-Cavî ale'l-Münebbihat, Özdemir Matbaası, 1968

İlmihal, Heyet, Divantaş yay. ts

- İmam Hennad b. Sırrî, Kitabü'z-Zühd (talik: Abdurrahmam b. Abdülcebbar el-Ferivânî), Kuveyt, 1985
- İbn Atıyye, el-Muharraru'l-Veciz, IV, 384. Beyrut, 1993
- İrbilî, Muhammed Emin, terc. Halil Gönenç, Tenvîrü'l-Kulûb, Eser Neşriyat, İst.
- Kurtubî, el-Câmi li-Ahkâmi'l-Kur'ân ve'l Mübeyyin limâ Tedammenehû mine's-Sünne ve Âyi'l-Furkân, Beyrut 1405/1985
- Kâdî İyaz, Şifa-i Şerif, terc. Fikri Yavuz, İst.1997
- Karaman, Hayreddin, Helaller Haramlar Nesil Yay. İst. 1987
- Karaman, Hayreddin, İslâm Işığında Günün Meseleleri, İst.1987
- Kur'ân-ı Kerîm ve Türkçe Açıklamalı Tercümesi, Heyet, s. 544
- Karakaş, Vehbi, Hicazlı Sevgili, Timaş Yayınları, İst.2005
- Karakaş, Farklı Bir Bakış Açısıyla Kur'ân ve Sünnette Çevre, Rağbet Yayınları, İst. 2011
- Karakaş, Ölüm ve Diriliş Gerçeği Reenkarnasyon Aldatmacası, Cihan Yay, İst. 2007
- Karakaş, Cennet Nerede, Timaş Yay. İst. 2003
- Karakaş, Nasıl Bir Din Eğitimi, Hayat Yayınları, İst. 2014
- Karakaş, Hicazlı Sevgili, Timaş Yayınları, İst. 2005
- Karakaş, Depremin Hatırlattıklar Hasretin Söylettikleri, Mega Basım, İstanbul-1999
- Karakaş, Kıyamet Yaklaşıyor, Cihan Yayınları, İst. 1995
- Karakaş, Âyet ve Hadisler Işığında Emanet, Zafer Yayınları, İst. 1995
- Karakaş, Nasıl Namaz, Timaş Yayınları, İst. 2009
- Karakaş, Kupkuru Çölleri Cennete Çeviren Gül, Timaş Yayınları, İst. 2013
- Karakaş, Bereketli Zaman Dilimleri, Alternatif Yayınları, İst. 2005
- Karakaş, Üçaylar, Ayfa Yayınevi, İst. 2012
- Karagöz, İsmail, Aile ve Gençlik, s.14, TDVY, Ankara- 2005
- Köksal, M. Âsım, İslâm Tarihi, Şamil Yayınevi, İst. 1987
- Kurucu, Ali Ulvi, Gecelerin Gündüzü, İst. 1990
- Mâverdî, Ebû'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habib el-Basrî, Kitâbu Edebi'd-Dünya ve'd-Dîn, Beyrut, 1979.
- Mevlânâ, Mesnevi ve Rübailer, Halisiyye.com
- Münavî, Şemsüddin Muhammed zeynüddin Abdurrauf, Feyzü'l- Kadir Şerhu'l-Camiussağîr, Beyrut- 1356/1927.
- Münzirî, Tergib ve Terhib, 1933-Kahire

- Müslim b. Haccac, el-Câmiu's-Sahih, Beyrut, 1983.
- Mavsılî, Abdull b. Mahmut b. Mevdûd, el-İhtiyar li ta'lili'l- Muhtar, tahk. Mahmut Ebu Dakîka, Beyrut-1975/1395
- Necmettin Şahiner, Son Şahitler, Nesil Yayınları, İst. 2005
- Naim, Ahmet, Sahih-i Buhârî Tecrid-i Sarih terc. DİBY, Ankara- 1984
- Nesâî, Ahmed b. Şuayb, Sünenü'n-Nesâî, Beyrut, ts.
- -----, Sünen, (Suyûti'nin Şerhi, İmam Sindi'nin Haşiyesiyle) Beyrut, ts.
- Nesefî, Ömer, Metnü'l-Akaid,
- Râzî, Fahreddin Muhammed b. Ömer, et-Tefsirü'l-Kebir, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Tahran, ty.
- Razî, Muhammed b. Ebî Bekr, Muhtaru's- Sihâh, Çağrı Yayınları, İst. Ty
- Rıza, Muhammed, Muhammedün Resûlullah, Beyrut, 1975
- Sâbûnî, Muhammed Ali, Muhtasar Tefsirü İbn-i Kesir, Beyrut, 1401
- -----, Muhammed Ali, Safvetu't-Tefâsir, Beyrut, 1416/1996.
- Suruc, Salih, Peygamberimiz'in Hayataı, Yeni Asya Yayınları, İst. 1984
- Suyûti, Celalüddin, El- Camu's-Sağîr, Beyrut- 1990/ 1410
- Suyûti, Tarihu'l-Hulefa, 69, Mısır, 1952/1371
- Serdaroğlu, Ahmet, Şentürk, Lütfü, İslâm'da Helaller ve Haramlar, (tercüme) I, 218
- Safa, Peyami, Ojektif 2
- Yazıcı, Seyfettin, İslâm İlmihali, DİB Yayınları, Ankara-2013
- Şiblî, Mevlânâ, Asr-ı Saadet, Süleyman Nedvî, Terc. Ömer
- Şentürk, Lütfi, İslâm İlmihali, DİB Yayınları, Ankara-2013
- Rıza Doğrul, 1338 h. 1920 m.
- Tirmizî, Ebu İsa Muhammed b. İsa, es-Sünen, Neşr: Ahmed Muhammed Şakir, Kahire, 1937.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, Ezan md.
- Taşer, Suat, Konuşm Eğitim, Dost Kitap Evi, Verso Matbaacılık, Ankara-1987
- Topbaş, O. Nuri, Allah İçin Muhabbet ve Buğz, Altınoluk-2008
- Vakkasoğlu, Vehbi, İslâm Dünya Gündeminde, İst. 1984
- Variş, Fatma, Eğitim Bilimine Giriş, Alkım Kitapçılık,
- Wensinck, A.J., Concordance Et Indices De la Tradition Musulmane, İst., 1988.
- Yazır, M. Hamdi, Hak Dini Kur'an Dili, Eser Neşr. İst., 1979.
- Yeni Türk Ansiklopedisi, Ötüken Yayınları İst. 1985

Zihni, Mehmet, Nimet-i İslâm, Sad. M.Rahmi, İst. Tarihsiz.
Zebîdî, Ahmed b. Abdullah, Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarîh
Tercemesi ve Şerhi, IX, Terc. Kâmil Miras, Ankara, 1971.

Dr. Vehbi Karakaş'ın Yayınlanmış Eserlerinden Bazıları Şunlardır:

1. Çağın Anlayışına Hitap- İstanbul Matbaası 1985
2. Hitap Çiçekleri-Cihan Yayınları 1986
3. Hürriyet Kurbanları- Cihan Yayınları 1987
4. Ölüm ve Diriliş Gerçeği, Reenkarnasyon Aldatmacası- Cihan Yayınları 1997
5. Depremin Hatırlattıkları –Mega Basım 1999- İstanbul
6. Niçin Namaz – Timaş Yayınları 1995
7. Fakirler ve Zenginler- Timaş Yayınları 1993
8. Nasıl Namaz- Timaş Yayınları 2004
9. Nasıl Müslümanız- Timaş Yayınları 1990
10. Müslümana Muhtacız –Timaş Yayınları 1993
11. Cennet Nerede- Timaş Yayınları 2003
12. Kıyamet Yaklaşıyor – Cihan Yayınları 1995
13. Niçin Zekat- Timaş Yayınları 2002
14. Niçin Kur'ân Eskimez- Timaş Yayınları 2003
15. Hicazlı Sevgili İlahî Muhabbet Hz. Muhammed (sas) Nun Yayınları, 2016
16. Kainatın Efendisine Bağrını Açan Uhud- Cihan Yayınları 1996
17. Kur'ân ve Hadisler Işığında Emanet – Zafer Yayınları 1995
18. İslâm'ı Avrupalı'ya Nasıl Anlatmalı, Sevgi Yayınları, İstanbul-2006
19. Nasıl Bir Eğitim, Cihan Yayınları, İstanbul-2007
20. Sana Öyle Hasretim ki! Cihan Yayınları, İstanbul-2007
21. Üçaylar (Mübarek Gün ve Gecelerle Toplum Eğitimi), Cihan Yayınları, İstanbul, 2008
22. Namaza Nasıl Başlanır Nun Yayınları, İstanbul-2010
23. Tabiata ve Olaylara Müslümanca Bakış, Nun Yayınları
24. Farklı Bir Bakış Açısıyla Kur'ân ve Sünnette Çevre
25. Hz. Peygamber'den Bediüzzaman'a Yansımalar
26. Nasıl Bir Din Eğitimi, Rağbet Yayınları, İstanbul- 2015
27. Hitabet Sanat, Rağbet Yayınları, İstanbul-2015

Yayına Hazırlanmakta Olan Eserleri

1. Tefekkür Kırıntıları

2. Nasıl Bir Aile (İslâm'da Kadın ve Erkek-Nikâhın Kerameti, Nikâhsızlığın Rezaleti)
3. Merak Edilen Yönleriyle Kader
4. İslâm'da Halkla İlişkiler
5. Aktuel Hutbeler
6. Kur'ân ve Sünnette Halkla İlişkiler
7. Ebu Lâşey
8. İman, Mârifet, Muhabbet, Ruhanî Lezzet (İnanamayan İnsanı, İnanır İnsan Haline Getirme Sanatı)
9. Dinî ve Teknik Açısından Halkla İlişkiler
10. Din ve İletişim,
11. Değerler Eğitimi Açısından Riskli Bir Ortamda Çocuk Yetiştirme

Yurt İçi ve Yurt Dışında Katıldığı Konferanslardan Bazıları

1. Niçin Namaz Panel ve Konferansları
2. Kur'ân ve Sünnet Eksenli Hayat Konferansları (Niçin Kur'ân Eskimez?)
3. Kutlu Doğum Haftası Konferansları
4. Din Eğitimi Konferansları (Nasıl Bir Din Eğitim? Değerler Eğitimi)
5. İslâm'da Halkla İlişkiler Konferansları
6. İslâmî Bakış Açısıyla Çevre Konferansları
7. "Öldükten Sonra Diriliş Gerçeği Konulu Konferanslar
8. Olaylara Müslümanca Bakış konferansları
9. İslâm'da Kadın ve Aile konferansları
10. Müftülüklerde Verdiği Hizmet İçi Eğitim Kursları ve Konferansları
11. Hz. Peygamber'den Bediüzzaman'a Yansımalar ve Bediüzzaman'ın Gözüyle Hz. Muhammed (sas) konulu konferanslar
13. Terör ve Cihad konferansları
14. Tevhit ve Vahdet, Barış ve Kardeşlik konferansları
15. Engellilerle İlgili Konferanslar
16. Riskli Bir Ailede Sağlıklı Çocuk Yetiştirme konferansları
17. Yetim Ailelerine Yönelik Konferanslar
18. Fanî Gençlik-Ebedî Gençlik, Fani İhtiyarlık-Ebedi Gençlik Konferansları
19. Mutlu Yuva Mutlu Yaşam Konferansları